

Letno poročilo

2024

BANKA SLOVENIJE

EVROSISTEM

Naslov: Letno poročilo 2024

Številka: 35

Leto: 2025

Izdajatelj:
Banka Slovenije
Slovenska 35, 1505 Ljubljana, Slovenija
tel.: +386 (1) 47 19 000
e-pošta: pr@bsi.si
www.bsi.si

Letno poročilo temelji na podatkih in informacijah,
dostopnih do 22. aprila 2025.

Razmnoževanje publikacije, v celoti ali deloma, ni dovoljeno.
Uporaba in objava podatkov in delov besedila je dovoljena le z
navedbo vira. © Banka Slovenije

ISSN 1518-2103

(elektronska izdaja)

This publication is also available in English.

Kazalo

Nagovor namestnika guvernerja	5
1 Gospodarska gibanja	8
1.1 Mednarodne razmere	8
1.2 Slovensko gospodarstvo	9
2 Bančni sistem	18
3 Izvajanje nalog Banke Slovenije	28
3.1 Mandat Banke Slovenije in institucionalni okvir	28
Strategija Banke Slovenije 2021–2026	33
3.2 Denarna politika	35
3.3 Nadzor bank	43
Mikrobonitetni nadzor	44
Nadzor skladnosti poslovanja in PPDT	47
Postopki licenciranja in notifikacije	49
3.4 Makrobonitetna politika	49
3.5 Reševanje bank in sistem jamstva za vloge	54
Reševanje bank	54
Jamstvo za vloge	56
3.6 Bankovci in kovanci	57
3.7 Plačilni in poravnalni sistemi	63
Upravljanje plačilnih infrastruktur	63
Nadzor plačilnih in poravnalnih sistemov ter ponudnikov plačilnih storitev	64
Usmerjanje in spodbujanje aktivnosti tržnih deležnikov	64
Digitalni evro	65
3.8 Soupravljanje deviznih rezerv ECB	67
3.9 Upravljanje finančnih naložb Banke Slovenije	67
3.10 Centralni kreditni register	70
3.11 Plačilne storitve za komitente Banke Slovenije	73
3.12 Statistika	74
Finančne institucije in trgi	74
Statistika ekonomskih odnosov s tujino	75
Statistika finančnih računov	75
Nadzorniško poročanje in statistika	76
Druge statistike in tehnična podpora	77
3.13 Banka Slovenije kot posojilodajalec v skrajni sili	77

4	Trajnostno in z okoljsko tematiko povezano delovanje Banke Slovenije	78
4.1	Denarna politika v luči podnebnih sprememb	79
4.2	Družbeno odgovorno in trajnostno investiranje	79
4.3	Podnebna tveganja v zakonodajnem okviru	80
4.4	Podnebna tveganja na makrobonitetnem področju	81
4.5	Spremljanje okoljskih tveganj v bankah	82
4.6	Lastni ogljični odtis	85
5	Finančno izobraževanje v Banki Slovenije	87
5.1	Izobraževalni programi	88
5.2	Muzej Banke Slovenije	90
6	Poročanje Banke Slovenije Državnemu zboru	91
7	Poročilo o delu Banke Slovenije	92
7.1	Organa odločanja	92
7.2	Delovanje Sveta Banke Slovenije leta 2024	92
7.3	Poslovanje Banke Slovenije v letu 2024	94
	Gibanja v bilanci stanja leta 2024	94
	Finančni rezultati leta 2024	94
	Stroški poslovanja	95
	Zaposleni	97
7.4	Odnosi z javnostmi	99
	Mediji in pojasnila javnosti	99
	Publikacije	99
	Nagrade, javni dogodki, konference in seminarji	100
	Knjižnica Banke Slovenije	102
	Mala galerija Banke Slovenije	102
7.5	Upravljanje tveganj	104
7.6	Skladnost poslovanja in Kodeks Banke Slovenije	105
7.7	Notranja revizija	106
7.8	Revizijski odbor	107
7.9	Upravljanje podatkov	108
7.10	Postopki pred sodišči	108
8	Računovodski izkazi	109
	Seznam kratic	145

Nagovor namestnika guvernerja

Leta 2024 si je gospodarstvo evrskega območja nekoliko opomoglo predvsem po za-slugi zasebne in državne potrošnje, gospodarska rast se je v primerjavi s predhodnim letom podvojila, a vseeno ostala skromna in pod pričakovanji. Gospodarski obeti so ostali stabilni, vendar podvrženi veliki negotovosti, ki v zadnjem času postaja vedno pogostejši spremljevalec gospodarske slike. Rast gospodarske aktivnosti v Sloveniji se je v nasprotju z evrskim območjem lani upočasnila in bila najnižja po letu 2020, vendar je slovensko gospodarstvo še vedno poslovalo bolje od evrskega povprečja, v strukturi rasti pa so bile opazne nekatere pozitivne spremembe. Geopolitična in politična nego-tovost se je lani še povečala in bo predvidoma nadaljnje negativno vplivala na gospo-darsko rast in upočasnila pričakovano okrevanje evrskega območja, ki se še naprej sooča tudi z nizko rastjo produktivnosti, eno pomembnejših področij usmerjenosti pri-hodnjih ukrepov v EU. V Banki Slovenije seveda vse leto pozorno spremljamo medna-rodno in domače gospodarsko okolje ter redno objavljamo svoje ugotovitve v publikaciji Pregled makroekonomskih gibanj, v sklopu katere dvakrat letno predstavimo tudi naše napovedi domače gospodarske rasti in inflacije v prihodnjih letih.

Inflacija se je v letu 2024 v splošnem bistveno znižala, po tem ko sta bili predhodni dve leti v veliki meri zaznamovani z visoko rastjo cen. Od zadnjega zvišanja obrestnih mer septembra 2023 do junija 2024 se je inflacija v evrskem območju znižala za skoraj 2 odstotni točki, kar nas je utrdilo v prepričanju, da smo v boju z njo uspešni. Junija je tako Svet ECB začel z zmanjševanjem restriktivnosti denarne politike in kumulativno lani obrestno mero mejnega depozita znižal za 100 bazičnih točk, na 3 %, čemur so do aprila letos sledila še tri znižanja, na 2,25 %. V preteklem letu se je nadaljevalo tudi s postopnim in predvidljivim zmanjševanjem portfeljev vrednostnih papirjev, kupljenih za potrebe izvajanja denarne politike. Ustrezna naravnost denarne politike bo še naprej determinirana na podlagi podatkov in na vsaki seji Sveta ECB posebej, pri čemer bodo upoštevane ocene inflacijskih obetov, novi ekonomski in finančni podatki, dinamika osnovne inflacije in intenzivnost transmisije denarne politike. Svet ECB se vnaprej ne zavezuje glede ravni, ki jih bodo ključne obrestne mere dosegale v prihodnje.

Slovenski bančni sistem je lani kljub razmeroma manj ugodnemu gospodarskemu oko-lju posloval uspešno. Banke so dodatno okrepile že prej visoko odpornost na različna tveganja in še naprej izkazovale visoko dobičkonosnost, deloma tudi zaradi učinkov režima denarne politike, glavni kazalniki poslovanja pa so ostali ugodni. Kakovost bančnih naložb, merjena z deležem NPE, se je v letu 2024 ohranila na zelo ugodni ravni, količniki kapitalске ustreznosti ob koncu leta 2024 pa kažejo dobro solventnost slovenskega bančnega sistema. Čeprav so se nekateri kazalniki likvidnosti v preteklem letu nekoliko poslabšali, likvidnost ostaja visoko nad regulativno zahtevo in med najviš-jimi v evrskem območju.

Splošna raven tveganj v slovenskem finančnem sistemu se je lani dodatno izboljšala kljub povečanju geopolitičnih tveganj zlasti v drugi polovici leta – ključna tveganja za bančni sektor tako še naprej izhajajo iz zunanjega okolja, medtem ko standardna tvega-nja za finančni sistem ocenjujemo kot nizka ali zmerna. Stabilnost finančnega sistema, ki smo ji priča v zadnjih letih, smo tudi lani uspešno ohranjali s kombinacijo aktivne makro-bonitetne politike ter intruzivnega in efektivnega mikrobonitetnega nadzora. Naša makro-bonitetna politika, s katero identificiramo, spremljamo in ocenjujemo sistemska tveganja za finančno stabilnost ter sprejemamo potrebne ukrepe za preprečevanje oziroma omejevanje sistemskih tveganj, je v letu 2024 ostala preventivno naravnana. O ključnih

ugotovitev o razvoju tveganj in uporabljenih inštrumentih makrobonitetne politike tekom leta obveščamo v Poročilu o finančni stabilnosti, ki ga objavimo dvakrat letno – naše zadnje ugotovitve smo objavili v pomladni publikaciji aprila 2025. Na področju mikrobonitetnega nadzora smo v preteklem letu prioritizirali kreditno tveganje, s poudarkom na izpostavljenosti bank geopolitičnim napetostim in povečani makroekonomski negotovosti. Z namenom preverjanja kibernetske odpornosti bank so bili v letu 2024 izvedeni kibernetski stresni testi, v katere so bile vključene vse slovenske banke. Ocenjujemo, da so se banke po tem scenariju ustrezno odzvale na tak varnostni dogodek, glede na krepitve tovrstnih tveganj pa je pomembno, da banke tudi v prihodnje vlagajo sredstva v ustrezno tehnološko opremo za nadgradnjo informacijskih sistemov.

Poleg omenjenih aktivnosti smo v banki izvajali še vrsto drugih nalog, ki so del našega mandata, ter mnoge kritično pomembne za delovanje gospodarstva in finančni sistem, na primer izdaja gotovine ter upravljanje plačilnih sistemov, uradnih deviznih rezerv in drugega premoženja Banke Slovenije. Prav tako delujemo kot plačilni in fiskalni agent države in kot predstavnik države v mednarodnih denarnih organizacijah, vodimo račune za Republiko Slovenijo, državne organe in osebe javnega prava ter upravljamo centralni kreditni register. V Banki Slovenije v skladu z Zakonom o reševanju in prisilnem prenehanju bank izvajamo tudi naloge in pooblastila organa za reševanje bank, kjer smo v letu 2024 pozornost namenjali osvežitvi načrtov reševanja. Aktivno smo vpeti tudi v Evrosistemov projekt Digitalni evro, v okviru katerega se je v letu 2024 nadaljevala pripravljalna faza. Prvi del pripravljalne faze se bo zaključil oktobra 2025, pri čemer odločitev o izdaji digitalnega evra še ni bila sprejeta, saj bo to odločitev Svet ECB sprejemal šele po sprejetju pravne podlage na ravni Evropske unije.

V preteklem letu smo organizirali tudi več dogodkov, med katerimi velja omeniti skupno konferenco Banke Slovenije in Mednarodnega denarnega sklada na temo finančnih sistemov v regiji. Že od leta 2017 se ukvarjamo tudi s finančnim izobraževanjem, saj krepitev finančnega opismenjevanja predstavlja enega naših strateških ciljev. Ker se zavedamo, da lahko samo finančno izobražen posameznik odgovorno in premišljeno ravna z osebnimi financami, smo naša prizadevanja na tem področju v zadnjih letih okrepili in tako z izobraževalnimi programi v Banki Slovenije v letu 2024 dosegli več kot 6000 otrok, mladih in odraslih.

Ocenjujem, da smo s svojim delovanjem uspešno izpolnili zakonsko določen mandat tudi v preteklem letu. S sodelovanjem pri oblikovanju denarne politike smo prispevali k približevanju inflacije dvoodstotnemu cilju. Oktobrsko odločitev o denarni politiki smo sprejeli ravno v Sloveniji, ki je drugič, ponovno po 12 letih, gostila monetarno sejo Sveta ECB. Naša makrobonitetna politika je pomagala ohraniti odpornost bank in finančno stabilnost, mikrobonitetni nadzor pa je posamezne banke spodbujal k ohranjanju visokih standardov poslovanja in proaktivnemu upravljanju s tveganji. Za dosledno izpolnjevanje svojega mandata si bomo prizadevali tudi v prihodnje.

Primož Dolenc
namestnik guvernerja

OSEBNA IZKAZNICA BANKE SLOVENIJE

Banka Slovenije je centralna banka Republike Slovenije. Ustanovljena je bila s sprejetjem Zakona o Banki Slovenije 25. junija 1991. Je pravna oseba javnega prava, ki samostojno razpolaga z lastnim premoženjem. Banka Slovenije je v izključni državni lasti s finančno in upravljaljsko avtonomijo. Računovodske izkaze Banke Slovenije revidira neodvisni mednarodni revizor. Temeljni cilj Banke Slovenije je stabilnost cen.

81 %

ZAPOSLENIH
V BANKI SLOVENIJE

ima vsaj 7. stopnjo izobrazbe.

1,2

MIO € PRESEŽKA
PRIHODKOV NAD
ODHODKI V 2024

1,0 mio € presežka prihodkov
nad odhodki v letu 2023.

55,57

MILIJONOV
TRANSAKCIJ

smo v letu 2024 za svojih 132
komitentov izvršili v Banki Slovenije.

KLJUČNA PODROČJA DELOVANJA IN NALOGE BANKE SLOVENIJE

DENARNA POLITIKA

Temeljni cilj Evrosistema, katerega del smo tudi v Banki Slovenije, je ohranjati stabilnost cen.

2,0
%

je leta 2024
znašala inflacija,
merjena s HICP.

7
mrd €

je ob koncu leta 2024
znašala presežna
likvidnost v slovenskem
bančnem sistemu.

15,9
mrd €

je konec 2024 znašalo
stanje portfeljev
vrednostnih papirjev,
kupljenih za potrebe
izvedbe denarne politike.

3,2
tone

zlata imamo v Banki
Slovenije v mednarodnih
rezervah. Vrednost zlata
je konec leta 2024
znašala 257 mio €.

MIKROBONITETNI NADZOR

Nadzorujemo poslovanje bank in hranilnic z namenom pravočasne prepoznave tveganj.

137
kršitev

smo v letu 2024
ugotovili pri nadzoru
pomembnih bank.

144
kršitev

smo v letu 2024
ugotovili pri nadzoru
manj pomembnih bank.

47
postopkov

licenciranja se je
zaključilo z izdajo
dovoljenja.

23
postopkov

za izdajo dovoljenja
za opravljanje članov
upravljalnih organov
se je zaključilo z izdajo
dovoljenja.

MAKROBONITETNA POLITIKA

Identificiramo, spremljamo in ocenjujemo sistemska tveganja za finančno stabilnost ter sprejemamo ukrepe za njihovo omejevanje oziroma krepitev odpornosti bančnega sistema na tveganja.

54,2
mrd €

je konec leta 2024 znašala
bilančna vsota bančnega
sistema, ki je v letu 2024
ustvaril 1.200 mio €
dobička pred obdavčitvijo.

1,0
%

je konec leta 2024
znašal delež nedonosnih
izpostavljenosti na ravni
bančnega sistema.

5,5
%

se je medletno
okrepil obseg posojil
nebančnemu sektorju.

19,7
%

je znašala kapitalaska
ustreznost bančnega
sistema na konsolidirani
osnovi.

REŠEVANJE BANK IN SISTEM JAMSTVA ZA VLOGE

Zagotavljamo urejeno reševanje bank v težavah s kar najmanjšimi posledicami za gospodarstvo in javne finance.

197,0
mio €

je konec leta 2024
znašala vrednost sredstev
Sklada za likvidacijo
bank.

240,5
mio €

je konec leta 2024
znašala vrednost Sklada
za jamstvo vlog.

37,8
mio €

je konec leta 2024
znašala vrednost Sklada
za jamstvo vlog.

0
€

je bilo leta 2024
vplačanih v Enotni sklad
za reševanje, saj je sklad
dosegel ciljno vrednost.

PLAČILA IN INFRASTRUKTURA

Banka Slovenije skrbi za nemoteno delovanje plačilnih sistemov in sistemov za poravnavo vrednostnih papirjev.

1.182.616
transakcij

slovenskih udeležencev v
vrednosti 480,47 mrd € je bilo
leta 2024 poravnanih v T2.

12,47 mrd €

poslov v vrednostnimi papirji
so v letu 2024 poravnali
udeleženci slovenskega trga
na denarnih računih T2S.

1.939.067
transakcij

slovenskih udeležencev v
vrednosti 2,15 mrd € je bilo leta
2024 poravnanih v TIPS.

CENTRALNI KREDITNI REGISTER

Banka Slovenije skrbi za nemoteno delovanje sistema izmenjave informacij o zadolženosti posameznikov (SISBON) in poslovnih subjektov (SISBIZ).

29,9 mio zapisov
smo v letu 2024 obdelali v
SISBON in SISBIZ.

67.287 vpogledov
v lastne podatke so opravili
posamezniki in poslovni
subjekti v letu 2024.

120 nepravilnosti
smo v letu 2024 ugotovili pri
nadzoru uporabnikov SISBON
in SISBIZ.

BANKOVCI IN KOVANCI

Banka Slovenije skrbi za oskrbo slovenskega trga s pristno in primerno gotovino.

17,9 mrd €
gotovine neto je Banka
Slovenije dala v obtok
od uvedbe evra do
31. decembra 2024.

31,4 mio €
je konec leta 2024 znašala
skupna vrednost tolarških
bankovcev in bonov, ki so še
v obtoku.

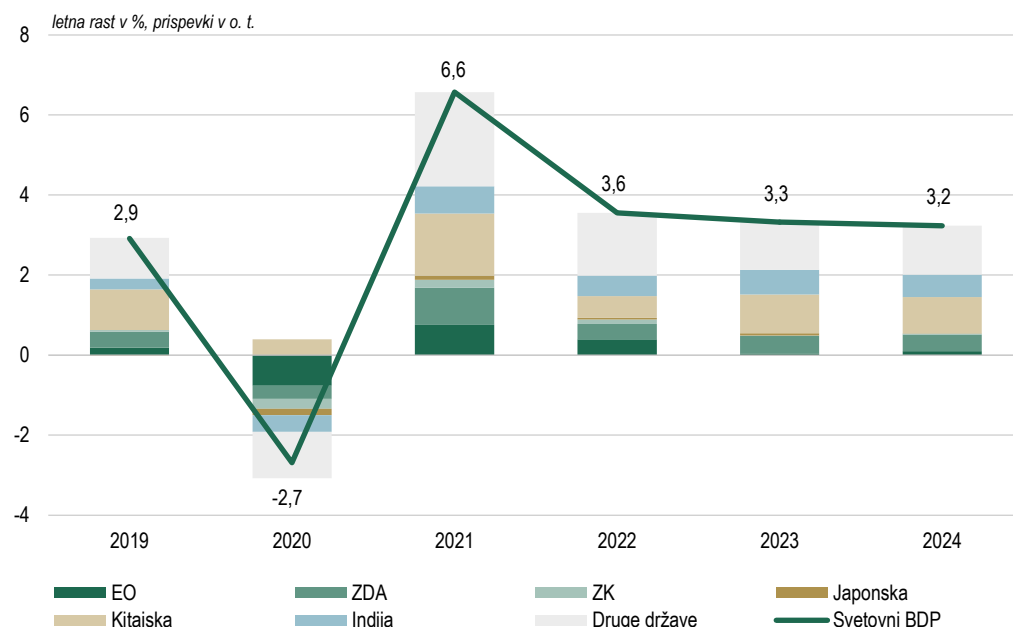
138,5 mio
kosov evrskih bankovcev
in kovancev smo leta 2024
prešteli v naši števnici.

Gospodarska gibanja

1.1 Mednarodne razmere

Svetovna gospodarska rast je bila v letu 2024 pri 3,2 % podobna kot leto prej; gospodarski obeti so ostali stabilni, a ob pomembnih političnih spremembah precej bolj negotovi. Gospodarska gibanja so bila lani med največjimi gospodarstvi precej raznolika. V ZDA se je BDP povečal za 2,8 %, nekoliko manj kot v letu prej, a je precej presegel pričakovanja. Ob robustnem trgu dela ga je podpirala močna zasebna potrošnja. Rast v drugih pomembnejših razvitih gospodarstvih je bila skromnejša. V evrskem območju je znašala 0,9 %, po tem, ko je bila predhodno leto 0,4-odstotna. Rast evrske gospodarske aktivnosti sta krepili zasebna in državna potrošnja, investicije pa so se zmanjšale. Od dejavnosti so bila gibanja ugodna predvsem v storitvenim sektorju, predelovalna industrija pa je ostala šibka. Posledično je več članic evrskega območja, med njimi tudi Nemčija in Avstrija, leto končalo v recesiji.¹ Združeno kraljestvo je leto zaključilo z 0,9-odstotno gospodarsko rastjo, Japonska pa z 0,1-odstotno. Rast kitajskega gospodarstva je dosegla 5 %, zlasti zaradi zmerne okrevanja ob koncu leta, ki so ga spodbudile podpirne fiskalne in likvidnostne politike v veljavi od septembra. V Indiji je bila gospodarska rast 6,4-odstotna. Gospodarski obeti so ostali stabilni, a podvrženi veliki negotovosti po političnih spremembah v ZDA in nekaterih drugih državah, ki so povečale verjetnost premikov v zunanjetrgovinskih, fiskalnih in drugih politikah.

Slika 1: Prispevki gospodarstev k rasti svetovnega BDP

Viri: IMF, ECB, preračuni Banke Slovenije.

¹ Med večjimi državami evrskega območja se je lani skrčil BDP le v Nemčiji, in sicer za 0,2 %, v Italiji, Franciji in Španiji pa se je povečal, in sicer za 0,7 %, 1,2 %, in 3,2 %.

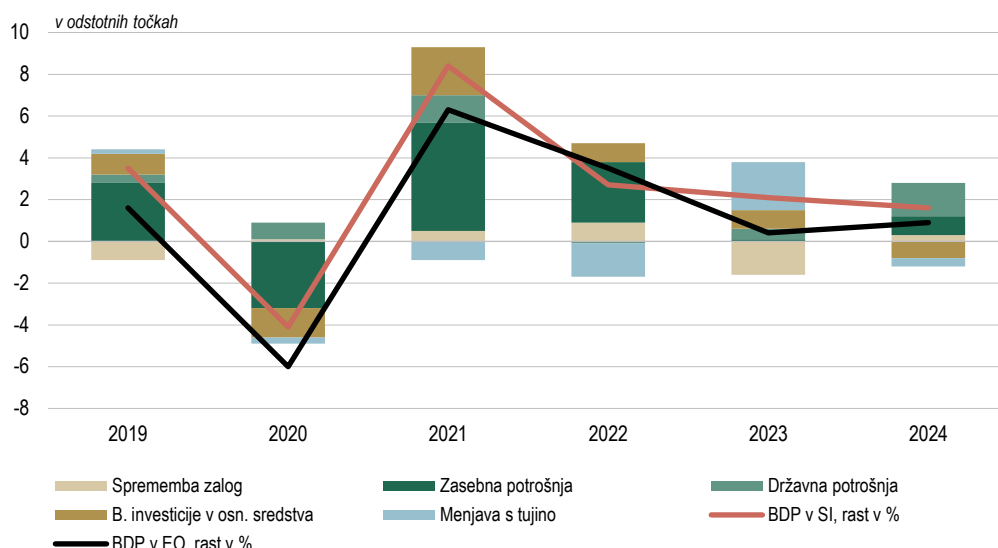
Svetovna in evrska inflacija sta kljub znižanju ostali nad inflacijskim ciljem. Ob popuščanju preteklih cenovnih šokov je bila svetovna inflacija brez evrskega območja lani pri 4,2 % za 0,8 odstotne točke nižja kot leto prej. V evrskem območju se je inflacija umirjala hitreje, znašala je 2,4 % in bila s tem za 3,0 odstotne točke nižja kot predhodno leto. K njenemu znižanju so prispevale vse podkomponente, zlasti cene hrane in drugega blaga. Rast cen zadnjih se je stabilizirala blizu dolgoročnega povprečja, kar kaže na izvenevanje učinkov preteklih pandemičnih šokov. Nasprotno je zaradi prehajanja višjih stroškov dela v končne cene storitvena inflacija ostala okrepljena, kar je ohranjalo osnovno inflacijo nad dvooodstotnim inflacijskim ciljem. Na inflacijska gibanja v evrskem območju so lani vplivali tudi ukrepi denarne politike, ki je postajala manj restriktivna: ECB je obrestne mere znižala štirikrat, kumulativno za 100 bazičnih točk.

Svetovna rast BDP je ostala lani s 3,2 % solidna, vendar precej raznolika med gospodarstvi.

1.2 Slovensko gospodarstvo

Gospodarska rast v Sloveniji je bila leta 2024 z 1,6 % razmeroma nizka, a so bile v njeni strukturi opazne nekatere pozitivne spremembe. V primerjavi z letom prej se je rast BDP upočasnila za 0,5 odstotne točke, vendar je ostala nad evrskim povprečjem. Ob zniževanju inflacije se je okrepila realna rast mase plač, kar je obnovilo rast zasebne potrošnje, ki se je povečala za 1,6 % in k rasti BDP prispevala 0,9 odstotne točke (slika 2). Še precej višja je bila rast državne potrošnje (8,5 %). Velik del te rasti je bila posledica prenosa dodatnega zdravstvenega zavarovanja v obvezni zdravstveni prispevek, dodatno pa so jo krepili še večja zaposlenost v državnem sektorju in višja sredstva za poplavno obnovo. Z ugodnejšimi razmerami na domačem trgu se je zvišala rast dodane vrednosti v zasebnih storitvah, ki je dosegla 1,8 %. Investicije v osnovna sredstva so se nasprotno zmanjšale za 3,7 %, kar je rast BDP znižalo za 0,8 odstotne točke. Obrat povezujemo z veliko negotovostjo, visokimi cenami energije in manjšo investicijsko vlogo države po zaključku prejšnje evropske finančne perspektive. Ta je vplivala predvsem na razmere v gradbeništvu, kjer se je dodana vrednost – po visoki rasti v predhodnem letu – zmanjšala za 1,4 %. Kljub šibkostim evropskega gospodarstva se je rast blagovnega izvoza obnovila, kar je pospešilo rast dodane vrednosti predelovalnih dejavnosti na 3,1 %. Z obnovo zalog in krepitvijo domače končne potrošnje je bilo okrevanje uvoza še nekoliko močnejše, s tem pa prispevek neto menjave s tujino k rasti BDP negativen (–0,4 odstotne točke).

Slika 2: Prispevki
komponent trošenja k
letni rasti BDP v Sloveniji

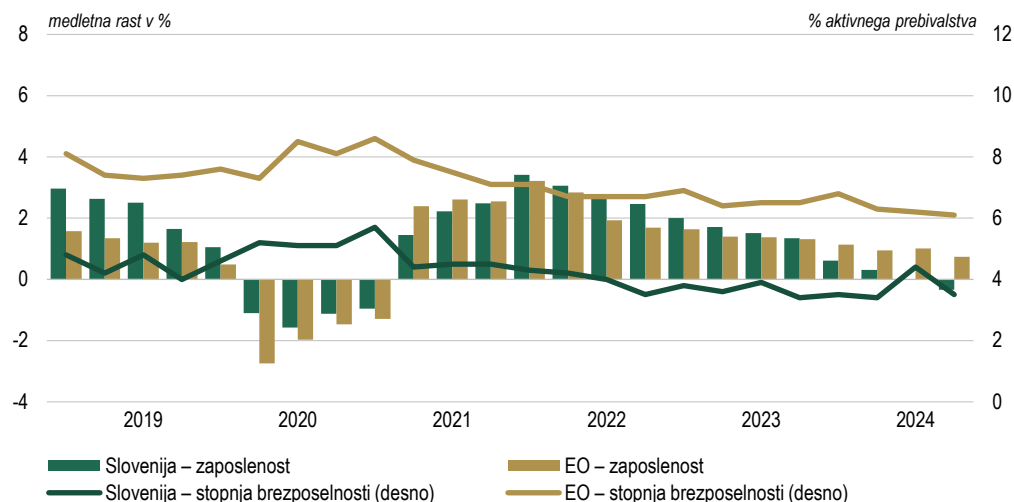

Viri: SURS, Eurostat, preračuni Banke Slovenije.

Nižja lanska rast slovenskega gospodarstva je bila posledica obrata v investicijskem ciklu, kljub zahtevnemu mednarodnemu okolju pa so se razmere v izvoznem sektorju izboljšale.

Rast zaposlenosti se je umirila, vendar je trg dela ostal tesen. Raven zaposlenosti je pri 1.101,8 tisoč osebah dosegla rekordno vrednost in bila za 1,6 tisoč oseb višja kot leto prej. Medletna rast zaposlenosti se je med letom upočasnjevala in bila ob koncu leta negativna. V povprečju leta je bila 0,1-odstotna, pri čemer se je število oseb v dejavnostih zasebnega sektorja zmanjšalo za 0,2 %, v javnih storitvah pa povečalo za 1,6 % (slika 3). Skupna rast zaposlenosti je bila nižja od povprečja evrskega območja, kjer je bila 0,9-odstotna. Kljub umirjanju povpraševanja po delavcih, ki se je poleg pre-vidnejšega zaposlovanja kazalo tudi v postopoma vse manjšem številu objavljenih prostih delovnih mest, je ostal slovenski trg dela tesen. To se je odrazilo v še naprej nizki stopnji anketne brezposelnosti. Ta je v povprečju leta pri 3,7 % ostala krepko pod dolgoletnim povprečjem in 2,7 odstotne točke nižje od povprečja evrskega območja. Posledično se je nadaljevalo zaposlovanje tujih državljanov, zato se je njihov delež med delovno aktivnimi povečal na 15,7 %.

Slika 3: Primerjava gibanj na trgu dela med Slovenijo in evrskim območjem na četrtletni ravni

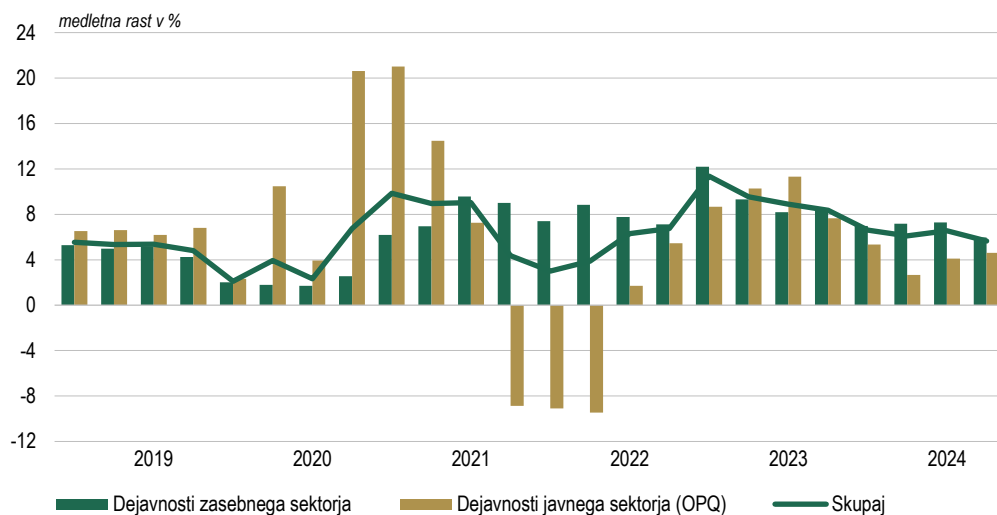

Viri: SURS, Eurostat, preračuni Banke Slovenije.

Kljub znakom ohlajanja je trg dela lani ostal močan.

Nominalna rast plač se je lani znižala, a ostala nadpovprečno visoka. Rast plač je bila 6,2-odstotna in s tem 3,3 odstotne točke nižja kot leto prej (slika 4).² Ostala pa je nad dolgoletnim povprečjem (5,1 %), kjer sta jo ohranjala predvsem še vedno visoka tesnost trga dela in usklajevanje s preteklo inflacijo. Slednja je vplivala tudi na rast minimalne plače, ki se je januarja povišala za 4,2 %. Z znižanjem inflacije se je realna rast plač lani okrepila in znašala 4,2 %.³ Ob nizki rasti zaposlenosti se je okrepila tudi rast produktivnosti dela, ki pa je pri 1,5 % ostala nižja od realne rasti plač.

Slika 4: Nominalna rast sredstev za zaposlene na zaposlenega v Sloveniji

Viri: SURS, preračuni Banke Slovenije.

Nominalna rast plač se je znižala, a je ob vplivih pretekle inflacije in tesnega trga dela ostala nad dolgoletnim povprečjem.

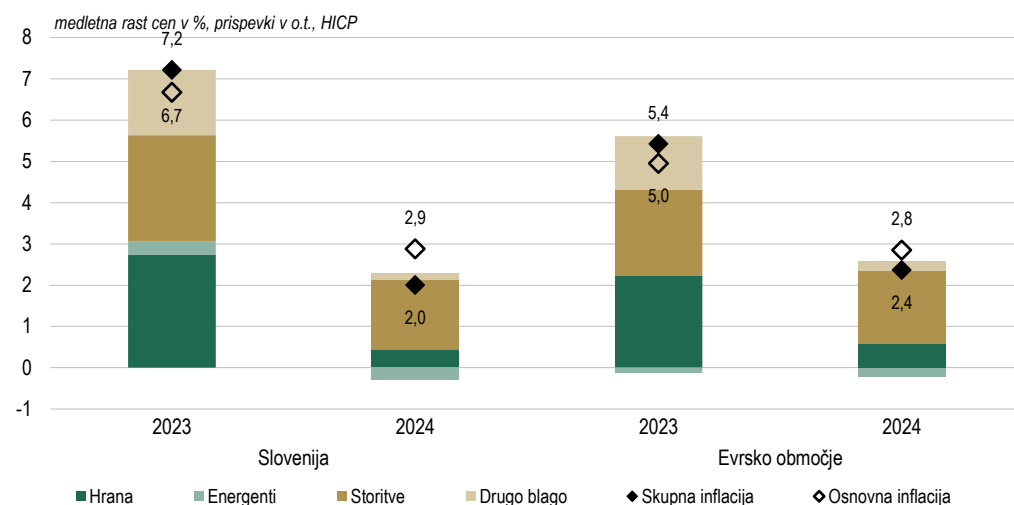
² Rast plač je merjena s sredstvi za zaposlene na zaposlenega po metodologiji nacionalnih računov.

³ Realne plače so izračunane z uporabo deflatorja HICP.

Zniževanje skupne inflacije je bilo široko osnovano. V povprečju leta 2024 je skupna inflacija, merjena s HICP, dosegla 2,0 %, kar je 5,2 odstotne točke manj kot leto prej in 0,4 odstotne točke manj kot v evrskem območju (slika 5). Ob umirjanju razmer na surovinskih in energetskih trgih je bilo upočasnjevanje inflacije v prvem delu leta zlasti posledica nižje medletne rasti cen hrane, ki je bila v povprečju leta 1,9-odstotna (2023: 11,8 %). Cene energentov so bile v povprečju leta medletno nižje za 2,3 %, njihova medletna sprememba pa med letom precej nestanovitna. Do vključno maja je bila pozitivna, nato pa negativna. Medletni upad cen energentov se je poglobljajal do oktobra, z novembrskim prehodom na visoko sezono obračunavanja omrežnine in učinkom osnove, povezanim z znižanjem trošarin in marž pri motornih gorivih decembra 2023, pa se je medletna rast cen začela krepiti in decembra znova postala pozitivna (slika 6).

Zniževanje osnovne inflacije so zavirali zlasti domači dejavniki. Osnovna inflacija je bila pri 2,9 % za 3,8 odstotne točke nižja kot v letu 2023. Upočasnitev je bila zlasti posledica nižje rasti cen drugega blaga. Ta je v povprečju leta dosegla 0,6 % (2023: 5,4 %) in se s tem približala predpandemičnemu povprečju,⁴ kar kaže, da so učinki popandemičnih šokov s stabilizacijo razmer v proizvodnih verigah že skoraj povsem izzveneli. Nasprotno se je rast cen storitev umirjala počasneje in bila v povprečju leta 4,8-odstotna. Na visokih ravneh so jo ohranjali zlasti domači dejavniki, povezani s prehajanjem višjih stroškov dela v končne cene. Rast cen storitev je bila lani glavni dejavnik inflacije, saj je k skupni rasti cen prispevala 1,7 odstotne točke.

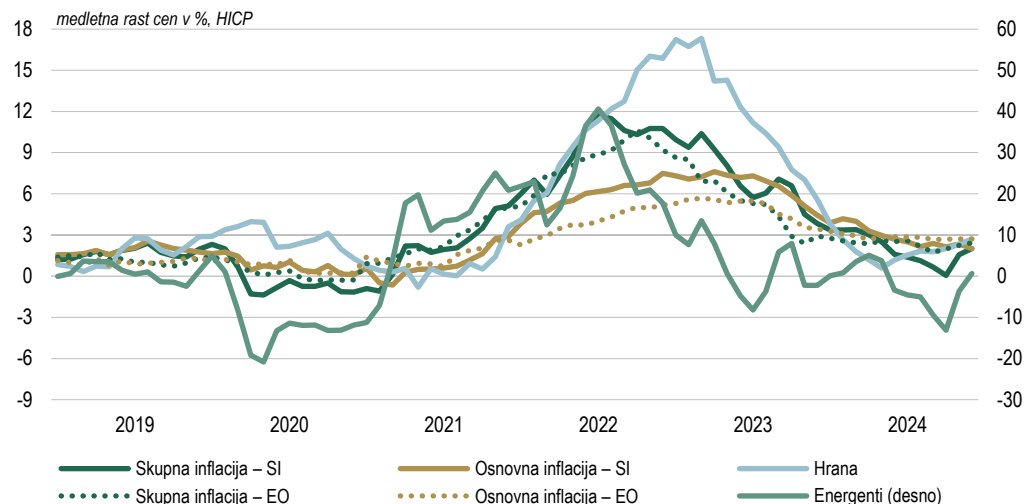
Slika 5: Razčlenitev inflacije v Sloveniji in evrskem območju

Viri: SURS, Eurostat, ECB.

⁴ Med letoma 2005 in 2019 je povprečna medletna sprememba cen drugega blaga znašala -0,4 %.

Slika 6: Inflacija v Sloveniji v obdobju 2019–2024

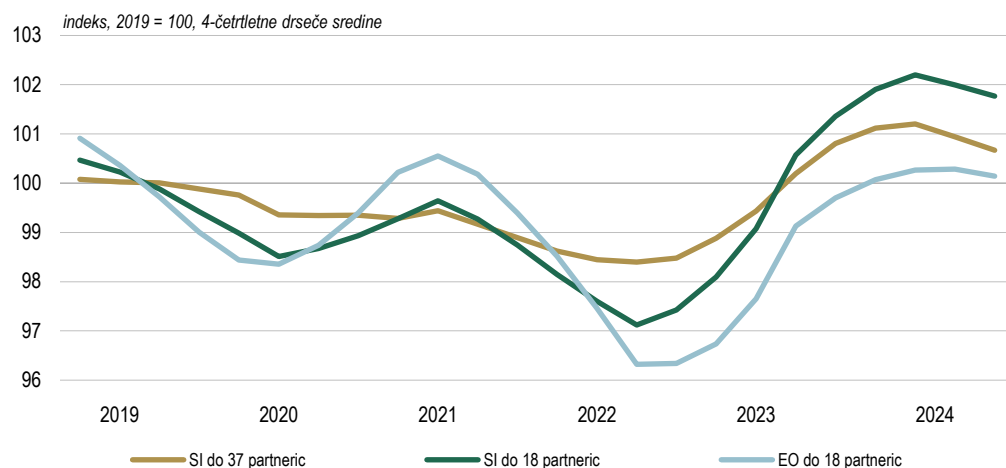
Vira: SURS, Eurostat.

Skupna inflacija se je lani umirjala zlasti zaradi nižje rasti cen hrane in drugega blaga. Osnovno inflacijo so nad dvoodstotnim ciljem ohranjale cene storitev.

Cenovna in stroškovna konkurenčnost gospodarstva sta lani ostali nespremenjeni.⁵ V primerjavi z letom prej se je kazalnik cenovne konkurenčnosti ohranil na podobni ravni (–0,1 %), manj ugodna kot pri nas pa so bila gibanja v več kot polovici članic evrskega območja. Domača inflacija, ki je bila lani nižja kot v povprečju partnerskih držav, je cenovno konkurenčnost slovenskega gospodarstva izboljševala, apreciacija evra do košarice valut partneric pa jo je še naprej slabila (slika 7). Raven cenovne konkurenčnosti je bila ob koncu leta še vedno slabša kot pred pandemijo, vendar rahlo ugodnejša od dolgoročnega povprečja. Na podobni ravni kot leto prej se je ohranila tudi stroškovna konkurenčnost slovenskega gospodarstva (–0,1 %), vendar pa je bila za slabo desetino slabša kot pred pandemijo. Pri tem so manj ugodna gibanja kot pri nas lani dosegli v dobri polovici evrskih članic. V povprečju leta smo cenovno in stroškovno konkurenčnost izboljšali do evrskih partneric, poslabšali pa do neevrskih.

⁵ Merjeni sta z učinkovitim tečajem ECB, deflaciranim s cenami življenjskih potrebščin, oziroma s stroški dela na enoto proizvoda v odnosu do 37 trgovinskih partneric. Padec vrednosti kazalnika pomeni izboljšanje konkurenčnosti in obratno.

Slika 7: Cenovna konkurenčnost Slovenije in evrskega območja

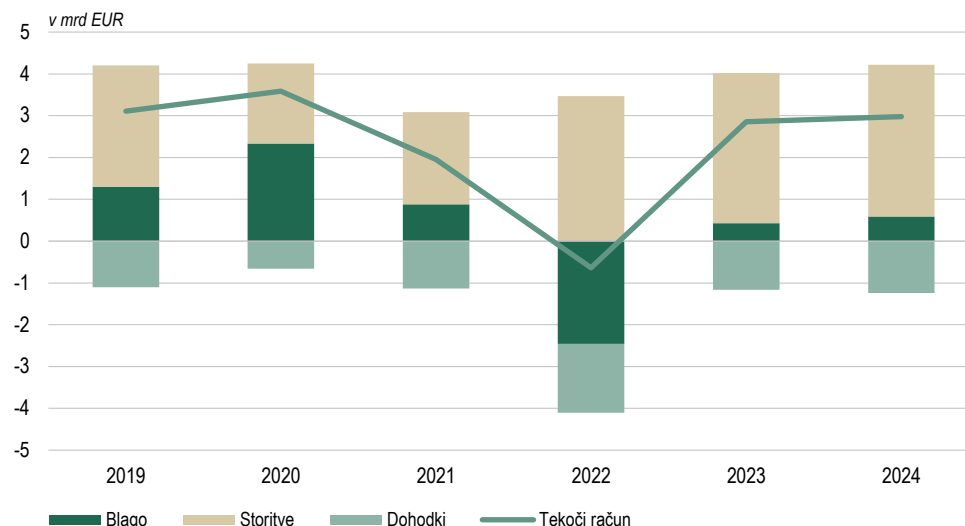
Opomba: Cenovna konkurenčnost je izražena z efektivnim tečajem evra, deflaciranim s HICP. Upad indeksa kaže izboljšanje cenovne konkurenčnosti in obratno.
Viri: ECB, preračuni Banke Slovenije.

Konkurenčnost izvoznikov je lani ostala približno nespremenjena.

Presežek na tekočem računu plačilne bilance se je še nekoliko povečal, predvsem kot posledica ugodnejših pogojev blagovne in storitvene menjave. Presežek je znašal 3,0 mrd EUR oziroma 4,4 % BDP, leto prej pa 2,9 mrd EUR oziroma 4,5 % BDP (slika 8). Glavnino povečanja je predstavljal skoraj 160 mio EUR višji saldo blagovne menjave, v celoti kot posledica izboljšanih pogojev menjave, saj je bil padec izvoznih cen manjši od padca uvoznih cen. Storitveni presežek je ohranil visoko raven 3,6 mrd EUR. V primerjavi z letom prej se je še malenkostno okrepil, prav tako zaradi izboljšanih pogojev menjave, po vrstah storitev pa predvsem zaradi večjega presežka v menjavi drugih poslovnih storitev.⁶ Saldo tekočega računa je nasprotno zmanjševal za 80 mio EUR večji primanjkljaj v dohodkih. Ta je bil zlasti posledica manjših dohodkov od dela, medtem ko so še večji primanjkljaj v dohodkih ublažili večji prejemki raznih tekočih transferjev.

⁶ Znotraj teh predvsem tehnične, s trgovino povezane storitve.

Slika 8: Komponente tekočega računa plačilne bilance

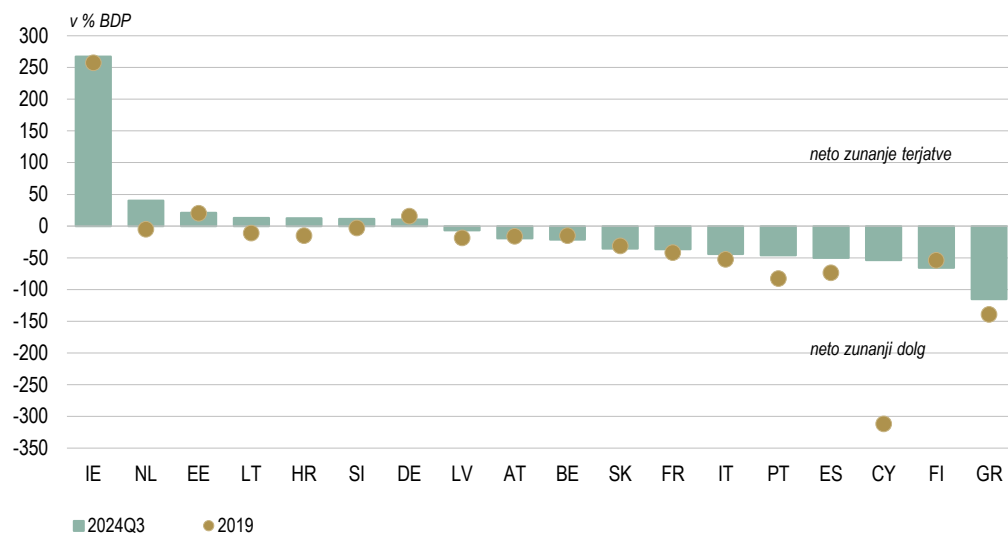

Vir: Banka Slovenije.

Presežek na tekočem računu se je še malenkost okrepil zaradi ugodnih pogojev menjave.

Presežek se je lani okrepil tudi na finančnem računu plačilne bilance, s čimer je Slovenija še povečala svoj neto upniški položaj do tujine. Finančni račun je s presežkom v višini 2,5 mrd EUR oziroma 3,7 % BDP presegel rezultat predhodnega leta. Pregled po glavnih instrumentih kaže, da je bil neto odliv kapitala iz domačega gospodarstva v tujino opravljen le prek neto naložb v vrednostne papirje, predvsem bančnih nakupov tujih obveznic. Neto priliv kapitala v Slovenijo prek drugih instrumentov, tj. neposrednih naložb tujcev in njihovih vlaganj v druge naložbe, je bil precej manjši. Ob tem Slovenija lani četrtrič zapored ni izkazovala neto zunanjega dolga. Neto dolžniške terjatve do tujine, ki so ob koncu leta 2023 znašale 8,5 % BDP, so se povečale na 12,6 % BDP. Poleg nas jih je imela še slaba polovica članic evrskega območja, v drugih pa se je ohranil neto zunanji dolg (slika 9). Doma je ostal neto dolžnik do tujine le sektor država, ki je svoj neto dolg v deležu BDP zmanjšal za eno odstotno točko, na 25,7 % BDP. Zasebni sektor je nasprotno svoj neto upniški položaj do tujine še povečal, na 25,9 % BDP.

Slika 9: **Neto zunanji položaj članic evrskega območja pri dolžniških instrumentih**

Opombe: Podatki niso prikazani za LU (2019: 2.466 % BDP, 2024 Q3 2.598 % BDP) in MT (2019: 930 % BDP, 2024 Q3: 881 % BDP).
Vir: ECB.

Slovenija je s presežkom finančnega računa plačilne bilance še okrepila neto upniški položaj do tujine.

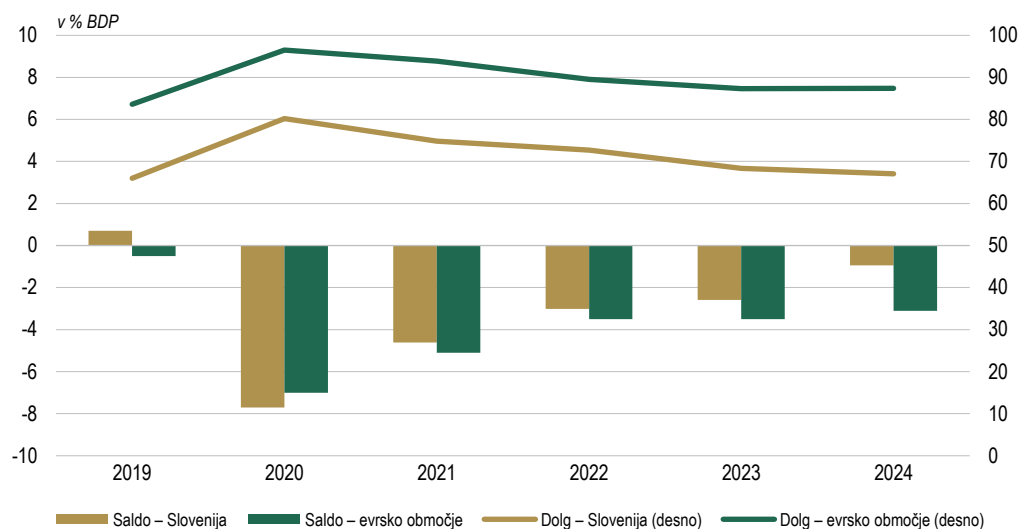
Primanjkljaj in dolg države v deležu BDP sta se v letu 2024 nadalje zmanjšala. Primanjkljaj je dosegel 0,9 % BDP, kar je za 1,7 odstotne točke manj kot v predhodnem letu in precej ugodneje od vladnih načrtov (-2,9 % BDP). Prihodkov je bilo več za 9,3 %, pri čemer so glavnino povečanja predstavljali prispevki za socialno varnost kot posledica za javne finance ugodnih razmer na trgu dela in preoblikovanja prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja v obvezni zdravstveni prispevek. Ta se je na strani izdatkov najbolj odrazil v visoki rasti transferjev v naravi. Rast izdatkov je bila 5,3-odstotna. Izstopalo je zmanjšanje subvencij zaradi ukinjanja energetskega ukrepov, v nasprotju z načrti vlade pa je bilo manj tudi investicij države. Sredstva za zaposlene so se zvišala za 6,2 %, obresti pa za desetino. Ob nadaljnji gospodarski rasti se je dolg države zmanjšal na 67,0 % BDP. Primanjkljaj in dolg države, izražena v deležu BDP, sta bila precej manjša kot v evrskem območju (slika 10).

Primanjkljaj države se je v letu 2024 zmanjšal predvsem zaradi manj podpornih ukrepov za blaženje energetske draginje, dolg države v deležu BDP pa zaradi gospodarske rasti.

Zadolževanje države je bilo nekoliko ugodnejše. Zahtevana donosnost desetletne državne obveznice je bila razmeroma stabilna in je v povprečju leta znašala 3,1 %. Prav tako se je blizu te vrednosti glede na tehtano povprečje kuponskih obrestnih mer obveznic zadolževala država (3,0 %), kar je nekoliko ugodneje kot v predhodnem letu (3,4 %). Pribitki slovenske desetletne državne obveznice nad nemško so se med letom zmanjševali in bili v povprečju leta s 76 bazičnimi točkami manjši kot leto prej. Zadolževanje države je bilo glede na izdane finančne instrumente zelo raznovrstno, saj so bile poleg običajnih zakladnih menic in obveznic v domači valuti, ki so predstavljale

glavnino zadolžitve, izdane še prve ljudske obveznice, obveznice po tehnologiji razpršenih evidenc in obveznice v japonskih jeni. Ocene posojilnega tveganja države pri bonitetnih agencijah se niso spreminjale, obeti pri nekaterih agencijah pa so se izboljšali (tabela 1).

Slika 10: Fiskalni položaj države – primerjava Slovenije z evrskim območjem

Vira: SURS, Eurostat.

Tabela 1: Bonitetne ocene države ob koncu leta 2024

Bonitetna agencija	Ocena	Obeti
S&P	AA-	pozitivni
Fitch	A	stabilni
Moody's	A3	pozitivni

Vir: Bloomberg.

Cena zadolževanja države je bila lani malenkost ugodnejša kot leto prej. Bonitetne ocene države se sicer niso spreminjale.

Število kreditnih institucij v Sloveniji se je v letu 2024 zmanjšalo še za eno, na štirinajst. Ob koncu leta je v Sloveniji delovalo devet bank, tri hranilnice in dve podružnici bank držav članic. V strukturi bančnega sistema so prevladovalе banke z 91,6-odstotnim tržnim deležem bilančne vsote, sledile so hranilnice s 5,5-odstotnim in podružnice bank držav članic EU z 2,9-odstotnim deležem, pri čemer se posamezni deleži glede na predhodno leto niso bistveno spremenili. Bančni sistem je decembra lani predstavljal dve tretjini finančnih sredstev slovenskega finančnega sistema. Koncentracija v slovenskem bančnem sistemu se je lani z združitvijo dveh večjih bank še dodatno povečala, kar se je odrazilo v višji vrednosti Herfindahl-Hirshmanovega indeksa (HHI) bilančne vsote; vrednost tega kazalnika se je kot posledica konsolidacije in številnih združitvev bank v zadnjem desetletju podvojila.

V Sloveniji je konec leta 2024 delovalo 14 kreditnih institucij.

Bilančna vsota bančnega sektorja se je v letu 2024 nadalje povečala, za 2,2 %, na 54,2 mrd EUR. Medletna rast je bila sicer skoraj tri odstotne točke nižja kot leto prej. K povečanju bilančne vsote za 1,2 mrd EUR so na strani virov prispevali kapital (0,6 mrd EUR), vloge nebančnega sektorja (0,6 mrd EUR) in dolžniški vrednostni papirji (0,3 mrd EUR), medtem ko so se obveznosti do bank in ECB zmanjšale. Na strani sredstev so banke lani najbolj povečale naložbe v vrednostne papirje (3,3 mrd EUR) in posojila nebančnemu sektorju (1,5 mrd EUR), ob hkratnem zmanjšanju najbolj likvidnih sredstev (-3,9 mio EUR). Razmerje bilančne vsote bank do BDP se je lani ob prehitovanju rasti nominalnega BDP v primerjavi z rastjo bilančne vsote vnovič zmanjšalo in znašalo 79 %.⁷

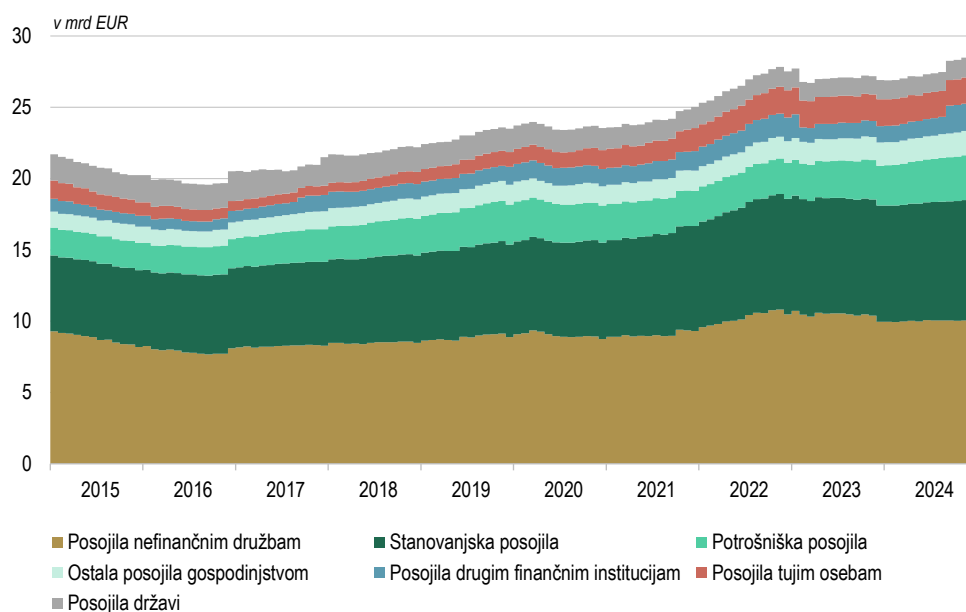
Obseg posojil nefinančnim družbam se je lani zmanjšal, kreditiranje gospodinjstev, predvsem s potrošniškimi posojili, pa se je še naprej krepilo.

Kreditiranje nebančnega sektorja se je po umirjanju v letu 2023 lani znova krepilo. Obseg posojil je bil ob koncu leta 2024 medletno večji za 1,5 mrd EUR. Potem ko je bila njegova medletna rast januarja z -2,9 % še negativna, se je do decembra okrepila na 5,5 %. Znova je presegla povprečno rast evrskega območja, ki se je po stagnaciji januarja lani (-0,1 %) do decembra le zmerno zvišala (1,5 %). Leto je zaznamovala precejšnja razlika v dinamiki kreditiranja največjih dveh skupin komitentov, tj. nefinančnih družb (NFD) in gospodinjstev. Medtem ko se je obseg posojil NFD medletno zmanjšal za 206 mio EUR (za 2,1 %), kar je povezano predvsem s povečanjem obsega poplačil posojil, se je pri gospodinjstvih povečal za 755 mio EUR (za 6,0 %). Zmanjšanje kreditiranja NFD je bilo široko osnovano, tako po dejavnostih in velikosti družb kot tudi po namenu posojil. Pri obsegu posojil drugim finančnim institucijam (DFI) pa je bil prisoten skok enkratnega značaja, povezan s financiranjem ene izmed lizinskih družb.

⁷ Bilančni podatki bank po poročanju bank po zaključnih računih na posamični podlagi. Primerjava zadnjih razpoložljivih podatkov glede BDP in bilančne vsote bančnega sistema (SURS, Banka Slovenije).

Kreditiranje gospodinjstev se je lani še naprej povečevalo. Glede na leto 2023 se je povečal tako obseg stanovanjskih posojil (319 mio EUR) kot tudi potrošniških (377 mio EUR). Skupna medletna rast posojil gospodinjstvom se je od septembra 2023, ko je po enoletnem umirjanju s 3,2 % dosegla najnižjo raven, skoraj neprekinjeno krepila in decembra lani znašala 6,0 %. S tem se je oddaljila od evrskega povprečja, kjer je z 0,7 % ostala skromna. Po vrstah posojil se je nadaljevala podobna dinamika kot v drugi polovici leta 2023, ko se je po spremembi makrobonitetnih omejitev kreditiranja potrošnikov precej povečal povprečni mesečni obseg novih poslov s potrošniškimi posojili. Tudi lani so ta za banke predstavljala enega najpomembnejših segmentov rasti posojil nebančnemu sektorju. Njihova medletna rast se je močno okrepila in junija dosegla 16,8 %. Pozneje se je zaradi učinka visoke osnove postopoma umirjala, do decembra na 13,5 %, četudi je novo kreditiranje ostalo povečano. Tudi obseg novih poslov s stanovanjskimi posojili je bil lani glede na leto 2023 večji, kar je prispevalo k povečanju obsega stanovanjskih posojil. Njihova medletna rast se je od septembra 2023 (0,5 %) poviševala in decembra lani dosegla 3,9 %, s čimer je preseгла evrsko povprečje (0,6 %). Kreditiranje gospodinjstev je bilo, poleg relativno ugodnih gospodarskih razmer z visoko zaposlenostjo in realno rastjo plač, pomembno povezano tudi z ravno in dinamiko fiksnih obrestnih mer, ki pri kreditiranju gospodinjstev prevladujejo. Te so se lani znižale za potrošniška posojila in predvsem za stanovanjska posojila ter bile na koncu leta rahlo nižje od evrskih.

Slika 11: Kreditiranje nebančnega sektorja

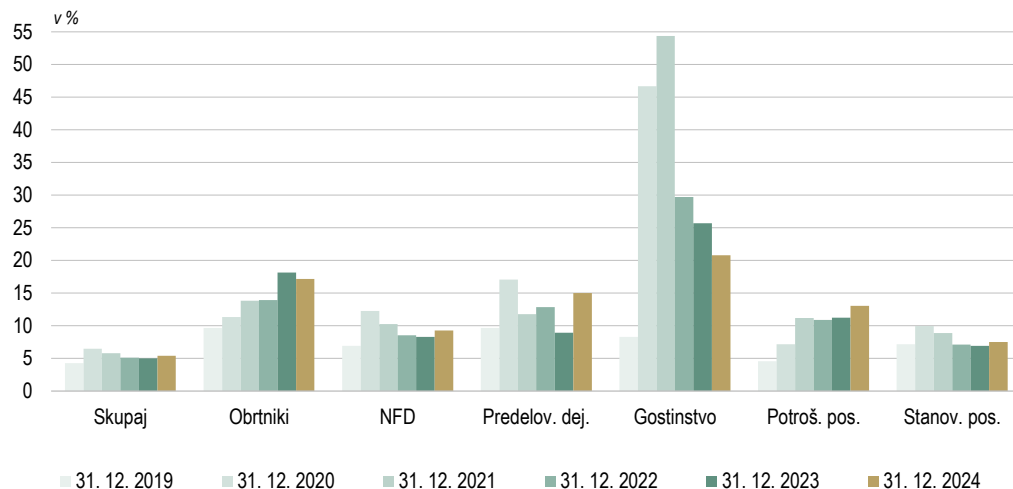
Vir: Banka Slovenije.

Kakovost bančnih naložb, merjena z deležem NPE, se je v letu 2024 ohranila na zelo ugodni ravni. Delež NPE je od aprila 2023 do konca leta 2024 ostal nespremenjen in je znašal 1,0 %. Obseg NPE se je v tem času sicer povečal za 9 mio EUR, na 595 mio EUR, ob rasti celotne izpostavljenosti bank za 5,0 mrd EUR. Od leta 2021, ko se je delež NPE spustil pod povprečje evrskega območja, se je razlika še povečevala in v letu 2024 dosegla 0,4 odstotne točke.⁸ Delež NPE je ob manjših nihajih med letom ostal na ravni iz decembra 2023 tudi v portfelju NFD, 1,8 %, in pri potrošniških posojilih,

⁸ Zadnji podatek za evrsko območje je na voljo za Q3 2024.

3,1 %, nekoliko pa se je zmanjšal pri stanovanjskih posojilih, na 1,0 %. Večje poslabšanje kakovosti portfelja je po tem kazalniku izkazal le sektor obrtnikov, s povečanjem deleža NPE v letu 2024 za 0,5 odstotne točke, na 4,2 %.

Slika 12: Delež skupine 2 kreditnega tveganja

Vir: Banka Slovenije.

Struktura izpostavljenosti bank po skupinah kreditnega tveganja se je v zadnjih mesecih leta 2024 poslabšala. Delež skupine s povečanim kreditnim tveganjem (skupina 2 po MSRP) se je – po rahlem upadanju v prvih desetih mesecih – v novembru in decembru opazno povečal in konec decembra dosegel 5,4 %, kar je najvišja raven v zadnjih dveh letih. V teh dveh mesecih se je delež S2 močno povečal pri NFD, s 7,2 % na 9,3 %, z odločilnim vplivom porasta v predelovalnih dejavnostih, kjer se je delež z oktobrskih 8 % do konca leta skoraj podvojil, na 15,0 %. Porast skupine 2 je bil prisoten tudi v drugih dejavnostih NFD. Pri potrošniških posojilih je delež skupine 2 prav tako naraščal in decembra s 13,0 % dosegel največjo vrednost od začetka merjenja v letu 2016, porast pa je sledil lanskoletni 14-odstotni rasti izpostavljenosti do potrošniških posojil.

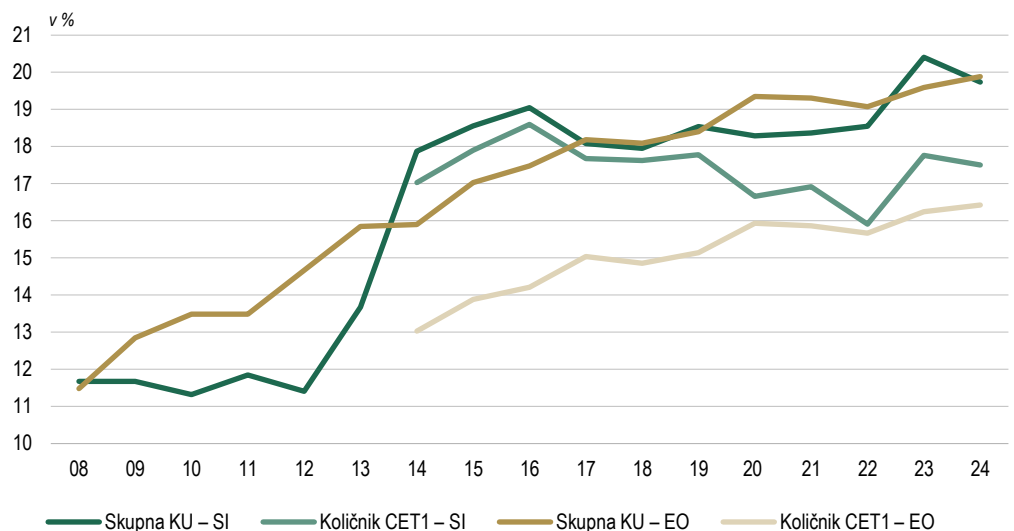
Pokritost NPE z oslabitvami in rezervacijami se je lani dodatno povečala, ob koncu leta se je močneje povečala tudi pokritost donosnega dela portfelja. Decembra je pokritost NPE z oslabitvami znašala 59,9 % in ostala med največjimi v evrskem območju. Pokritost donosnega dela portfelja je bila med letom dokaj stabilna, decembra pa se je malo povečala, na 0,45 %. Poglavitni razlog povečanja je porast oslabitev v predelovalnih dejavnostih, kar je povezano s prerazvrščanjem izpostavljenosti v skupino 2 kreditnega tveganja. Od skupnega porasta oslabitev v sektorju NFD v višini 26 mio EUR 21 mio EUR odpade na predelovalne dejavnosti. Pokritost z oslabitvami se je tako povečala z 0,58 % na 1,01 %. Povečala se je tudi pokritost v celotnem sektorju NFD, za 0,15 o. t., na 0,61 %.

Kapitalski položaj bančnega sistema ostaja dober.

Količniki kapitalne ustreznosti ob koncu leta 2024 kažejo dobro solventnost slovenskega bančnega sistema. Količnik skupne kapitalne ustreznosti in količnik navedenega temeljnega kapitala (CET1) na konsolidirani podlagi sta se na ravni bančnega sistema v celotnem letu nekoliko znižala (prvi za 0,7 odstotne točke in drugi za 0,3 odstotne točke), vendar sta ostala na solidnih ravneh. Prvi je dosegel 19,7 % in drugi 17,5 %. Količniki kapitalne ustreznosti so se v letu 2024 znižali zaradi porasta zneskov tveganju prilagojenih izpostavljenosti (TPI) za 10,0 %, in sicer predvsem rasti TPI za kreditna tveganja v segmentu prebivalstva, medtem ko so drugi segmenti k rasti TPI po obsegu prispevali precej manj. Regulatorni kapital se je povečal za 6,4 %, in to predvsem zaradi sestavin CET1 kapitala. Med njimi so se najbolj povečali zadržani dobički in rezerve.

Kapitalne presežke nad dodeljenimi kapitalnimi zahtevami je v letu 2024 uspelo povečati dobri polovici bank, razpršitev le-teh pa se je glede na leto 2023 nekoliko povečala. Razlike v kapitalnih presežkih nad opredeljenimi kapitalnimi zahtevami med bankami ostajajo, s tem pa tudi razlike v njihovi sposobnosti absorbiranja morebitnih realiziranih tveganj ali negativnih šokov iz okolja.

Slika 13: Gibanje količnikov kapitalne ustreznosti na konsolidirani podlagi v primerjavi z evrskim območjem⁹

Vira: Banka Slovenije, ECB Data Portal.

Likvidnost bančnega sistema je ostala visoka, kljub poslabšanju vrednosti nekaterih kazalnikov likvidnosti. Vrednost količnika likvidnostnega kritja (LCR) na posamični podlagi se je na ravni slovenskega bančnega sistema zmanjšala za 19 odstotnih točk, na 316 %, vendar je ostala visoko nad minimalno regulatorno zahtevo 100 % in med najvišjimi v evrskem območju. To pomeni, da je bančni sistem ohranil visoko sposobnost pokrivanja neto likvidnostnih odlivov v kratkoročnem stresnem obdobju. K poslabšanju vrednosti LCR je lani prispevala sprememba v strukturi likvidnosti.

Obseg primarne likvidnosti se je po večletnem povečevanju leta 2024 močno zmanjšal, saj so banke sredstva na računih pri centralni banki usmerjale v nakup dolžniških vrednostnih papirjev in s tem okrepile sekundarno likvidnost. Čeprav se je obseg primarne likvidnosti zmanjšal za 3,9 mrd EUR, na 9,9 mrd EUR oziroma 16,3 % bilančne vsote, še vedno močno presega dolgoletno povprečje. Poleg LCR se je lani do septembra rahlo poslabšala tudi vrednost kazalnika neto stabilnega financiranja (NSFR) bančnega sistema na posamični podlagi, in sicer za pet odstotnih točk, na 168 %. Kljub temu tudi

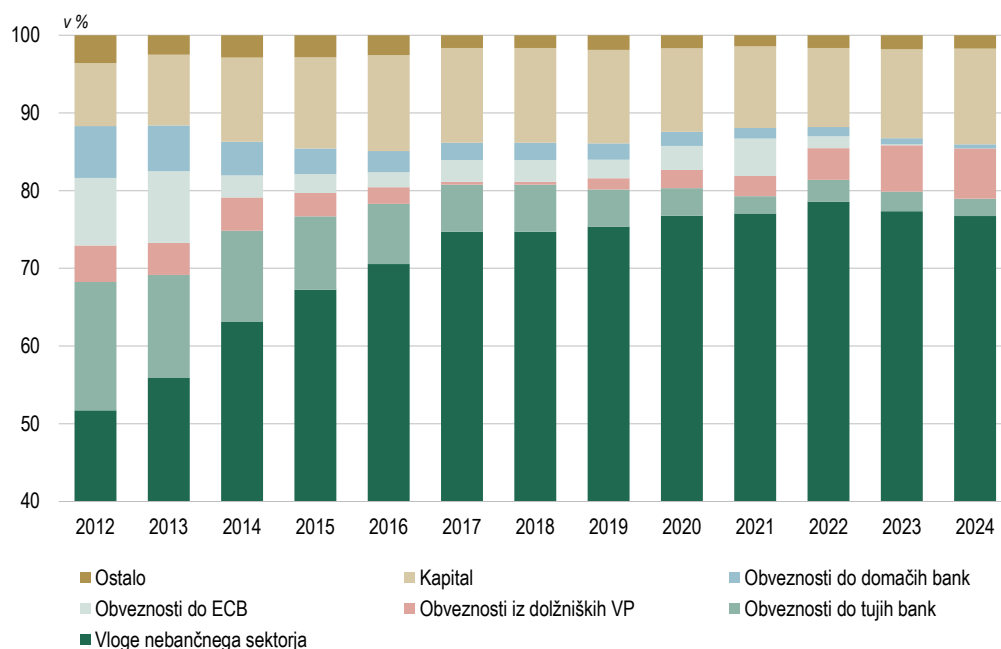
⁹ Podatki za evrsko območje (EO) za Q3 2024.

vrednost NSFR ostaja razmeroma visoko nad minimalno regulatorno zahtevo 100 %, s tem pa tudi sposobnost pokrivanja potreb po stabilnem financiranju v enoletnem obdobju. Čeprav so vse banke presegle minimalne zahteve LCR in NSFR, so razlike v likvidnostnih presežkih in s tem odpornosti na sistemska tveganja med bankami še vedno precejšnje.

Vloge nebančnega sektorja so se leta 2024 povečale zaradi priliva vlog gospodinjstev, ki s 50,0 % bilančne vsote ostajajo ključen vir financiranja slovenskih bank. Vloge gospodinjstev so se povečale za 3,0 % oziroma 795 mio EUR, kar je primerljivo s prirastom v predhodnem letu. Mesečni prilivi vlog gospodinjstev so bili lani večinoma skromni, razen v spomladanskih mesecih ob izplačilu regresa in konec leta ob izplačilu božičnic. Za razliko od gospodinjstev so se vloge nefinančnih družb lani rahlo zmanjšale, saj so podjetja z velikimi prihranki svoje investicije bolj kot s posojili verjetno financirala s svojimi notranjimi viri. Obseg vlog nefinančnih družb se je v celotnem letu zmanjšal za 0,3 %, na 10,9 mrd EUR, kar je petina bilančne vsote bančnega sistema. Podjetja imajo torej kljub zmanjšanju vlog v bankah še vedno soliden obseg prihrankov, ki jih lahko usmerijo v investicije ali uporabijo za tekoče poslovanje. Ob zmanjševanju depozitnih obrestnih mer, zlasti dolgoročnih, so se varčevalci v manjši meri odločali za vezavo prihrankov. S tem se je, kljub rahlemu zmanjšanju, ohranil velik obseg vlog na vpogled (85 % vseh vlog gospodinjstev).

Vloge nebančnega sektorja so ostale stabilen in najpomembnejši vir financiranja slovenskih bank.

Slika 14: **Struktura virov financiranja bank ob koncu posameznega leta**

Vir: Banka Slovenije.

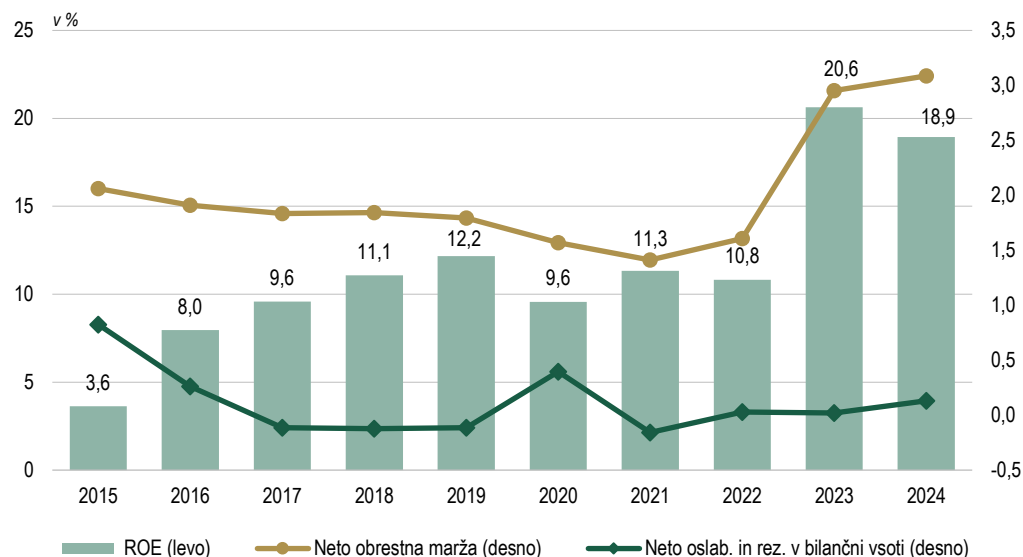
Dobiček slovenskih bank je lani zaradi visoke ravni ustvarjenega dohodka, zlasti neto obrestnih prihodkov, ter nizkih neto oslabitev in rezervacij spet dosegel rekordno visoko raven. Donosnost na kapital pred obdavčitvijo je bila nadpovprečna.

Dobiček pred obdavčitvijo v slovenskem bančnem sistemu je v letu 2024 znašal 1.200 mio EUR in za 5,5 % presegel predlanskega. Banke so dosegle 18,9 % donosnost na kapital, ki je zaradi povečanja kapitala nekoliko zaostajala za predlansko (20,6 %), vendar je bila še vedno izrazito nadpovprečna tako v primerjavi s preteklimi obdobji kot primerjalno s preostalimi bankami v EU in evrskem območju. K velikemu dobičku so prispevali izrazito veliki neto obrestni prihodki bank, ki so posledica razlike med obrestnimi merami bančnih naložb in bančnih virov, med katerimi prevladujejo zelo nizko obrestovane vpogledne vloge nebančnega sektorja.

Rast neto obrestnih prihodkov se je ob začetku zniževanja obrestnih mer začela upočasnjevati, konec leta je znašala 8,6 %. Banke so tako dosegle najvišje neto obrestne prihodke v zgodovini. Neto obrestna marža je znašala 3,09 % in dosegla najvišjo vrednost v zadnjih dveh desetletjih. Neto neobrestni prihodki so se povečali kar za tretjino (34,5 %), kar je povezano predvsem s povečanimi prihodki iz dividend pri eni od največjih bank. Tudi brez tega enkratnega učinka bi bila medletna rast še vedno solidna in bi presegala 10 %, v primerjavi s predhodnim letom pa se je okrepila. Neto opravnine, najpomembnejša kategorija neto neobrestnih prihodkov, so se lani povečale za 8,6 %, kar je precej nad rastjo bilančne vsote.

Rast bruto dohodka v bančnem sistemu je lani znašala 15,6 % in se je v primerjavi s predhodnim letom pričakovano znižala zaradi umirjanja rasti neto obrestnih prihodkov ob učinkih visoke osnove. Rast operativnih stroškov se je okrepila na 22,3 %, predvsem zaradi vračunavanja davka na bilančno vsoto, ki je bil uveden lani. Brez stroškov tega davka bi bila rast operativnih stroškov več kot polovico nižja in podobna kot leto prej. Ustvarjen neto dohodek je lani tako za 10,7 % presegal predlanskega. K velikim dobičkom bank je prispevalo tudi majhno neto oblikovanje oslabitev in rezervacij, s 70,5 mio EUR so le-te predstavljale le 3,1 % ustvarjenega bruto dohodka bank.

Slika 15: ROE, neto obrestna marža na obrestonosno aktivo ter neto oslabitve in rezervacije v deležu bilančne vsote

Vir: Banka Slovenije.

Zaradi vse več kibernetских napadov na kritično infrastrukturo države v letu 2024 se je povečalo tudi kibernetško tveganje za bančni sektor. Banke sicer niso poročale, da bi se število kritičnih kibernetских incidentov v letu 2024 povečalo glede na leto 2023.

Ocenjujemo, da število kritičnih kibernetских incidentov v bančništvu ostaja stabilno. Število prijavljenih phishing napadov v bančnem sektorju se je v letu 2024 vidno zmanjšalo, glavni razlog za to je najverjetneje manj poskusov phishinga in drugih spletnih goljufij. Pri tem gre lahko za posledico t. i. večje kibernetске higijene med prebivalstvom, ki se kaže v hitrejšem prepoznavanju poskusov goljufij. Prejemniki sporna poročila zaznajo, izbrišejo in dogodkov ne prijavijo.

V drugem četrtletju 2024 pa se je povečalo število kibernetских napadov na majhna in srednje velika podjetja. Ta namreč pogosto nimajo zadostnih virov za zagotavljanje odpornosti na kibernetска tveganja. Pogosto so izpostavljena napadom z izsiljevalskimi virusi, ki običajno pri vdoru v informacijski sistem zašifrirajo vse dosegljive datoteke, ki jih je možno odkleniti šele po plačilu zahtevane odkupnine.

Julija 2024 je prišlo do t. i. incidenta CrowdStrike, katerega vzrok je bila operativna napaka istoimenskega proizvajalca programske opreme. Povzročila je izpad delovanja storitev informacijske tehnologije, kar je vplivalo tudi na poslovanje določenih slovenskih podjetij in bank. Slovenske banke, ki uporabljajo rešitve podjetja CrowdStrike, so težavo odpravile še isti delovni dan, zato incident na njihovo poslovanje ni imel večjega vpliva.

Nadzorniki bančnega sistema redno uporabljamo orodja, namenjena spremljanju in identificiranju kibernetских tveganj na sistemski ravni. Za spremljanje sistemskega kibernetского tveganja uporabljamo prikaz tveganj s kibernetскими kazalniki, ki omogočajo spremljanje tveganja na ravni bančnega sistema, in kibernetско kartiranje (za več informacij o orodjih za spremljanje sistemskega kibernetского tveganja glej Okvir 1).

Splošna raven sistemskih tveganj se je v letu 2024 dodatno izboljšala.

Splošna raven sistemskih tveganj se je dodatno izboljšala, kljub povečanju geopolitičnih tveganj zlasti v drugi polovici preteklega leta. Ob vztrajno ugodnih kazalnikih smo oceno kreditnega tveganja še v prvi polovici leta znižali na nizko, medtem ko smo oceno obrestnega tveganja znižali na zmerno, saj se je trend gibanja vrzeli med povprečnim obdobjem ponovne določitve aktivnih obrestnih mer v primerjavi s pasivnimi postopoma izboljševal. Kibernetско tveganje smo zaradi pogostejših porazdeljenih napadov za onemogočanje storitev, zlasti v prvi polovici leta, lani zvišali na povišano. Banke sicer niso poročale, da bi se število kritičnih kibernetских incidentov opazneje povečalo. Preostala tveganja so ostala ocenjena kot nizka ali zmerna. Odpornost bančnega sistema je z vidika likvidnosti ostala visoka, medtem ko smo odpornost z vidika solventnosti in dobičkonosnosti zvišali na visoko. K temu je prispevalo nadaljevanje ugodnega gibanja neto obrestnih prihodkov, ki se je odrazilo v veliki dobičkonosnosti.

Slika 16: Prikaz tveganj in odpornosti slovenskega bančnega sistema

Opomba: Prikaz tveganj in odpornosti v bančnem sektorju temelji na analizi ključnih tveganj in odpornosti za slovenski bančni sistem ter je opredeljen kot sklop kvantitativnih in kvalitativnih kazalnikov za opredelitev in merjenje sistemskega tveganja in odpornosti. * Pri podnebnih tveganjih se upoštevajo tranzicijska tveganja.
Vir: Banka Slovenije.

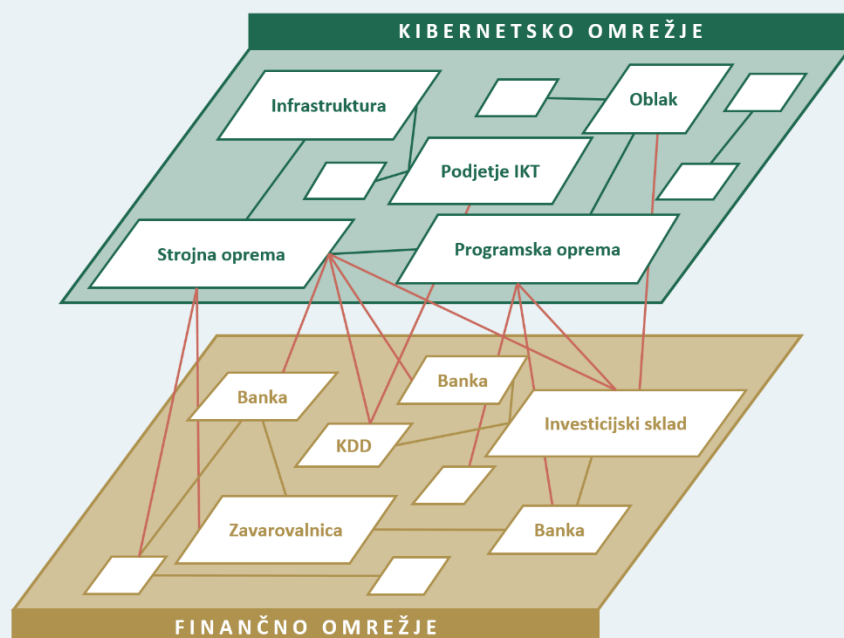
Okvir 1: Razvoj in implementacija nadzorniškega identificiranja in spremljanja kibernetskega tveganja

Banka Slovenije je v letu 2024 zaključila projekt, ki se nanaša na sistemsko kibernetsko tveganje. Pri projektu sta poleg Banke Slovenije sodelovali še Agencija za zavarovalni nadzor (AZN) in Agencija za trg vrednostnih papirjev (ATVP). Tehnično pomoč pri projektu je ponudil Mednarodni denarni sklad (MDS), in sicer pri vseh ključnih nalogah oziroma aktivnostih. S projektom smo na ravni bančnega sistema vzpostavili nadzorniško identificiranje in spremljanje kibernetskega tveganja.

V sklopu projekta smo razvili prikaz tveganj, poročilo in ad hoc analize za nadzorniške organe, ki vključujejo kibernetske in finančne kazalnike. Poleg tega smo sproti gradili tudi nadzorniško bazo podatkov, ki vključuje ključne podatke, vključno s serijami podatkov o kibernetskih incidentih in drugimi finančnimi podatki o poslovanju institucij. Nadzorniška kibernetska podatkovna zbirka podatkov je podlaga za razvoj in implementacijo orodij za sistemsko kibernetsko tveganje. Med projektom smo razvili in implementirali tudi orodje za kibernetsko kartiranje, ki omogoča pregled medsebojnih operativnih in finančnih povezav različnih subjektov na bančnem trgu. Ključna značilnost orodja je, da omogoča pregled nad kritično infrastrukturo na nacionalni ravni in zagotavlja lažje upravljanje s sistemskim kibernetskim tveganjem.

S kibernetiskim kartiranjem dobimo pregled nad povezavami med finančnimi institucijami in drugimi ključnimi subjekti na bančnem trgu. Te informacije se lahko uporabijo tako za spremljanje finančne stabilnosti kot za nadzorniško spremljanje kibernetijske varnosti. S pomočjo orodja za kibernetisko kartiranje na bančnem trgu zaznavamo koncentracijo tveganj zaradi neposredne ali posredne izpostavljenosti bank do ključnih ponudnikov IKT-storitev. Možno je tudi napovedati, kje v bančnem sistemu se bodo zgodili kibernetiski incidenti. Vse pridobljene informacije koristijo za nadaljnje spremljanje kibernetiskega tveganja na ravni bančnega sistema. V načrtu je, da bomo orodje in aplikacijo za kibernetisko kartiranje razširili na celotni finančni sektor. Rezultat orodja se kaže v prikazu dveh medsebojno povezanih omrežij, in sicer: finančnega in kibernetiskega. Kibernetisko omrežje je mogoče obravnavati kot virtualno plast finančnega omrežja, ki jo sestavljajo vse komponente IKT, ki jih finančne institucije uporabljajo pri svojem poslovanju. S kartiranjem finančnega omrežja (tj. finančnega sistema) na kibernetisko omrežje lahko ugotovimo povezave med tretjimi ponudniki IKT-storitev, ki jih uporabljajo finančne institucije. Ta pristop omogoča razkritje skupnih ponudnikov IKT (npr. ponudnikov storitev v oblaku) v bančnem sektorju.

Slika 17: Shematični prikaz kibernetiskega zemljevida

Vir: Banka Slovenije.

V Banki Slovenije smo po zgledu ECB v letu 2024 pristopili tudi k izvedbi ciljnih stresnih testov na temo kibernetiskih tveganj. V izvedbo ciljnih stresnih testov Banke Slovenije so bile vključene vse manj pomembne banke in hranilnice ter hčere bank v večinski tuji lasti. Vaja Banke Slovenije je temeljila na poenostavljenem pristopu in metodologiji ECB. Cilj vaje je bil oceniti vpliv v scenariju opredeljenega kibernetiskega napada na poslovanje posameznih bank in hranilnic ter spremljava sistemskega kibernetiskega tveganja. Izvedba ciljnih kibernetiskih stresnih testov je Banki Slovenije pomagala razumeti, ali imajo tako banke in bančni sistem dovolj operativnih zmogljivosti, da se odzovejo in si opomorejo od verjetnega kibernetiskega napada. Rezultati so pokazali, da hipotetični kibernetiski napad na podlagi samoocene poslovnih bank ne bi imel večjega vpliva na delovanje ključnih ekonomskih funkcij in s tem tudi ne na finančno stabilnost. Prav tako ne bi imel vpliva na likvidnost bančnega sistema in tveganje financiranja. Tako za Banko Slovenije kot tudi poslovne banke je bila izvedba kibernetiskih stresnih testov učna vaja.

Ključni produkti, ki so bili razviti med projektom, so: (i) vzpostavitev nadzorne kibernetske podatkovne zbirke, (ii) opredelitev kazalnikov za spremljanje kibernetskega tveganja ter priprava prikaza tveganj in poročil o tveganjih za finančno stabilnost, (iii) vzpostavitev oblačne storitve s kibernetsko podatkovno zbirko, do katere lahko dostopajo vsi trije nadzorniki, (iv) vzpostavitev orodja za kibernetsko kartiranje in (vi) izvedba kibernetskih stresnih testov za bančni sektor. Vse rešitve, ki smo jih razvili pri projektu, nam bodo koristile pri nadaljnjem spremljanju kibernetskega tveganja tako na ravni bančnega kot tudi finančnega sistema. Aktivnosti na področju spremljanja systemskega kibernetskega tveganja se nadaljujejo tudi po zaključku projekta, in sicer je v načrtu razširitev uporabe rešitev tudi na druge finančne nadzornike.

3.1 Mandat Banke Slovenije in institucionalni okvir

Banka Slovenije svoj mandat samostojno ali v okviru Evropskega sistema centralnih bank izpolnjuje na štirih temeljnih stebrih svojega delovanja:

Denarna politika se nanaša na tiste odločitve centralne banke, s katerimi ta vpliva na ceno in razpoložljivost denarja v gospodarstvu in s katerimi vpliva na izbrani cilj denarne politike. V skladu z Zakonom o Banki Slovenije je temeljni cilj Banke Slovenije stabilnost cen, kar je tudi glavni cilj Evropskega sistema centralnih bank (ESCB), katerega del je Banka Slovenije. Ohranjanje stabilnosti cen je najboljši prispevek denarne politike h gospodarski rasti in ustvarjanju delovnih mest. Cilj Evrosistema je, da se rast cen izdelkov in storitev (to je inflacija) v srednjeročnem obdobju v evrskem območju ohranja na ravni okrog dveh odstotkov.¹⁰

Mikrobonitetni nadzor je del našega mandata, ki se nanaša na zagotavljanje finančne stabilnosti. Cilj nadzorniških aktivnosti je pravočasno zaznati tveganja na vseh področjih poslovanja bank in hranilnic (kreditna, likvidnostna, operativna, kapitalska in obrestna tveganja, tveganja s področja dobičkonosnosti, notranjih kontrol, korporativnega upravljanja, ugleda in preprečevanja pranja denarja) ter z učinkovitim ukrepanjem zagotoviti stabilnost kreditne institucije in finančnega sistema.

Makrobonitetna politika je namenjena blažitvi finančnih ciklov in povečevanju odpornosti finančnega sistema na motnje. Makrobonitetna politika identificira, spremlja in ocenjuje sistemska tveganja za finančno stabilnost ter sprejema potrebne ukrepe za preprečevanje oziroma omejevanje sistemskih tveganj. Končni cilj makrobonitetne politike je prispevati k zaščiti stabilnosti finančnega sistema kot celote, kar vključuje povečanje odpornosti finančnega sistema ter preprečevanje in zmanjševanje kopičenja sistemskih tveganj, s čimer se zagotavlja vzdržen in trajnostni prispevek finančnega sektorja h gospodarski rasti.

Reševanje bank v težavah in sistem jamstva za vloge. Naše osnovno poslanstvo v tem okviru je zagotoviti urejeno reševanje bank(e) v (hudih) težavah s čim manjšimi posledicami za gospodarstvo in javne finance. Cilj vzpostavitve mehanizma reševanja je prenesti breme morebitnega reševanja bank na bančni sektor (ne na javne finance) ter s tem zmanjšati moralno tveganje in povečati zaupanje javnosti oziroma vlagateljev v banke. Hkrati je Banka Slovenije skrbnik sistema za jamstvo vlog, katerega temeljna cilja sistema sta zaščititi vlagatelje in ohranjati njihovo zaupanje v bančni sistem. Trden in učinkovit sistem jamstva za vloge je eden od pomembnih pogojev za vzdrževanje finančne stabilnosti v državi.

Poleg tega v okviru zakonskega mandata opravljamo še druge naloge, in sicer izdajo gotovine, upravljanje plačilnih sistemov, upravljanje uradnih deviznih rezerv in drugega premoženja Banke Slovenije, delujemo lahko kot plačilni in/ali fiskalni agent države in kot predstavnik države v mednarodnih denarnih organizacijah, vodimo račune za Republiko Slovenijo, državne organe in osebe javnega prava, opravljamo naloge finančne, denarne, bančne in plačilnobilančne statistike, upravljamo centralni kreditni register in podobno. Del naših nalog se nanaša na upravljanje kritične infrastrukture Republike Slovenije po Zakonu o kritični infrastrukturi.

¹⁰ V okviru Evrosistema smo julija 2021 sprejeli novo strategijo denarne politike, ki opredeljuje tudi prilagojen inflacijski cilj naše denarne politike.

Naše delovanje je bilo tudi leta 2024 umeščeno v institucionalni okvir na evropski ravni.

Pri upravljanju Evrosistema oziroma Evropskega sistema centralnih bank, katerega ključna dela sta izvajanje denarne politike in uresničevanje temeljnega cilja Evrosistema (tj. stabilnosti cen), smo sodelovali z organi odločanja ECB na način, kot je opredeljen v Pogodbi o delovanju EU, Statutu Evropskega sistema centralnih bank (ESCB) in ECB, Poslovniku Sveta ECB oziroma Razširjenega sveta ECB in Izvršilnega odbora. Eden od članov Sveta ECB, ki je glavni organ odločanja ECB in pristojen za sprejemanje najpomembnejših strateških odločitev, ključnih za delovanje Evrosistema, je po funkciji guverner Banke Slovenije.

Na področju mikrobonitetnega nadzora in pri določanju pravil za banke in druge subjekte nadzora smo dejavno sodelovali v okviru Enotnega mehanizma nadzora (SSM) in Evropskega bančnega organa (EBA). SSM je eden od treh stebrov bančne unije, katerega naloga je izvajanje neposrednega nadzora nad pomembnimi bankami in bančnimi skupinami v celotnem evrskem območju; odgovoren je tudi za izvajanje posrednega nadzora nad manj pomembnimi bankami z uvedbo enotnih pravil za izvajanje nadzora v sodelujočih državah. EBA je neodvisen organ Evropske unije, katerega namen je z vzpostavitvijo enotnih evropskih pravil v bančništvu zagotoviti učinkovito in usklajeno stopnjo ureditve varnega in skrbnega poslovanja ter nadzora v evropskem bančnem sektorju. Član najvišjih organov odločanja SSM in EBA je viceguverner Banke Slovenije.

Na področju makrobonitetnega nadzora smo sodelovali v institucionalnem okviru ECB oziroma v okviru Evropskega odbora za sistemska tveganja (ESRB), odgovornega za makrobonitetni nadzor nad finančnim sistemom v Evropski uniji. Cilj delovanja ESRB je preprečevati in blažiti sistemska tveganja za finančno stabilnost v Evropski uniji, njegove naloge pa so opredeljevanje tveganj, na podlagi katerih se lahko izdajajo priporočila za korektivne ukrepe. Člana splošnega odbora ESRB sta guverner Banke Slovenije (po funkciji) in eden od viceguvernerjev.

Na področju reševanja bank delujemo v okviru Enotnega mehanizma za reševanje (SRB), odgovornega za pripravo načrtov reševanja in analizo rešljivosti sistemsko pomembnih bank ali skupin ter uporabo sklada za reševanje. Naš cilj je vzpostaviti enotna evropska pravila in procese za reševanje ter minimizirati stroške reševanja in zniževanja vrednosti premoženja, če pride do propada banke. Prav tako kot SSM tudi SRM deluje na nacionalni evropski ravni tako, da sodeluje z nacionalnimi pristojnimi organi, v tem primeru z nacionalnimi organi za reševanje. Centralizirana uporaba pooblastil za reševanje je dodeljena Enotnemu odboru za reševanje, katerega član je tudi po en predstavnik nacionalnih organov za reševanje (v primeru Banke Slovenije eden od viceguvernerjev), ter nacionalnim organom za reševanje, pri čemer se pravila o vzpostavitvi in delovanju enotnega mehanizma za reševanje v državah članicah uporabljajo neposredno.

Naše delovanje je poleg omenjenega vezano na sodelovanje z drugimi organi in institucijami v okviru Republike Slovenije, Evropske unije in širše.

V sklopu **ECB** se je vodstvo Banke Slovenije udeleževalo sej Sveta in razširjenega sveta ECB, v letu 2024 smo bili člani 19 delovnih odborov in 109 delovnih teles, udeleževali smo se sej nadzornega odbora Enotnega mehanizma nadzora (SSM) in sestankov 26 delovnih teles. Na področju bančne unije smo poleg udeležbe na plenarnih zasedanjih Enotnega odbora za reševanje kot člani sodelovali v treh delovnih odborih in desetih delovnih telesih. V sklopu evropskega sistema finančnega nadzora med drugim

sodelujemo v odboru nadzornikov ter sedmih delovnih odborih in 42 delovnih telesih Evropskega bančnega organa (EBA), imamo tudi predstavnika v splošnem odboru in petih delovnih telesih Evropskega odbora za sistemska tveganja (ESRB). Udeleževali smo se zasedanj odborov, delovnih skupin in drugih teles, ki delujejo v okviru **drugih institucij EU** ter zadevajo področje finančnih in denarnih zadev. Guverner se je udeležil dveh zasedanj neformalnega ECOFIN-a. Udeležili smo se zasedanj Ekonomsko-finančnega odbora in njegovih pododborov. Sodelovali smo še v nekaterih drugih telesih, ki delujejo pod okriljem Sveta EU, Evropske komisije in nekaterih drugih institucij.

Okvir 2: Hiša evra

Evropska centralna banka je 9. novembra 2023 v Evropski četrti Bruslja uradno odprla Hišo evra. V njej so stalna predstavništva ECB ter centralnih bank Malte, Irske, Italije, Španije, Francije, Nemčije in Slovenije. Hrvaška narodna banka je v ekipo ECB napotila svojega zaposlenega.

Hiša evra deluje kot središče za izmenjavo informacij in organizacijo dogodkov, ki prispevajo k oblikovanju in posredovanju skupnih stališč centralnih bank Evrosistema. Ti dogodki omogočajo srečanja s soustvarjalci zakonodajnih aktov v Bruslju in izmenjavo mnenj s predstavniki zasebnega sektorja o temah, kot so zeleni prehod, denarna politika, Unija kapitalskih trgov (Unija prihrankov in naložb), digitalni evro in vpliv digitalizacije na poslovanje.

Leta 2024 je Hiša evra gostila številne pomembne dogodke:

- Septembra sta Piero Cipollone, član izvršilnega odbora ECB, in Mairead McGuinness, tedanja evropska komisarka za finančne storitve, na temo digitalnega evra poudarila pomen sodelovanja z vsemi deležniki med razvojem projekta.
- Novembra so na skupnem dogodku Mednarodnega denarnega sklada (MDS) in ECB o širitvi enotnega trga za povečanje produktivnosti sodelovali Alfred Kammer (direktor evropskega oddelka MDS), Kerstin Jorna (generalna direktorica za notranji trg, industrijo in podjetništvo MSP pri Evropski komisiji) in Isabel Vansteenkiste (generalna direktorica za mednarodne in evropske odnose pri ECB). Poudarili so pomembnost skupnih prizadevanj za uresničitev evropskega potenciala na področjih produktivnosti, inovativnosti in konkurenčnosti.
- Decembra je v sodelovanju z Evropskim odborom za sistemska tveganja (ESRB) potekal dogodek o odzivih regulatorjev na sistemsko kibernetsko tveganje v finančnem sektorju. Predstavniki ESRB, MDS, ECB, EIOPA, Evropske komisije in Centralne banke Združenega kraljestva so razpravljali o kibernetskem tveganju kot dejavniku, ki povečuje sistemsko tveganje v finančnem sistemu.
- Prav tako decembra so na dogodku o pomenu nadzora velikih tehnoloških družb v finančnem sektorju govorniki iz ECB, Evropske komisije in francoskega nadzornega organa ACPR razpravljali o trenutnem razvoju tehnoloških velikanov, trenutnih regulativnih vrzelih in s tem povezanih izzivih, ki zahtevajo prenovo nadzorniškega pristopa.

Med letom 2024 sta Hišo evra obiskala tudi guvernerja Centralne banke Francije in Banke Slovenije. S predstavniki sta razpravljala o dosedanjih izkušnjah od odprtja Hiše evra, o poteku dela, prednostih skupne pisarne in prihodnjih ciljih. Pogovor je potekal tudi o projektu digitalnega evra, razvoju Unije prihrankov in naložb ter zakonodaji na področju reševanja.

Prvo leto skupnega sodelovanja centralnih bank Evrosistema v Hiši evra je bilo uspešno in napoveduje krepitev prepoznavnosti centralnih bank Evrosistema v Bruslju v prihodnosti.

V Banki Slovenije smo pristojni za sodelovanje Republike Slovenije tudi v nekaterih drugih mednarodnih institucijah. **Republika Slovenija je članica Mednarodnega denarnega sklada (MDS), guverner Banke Slovenije pa je član Odbora guvernerjev MDS.** Delež Slovenije v kvoti MDS je konec leta 2024 znašal 586,5 mio SDR¹¹ oziroma 0,12 % celotne kvote MDS. Leta 2024 se je delegacija Banke Slovenije udeležila spomladanskega in letnega zasedanja MDS in Skupine Svetovne banke v Washingtonu. Glavne teme zasedanj so bile aktualna dogajanja v svetovnem gospodarstvu in na mednarodnih finančnih trgih, gospodarska razdrobljenost, ki je posledica geopolitičnih napetosti, podpora MDS pri zagotavljanju finančne pomoči državam članicam s plačilno-bilančnimi težavami, krepitev vloge brettonwoodskih institucij, zaključek 16. splošnega pregleda kvot MDS, pristopi za prerazporeditev deležev kvot MDS v okviru naslednjega 17. splošnega pregleda kvot MDS, nadaljnja krepitev sredstev skladov MDS ter napredek, dosežen v skupnem okviru G20 in Pariškega kluba za obravnavo dolga in preglednosti dolga.

Večina držav članic EU, vključno s Slovenijo, je do konca leta 2024 podala soglasja za povečanje njihovega deleža povečanja kvot skladno z zaključkom 16. splošnega pregleda kvot MDS, da se kvote enakomerno povečajo za 50 %. Zaradi zamud v nacionalnih postopkih nekaterih držav članic MDS je bil rok za soglasja podaljšan do 15. maja 2025. Kot najbolj pragmatična prehodna ureditev za ohranitev posojilne zmogljivosti MDS, do veljavnosti povečanja kvot MDS, je bilo prepoznano podaljšanje obstoječih bilateralnih posojilnih sporazumov iz leta 2020. Na tej podlagi je tudi Slovenija podaljšala veljavni sporazum do veljavnosti povečanja kvot ali do konca leta 2027, kar koli nastopi prej.

Na podlagi strategije financiranja za okrepitev Sklada MDS za zmanjšanje revščine in zagotavljanje rasti (PRGT) je v luči solidarnosti in pravične delitve bremena odločitev o sodelovanju sprejela tudi Banka Slovenije.

Slovenija je tudi v letu 2024 sodelovala pri izvajanju Načrta finančnih transakcij MDS (FTP). Rezervna tranša Slovenije pri MDS se je lani v primerjavi z letom 2023 zmanjšala na 141 mio SDR, ker je Slovenija prejela vračila sredstev iz naslova sodelovanja v FTP v vrednosti 22,2 mio SDR.

Januarja 2024 so v Sloveniji potekala **redna letna posvetovanja po IV. členu Statuta MDS**. Predstavniki MDS, ki jih je vodil Donal McGettigan, so se v okviru posvetovanj srečali s predstavniki Banke Slovenije, Ministrstva za finance RS, drugih resornih ministrstev, UMAR, Fiskalnega sveta, Slovensko-nemške gospodarske zbornice, GZS, ZPIZ, Državnega zbora RS, Združenja bank Slovenije, izbranih poslovnih bank in sin-

¹¹ SDR (angl. Special Drawing Rights) so posebne pravice črpanja, katerih vrednost temelji na košarici petih valut – USD, EUR, CNY, JPY in GBP.

dikativ, sestali so se tudi s predstavniki zavarovalniškega sektorja. Namen rednih posvetovanj je bil pregled zadnjih gospodarskih gibanj, obetov in tveganj, javnofinančne politike, strukturnih politik, delovanja finančnega sektorja in izzivov za prihodnje.

Novembra 2024 je bil izveden še krajši **posvetovalni obisk predstavnikov MDS**, ki je bil namenjen predvsem seznanitvi z zadnjimi dogajanji na makroekonomskem področju, razvojem slovenskega finančnega sektorja in implementacijo reform.

Maja 2024 je bila uspešno izvedena **skupna konferenca Banke Slovenije in MDS na visoki ravni** na temo finančnih sistemov v regiji srednje, vzhodne in jugovzhodne Evrope (več o tem v okviru 10 v poglavju 7.4).

Guverner Banke Slovenije se udeležuje tudi sestankov guvernerjev centralnih bank članic BIS, ki jih BIS organizira vsaka dva meseca. Na sestankih poteka razprava o dogajanjih v svetovnem gospodarstvu in na finančnih trgih. Prav tako so srečanja guvernerjev priložnost za izmenjavo mnenj o različnih centralnobančnih temah, leta 2024 predvsem o umetni inteligenci v centralnem bančništvu, merilih za finančno vključenost in finančno trdnost držav, izzivih in priložnostih uporabe centralnobančnih podatkov v hitro spreminjajočem se svetu, prihodnosti finančnega sistema in globalizaciji trgovine s storitvami. Predstavnik Banke Slovenije se je leta 2024 udeležil tudi rednega srečanja delovne skupine BIS za denarno politiko srednje in vzhodne Evrope. Banka Slovenije je delničar BIS. Guverner Banke Slovenije se je junija 2024 udeležil letne skupščine BIS.

Decembra je Banka Slovenije skupaj z BIS, ECB, italijansko in belgijsko centralno banko soorganizirala **štirinajsto izvedbo mednarodne strokovne konference s področja deviznih tečajev in denarne politike**. Konferenca je potekala v Bruslju. Na njej so mednarodno uveljavljeni raziskovalci predstavljali svoje strokovne članke in analitične projekte.

Predstavniki Banke Slovenije smo se udeleževali zasedanj nekaterih **odborov in delovnih skupin Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD)**. Sodelovali smo na sestankih Odbora za ekonomsko politiko, Odbora za finančne trge, Delovne skupine za mednarodno naložbeno statistiko, Delovne skupine za finančne statistike, Delovne skupine za blagovno in storitveno menjavo ter zagotavljali podatke za delo Delovne skupine za mala in srednje velika podjetja ter podjetništvo.

Delovanje Banke Slovenije je določeno z mandatom, ki nam je bil zaupan z Zakonom o Banki Slovenije in drugimi nacionalnimi predpisi. Izvajanje nalog, s poudarkom na razvojnih vsebinah, je opredeljeno v Strategiji Banke Slovenije, ki smo jo za strateško obdobje 2021–2026 sprejeli konec leta 2021 in začeli uresničevati leta 2022.

Kot temeljne gradnike strategije smo opredelili:

1. **Poslanstvo:** soustvarjamo stabilno ekonomsko okolje za uspešnost Slovenije ter blaginjo te in prihodnjih generacij.
2. **Vrednote:** profesionalnost, odgovornost in transparentnost.
3. **Vizija:** napredna, povezovalna, trajnostno naravnana centralna banka.
4. **Strateške smernice:**
 - razvijamo povezovalno organizacijsko kulturo,
 - omogočamo rast in razvoj zaposlenih,
 - delujemo učinkovito in smotrno,
 - sooblikujemo digitalno okolje,
 - smo trajnostno naravnani in družbeno odgovorni.

Strategijo uresničujemo prek **dvanajstih strateških ciljev**, ki so vsebinsko skladni s strateškimi smernicami. Za usmerjanje strateških ciljev skrbijo njihovi pokrovitelji (člani sveta Banke Slovenije in generalni sekretar), za njihovo izvajanje pa nosilci strateških ciljev (direktorji oddelkov in služb) ter članice in člani delovnih skupin. V letu 2024 je bilo v neposredno izvajanje strateških ciljev vključenih 99 sodelavk in sodelavcev, kar je nekoliko več kot petina vseh zaposlenih.

V okviru prve strateške smernice smo si zadali dva cilja. Prvi je usmerjen v razvoj povezovalne kulture v banki. Prek vzpostavljenega dialoga z zaposlenimi skrbimo za povečanje števila aktivnosti, ki zagotavljajo večjo povezanost med zaposlenimi, s poudarkom na medoddelčnem povezovanju in povezovanju vzdolž hierarhije. Drugi strateški cilj naslavlja zunanji vidik razvoja povezovalne kulture, ki temelji na transparentnosti in dostopnosti Banke Slovenije pri oblikovanju in izvajanju njenih nalog v razmerju do različnih deležnikov in javnosti ter na krepitvi njene povezovalne vloge v Sloveniji.

Ob zavedanju, da so strokovno usposobljeni in motivirani zaposleni ključni dejavnik našega nadaljnjega razvoja in uspešnosti, smo se v okviru druge strateške smernice zavezali k ciljem, da izgradimo koncept razvoja potencialov zaposlenih. V okviru cilja se osredotočamo na strokovni, poklicni in osebnostni razvoj v vseh življenjskih oziroma kariernih obdobjih.

Tretjo strateško smernico, ki naslavlja učinkovitost in smotrnost delovanja, izvajamo prek dveh strateških ciljev. V okviru prvega obravnavamo poslovne procese, s težiščem na optimizaciji izbranih horizontalnih poslovnih procesov in nadgradnji ključnih kazalnikov uspešnosti njihovega izvajanja. Drugi strateški cilj zasleduje poenostavitev sistema notranjih aktov, ki bo jasneje opredelil lastnosti, vrste in hierarhijo notranjih aktov, postopke ter pristojnosti za pripravo in sprejemanje le-teh, s poudarkom na uporabniški izkušnji.

Sooblikovanje digitalnega okolja udejanjamo prek štirih strateških ciljev. S ciljem, ki naslavlja moderno digitalno delovno okolje, se odzivamo na sodobne trende in možnosti, ki jih ponuja tehnološki napredek, s poudarkom na učinkoviti in varni rabi umetne inteligence. Poleg cilja, ki je usmerjen v izboljšanje lastne kibernetske odpornosti, je v digitalizacijo lastnega poslovanja usmerjen tudi cilj, ki zasleduje vzpostavitev ciljne po-

datkovne arhitekture in upravljanja podatkov. Četrty strateški cilj tega sklopa pa se nanaša na Evrosistemov projekt Digitalni evro. Ambicija strateškega cilja je, da s proaktivnim pristopom ter s svojim lastnim znanjem prek sodelovanja pri projektu prispevamo h končni zasnovi digitalnega evra, ki bo skladen tudi s pogledi Banke Slovenije in bo uresničeval njena pričakovanja.

Vsebino zadnje strateške smernice – smo trajnostno naravnani in družbeno odgovorni – izvajamo prek treh strateških ciljev. Svoj prispevek k prehodu v brezogljično družbo izkazujemo z dvema ciljema. Prvi se nanaša na prestrukturiranje lastnih finančnih naložb, s poudarkom na povečevanju naložb v zelene, socialne in trajnostne obveznice. Drugi cilj pa zasleduje zmanjšanje lastnega negativnega vpliva na okolje s posodobitvami opreme, pridobivanjem energije iz obnovljivih virov in z ukrepi, ki bodo za institucijo in njeno delovanje smotni, za okolje pa čim manj obremenjujoči. Številne aktivnosti, ki se nanašajo na družbeno odgovornost, pa izvajamo prek strateškega cilja finančnega opismenjevanja. Cilj oziroma aktivnosti so podrobneje predstavljene v nadaljevanju.

Okvir 3: Uporaba umetne inteligence (UI) v Banki Slovenije

Banka Slovenije kot sodobna centralna banka stremi k uporabi orodij umetne inteligence (v nadaljevanju UI) pri izvrševanju svojega zakonskega mandata in doseganju zastavljenih strateških ciljev. Uporaba in razvoj umetne inteligence v Banki Slovenije ni novost, vendar se je pristop v preteklem letu strukturiral – v sklopu strateškega cilja modernizacije digitalnega delovnega okolja smo tako ustanovili **Skupino za inovacije pri uporabi umetne inteligence (SIUI)**.

Skupina razvija podporno podatkovno in analitično infrastrukturo ter spodbuja pridobivanje in uporabo novih znanj in inovativnost zaposlenih za optimiziranje poslovnih procesov. V ta namen se je oblikovala **Strategija uporabe umetne inteligence v Banki Slovenije**, ki poleg opredelitve pojma UI vsebuje vizijo spodbujanja uporabe le-te, vendar pri tem opozarja na omejitve in spoštovanje etičnih načel.

V letu 2024 je omenjena skupina SIUI pregledala možnosti uporabe UI v Banki Slovenije ter že identificirala nekatere rešitve, ki bi lahko pomagale pri bolj učinkovitem izvajanju poslovnih procesov. Nekatere **aktivnosti za vzpostavitev sistemov, ki bi zagotavljale varno uporabo UI**, že potekajo:

- vzpostavitev okolja za programiranje s pomočjo UI,
- priprava specifikacij za vzpostavitev prototipne platforme, ki bi omogočala varno uporabo jezikovnih modelov za potrebe generativne UI,
- razvoj prototipov uporabe UI pri analizi podatkov,
- prenos naprednega orodja za izvajanje nadzora na področju preprečevanja tveganj PD/FT v produkcijsko okolje,
- testiranje različnih možnosti klicanja jezikovnih modelov s pomočjo programskih vmesnikov (API),
- nakup sistema, ki omogoča prepis zvočnih posnetkov sej SBS, nekaterih odborov in drugih dogodkov.

Skupina SIUI je oblikovala tudi **Smernice za uporabo spletno dostopnih orodij z generativno umetno inteligenco**, ki zaposlenim pomagajo pri varni uporabi le-teh ter prepoznavanju in ocenitvi tveganj, ki se pri tem pojavijo. Za zagotavljanje varne rabe UI ob posameznih rešitvah Banka Slovenije izdeluje tudi analize tveganj.

Banka Slovenije spremlja razvoj na področju UI v drugih institucijah, predvsem Evropski centralni banki (ECB), nacionalnih centralnih bankah in drugih nadzorniških institucijah. Zaposleni Banke Slovenije so se v preteklem letu udeležili več predstavitev rešitev, ki jih imajo sorodne institucije ali pa so del skupnih rešitev sistema SSM. Banka Slovenije sodeluje in pričakuje nadaljnje sklepanje partnerstev z raziskovalnimi institucijami in zasebnim sektorjem ter na področju uporabe UI uporablja tudi zunanje vire financiranja, npr. v okviru programov EU. V letu 2024 smo uspešno zaključili projekt vzpostavitve nadzorniškega spremljanja in identificiranja kibernetkega tveganja na ravni bančnega sistema, pri katerem nam je tehnično pomoč nudil MDS (več o projektu v okviru 1).

Ker je predpogoj za učinkovito in varno uporabo UI podatkovna in digitalna pismenost, razvoj UI pa hkrati zahteva posebna znanja, si Banka Slovenije prizadeva za **ustrezno izobraževanje zaposlenih** na tem področju. V preteklem letu so bila omogočena številna izobraževanja na temo UI, ki so jih izvedli SIUI, komercialni ponudniki in že prej omenjene ustanove, s katerimi Banka Slovenije sodeluje. Članica skupine SIUI se je udeležila tudi ECB hackathona na temo umetne inteligence z naslovom Advent of GenAI, LLM, and Legal Tech in bila del ekipe, ki je po oceni strokovne komisije predstavila najbolj inovativno rešitev in osvojila prvo mesto.

Banka Slovenije bo v naslednjih dveh letih, ki ju pokriva veljavna strategija uporabe UI, nadaljevala z uvajanjem in širitvijo varne in etične uporabe UI. Ob izteku obdobja strategije, konec leta 2026, se Svet BS seznani z oceno uspešnosti doseganja ciljev te strategije in poda usmeritve za pripravo nove strategije BS glede uporabe orodij UI za naslednje plansko obdobje.

3.2 Denarna politika

Evrosistem je v prvi polovici 2024 ohranjal stopnjo restriktivnosti denarne politike. Ključne obrestne mere smo ohranili nespremenjene, na ravneh, doseženih septembra 2023, da bi tako zagotovili vrnitev inflacije na srednjeročno ciljno raven 2 %. Zaostrena denarna politika se je prenašala v pogoje financiranja. Stroški zadolževanja gospodinjstev in podjetij so se zvišali in zavirali povpraševanje po posojilih. Cenovni pritiski so oslabili, zmanjšala so se tudi kratkoročna in dolgoročna inflacijska pričakovanja. Slednje je pomembno prispevalo k zniževanju inflacije, ki se je v evrskem območju od avgusta 2023 do junija 2024 znižala za več kot 2,5 odstotne točke.

Z umiranjem inflacije se je okrepilo naše zaupanje v doseganje srednjeročnega cilja 2-odstotne inflacije, zato smo junija začeli z zmanjševanjem restriktivnosti denarne politike.

Junija smo začeli z zniževanjem ključnih obrestnih mer in s tem zmanjševanjem restriktivnosti denarne politike. Umirjanje dinamike osnovne inflacije, inflacijskih obetov in dobro delovanje transmisije denarne politike so okrepili naše zaupanje, da inflacija vzdržno upada proti ciljni vrednosti. Z zniževanjem obrestnih mer smo nadaljevali septembra, oktobra in decembra. Kumulativno smo lani obrestno mero mejnega depozita znižali za 100 bazičnih točk, na 3 %, medtem ko smo obrestni meri operacij glavnega refinanciranja in mejnega posojila kumulativno znižali za 135 bazičnih točk.

Ostajamo zavezani cilju zagotavljanja vzdržne stabilizacije inflacije pri 2 % na srednji rok. O ustreznosti naravnosti denarne politike se bomo odločali na podlagi podatkov in na vsaki seji Sveta ECB posebej, pri čemer bomo upoštevali ocene inflacijskih obetov, nove ekonomske in finančne podatke, dinamiko osnovne inflacije in intenzivnost transmisije denarne politike. Pri tem se vnaprej ne zavezujemo glede ravni, ki jih bodo ključne obrestne mere dosegale v prihodnje.

Decembra je v celoti zapadla zadnja TLTRO-III, konec leta pa smo v celoti prenehali ponovno investirati vrednostne papirje PEPP.

Nadaljevali smo postopno in predvidljivo zmanjševanje portfeljev vrednostnih papirjev, kupljenih za potrebe izvedbe denarne politike. Obseg portfelja v okviru programa nakupov vrednostnih papirjev (APP), kjer smo z reinvestiranjem v celoti prenehali julija 2023, se je do konca leta zmanjšal za 352 mrd EUR, na 2.677 mrd EUR, merjeno po odplačni vrednosti. Vrednostni papirji izdajateljev iz javnega sektorja so v stanju ob koncu leta predstavljali 79-odstotni delež. Pri izrednem programu nakupov vrednostnih papirjev ob pandemiji (PEPP) smo glavnice zapadlih vrednostnih papirjev v prvi polovici leta 2024 v celoti ponovno investirali, od julija pa smo obseg ponovnega investiranja zmanjšali, in sicer smo v povprečju na mesec ponovno investirali za 7,5 mrd EUR manj, kot je zapadlo glavnice. Ob tem smo ohranili možnost fleksibilnega investiranja zapadlih glavnice v času, med razredi finančnega premoženja in med državami, iz katerih so bili izdajatelji. Ponovno investiranje v okviru PEPP smo konec leta 2024 zaključili. Stanje portfelja PEPP je ob koncu leta po odplačni vrednosti znašalo 1.612 mrd EUR, pri čemer so 97-odstotni delež predstavljali vrednostni papirji izdajateljev iz javnega sektorja.

Kreditne operacije Evrosistema so upadle kot posledica zapadlosti tretje serije ciljno usmerjenih operacij dolgoročnejšega refinanciranja TLTRO-III. Konec leta je stanje vseh kreditnih operacij znašalo 34 mrd EUR, kar je 376 mrd EUR manj v primerjavi z letom prej. Banke so med letom predčasno vrnille 58 mrd EUR v TLTRO-III izposojenih sredstev, dodatno pa je pri štirih operacijah zapadlo 334 mrd EUR. Banke so financiranje pri Evrosistemu nadomestile s tržnimi viri. V Sloveniji so banke marca 2024 v celoti poplačale preostalo črpanje TLTRO-III v višini 74 mio EUR, na rednih kreditnih operacijah pa v letu 2024 niso sodelovale.

Sodelovanje bank pri rednih kreditnih operacijah Evrosistema, tj. enotedenskih operacijah glavnega in trimesečnih operacijah dolgoročnejšega refinanciranja, je ostalo nizko. V letu 2024 je povprečno stanje operacij glavnega refinanciranja znašalo 5,5 mrd EUR, pri operacijah dolgoročnejšega refinanciranja pa 3,7 mrd EUR. Zanimanje bank za izposajo ameriških dolarjev je bilo prav tako skromno, saj je povprečno stanje sedemdnevni operacij v povprečju znašalo 0,2 mrd USD.

Z namenom ohraniti likvidnost na trgu obveznic in repo trgu ter s tem nemoteno delovanje trgov so bili vrednostni papirji, kupljeni v okviru APP in PEPP, še naprej na voljo za posojanje. Zaradi nadaljnjega precejšnjega povečanja razpoložljivosti vrednostnih papirjev v primerjavi s preteklimi leti, kot posledica dodatnih primarnih izdaj in zmanjšanih nakupov Evrosistema, se je obseg posojanja zmanjšal. V zavarovanje tovrstnih posojil smo poleg drugih vrednostnih papirjev sprejemali tudi denarna sredstva.

Prilagodili smo okvir za izvajanje denarne politike.

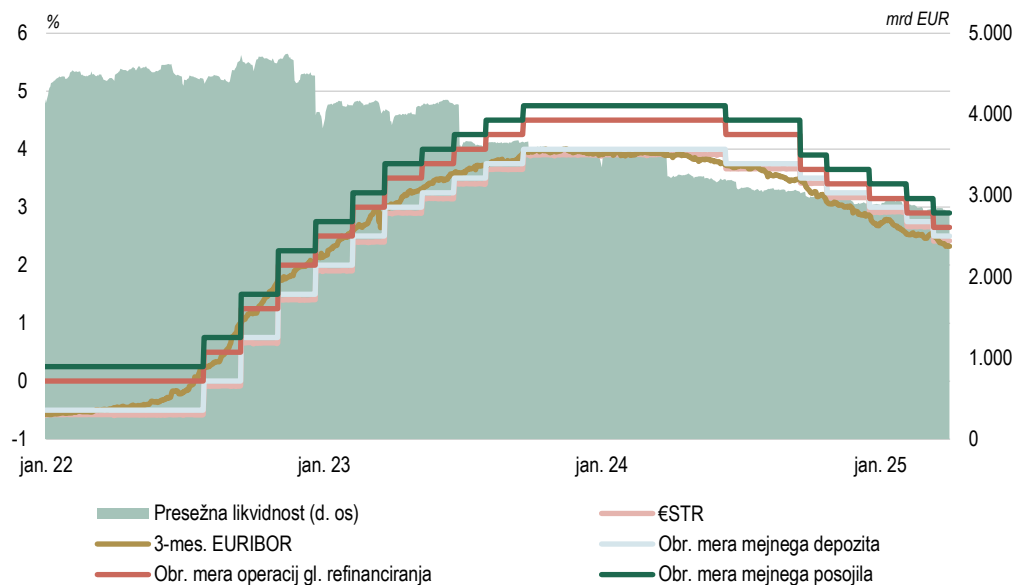
V Evrosistemu smo marca 2024 najavili spremembe izvedbenega okvira denarne politike, ki bodo vplivale na to, kako se bo zagotavljala centralnobančna likvidnost v prihodnje ob postopnem zmanjševanju presežne likvidnosti v bančnem sistemu. Ključne so naslednje značilnosti novega okvira:

1. Naravnost denarne politike bomo še naprej določali s prilagajanjem obrestne mere mejnega depozita. Želimo, da se zelo kratkoročne tržne obrestne mere gibljejo blizu te obrestne mere, toleriramo pa njihovo volatilnost, če ta ne zamegli signala, ki ga želimo poslati z določitvijo naravnosti.
2. Likvidnost bomo zagotavljali s široko paleto instrumentov.
3. Operacije glavnega refinanciranja in trimesečne operacije dolgoročnejšega refinanciranja bodo še naprej v obliki avkcij s fiksno obrestno mero in polno dodelitvijo. Igrale bodo osrednjo vlogo pri zadovoljevanju likvidnostnih potreb bank.
4. Septembra 2024 smo zmanjšali razmik med obrestnima merama operacij glavnega refinanciranja in mejnega depozita s 50 na 15 bazičnih točk ter razpon med obrestnima merama mejnega posojila in mejnega depozita s 75 na 40 bazičnih točk. Z zmanjšanjem razmika smo spodbudili sodelovanje bank pri operacijah glavnega refinanciranja in omejili volatilnost zelo kratkoročnih obrestnih mer. Razmik med obrestnima merama mejnega posojila in operacij glavnega refinanciranja smo ohranili nespremenjen pri 25 bazičnih točkah.
5. V poznejši fazi bomo za pokrivanje strukturnih likvidnostnih potreb bančnega sektorja uvedli nove strukturne dolgoročnejše kreditne operacije in strukturni portfelj vrednostnih papirjev.
6. Stopnjo obveznih rezerv smo ohranili na ravni 1 %. Nespremenjeno je ostalo tudi obrestovanje obveznih rezerv pri 0 %.
7. Nabor finančnega premoženja, primerne za zavarovanje terjatev Evrosistema, ohranjamo širok.

Prve izkušnje z delovanjem novega izvedbenega okvira so pozitivne in kažejo, da kratkoročne obrestne mere denarnega trga sledijo ključni obrestni meri mejnega depozita in ne izkazujejo visoke volatilnosti (slika 18). Promet na evrskem denarnem trgu se je postopno povečeval. Banke so zapadle vire iz naslova TLTRO-III nadomestile s tržnimi viri. Od leta 2022 so banke izdale rekordno količino kritih in nezavarovanih obveznic, da bi nadomestile zapadle TLTRO-III, pri čemer so se številni izdajatelji po dolgem času vrnili na trg. Porast repo obrestnih mer je odražal povečanje razpoložljivosti vrednostnih papirjev, tudi kot posledica zmanjšanja nakupov Evrosistema. Presežna likvidnost v evrskem območju je ostala obilna, kar je zmanjševalo povpraševanje bank po kreditnih operacijah Evrosistema. To je bilo skromno, ker so bili tržni viri primerljivih ročnosti cenejši.

Pričakujemo, da bo ožji razmik med obrestnima merama operacij glavnega refinanciranja in mejnega depozita omejil morebitni dvig obrestnih mer denarnega trga, do katerega bi lahko prišlo ob nadaljnjem zmanjševanju presežne likvidnosti. Pričakujemo, da bo ožji razmik spodbujal banke k sodelovanju v tedenskih operacijah, a hkrati puščal prostor za aktivnost bank na denarnem trgu. Pozorno bomo spremljali gibanje in porazdelitev presežne likvidnosti, oblikovanje obrestnih mer denarnega trga ter delovanje denarnega in širših finančnih trgov. Na podlagi pridobljenih izkušenj bomo zasnovo in ključne parametre operativnega okvira ponovno pregledali leta 2026 ter jih po potrebi prilagodili.

Slika 18: Obrestne mere ECB, denarnega trga in presežna likvidnost evrskega območja

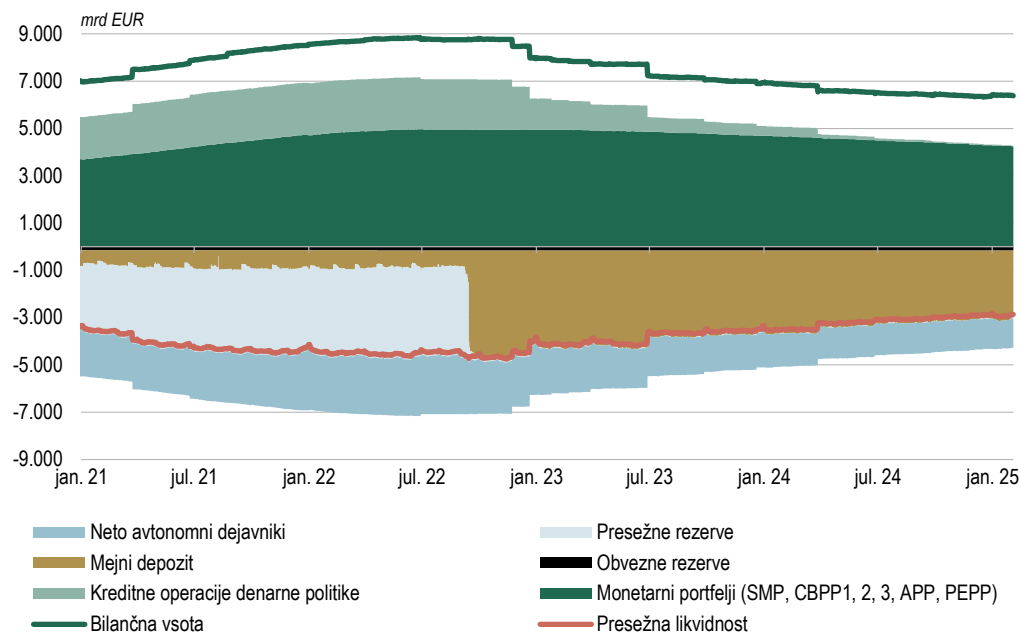

Vir: Bloomberg.

V letu 2024 smo nadaljevali s postopnim zmanjševanjem bilance Evrosistema, s katerim smo začeli leta 2022.

Bilančna vsota Evrosistema se je znižala že tretje zaporedno leto, v letu 2024 za 508 mrd EUR, na 6.429 mrd EUR (slika 19). Potem ko so leta 2023 h krčenju bilance prispevala predvsem vračila in zapadanja v okviru TLTRO-III, so jo v letu 2024 približno enako znižala dospevanja vrednostnih papirjev v portfeljih APP in PEPP ter dospele in predčasno vrnjene TLTRO-III. Ob koncu leta so kreditne operacije APP in PEPP skupaj predstavljale 67 % bilančne vsote (74 % ob koncu leta 2023), znotraj tega kreditne operacije 1 % (6 % ob koncu prejšnjega leta).

Slika 19: Poenostavljena konsolidirana bilanca stanja Evrosistema

Opomba: Bolj negativna presežna likvidnost pomeni njeno rast.
Vir: ECB.

Presežna likvidnost¹² evrskega območja je prav tako nadaljevala s padanjem, v letu 2024 za 519 mrd EUR, na 2.827 mrd EUR. Presežno likvidnost so tudi v letu 2024 zniževali nižji portfelji APP in PEPP ter zapadle in predčasno vrnjene TLTRO-III, povečevali pa so jo nižji neto avtonomni dejavniki, predvsem nižje vloge nebančnih strank pri Evrosistemu. Slednje so se zniževale postopno in kontrolirano, kar smo dosegli z njihovim obrestovanjem. Večino vlog smo obrestovali nekoliko pod tržnimi obrestnimi merami, tj. največ po obrestni meri €STR, zmanjšani za 20 bazičnih točk. Presežna likvidnost se je znižala tudi v slovenskem bančnem sistemu, za 4 mrd, na 7 mrd EUR, tudi ker so banke del likvidnosti namenile za nakupe vrednostnih papirjev.

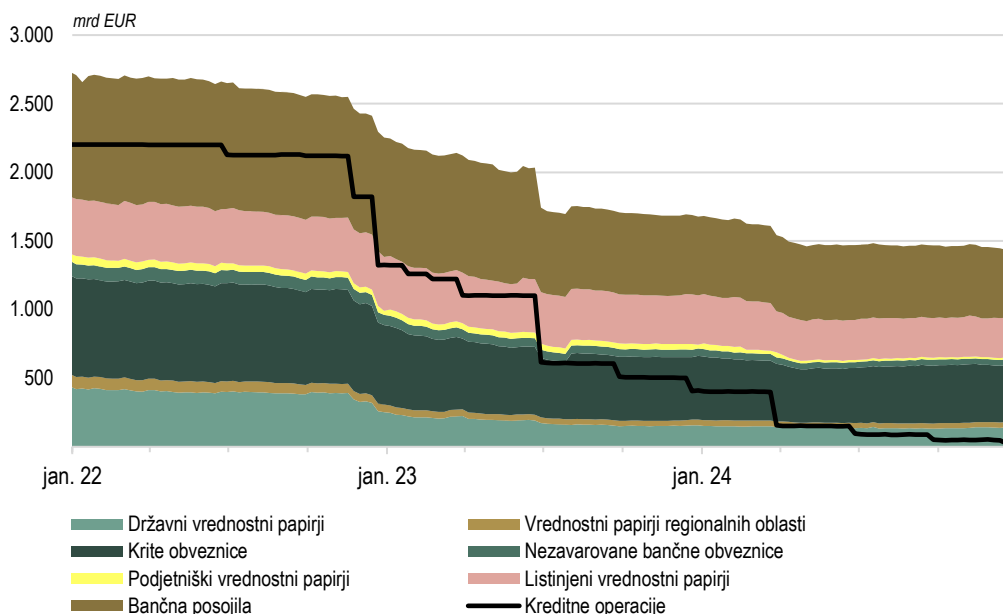
Z znižanjem presežne likvidnosti evrskega območja sta se zmanjšala vpis mejnega depozita in presežne rezerve bank. Banke so glavnino presežne likvidnosti preusmerjale v mejni depozit, ki se je obrestoval, preostanek pa držale na računih pri Evrosistemu v obliki presežnih rezerv, ki se niso obrestovale. Povprečni vpis mejnega depozita je v letu 2024 znašal 3.168 mrd EUR, kar je za 657 mrd EUR manj kot v povprečju leta 2023. Če primerjamo zadnji obdobje izpolnjevanja obveznih rezerv v letih 2024 in 2023¹³, so se presežne rezerve bank zmanjšale za 3 mrd EUR, na 5 mrd EUR, oziroma na 3 % izračunanih obveznih rezerv. Slovenske banke so v povprečju omejenih obdobj zmanjšale vpis mejnega depozita za 0,8 mrd EUR, na 8,7 mrd EUR, njihove presežne rezerve pa so se povečale, in sicer za 14 mio EUR, na 26 mio EUR oziroma na 7 % izračunanih obveznih rezerv.

¹² Presežna likvidnost je razlika med skupno likvidnostjo, ki jo Evrosistem zagotavlja bančnemu sistemu, in likvidnostnimi potrebami bank. Presežna likvidnost je enaka seštevku presežnih rezerv bank, tj. imetij na računih pri Evrosistemu nad izračunanimi obveznimi rezervami, in mejnega depozita bank pri Evrosistemu. Likvidnostne potrebe bank so seštevku neto avtonomnih dejavnikov in izračunanih obveznih rezerv. Avtonomni dejavniki so denimo izdani bankovci, vloge subjektov javnega sektorja pri centralni banki ali finančne naložbe centralne banke, ki niso posledica izvajanja denarne politike, npr. devizne rezerve.

¹³ Zadnje obdobje izpolnjevanja obveznih rezerv v letu 2024 je od 18. decembra 2024 do 4. februarja 2025, medtem ko je zadnje obdobje izpolnjevanja obveznih rezerv v letu 2023 trajalo od 20. decembra 2023 do 30. januarja 2024.

Nadaljevalo se je zniževanje finančnega premoženja bank, danega v zavarovanje Evrosistemu. To je sovpadalo z zniževanjem TLTRO-III in je bilo očitno predvsem po večji zapadlosti ene od teh operacij v marcu 2024. Konec leta je bilo v zavarovanje Evrosistemu danih 1.524 mrd EUR finančnega premoženja oziroma 15 % manj kot leto prej. Banke so za zavarovanje največ uporabljale bančna posojila, krite obveznice in listinjene vrednostne papirje. Ob koncu leta so za zavarovanje kreditnih operacij Evrosistema uporabile 7 % finančnega premoženja, danega v zavarovanje (v povprečju leta 13 %). Finančno premoženje bank v Sloveniji, dano v zavarovanje Banki Slovenije, je konec leta znašalo 2,4 mrd EUR, kar je 36 % manj kot leto prej. Za zavarovanje kreditnih operacij je bilo (le) do vračila TLTRO-III v marcu 2024 uporabljeno 2 % zastavljene finančnega premoženja.

Slika 20: Finančno premoženje za zavarovanje terjatev Evrosistema in črpanje kreditnih operacij

Vir: ECB.

Evrosistem se je odločil za postopen prenos nekaterih ukrepov začasnega okvira finančnega premoženja za zavarovanje terjatev Evrosistema v enoten okvir in opustitev drugih začasnih ukrepov

Z namenom ohraniti širok nabor in enotnost primerne finančnega premoženja za zavarovanje terjatev Evrosistema v vseh državah evrskega območja je Svet ECB novembra 2024 najavil nekaj sprememb. Namen teh sprememb je ohraniti širok nabor finančnega premoženja za zavarovanje, skladno z zahtevami novega izvedbene okvira denarne politike. S tem bomo bankam tudi v prihodnje omogočali dostop do kreditnih operacij Evrosistema, kar je pogoj za nemoteno izvajanje denarne politike.

Od globalne finančne krize v letu 2008 dalje in okrepljeno v času pandemije covida-19 se okvir finančnega premoženja za zavarovanje terjatev Evrosistema loči na enoten skupni okvir in na začasen dodatni okvir. Slednji je bil osredotočen na premagovanje kriznih razmer in je bil odvisen od specifičnih oblik finančnega premoženja, ki so na voljo v bančnih sistemih posameznih držav.

Svet ECB je odločil, da se v prihodnje v enoten okvir vključi del začasnih ukrepov, in sicer nekatere vrednostne papirje v tuji valuti, listinjene vrednostne papirje s kreditno oceno BBB/Baa ter interne statistične bonitetne sisteme centralnih bank, ki služijo kot dodaten bonitetni vir za oceno kreditne kakovosti bančnih posojil. Te spremembe bodo začele veljati z redno letno posodobitvijo pravnih aktov, ki urejajo izvajanje denarne politike, vendar ne pred zadnjim četrtletjem 2025. Začela se bodo tudi pripravljala dela, da se v enoten okvir vključijo portfeli bančnih posojil (angl. pools of credit claims), dani nefinančnim podjetjem. Preostala dodatna bančna posojila iz začasnega okvira se bodo postopno opustila, predvidoma do konca leta 2026.

Uvedba enotnega sistema za vodenje finančnega premoženja v zavarovanju je bila zamaknjena z novembra 2024 na junij 2025. Enotni sistem, tj. Eurosystem Collateral Management System (ECMS), bo nadomestil obstoječe sisteme nacionalnih centralnih bank. Z zamikom bodo deležniki imeli več časa za testiranje funkcionalnosti ECMS v stabilnem okolju.

Okvir 4: Zasedanje Sveta Evropske centralne banke v Sloveniji

V Banki Slovenije smo 16. in 17. oktobra 2024 na povabilo Banke Slovenije in guvernerja Boštjana Vasleta gostili monetarno sejo Sveta ECB, ki je potekala na Brdu pri Kranju. Seje so se udeležili guvernerji članic Evrosistema in člani Izvršilnega odbora ECB.

Seje Sveta ECB običajno potekajo v Frankfurtu, enkrat letno pa jo gosti ena izmed centralnih bank članic evrskega območja. Leta 2024 jo je drugič, ponovno po 12 letih, gostila Slovenija.

V ospredju zasedanja je bila odločitev o znižanju ključnih obrestnih mer ECB. Sklepe denarne politike je po zaključku denarne seje predstavila predsednica ECB Christine Lagarde na novinarski konferenci, na kateri sta sodelovala tudi podpredsednik ECB Luis de Guindos in guverner Boštjan Vasle.

V okviru zasedanja je guverner v Narodni galeriji gostil uradno večerjo, kjer je kot slavnostna govorka nastopila predsednica Republike Slovenije dr. Nataša Pirc Musar, navzoč je bil tudi minister za finance Klemen Boštjančič. V uradnem delu večerje so si gostje ogledali baletno predstavo Povodni mož v koreografiji Edwarda Cluga.

Pred zasedanjem se je v sklopu dogodka predsednica ECB Christine Lagarde srečala z udeleženci debatnega tekmovanja Mojstri digitalne prihodnosti, ki ga organiziramo v Banki Slovenije. Na srečanju sta se predsednica ECB in guverner Banke Slovenije z dijaki pogovarjala o finančni varnosti s poudarkom na varni uporabi spletnih finančnih storitev. V razpravi z naslovom *Finančna varnost v kibernetnem svetu se začne z varnim ravnanjem z žepnico in štipendijo* sta poudarila, da je izobraževanje in ozaveščanje prebivalcev o osebnih financah, ključnih ekonomskih konceptih ter vlogi in delovanju centralne banke nujno potrebno za razumevanje ekonomskega okolja, v katerem posamezniki živimo in delujemo.

Fotografija 1: **Razprava**
Finančna varnost v
kibernetskem svetu se
začne z varnim ravnanjem
z žepnino in štipendijo

Po zaključku zasedanja Seje Sveta ECB v Sloveniji je guverner Boštjan Vasle ocenil, da je: »Dodelitev organizacije denarne seje Sveta ECB Sloveniji priznanje Sloveniji in izraz zaupanja vodstva Evropske centralne banke Banki Slovenije, ki smo ga uspešno izpolnili. Je odraz tega, kar je Slovenija po osamosvojitvi dosegla v zadnjih treh desetletjih. Je pa tudi rezultat uspešne integracije v evropske in mednarodne institucije.«

3.3 Nadzor bank

Nadzorniške aktivnosti leta 2024 smo osredotočili na naslednja prednostna področja: kreditno tveganje, s poudarkom na izpostavljenosti bank geopolitičnim napetostim, IT in kibernetska odpornost bank, notranje upravljanje in upravljanje tveganj ter upravljanje podnebnih in okoljskih tveganj.

Banka Slovenije je članica SSM, v okviru katerega se izvaja nadzor nad pomembnimi evropskimi bankami oziroma SI. Pristojni nadzornik za SI banke je ECB, pri čemer Banka Slovenije enakovredno sodeluje pri nadzoru in sprejemanju nadzorniških odločitev. Nadzor bank in hranilnic, ki ne izpolnjujejo meril za pomembne banke, tj. manj pomembnih bank oziroma LSI, opravlja Banka Slovenije.

V letu 2024 se je seznam pomembnih in manj pomembnih bank nekoliko spremenil. SKB banka, d. d., Ljubljana in Nova KBM, d. d., Maribor sta se avgusta 2024 združili. Združena banka se je preimenovala v OTP banko, d. d., s sedežem v Ljubljani. Združitev obeh bank je pomenil pomemben mejnik pri oblikovanju druge največje bančne skupine v Sloveniji. Proces združevanja je bil uspešno izveden.

Tabela 2: **Pomembne banke in manj pomembne banke (na dan 31. december 2024)**

Skupina pomembnih bank (SI)	Skupina manj pomembnih bank (LSI)
NOVA LJUBLJANSKA BANKA, d. d.	DEŽELNA BANKA SLOVENIJE, d. d.
OTP banka, d. d.	DELAVSKA HRANILNICA, d. d.
GORENJSKA BANKA, d. d.	HRANILNICA LON, d. d.
UNICREDIT BANKA SLOVENIJA, d. d.	PRIMORSKA HRANILNICA VIPAVA, d. d.
BANKA INTESA SANPAOLO, d. d.	SID – Slovenska izvozna in razvojna banka*
ADDIKO BANK, d. d.	
BANKA SPARKASSE, d. d.	

Vir: Banka Slovenije.

* Ima poseben status kot specializirana banka za spodbujanje izvoza in razvoja. V skladu z Zakonom o Slovenski izvozni in razvojni banki (ZSIRB) nadzor nad poslovanjem SID banke v okviru svojih pristojnosti izvajajo Banka Slovenije, Agencija za zavarovalni nadzor in ministrstvo, pristojno za finance.

V Sloveniji sta konec leta 2024 poslovali tudi dve podružnici bank oziroma bančnih skupin iz držav članic EU (BKS Bank AG, bančna podružnica, in RCI Banque Societe Anonyme, bančna podružnica Ljubljana).

Za leto 2024 smo določili naslednje nadzorniške prednostne naloge, ki so bile tudi izhodišče za nadzor slovenskih bank:

- upravljanje kreditnega tveganja:
 - ustreznost upravljanja kreditnega tveganja (izboljšanje modelov IFRS9, ustreznost procesov odobravanj kreditov, pravočasno zaznavanje majhne verjetnosti plačila, ustrezno oblikovanje oslabitev);
 - pravočasno zaznavanje vpliva geopolitičnih napetosti na poslabšanje kakovosti sredstev;
- upravljanje informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT);
 - odziv na kibernetško tveganje in tveganje zunanjih izvajalcev;
 - izvajanje strategij digitalizacije;
- okrepljeno notranje upravljanje:
 - učinkovitost delovanja upravljalnih organov in kontrolnih funkcij;
- identifikacija in upravljanje podnebnih in okoljskih tveganj.

Rezultati nadzorniškega procesa SREP iz leta 2024 so na splošno pozitivni, saj se je ocena tveganj izboljšala, kapitalska zahteva po II. stebru pa se je nekoliko znižala. Banke kljub negotovim geopolitičnim in zunanjetrgovinskim razmeram ter poslabšanemu gospodarskemu okolju še naprej izkazujejo odpornost s stabilnim kapitalskim in likvidnostnim položajem. Večina izdanih kvalitativnih ukrepov v okviru procesa SREP je obravnavala pomanjkljivosti na področju notranjega upravljanja in upravljanja tveganj ter na področju kapitala.

V Banki Slovenije nenehno ocenjujemo in spremljamo spreminjajočo se naravo tveganj in ranljivosti, s katerimi se soočajo banke, ter temu prilagajamo tudi nadzorniške aktivnosti. Med ključnimi nadzorniškimi prioritetami v letu 2024 je bila spremljava krepitve odpornosti bank na makroekonomske dejavnike, ki so se začeli poslabševati, ter geopolitičnih napetosti zaradi vojnih spopadov in politične negotovosti. Med nadzorniškimi prioritetami v preteklem letu so bila tudi kibernetška tveganja in tveganja s področja podnebnih sprememb.

Na področju kreditnega tveganja smo pozornost posvetili odpravljanju pomanjkljivosti v upravljanju tega tveganja, predvsem s področja pravočasnega zaznavanja poslabševanja kakovosti portfeljev. Ob povečani makroekonomski negotovosti ter geopolitičnih napetostih je zgodnje zaznavanje poslabševanja kreditnih dejavnikov v portfeljih ključnega pomena. To še posebej velja za bolj ranljive dele portfeljev, kot so tisti, izpostavljeni do avtomobilske in jeklarske industrije.

V več pomembnih bankah smo izvedli poglobljen pregled odobravanja stanovanjskih in potrošniških kreditov ter kreditov malim in srednjim podjetjem. Odobravanje kreditov je eden izmed ključnih elementov obvladovanja kreditnega tveganja v banki in je vse bolj v središču pozornosti nadzornikov, saj lahko odobravanje kakovostnih posojil pomaga preprečiti prihodnje slabe kredite.

V skladu z nadzorniškimi prioritetami pri upravljanju s kreditnim tveganjem in ustreznim oblikovanjem oslabitev se je v letu 2024 v dveh pomembnih bankah nadaljeval ciljni pregled oblikovanja oslabitev v skladu z MSRP 9 in sposobnosti obravnavanja novih tveganj, za katere banka še nima ustreznih podatkov, da bi jih lahko vključila v svoje

modele (energetska kriza, težave v verigi dobaviteljev, povečana inflacija, rast obrestnih mer, klimatska tveganja). Ugotavljamo, da banke uporabljajo prilagoditve, ko modelsko izračunanim oslabitvam prištejejo dodatne oslabitve zaradi zgoraj naštetih novih tveganj, ki niso zajeta v zgodovinskih podatkih in posledično ne morejo biti modelirana. Prilagoditve so pomembne za zagotavljanje, da tudi v razmerah novih tveganj, za katere nimamo ustreznih zgodovinskih podatkov, banka razpolaga z zadostnimi oslabitvami. Tak način oblikovanja dodatnih oslabitev mora biti transparenten, odziven na spremembe ter vključevati jasne kriterije, kdaj in koliko banka poveča obseg modelsko izračunanih oslabitev. Ugotovljene pomanjkljivosti smo na banke naslovili v obliki priporočil, njihovo izvedbo smo preverjali v letu 2024, del pomanjkljivosti pa bo odpravljen še v letu 2025.

V luči naraščajočih kibernetских tveganj zaradi vse večje digitalizacije procesov sta zavedanje bank glede tega tveganja in uspešna obramba pred njim ključnega pomena. Z namenom preverjanja kibernetске odpornosti bank so bili v letu 2024 izvedeni kibernetски stresni testi, v katere so bile vključene vse slovenske banke. V letu 2024 je bila ena pomembna banka vključena tudi v tematski pregled kibernetске odpornosti, ki ga je vodila ECB. Namen tematskega pregleda je bil preveriti implementacijo osnovnih varnostnih ukrepov pred kibernetским tveganjem v banki, ugotovitve pa so bile banki posredovane prek nadzorniškega pisma.

Poslovanje bank postaja vse bolj digitalno. To pomeni, da je treba posvetiti še več pozornosti nadzornim strategijam digitalne transformacije in potrebnim sposobnostim upravljanja s tveganji. To vključuje pregled tveganj, povezanih z uporabo inovativnih tehnologij, in tudi tveganja, povezana z okviri operativne odpornosti, kot so odvisnosti od tretjih oseb in kibernetска tveganja. V Banki Slovenije omenjena tveganja pri nadzoru bank obravnavamo v obliki rednih pregledov poslovanja ter v obliki različnih usmerjenih vprašalnikov in analiz.

Tudi v letu 2024 so pomembne banke morale poročati v register zunanjih izvajalcev. Uporaba storitev zunanjih izvajalcev je zelo pomembna tema za nadzorovane subjekte, še zlasti na področju informacijskih in komunikacijskih tehnologij. V letu 2025 bodo tudi manj pomembne banke zavezane k poročanju o uporabi zunanjih izvajalcev v skladu z Uredbo o digitalni operativni odpornosti za finančni sektor (DORA).

V letu 2024 sta bila opravljena dva načrtovana bonitetna pregleda v pomembnih bankah, tretji bo zaključen v prvih mesecih leta 2025. Vsi pregledi so oziroma bodo s področja IKT, usmerjeni v pregled ustreznosti sistemov upravljanja s podatki, procesov digitalizacije poslovanja, uvajanja IT-sprememb, kibernetске odpornosti in izvajanja storitev zunanjih izvajalcev.

Opravljeno je bilo sedem načrtovanih bonitetnih pregledov v manj pomembnih bankah, in sicer na področjih kreditnega, obrestnega in likvidnostnega tveganja ter na področju procesa ocenjevanja ustreznega notranjega kapitala.

V okviru mešanih ekip znotraj SSM sta bila dva nadzornika vključena v pregled pomembnih bank v tujini.

V okviru bonitetnega nadzora smo izdali več različnih dovoljenj, ki so se nanašala na: vključitev medletnega dobička v kapital banke, vključitev kapitalskih instrumentov v izračun dodatnega kapitala in odkup/odpoklic kapitalskih instrumentov. Prav tako smo izdali dovoljenja za združitve bank in nakup kapitalskih naložb.

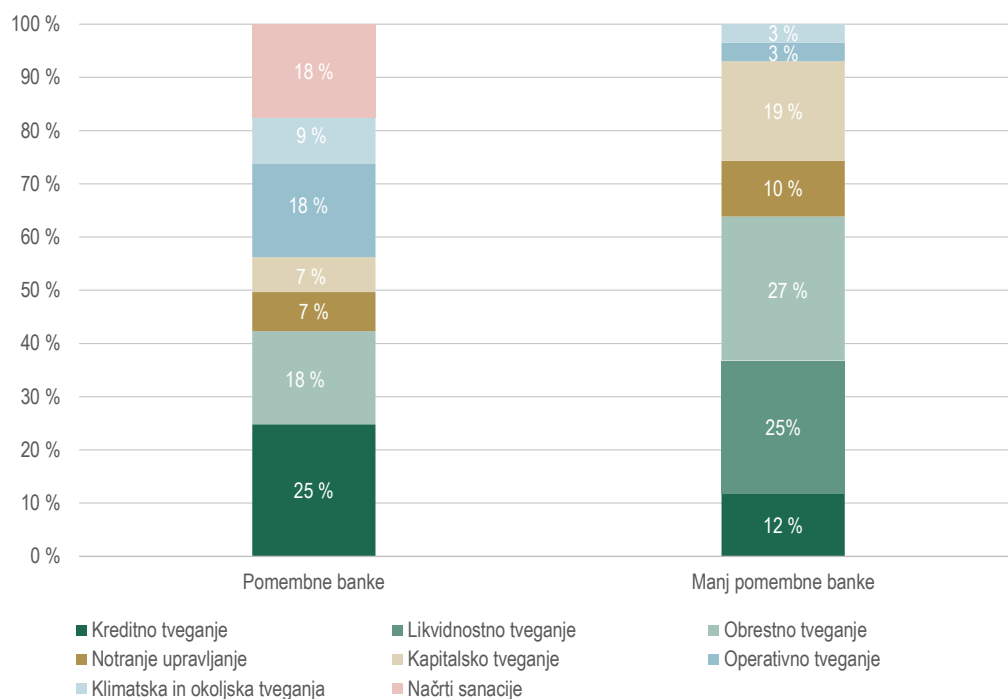
Pri nadzorniških ugotovitvah – ki so pomemben rezultat rednih nadzorniških aktivnosti in odražajo pomanjkljivosti, ki jih morajo banke odpraviti – se je tudi v letu 2024 največji delež ugotovljenih nepravilnosti nanašal na kreditno tveganje.

To je pričakovano, glede na to, da je bilo omenjeno tveganje ključna nadzorniška prioriteta v preteklih letih in je bilo s tega področja v letu 2024 opravljenih še več aktivnosti in posledično izdanih več ukrepov. Več ukrepov v letu 2024 je bilo izdanih s področja obrestnega tveganja, kar je tudi posledica bonitetnih pregledov, izvedenih v letu 2023 in zaključenih v letu 2024.

Pri nadzoru pomembnih bank smo leta 2024 ugotovili 137 nepravilnosti in pomanjkljivosti pri poslovanju, največ na področju kreditnega tveganja, sledijo pa ukrepi s področij obrestnega tveganja, operativnega tveganja in načrtov sanacije (slika 20). Večina ugotovitev ima majhen in srednji vpliv na finančni položaj bank, raven kapitala, notranje upravljanje ter na kontrole in upravljanje tveganja bank, zato smo bankam izdali večinoma ukrepe v obliki pisma s priporočili (tabela 3).

Pri nadzoru manj pomembnih bank smo ugotovili 144 nepravilnosti in pomanjkljivosti, največ na področjih obrestnega in likvidnostnega tveganja. Nekatere ugotovljene nepravilnosti so bile odpravljene že v letu 2024, odpravo preostalih pa bomo spremljali v letu 2025. Večina ugotovitev ima majhen in srednji vpliv na finančni položaj bank.

Slika 21: Ugotovljene kršitve po kategorijah tveganj v bankah in hranilnicah leta 2024

Vir: Banka Slovenije.

Tabela 3: **Nadzorniški ukrepi, izrečeni bankam in hranilnicam leta 2024**

Vrsta ukrepa	Število izdanih ukrepov v pomembnih institucijah	Število izdanih ukrepov v manj pomembnih institucijah
Izdane odločbe z nadzorniškimi ukrepi	2	6
Izdana nadzorniška pisma s priporočili	23	10
Izdane odredbe za odpravo kršitev	0	2
Izdana pisma po pregledu poslovanja	0	10
Izdane ugotovitvene odločbe o odpravljenih kršitvah	0	5

Vir: Banka Slovenije.

Nadzorniške ukrepe pomembnim bankam izdaja ECB. Najpogostejša oblika ukrepa je operativni akt (angl. operational act) oziroma pismo s priporočili. Pomembnejši ukrepi se izdajo v obliki odločbe, ki je pravno zavezujoči akt. V letu 2024 sta bili pomembnim bankam izdani dve odločbi z ukrepi.

Nadzorniške ukrepe manj pomembnim bankam izdajamo v Banki Slovenije. Pomembnejše ukrepe bankam in hranilnicam, članom njihovih upravljalnih organov in delničarjem izdajamo v obliki zavezujočih pravnih aktov, ki jih določa Zakon o bančništvu, tj. v obliki odredb in odločb.

Nadzor nad poslovanjem dveh podružnic tujih bank oziroma bančnih skupin držav članic (ena iz Avstrije in ena iz Francije) opravljamo prek rednih poročil, zahtev po dodatnih pojasnilih in prek spremljave likvidnostnega položaja. Leta 2024 podružnicam nismo izdali nobenega ukrepa.

Nadzor skladnosti poslovanja in PPDFT

Za razliko od bonitetnega nadzora nad bankami je nebonitetni nadzor izključno v pristojnosti Banke Slovenije. Osrednja pozornost je namenjena preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma oziroma PPFT, pri tem so poleg bank in hranilnic zajeti tudi drugi subjekti nadzora, ki jih v skladu z določbami Zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (ZPPFT-2) nadziramo v Banki Slovenije (plačilne institucije, družbe za izdajo elektronskega denarja, menjalci in ponudniki, ki se ukvarjajo s storitvami virtualnih valut). Poleg aktivnosti na področju PPFT so se leta 2024 izvajale tudi nadzorniške aktivnosti, vezane na potrošniško kreditiranje v skladu z določbami Zakona o potrošniškem kreditiranju (ZPotK-2) ter upoštevanje omejevalnih ukrepov oziroma sankcij, kot jih urejajo Zakon o omejevalnih ukrepih, ki jih Republika Slovenija uvede ali izvaja v skladu s pravnimi akti in odločitvami, sprejetimi v okviru mednarodnih organizacij (ZOUAMO), in relevantne EU uredbe. V skladu z 269. členom ZBan-3 v Banki Slovenije upravljamo sistem za obveščanje o kršitvah.

Na področju PPFT so bile izvedene naslednje aktivnosti:

- **izvajanje pregledov:**

V skladu s smernicami evropskih nadzornih organov, da morajo nadzorniške aktivnosti temeljiti na ocenjenem tveganju (angl. risk based supervision), smo leta 2024 opravili deset pregledov oziroma sklopov nadzorniških aktivnosti in se udeležili sedmih nadzorniških kolegijev na področju PPFT. Še naprej je bila velika pozornost namenjena nadzorniškim aktivnostim v povezavi s ponudniki, ki se ukvarjajo s storitvami virtualnih valut.

- **priprava regulative:**

Leta 2024 je bil sprejet nov EU zakonodajni paket (AMLR, AMLD, AMLAR), zato sodelujemo pri intenzivnih aktivnostih za njegovo implementacijo, vključno s pripravo ustrezne drugostopenjske zakonodaje EU in nacionalnih zakonov. Tudi leta 2024 smo podali številna mnenja in pojasnila glede izvajanja zakonskih zahtev in Smernic Banke Slovenije o oceni tveganja pranja denarja in financiranja terorizma (PD/FT), sprejeli pa smo tudi posodobljene smernice organa EBA (Smernice o dejavnih tveganja PD/FT ter Smernice o zahtevah po informacijah v zvezi s prenosi sredstev in prenosi nekaterih kriptosredstev).

- **mednarodno sodelovanje:**

Z vidika mednarodnega sodelovanja se je tudi v letu 2024 krepila pozornost, namenjena problematiki PPFFT, kar se posledično odraža v povečanem obsegu številnih mednarodnih dogajanj, v katerih Banka Slovenije sodeluje z različni organi (EBA – Stalni odbor za PPFFT, ECB, Evropska komisija, Svet Evrope – odbor MONEYVAL, OECD). Še posebej so se okrepile aktivnosti za prehod na novo EU ureditev na področju PPFFT, vključno z vstavitvijo novega EU organa za področje PPFFT (t. i. AMLA), ki bo v prihodnje med drugim izvajal tudi neposredni nadzor nad nekaterimi subjekti nadzora. Še naprej v okviru svojih pristojnosti redno izmenjujemo informacije s tujimi nadzorniki, v letu 2024 pa so se začele tudi aktivnosti za 6. krog ocenjevanja sistema za PPFFT Republike Slovenije, ki ga vodi Svet Evrope – MONEYVAL.

- **druge aktivnosti:**

V sklopu drugih aktivnosti smo v Banki Slovenije dejavno sodelovali pri posodobitvi Nacionalne ocene tveganja PD/FT za RS ter obravnavali nezaželeni deviacije na trgu. Kot nadzornik na področju PPFFT redno sodelujemo z bonitetnimi nadzorniki, izmenjane informacije s področja PPFFT pa se vključujejo tudi v presoje v postopkih licenciranja in v ocene primernosti članov upravnih organov. Po zaključku razvojnega mednarodnega projekta, v okviru katerega smo skupaj z Institutom Jožef Stefan do faze pilota razvili platformo za učinkovitejše izvajanje nadzorniških aktivnosti na področju PPFFT, in sicer tudi prek tehnologije za obdelavo velike količine podatkov, nadaljujemo aktivnosti za uvedbo pilota v redno uporabo (več o projektu v okviru 9 v Letnem poročilu 2023).

Na področju zagotavljanja skladnosti poslovanja bank z določbami ZPotK-2, ki ureja potrošniško kreditiranje, so bili leta 2024 izvedeni štirje pregledi oziroma sklopi nadzorniških aktivnosti, veliko aktivnosti pa je bilo usmerjenih v uveljavitev nadaljnjih sprememb v bankah in hranilnicah glede vračanja dela že plačanih stroškov pri predčasnem odplačilu kredita. V Banki Slovenije še naprej sodelujemo z Ministrstvom za gospodarstvo, turizem in šport, Tržnim inšpektoratom, Zvezo potrošnikov Slovenije, Evropsko komisijo in organom EBA.

Zaradi nadaljevanja vojne v Ukrajini in drugih kriznih žarišč po svetu so tudi leto 2024 zaznamovali številni mednarodni omejevalni ukrepi, kar se še naprej odraža v aktivnosti Banke Slovenije na tem področju. Največ pozornosti še naprej namenjamo preventivni in svetovalni funkciji ter koordinaciji poročanj.

Preglede pri subjektih nadzora večinoma izvajamo v okviru celovitih pregledov področja PPFFT (v letu 2024 je bilo področje omejevalnih ukrepov preverjeno pri osmih subjektih nadzora), zaradi povečanih tveganj za morebitno kršitev veljavnih omejevalnih ukrepov in potrebe po celovitem pregledu stanja pa smo uvedli tudi dodatne nadzorniške aktivnosti. Sodelovali smo pri pripravi Smernic organa EBA o notranjih politikah,

postopkih in kontrolah za zagotovitev izvajanja omejevalnih ukrepov in preoblikovanju Smernic za učinkovito izvajanje omejevalnih ukrepov, ki jih izdaja Stalna koordinacijska skupina za omejevalne ukrepe (SKSOU), ki jo vodi Ministrstvo za zunanje zadeve. V letu 2024 se je medsebojno sodelovanje pristojnih nacionalnih organov v okviru SKSOU še okrepilo, nadaljujemo pa tudi z zagotavljanjem relevantnih podatkov o izvajanju finančnih omejevalnih ukrepov Evropski komisiji.

Postopki licenciranja in notifikacije

V Banki Slovenije izdajamo dovoljenja v skladu s slovensko zakonodajo in pravnimi akti EU, in sicer Zakonom o bančništvu (ZBan-3), Zakonom o plačilnih storitvah, storitvah izdajanja elektronskega denarja in plačilnih sistemih (ZPlaSSIED), Delegirano uredbo Komisije (EU) 2018/389, Zakonom o deviznem poslovanju (ZDP-2), uredbo CRR, uredbo EMIR in Zakonom o potrošniških kreditih (ZPotK-2). V skladu z ZBan-3 in ZPlaSSIED smo pristojni tudi za obravnavo notifikacij.

Leta 2024 smo vodili 61 postopkov v skladu z zgoraj navedenimi predpisi. Od tega se je 47 postopkov zaključilo z izdajo dovoljenja: od tega polovico predstavljajo izdana dovoljenja članom upravljalnega organa bank in hranilnic, 14 postopkov pa je bilo bodisi zavrnjenih, ustavljenih, umaknjenih ali pa so bili ob koncu leta nezaključeni in preneseni v leto 2025. Leta 2024 smo izdali 22 odločb o prenehanju dovoljenj v skladu z ZBan-3, vse za opravljanje funkcije člana upravljalnega organa banke. Iz registra bank, ki imajo dovoljenje za opravljanje bančnih, vzajemno priznanih in dodatnih finančnih storitev, smo v letu 2024 izbrisali eno banko, ki se je združila z drugo banko, iz registra plačilnih institucij pa eno za plačilno institucijo zaradi prenehanja opravljanja plačilnih storitev.

V Banki Slovenije smo pristojni tudi za obravnavo notifikacij po ZBan-3, ZPotK-2 in ZPlaSSIED. Leta 2024 smo prejeli šest novih notifikacij za neposredno opravljanje storitev bank držav članic EU ali držav podpisnic Sporazuma o ustanovitvi EGP (država članica) v Republiki Sloveniji in 64 novih notifikacij plačilnih institucij držav članic za opravljanje plačilnih storitev v Sloveniji ter družb za izdajo elektronskega denarja za opravljanje storitev izdajanja elektronskega denarja in plačilnih storitev. Leta 2024 nobena banka s sedežem v Republiki Sloveniji ni priglasila novega neposrednega opravljanja storitev v drugi državi članici.

3.4 Makrobonitetna politika

Z makrobonitetno politiko identificiramo, spremljamo, ocenjujemo in zmanjšujemo ali preprečujemo sistemska tveganja za finančno stabilnost z namenom zaščite stabilnosti celotnega finančnega sistema. Končni cilj makrobonitetne politike je zagotoviti trajnostni prispevek finančnega sektorja h gospodarski rasti. Države EU imamo na voljo številne makrobonitetne instrumente, ki jih lahko uporabimo in prilagodimo glede na identificirana sistemska tveganja in odpornost finančnega sistema. Makrobonitetne instrumente lahko na splošno razvrstimo v tri glavne skupine: likvidnostne instrumente, kapitalske instrumente in instrumente v zvezi s posojilojemalci. Makrobonitetni instrumenti, ki vplivajo na kapital bank, so namenjeni krepitvi odpornosti bančnega sistema, makrobonitetni instrumenti, ki vplivajo na posojilojemalce, pa vzpostavljajo minimalne kreditne standarde in lahko omejijo čezmerno kreditno rast. Nekateri makrobonitetni instrumenti se uporabljajo v enaki obliki po vseh državah EU, medtem ko se drugi instrumenti lahko razlikujejo in se oblikujejo glede na specifičnosti posameznega bančnega sistema oziroma sistemskih tveganj.

V Banki Slovenije smo pristojni za razvoj in implementacijo makrobonitetnih ukrepov za bančni sektor in lizinski družbe. Pravno podlago za izvajanje makrobonitetne politike predstavljajo Uredba o kapitalskih zahtevah (CRR), Zakon o bančništvu (ZBan-3) in Zakon o makrobonitetnem nadzoru finančnega sistema (ZMbNFS).

Proces oblikovanja in implementacije makrobonitetne politike se lahko razdeli v štiri medsebojno povezane faze:

1. identifikacija in ocena sistemskih tveganj,
2. izbira in oblikovanje (kalibracija) makrobonitetnega instrumenta,
3. implementacija makrobonitetnega instrumenta,
4. ocenjevanje makrobonitetne politike in instrumentov.

V Banki Slovenije na podlagi številnih orodij za spremljanje finančne stabilnosti ocenimo raven sistemskih tveganj. Sistemsko tveganje je tveganje motenj v finančnem sistemu, ki imajo lahko resne negativne posledice za delovanje finančnega sistema in realnega gospodarstva. Sistemsko tveganje ima dve dimenziji: ciklično in strukturno. Ciklična dimenzija se nanaša na razvoj tveganj v finančnem sistemu skozi čas, medtem ko se strukturna dimenzija nanaša na porazdelitev tveganj po finančnem sistemu. V Banki Slovenije redno objavljamo prikaz tveganj in odpornosti finančnega sistema v Poročilu o finančni stabilnosti in v drugih publikacijah. Z izoblikovanim naborem kazalnikov spremljamo razvoj sistemskih tveganj in ocenjujemo doseganje posameznih vmesnih ciljev makrobonitetne politike. Ti so:

- blažitev in preprečitev čezmerne rasti kreditiranja in čezmernega finančnega vzvoda,
- blažitev in preprečitev čezmernega neskladja v strukturi ročnosti in nelikvidnosti,
- omejitev koncentracije neposredne in posredne izpostavljenosti,
- omejitev sistemskega vpliva izkrivljajočih spodbud, da bi se zmanjšal moralni hazard,
- krepitev odpornosti finančnih infrastruktur in poslovanja institucij.

Če ocenimo, da je raven sistemskih tveganj povišana oziroma odpornosti finančnega sistema znižana ali da obstaja tveganje, da vmesni cilji makrobonitetne politike ne bodo doseženi, se lahko odločimo za uvedbo makrobonitetnih instrumentov. Njihov izbor in kalibracija sta odvisna od ravni in izvora tveganja ter sledita načelom, opisanim v Strateškem okviru makrobonitetne politike.

Izboru in kalibraciji instrumenta sledita implementacija in ocena učinkovitosti. Makrobonitetni instrument je uspešen, če prispeva k doseganju zastavljenih vmesnih ciljev makrobonitetne politike in posredno k zmanjšanju sistemskih tveganj.

Implementirani makrobonitetni instrumenti imajo lahko tudi negativne čezmejne učinke oziroma so lahko predmet izogibanja, zato je čezmejno sodelovanje izredno pomembno. ESRB sodeluje pri koordinaciji makrobonitetne politike na evropski ravni. Zadolžen je tudi za izdajo priporočil o vzajemnosti makrobonitetnih ukrepov. Izda lahko tudi priporočila in opozorila nacionalnim in evropskim organom.

Tabela 4: Makrobonitetni instrumenti Banke Slovenije, veljavni v letu 2024

Makrobonitetni instrument	LETO UVEDBE/ spremembe*	Tip instrumenta	Vmesni cilj	Ocena doseganja cilja
Makrobonitetne omejitve kreditiranja potrošnikov (LTV, DSTI in omejitev ročnosti)	2016/20182/ 20193/20204 /20225/20236	ZAVEZUJOČ	Ublažiti in preprečiti čezmerno rast kreditiranja in čezmerni finančni vzvod.	Izboljšani kreditni standardi pri odobranju potrošniških in stanovanjskih posojil.
Blažilnik za druge sistemsko pomembne banke (DSPB)	2015	ZAVEZUJOČ	Omejiti sistemski vpliv izkrivljajočih spodbud, da bi se zmanjšal moralni hazard.	Večja odpornost zaradi višje zahteve po CET1, ki pa za banke ni (bila) omejujoča.
Proticiklični kapitalski blažilnik (CCyB)	2016/2022/20237	ZAVEZUJOČ	Ublažiti in preprečiti čezmerno rast kreditiranja in čezmerni finančni vzvod.	CCyB prispeva k večji odpornosti bančnega sistema.
Sektorska blažilnika sistemskih tveganj	20228/20238	ZAVEZUJOČ	(a) Ublažiti in preprečiti čezmerno rast kreditiranja in čezmerni finančni vzvod. (b) Omejiti koncentracijo neposredne in posredne izpostavljenosti.	Sektorska blažilnika SyRB predstavlja komplementarni ukrep z makrobonitetnimi omejitvami kreditiranja potrošnikov in prispevata k povečevanju odpornosti bančnega sistema na strukturna sistemska tveganja, ki izhajajo s trga stanovanjskih nepremičnin.

Vir: Banka Slovenije.

* Navedeno je leto, ko je ukrep začel veljati.

1) V letu 2016 smo uvedli priporočilo glede razmerja LTV in DSTI za stanovanjska posojila.

2) Leta 2018 je bilo makrobonitetno priporočilo razširjeno na potrošniška posojila, za katera so poleg omejitev razmerja DSTI veljale tudi omejitve najvišje ročnosti.

3) Leta 2019 sta DSTI in omejitev ročnosti postala zavezujoča makrobonitetna instrumenta.

4) Leta 2020 so bile zaradi epidemije covida-19 uvedene prilagoditve ukrepa DSTI, ki so bankam dovolile, da pod določenimi pogoji iz izračuna DSTI izključijo začasno zmanjšanje dohodka med epidemijo.

5) 1. 7. 2022 so začele veljati dodatne spremembe obstoječih omejitev kreditiranja potrošnikov.

6) 1. 7. 2023 so začele veljati zadnje spremembe obstoječih omejitev kreditiranja potrošnikov.

7) Od 31. 12. 2023 morajo banke izpolnjevati proticiklični kapitalski blažilnik (CCyB) v višini 0,5 %, od 1. 1. 2025 pa morajo izpolnjevati blažilnik v višini (pozitivne nevtralne stopnje) 1,0 %.

8) Sektorska blažilnika sistemskih tveganj sta bila uvedena v letu 2022, veljati pa sta začela 1. 1. 2023. Novembra 2023 je bila stopnja blažilnika sistemskih tveganj za vse izpostavljenosti na drobno do fizičnih oseb, zavarovane s stanovanjskimi nepremičninami, znižana z 1,0 % na 0,5 % zneska skupne izpostavljenosti tveganjem. Novo stopnjo blažilnika lahko banke upoštevajo od 1. 1. 2025.

V letu 2024 je ostala makrobonitetna politika preventivno naravnana in usmerjena predvsem k ohranjanju odpornosti finančnega sistema.

Ob upoštevanju ocen sistemskih tveganj in odpornosti finančnega sistema smo lani nadaljevali s prilagajanjem manjšega dela makrobonitetnega instrumentarija. V luči teh razmer smo ohranili preventivno naravnano makrobonitetno politiko, ki je ostala usmerjena predvsem k ohranjanju odpornosti finančnega sistema.

Prilagodili smo zahteve glede višine blažilnika za druge sistemsko pomembne banke, kar je vsakoletna praksa. Nekatere banke so zaradi velikosti, velike povezanosti z drugimi finančnimi institucijami in realnim gospodarstvom, visoke kompleksnosti poslovnega modela in velikega obsega čezmejnega delovanja sistemsko pomembne. Z namenom krepitve odpornosti morajo te institucije izpolnjevati blažilnik za druge sistemsko pomembne banke (DSPB). Višina blažilnika se določi enkrat letno glede na zgoraj opisane značilnosti. Bankam se ob spremembah višine blažilnika zagotovi prehodno obdobje za njegovo izgraditev.

V preglednici 5 so prikazane ocenjene vrednosti indikatorja sistemske pomembnosti za posamezne DSPB ter ustrezne stopnje blažilnika, ki ga morajo banke izpolnjevati v letu 2025. Zaradi združitve dveh bank v letu 2024 je bilo identificiranih pet DSPB.

Tabela 5: Ocenjene vrednosti indikatorja sistemske pomembnosti in pripadajoče stopnje blažilnika

DSPB	Vrednosti indikatorja sistemske pomembnosti (Smernice EBA)	Trenutna višina kapitalskega blažilnika (v % skupne izpostavljenosti tveganjem) v veljavi od 1. 1. 2025	Višina kapitalskega blažilnika (v % skupne izpostavljenosti tveganjem) v veljavi od 1. januarja 2026
NLB, d. d.	4055	1,25 %	1,25 %
OTP banka, d. d.	2292	0,75 %	1,00 %
SID banka, d. d.	769	0,50 %	0,50 %
Unicredit Slovenija, d. d.	736	0,25 %	0,50 %
Intesa Sanpaolo, d. d.	586	0,25 %	0,25 %

Vir: Banka Slovenije.

V skladu s Sklepom o spremembah in dopolnitvah sklepa o izvajanju opcij in diskrecijskih pravic iz prava Unije (UL RS, št. 108/24) se opušta uporaba diskrecije iz člena 124 CRR. Od 1. januarja 2025 za banke ni več relevantno strožje merilo, kot je veljalo do sedaj, ki je določalo, da se ugodneje tehta del izpostavljenosti, zavarovane s stanovanjskimi nepremičninami, ki ne presega 60 % tržne vrednosti nepremičnine (CRR 3 ta prag znižuje na največ 55 % vrednosti nepremičnine).

Ocenili smo, da v letu 2024 prilagoditve makrobonitetnih omejitev kreditiranja potrošnikov niso bile potrebne. Zadnje prilagoditve makrobonitetnega instrumenta, vezanega na omejitve kreditiranja potrošnikov, smo izvedli ob polletju 2023. Takrat smo spodnjo mejo kreditne sposobnosti vezali na minimalne življenjske stroške (povečane za znesek za morebitne vzdrževane družinske člane), ki se po potrebi prilagodijo splošni rasti cen oziroma drugim dejavnikom. Uvedli smo enotno najvišje razmerje med stroškom servisiranja celotnega dolga in dohodkom potrošnika (DSTI), ki znaša 50 %, ter zmanjšali obseg dovoljenih odstopanj od najvišjega dovoljenega razmerja DSTI v posamezni banki. Na podlagi ocenjenih značilnosti danih posojil potrošnikom v letu 2024 menimo, da iz kreditiranja prebivalstva ne izvirajo posebna tveganja. Posledično je kalibracija makrobonitetnih omejitev kreditiranja potrošnikov še vedno ustrezna.

V letu 2024 smo ohranili stopnjo proticikličnega kapitalskega blažilnika v višini pozitivne nevtralne stopnje 1 %. Od lani imamo uveden koncept pozitivne nevtralne stopnje, katere namen je, da ima bančni sistem na voljo zadosten kapital, ki se lahko sprosti, če pride do nepredvidljivih šokov, ki niso nujno povezani s prekomerno kreditno rastjo in akumulacijo domačih neravnovesij. Banke morajo zahtevo po višjem blažilniku izpolnjevati od 1. januarja 2025. Stopnja blažilnika v višini 1,0 % predstavlja t. i. pozitivno nevtralno stopnjo proticikličnega blažilnika, kar pomeni, da bo blažilnik v nevtralnem okolju tveganj enak 1,0 %. Za nevtralno okolje tveganj je značilno, da ciklična tveganja niso niti pretirano velika niti majhna oziroma se ohranjajo na stabilnih ravneh. Za oceno faze finančnega cikla in nevtralnega okolja tveganj uporabljamo obstoječi nabor posameznih kazalnikov tveganj, sestavljeni indikator in na novo uvedeni indikator nevtralnega okolja. Vsako četrtletje na naši spletni strani objavimo oceno cikličnih sistemskih tveganj in stopnjo proticikličnega kapitalskega blažilnika.

Lani tudi nismo spreminjali sektorskih blažilnikov sistemskih tveganj, ki sta začela veljati 1. januarja 2023 in s katerima obravnavamo tveganja, ki izhajajo z nepremičninskega trga, povečanega posojanja prebivalstvu in pokrivanja izjem, ki izvirajo iz Sklepa o makrobonitetnih omejitvah kreditiranja potrošnikov. Posledično smo sektorski blažilnik sistemskih tveganj uvedli za: (i) vse izpostavljenosti na drobno do fizičnih oseb, zavarovane s stanovanjskimi nepremičninami, in sicer v višini 1,0 %, in (ii) vse druge izpostavljenosti do fizičnih oseb, razen izpostavljenosti iz točke (i), in sicer v višini 0,5 %.

Novembra leta 2023 smo se odločili za znižanje sektorskega blažilnika za izpostavljenosti, zavarovane s stanovanjskimi nepremičninami, z 1,0 % na 0,5 % zneska skupne izpostavljenosti tveganjem, ki ga banke lahko upoštevajo od 1. januarja 2025. Rekalkulacija blažilnika je bila rezultat naših rednih ocen sistemskih tveganj, v katerih smo ugotovili, da so se razmere na slovenskem nepremičninskem trgu umirjale, kar je zmanjšalo potrebo po uporabi tega blažilnika.

V Sloveniji makrobonitetno politiko oblikuje in skupaj s sektorskimi nadzornimi organi izvaja Odbor za finančno stabilnost.

Odbor za finančno stabilnost (OFS) je tudi v letu 2024 obravnaval sistemska tveganja ter se seznanjal z makrobonitetnimi ukrepi nadzornikov in z izvedenimi ukrepi glede izpolnjevanja priporočil ESRB. Delo OFS je podrobneje predstavljeno v vsakoletnih poročilih OFS, ki se objavljajo do konca junija posameznega leta.

V okviru **Delovne skupine OFS za finte in kibernetiko** smo v letu 2024 posebno pozornost namenili regulaciji kriptosredstev ter analizi potenciala tokenizacije širšega finančnega sistema. Zaradi izjemno hitrega razvoja finteha in kibernetike varnosti smo se osredotočili tudi na identifikacijo novih možnosti sodelovanja med člani delovne skupine. Na področju kibernetike varnosti smo predstavili rezultate ciljnih kibernetičnih stresnih testov za bančni sektor, ki so potekali v prvi polovici leta 2024. Predstavljeno je bilo tudi orodje za kibernetično kartiranje, ki je namenjeno spremljanju sistemskih kibernetičnih tveganj. Orodje prikaže ključne finančne in tehnološke povezave med finančnimi institucijami in podjetji, ki ponujajo tehnološke storitve. Člane delovne skupine smo seznanili z aktivnostmi ESRB delovne skupine za kibernetično varnost in mednadzorniškega projekta za sistemsko kibernetično tveganje.

V letu 2024 smo v okviru **Delovne skupine OFS za podnebna tveganja** obravnavali ocene tranzicijskih in fizičnih tveganj v bančnem sistemu in zavarovalnicah ter spremljali razvoj regulative na področju trajnostnega financiranja. Iz trenutnih ocen podnebnih tveganj izhaja, da so ta v zavarovalnicah oziroma v bančnem sistemu majhna do zmerna. Realizacija fizičnih tveganj (poplav) v letu 2023 je imela po pričakovanjih večji vpliv na poslovanje zavarovalniškega sektorja, medtem ko je bil ta v bančnem sistemu precej omejen.

3.5 Reševanje bank in sistem jamstva za vloge

Vsebinsko področje reševanja bank in jamstva za vloge je urejeno v več pravnih aktih Evropske unije. 4. aprila 2001 je bila sprejeta Direktiva 2001/24/ES o reorganizaciji in prenehanju kreditnih institucij, 15. maja 2014 pa še Direktiva 2014/59/EU o vzpostavitvi okvira za sanacijo ter reševanje kreditnih institucij in investicijskih podjetij. Ključno vlogo v okviru reševanja bank imajo organi za reševanje, pristojni za uporabo instrumentov za reševanje in izvajanje pooblastil za reševanje. Pomembno novost v tem okviru je prinesla Uredba (EU) št. 806/2014 z dne 15. julija 2014, ki je določila enotna pravila ter postopek za reševanje kreditnih institucij in določenih investicijskih podjetij v okviru enotnega mehanizma za reševanje in enotnega sklada za reševanje. Na področju jamstva za vloge je z vidika pravnih aktov EU ključna predvsem Direktiva 2014/49/EU z dne 16. aprila 2014, ki je določila pravila in postopke v zvezi z ustanovitvi in delovanjem sistemov jamstva za vloge.

Reševanje bank

V Banki Slovenije v skladu z Zakonom o reševanju in prisilnem prenehanju bank (ZRPPB-1)¹⁴ izvajamo naloge in pooblastila organa za reševanje bank. S tem zakonom sta se v slovenski pravni red prenesli Direktiva 2001/24/ES in Direktiva 2014/59/EU. ZRPPB-1 ureja pristojnosti in postopke, ki jih vodi Banka Slovenije pri izvajanju nalog in pooblastil organa za reševanje bank, načrtovanje reševanja bank, postopek reševanja in pooblastila v zvezi z uporabo ukrepov za reševanje ter postopke prisilnega prenehanja banke (prisilna likvidacija in stečaj). Cilji reševanja banke so, da se z uporabo ukrepov za reševanje zagotovi nadaljevanje izvajanja kritičnih funkcij, preprečijo resnejši negativni vplivi na finančno stabilnost, zaščitijo javna sredstva, zaščitijo vlagatelji iz naslova zajamčenih vlog in investitorji iz naslova zajamčenih terjatev ter premoženje in sredstva strank. Z Uredbo št. 806/2014/EU je bil ustanovljen Enotni odbor za reševanje (SRB). V Banki Slovenije v skladu z ZRPPB-1 in Uredbo 806/2014/EU izvajamo naloge in pooblastila v zvezi z reševanjem, razen nalog in pristojnosti, za katere je v skladu z Uredbo 806/2014/EU pristojen in odgovoren SRB.

V Banki Slovenije izvajamo naloge in pooblastila organa za reševanje bank.

Tudi v letu 2024 smo pozornost namenjali osvežitvi načrtov reševanja, v katerih se določijo ukrepi za reševanje ali prisilno prenehanje, ki bi se lahko izvedli v bankah, če bi te propadale. V Banki Slovenije samostojno pripravljamo načrte reševanja za banke v naši pristojnosti ter sodelujemo v internih reševalnih skupinah SRB pri vzpostavitvi in osveževanju načrtov sistemskih bank in mednarodnih bančnih skupin, prisotnih v Sloveniji. SRB je pristojen za pripravo načrtov reševanja bank in bančnih skupin, ki so pod neposrednim nadzorom ECB, in drugih čezmejnih bančnih skupin. Priprava načrtov reševanja za banke v pristojnosti SRB se izvaja v okviru internih reševalnih skupin ob sodelovanju nacionalnih organov za reševanje iz držav, v katerih je prisotna posamezna članica bančne skupine. Sodelovanje v internih reševalnih skupinah poteka v obliki izmenjave dokumentov, rednih telekonferenc in srečanj. V Banki Slovenije smo pristojni za pripravo načrtov reševanja za banke, ki ne spadajo v pristojnost SRB.

¹⁴ Uradni list RS, št. 92/21, 133/23, 102/24.

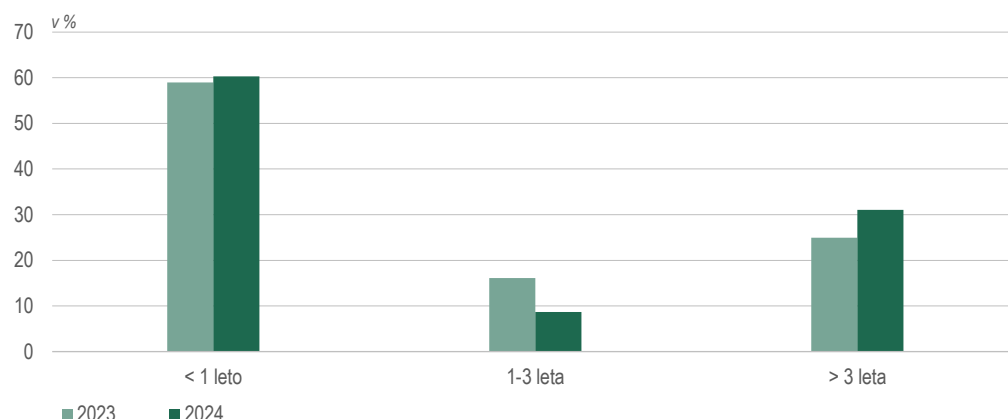
Poseben Sklad za reševanje bank, ki smo ga vzpostavili marca 2015 na podlagi Zakona o organu in skladu za reševanje bank in naj bi prenehal delovati 31. 12. 2024, nadaljuje poslovanje kot Sklad za likvidacijo bank, ki je namenjen financiranju ukrepov prisilne likvidacije¹⁵ po ZRPPB-1. Podlaga za to je novela ZRPPB-1, ki je začela veljati decembra 2024. Ciljna raven sredstev sklada znaša 3,0 % vsote vseh zajamčenih vlog v Republiki Sloveniji po stanju na dan 30. septembra 2014. Sredstva v višini 1,3 % vsote vseh zajamčenih vlog so se zagotovila s prenosom vplačanih ustanovnih denarnih sredstev, ki so bila vplačana v Sklad za reševanje bank v marcu 2015¹⁶, za sredstva v višini 1,7 % vsote vseh zajamčenih vlog pa banke zagotavljajo likvidna sredstva kot zavarovanje za izredno vplačilo denarnih sredstev. Banke so v Sklad za reševanje bank marca 2015 vplačale ustanovna denarna sredstva v višini 191,1 mio EUR.

V Banki Slovenije upravljamo slovenski Sklad za likvidacijo bank.

V Banki Slovenije sredstva Sklada za likvidacijo bank, v skrbi za čim nižje stroške upravljanja, upravljamo v skupnem skladu, skupaj s sredstvi Sklada za jamstvo vlog. Sklad za likvidacijo bank in Sklad za jamstvo vlog imata v skupnem skladu (Sklad za likvidacijo bank in jamstvo vlog) delež, sorazmeren višini njunih naložb v seštevku naložb obeh skladov.

Sredstva skupnega sklada so se v letu 2024 nalagala v likvidne državne, naddržavne, regionalne, agencijske in podjetniške dolžniške instrumente, pri čemer so bile naložbe praviloma omejene z interno bonitetno oceno Banke Slovenije vsaj A-. Sredstva so bila plasirana tudi v kratkoročne depozite pri poslovnih bankah, saj so bile obrestne mere na tovrstne depozite višje od obrestne mere za stanje na računu pri Banki Slovenije. V letu 2024 smo zaradi višjih ravni zahtevanih donosnosti obveznic ohranjali obrestno izpostavljenost (modificirano trajanje) sklada blizu zgornje dovoljene ravni. Glede na ročnost je bilo 60 % naložb skupnega sklada v razredu z zapadlostjo do enega leta, 9 % v razredu z zapadlostjo med enim letom in tremi leti ter 31 % v razredu z zapadlostjo nad tremi leti.

Slika 22: Struktura skupnega sklada po razredih ročnosti

Vir: Banka Slovenije.

¹⁵ Postopek prisilne likvidacije banke je postopek prenehanja banke kot pravne osebe, ki ga izvede Banka Slovenije, zato da se zaključijo posli banke ter poplačajo njene obveznosti do upnikov iz pogodb o opravljanju bančnih storitev, finančnih storitev in dodatnih finančnih storitev, ki jih je opravljala banka na podlagi dovoljenja za opravljanje storitev banke v skladu z zakonom, ki ureja bančništvo.

¹⁶ Vplačilo je bilo izvedeno marca 2015 na podlagi Zakona o organu in skladu za reševanje bank (ZOSRB)

Vrednost Sklada za likvidacijo bank je konec leta 2024 znašala 197,0 mio EUR, vrednost skupnega sklada pa 437,5 mio EUR. Čisti poslovni izid Sklada za likvidacijo bank je leta 2024 znašal 6.743.413,43 EUR, čisti poslovni izid skupnega sklada pa 14.659.175,56 EUR, kar je posledica upada zahtevanih donosnosti kratkoročnih nemških državnih obveznic in splošnega upada pribitkov večine kreditno bolj tveganih obveznic v letu 2024. Podrobnejše je poslovanje razkrito v letnem poročilu Sklada za likvidacijo bank.

Sklad za likvidacijo bank skladno z določili 216.n člena ZRPPB-1 preneha delovati 31. decembra 2030. Od vzpostavitve Sklada za likvidacijo bank bankam še niso bili izrečeni ukrepi, v zvezi s katerimi bi se uporabila njegova sredstva.

Jamstvo za vloge

V Banki Slovenije v skladu z Zakonom o sistemu jamstva za vloge (ZSJV)¹⁷ izvajamo naloge in pristojnosti v zvezi s sistemom jamstva za vloge kot organ Republike Slovenije za jamstvo vlog. S tem zakonom se je v slovenski pravni red prenesla Direktiva 2014/49/EU. Banka Slovenije je v skladu z ZSJV vzpostavila in upravlja sistem jamstva za vloge, ki zagotavlja jamstvo za vloge vlagatelja v primeru nerazpoložljivosti vlog pri banki. Jamstvo za vloge se zagotavlja z izplačilom kritja zajamčenih vlog vlagateljem ali z drugimi ukrepi, s katerimi se ohranja dostop vlagateljev do zajamčenih vlog v primeru reševanja ali prisilnega prenehanja banke. Na podlagi ZSJV so vloge v posamezni banki ali hranilnici s sedežem v Republiki Sloveniji zajamčene do višine 100.000 evrov na vlagatelja. Rok za izplačilo kritja zajamčenih vlog znaša sedem delovnih dni od objave odločbe Banke Slovenije o nerazpoložljivosti vlog.

V Banki Slovenije izvajamo naloge in pooblastila organa za jamstvo vlog.

V letu 2024 smo nadaljevali periodično testiranje zajema podatkov o zajamčenih vlogah pri bankah v Republiki Sloveniji. V okviru medinstitucionalnega sodelovanja smo z Ministrstvom za finance nadaljevali dialog o finančni kapaciteti sistema jamstva za vloge in postopkih v primeru izplačila zajamčenih vlog.

V Banki Slovenije smo leta 2016 v okviru upravljanja sistema jamstva za vloge vzpostavili Sklad za jamstvo vlog. Sklad se lahko uporabi za izplačilo kritja zajamčenih vlog in financiranje ukrepov reševanja ali prisilnega prenehanja, s katerimi se vlagateljem zagotavlja ohranitev dostopa do zajamčenih vlog. Financiranje sklada se primarno zagotavlja z rednimi prispevki bank. Skladno z Direktivo 2014/49 EU je moral sklad najpozneje do 3. julija 2024 razpolagati s sredstvi v višini 0,8 % vsote vseh zajamčenih vlog v Republiki Sloveniji. Z dodatnimi vplačili bank v letu 2024 je bil ta cilj dosežen. Če razpoložljiva sredstva sklada ne bi zadoščala za izplačilo kritja zajamčenih vlog ali poplačilo drugih obveznosti sklada, se bankam naloži vplačilo izrednih prispevkov v sklad. Financiranje sklada se zagotavlja še s prihodki od naložb sklada, zadolževanjem na trgu in pridobivanjem posojil iz drugih virov v skladu z ZSJV. ZSJV poleg tega predvideva tudi možnost izrednega likvidnostnega posojila skladu s strani Banke Slovenije in kratkoročno posojilo Republike Slovenije, če sklad na podlagi prej omenjenih virov ne bi mogel pravočasno zagotoviti zadostnih sredstev za izpolnitev obveznosti.

¹⁷ Uradni list RS, št. 27/16 in 17/22, 113/24.

Vrednost Sklada za jamstvo vlog je konec leta 2024 znašala 240,5 mio EUR. V letu 2024 so banke v Sklad za jamstvo vlog vplačale prispevke v skupni vrednosti 37,8 mio EUR. Čisti poslovni izid Sklada za jamstvo vlog je leta 2024 znašal 7.910.638,13 EUR. Podrobnejše poslovanje je razkrito v letnem poročilu Sklada za jamstvo vlog.

Januarja 2025 je začela veljati novela ZSJV, ki ciljno vrednost Sklada za jamstvo vlog povečuje na 1,5 % zajamčenih vlog v Republiki Sloveniji. Novo ciljno vrednost mora sklad doseči do 31. decembra 2030.

Od vzpostavitve Sklada za jamstvo vlog njegova sredstva še niso bila uporabljena.

Vloge pri bankah iz držav članic EGP, ki bančne storitve v Republiki Sloveniji opravljajo prek podružnice ali neposredno, so zajamčene po sistemu zajamčenih vlog v državi članici, kjer je sedež banke. Sistem jamstva za vloge v Republiki Sloveniji na zahtevo in v imenu sistema jamstva za vloge druge države članice izvede izplačilo kritja zajamčenih vlog, vplačanih pri podružnici banke te države članice v Republiki Sloveniji. Sistem jamstva za vloge te države članice zagotovi sredstva v višini kritja zajamčenih vlog, ki bodo izplačane v Republiki Sloveniji, ter vse potrebne informacije in navodila za izvedbo izplačila kritja zajamčenih vlog podružnice.

Banka Slovenije je sopodpisnica multilateralnega sporazuma Evropskega združenja jamstvenih shem (EFDI), ki ureja sodelovanje med sistemi jamstva za vloge.

3.6 Bankovci in kovanci

Oskrba trga s pristno in primerno gotovino je ena izmed ključnih nalog Banke Slovenije. Za zagotovitev ustreznih količin bankovcev in kovancev za nemoteno oskrbo trga z gotovino Banka Slovenije vsako leto sodeluje pri tiskanju evrskih bankovcev na ravni Evrosistema in je v letu 2024 natiskala bankovce za 50 EUR.¹⁸ Prav tako je Banka Slovenije v letu 2024 nakovala slovenske evrske tečajne kovance za 1, 2, 5, 10, 20 in 50 evrskih centov ter za 2 EUR.¹⁹ Banka Slovenije poleg tečajnih kovancev izdaja v obtok tudi priložnostne kovance Republike Slovenije in numizmatične izdelke Banke Slovenije. Strokovno in splošno javnost informiramo in izobražujemo o pristnih in primernih evrskih bankovcih ter kovancih.

Od uvedbe evra v Sloveniji (1. januar 2007) do 31. decembra 2024 smo dali v obtok neto 17,9 mrd EUR gotovine. Leta 2024 je Banka Slovenije neto izdala 1,5 mrd EUR gotovine, kar je manj kot leta 2023, ko je neto izdaja znašala 1,7 mrd EUR. Od skupno 17,9 mrd EUR gotovine smo neto izdali 17,8 mrd EUR bankovcev (577,1 mio kosov) in 160,4 mio EUR kovancev (623,0 mio kosov). Količinsko je bilo največ bankovcev za 20 EUR (310,2 mio kosov), sledijo pa jim apoeni za 50 EUR (171,6 mio kosov) in 10 EUR (121,9 mio kosov). Pri apoenih za 500, 100 in 5 EUR je od uvedbe evra prisotna negativna neto izdaja bankovcev (število vseh izdanih bankovcev iz Banke Slovenije je bilo manjše od števila vseh vrnjenih bankovcev v Banko

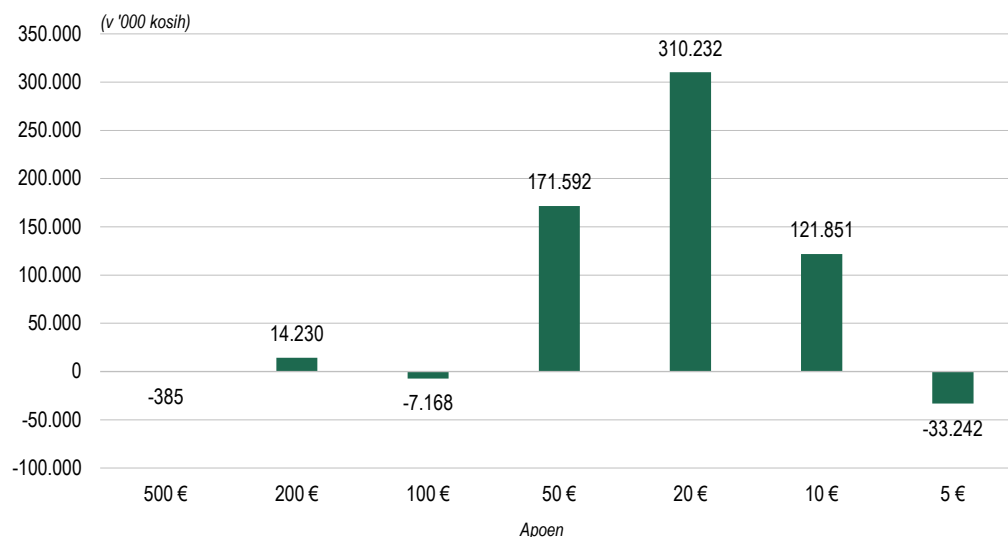
¹⁸ Več na [spletni strani ECB](#).

¹⁹ Več na [spletni strani Banke Slovenije](#).

Slovenije). Pri kovancih količinsko največji del neto izdaje obsegata kovanca za en evrski cent (197,0 mio kosov) in dva evrska centa (132,0 mio kosov), medtem ko je ta najnižji pri apoenu za 1 EUR (18,5 mio kosov).

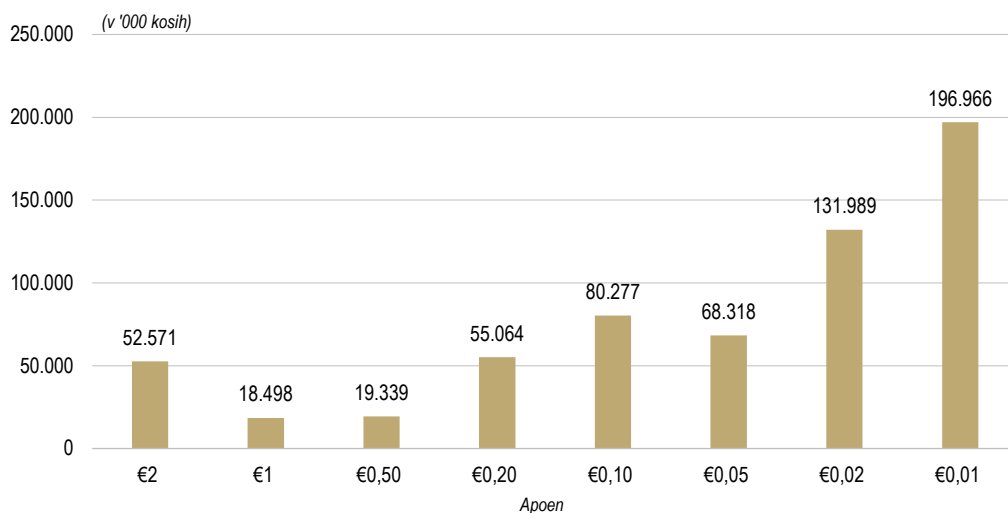
Od 1. januarja 2007 do 31. decembra 2024 smo dali v obtok neto 17,9 mrd EUR gotovine, od tega v letu 2024 1,5 mrd EUR.

Slika 23: **Neto izdani bankovci po apoeh — stanje 31. decembra 2024**

Vir: Banka Slovenije.

Slika 24: **Neto izdani kovanci po apoeh — stanje 31. decembra 2024**

Vir: Banka Slovenije.

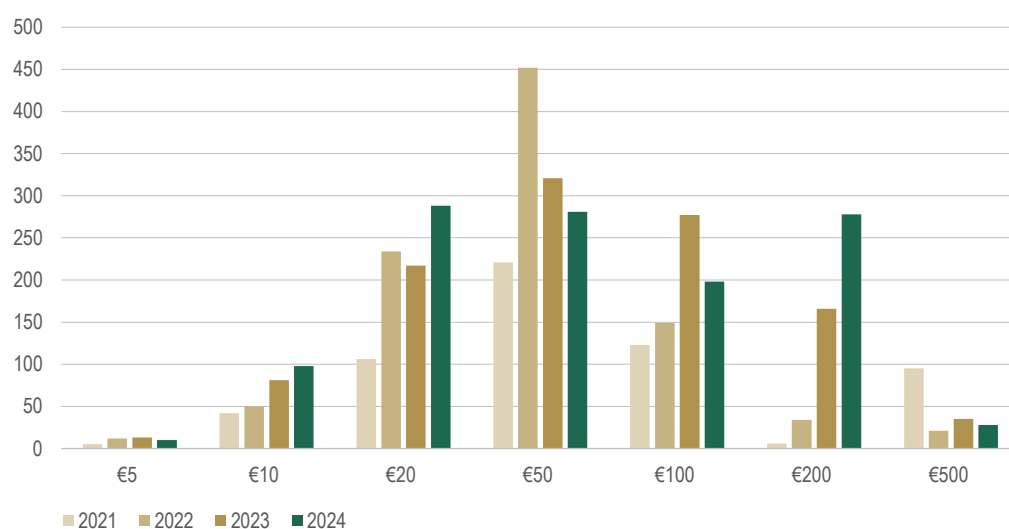
V števnicah smo v okviru obdelave gotovine, vrnjene iz obtoka, prešteli 138,5 mio kosov bankovcev in kovancev, kar je 5 % več kot leto prej. Od tega je bilo prešteti 138,4 mio kosov bankovcev in 0,1 mio kosov kovancev. Za zagotovitev primerne kakovosti bankovcev v obtoku smo izločili in uničili skupno 19,6 mio kosov bankovcev, kar je 4 % več kot leto prej.

V Banki Slovenije smo lani opravili 458 menjav tolarskih bankovcev in vrednostnih bonov, kar je 24 % manj kot leto prej. V letu 2024 se je iz obtoka skupaj vrnilo za 95,7 tisoč EUR tolarskih bankovcev in vrednostnih bonov (32 % več kot leta 2023). 31. decembra 2024 je znašala skupna vrednost tolarskih bankovcev in vrednostnih bonov, ki so še v obtoku, 31,4 mio EUR. Vrednostne bone in tolarske bankovce je mogoče zamenjati na našem blagajniškem okencu brez časovne omejitve, medtem ko tolarskih kovancev v skladu z Zakonom o uvedbi eura od 3. januarja 2017 ni več mogoče zamenjati.

Konec leta 2024 je znašala skupna vrednost tolarskih bankovcev in vrednostnih bonov, ki so še v obtoku, 31,4 mio EUR.

Verjetnost, da bi prejeli ponaredek evrske gotovine, ostaja majhna. S kontrolami delovanja naprav za obdelavo gotovine ter izvajanjem izobraževanj na področju preverjanja pristnosti in primernosti gotovine skrbimo, da naprave in usposobljeni zaposleni prepoznajo ponaredke ter se tako iz obtoka umaknejo vsi ponarejeni bankovci in kovanci. Po podatkih Nacionalnega analitskega centra za evrske bankovce in Nacionalnega analitskega centra za evrske kovance je bilo leta 2024 iz obtoka umaknjenih 1.181 kosov ponarejenih bankovcev, kar je približno 7 % več kot leta 2023. Najpogostejše so bili ponarejeni bankovci apoenov 20 €, 50 € in 200 €, ki so skupaj predstavljali 72 % vseh zaseženih ponaredkov v obtoku v Sloveniji leta 2024. Skupna vrednost odkrite ponarejene evrske gotovine v Sloveniji je leta 2024 znašala 110.240 EUR²⁰, kar je za približno 11 % več kot leta 2023. Kljub povečanju ostaja število zaseženih ponaredkov v obtoku v Sloveniji majhno, zaradi česar se Slovenija uvršča v spodnjo polovico držav glede na število odkritih ponaredkov evrskih bankovcev. Leta 2024 je bilo v Sloveniji iz obtoka umaknjenih tudi 6.665 ponarejenih evrskih kovancev, kar je 13 % manj kot leta 2023. Najpogostejše ponarejen evrski kovanec ostaja kovanec za 2 EUR (92-odstotni količinski delež). Ob upoštevanju števila neto izdanih pristnih evrskih bankovcev in kovancev je delež ponaredkov v obtoku v Sloveniji zelo majhen.

Slika 25: Količinska struktura ponarejenih evrskih bankovcev, umaknjenih iz obtoka

Vir: Banka Slovenije.

²⁰ Več na [spletni strani Banke Slovenije](#).

Na podlagi Zakona o priložnostnih kovancih za Republiko Slovenijo opravljamo posle priprave, izdaje, distribucije in hrambe tečajnih in priložnostnih kovancev.²¹ V obtok smo izročili spominski kovanec za 2 EUR ob 250-letnici Narodne in univerzitetne knjižnice (nakovanih 1 mio kosov) in zbirateljske kovance ob 150. obletnici rojstva Rudolfa Maistra (nakovanih 750 zlatnikov, 1.250 srebrnikov in 68.000 zbirateljskih dvokovinskih kovancev za 3 EUR). Za numizmatične namene smo izdali zbirko kovancev z letnico kovanja 2024 v navadni in posebni tehniki kovanja z visokim sijajem (angl. proof) ter spominski kovanec za 2 EUR in zbirateljski kovanec za 3 EUR (oba izdelana v tehniki visokega sijaja). Numizmatične izdelke je mogoče kupiti na blagajni Banke Slovenije in v izbranih poslovalnicah obeh naših agentov za prodajo numizmatičnih izdelkov, v Deželni banki Slovenije, d. d., in družbi Moro & Kunst, d. o. o. Seznam numizmatičnih izdelkov in prodajne cene lahko preverite na spletni strani Banke Slovenije, pri čemer izdelki, obarvani rdeče, niso več na voljo.

V Banki Slovenije smo leta 2024 dali v obtok zbirateljske kovance ob 150. obletnici rojstva Rudolfa Maistra in spominski kovanec ob 250-letnici Narodne in univerzitetne knjižnice.

Fotografija 2: **Zbirateljski kovanci, izdani ob 150. obletnici rojstva Rudolfa Maistra (zlatnik, srebrnik in 3-evrski kovanec)**

Fotografija 3: **Spominski kovanec, izdan ob 250-letnici Narodne in univerzitetne knjižnice**

²¹ Več v rubriki Numizmatika na naših spletnih straneh.

ECB skupaj z nacionalnimi centralnimi bankami pripravlja novo serijo evrskih bankovcev, predvsem da bi ohranila njihovo veliko odpornost proti ponarejanju, prenovila njihovo oblikovno podobo in jih naredila okolju še bolj prijazne. Ta proces odraža zavezanost Evrosistema gotovini in je priložnost, da oblikujemo evrske bankovce, ki bi bili bolj vključujoči za vse Evropejce.

V letu 2024 je multidisciplinarna svetovalna skupina, ki je vključevala strokovnjake z različnih relevantnih področij, sestavila možne motive za predstavitev obeh izbranih tem: Evropska kultura ter Reke in ptice. Svet ECB je 29. januarja 2025 izbral motive za obe temi in ustanovil žirijo, ki bo pripravila natečaj za oblikovanje ter sodelovala pri izboru najboljših predlogov oblikovnih podob. Žirijo sestavljajo člani iz vseh držav evrskega območja. ECB naj bi se leta 2026 odločila o prihodnjih oblikovnih podobah ter o tem, kdaj bo izdelala in izdala nove bankovce. Nato bo trajalo nekaj let, preden bodo prvi bankovci izdelani in izdani.

ECB je med septembrom 2023 in junijem 2024 tretjič izvedla študijo o plačilnih navadah potrošnikov v evrskem območju (SPACE 2024²²) in ugotovitve primerjala s prvima dvema izvedbama (SPACE 2022²³ in SPACE 2019²⁴) ter poskušala glavne ugotovitve čim bolj primerjati z rezultati študije o rabi gotovine v gospodinjstvih evrskega območja (SUCH²⁵) iz leta 2016.

Izsledki študije kažejo, da gotovina ostaja najpogosteje uporabljen plačilni instrument na fizičnih prodajnih mestih in pri plačilih med potrošniki tako na ravni evrskega območja kot v Sloveniji, ob čemer pa delež njene uporabe upada. Na ravni evrskega območja so potrošniki na prodajnih mestih 52 % transakcij opravili z gotovino (vrednostno 39 %), kar je glede na pretekla leta postopno manj; od leta 2016 za 27 odstotnih točk (vrednostno za 15 odstotnih točk). V Sloveniji je delež gotovinskih plačil po ugotovitvah zadnje študije s 64 % med največjim v evrskem območju (kar je 16 odstotnih točk manj kot leta 2016), vrednostno pa je lani dosegel 56 % (12 odstotnih točk manj kot v 2016). Delež gotovinskih plačil se še naprej zmanjšuje predvsem na račun kartičnih plačil. Delež kartičnih plačil na ravni evrskega območja je leta 2024 znašal 39 % (vrednostno 45 %), kar je 20 odstotnih točk več kot leta 2016 (vrednostno 6 odstotnih točk več); trend v Sloveniji pri vrednosti kartičnih plačil je podoben. Relativno močno je porasla uporaba plačil z mobilnimi telefoni, ki se je (podatek za evrsko območje) s 3 % v letu 2022 podvojila na 6 % v letu 2024; podoben trend je bilo zaznati tudi v Sloveniji.

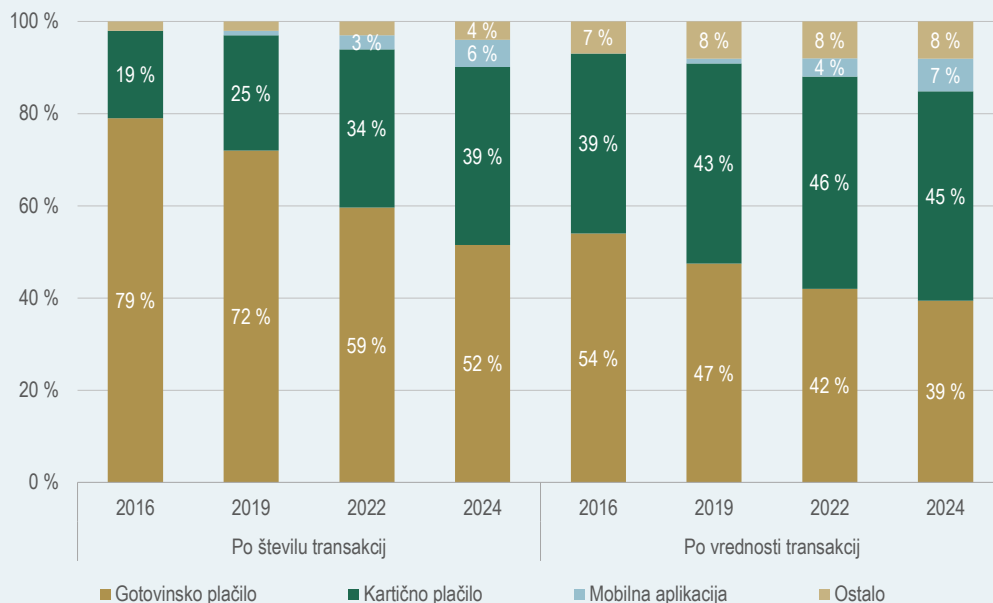
²² [Study on the payment attitudes of consumers in the euro area 2024](#)

²³ [Study on the payment attitudes of consumers in the euro area \(SPACE\) – 2022 \(europa.eu\)](#)

²⁴ [Study on the payment attitudes of consumers in the euro area \(europa.eu\)](#)

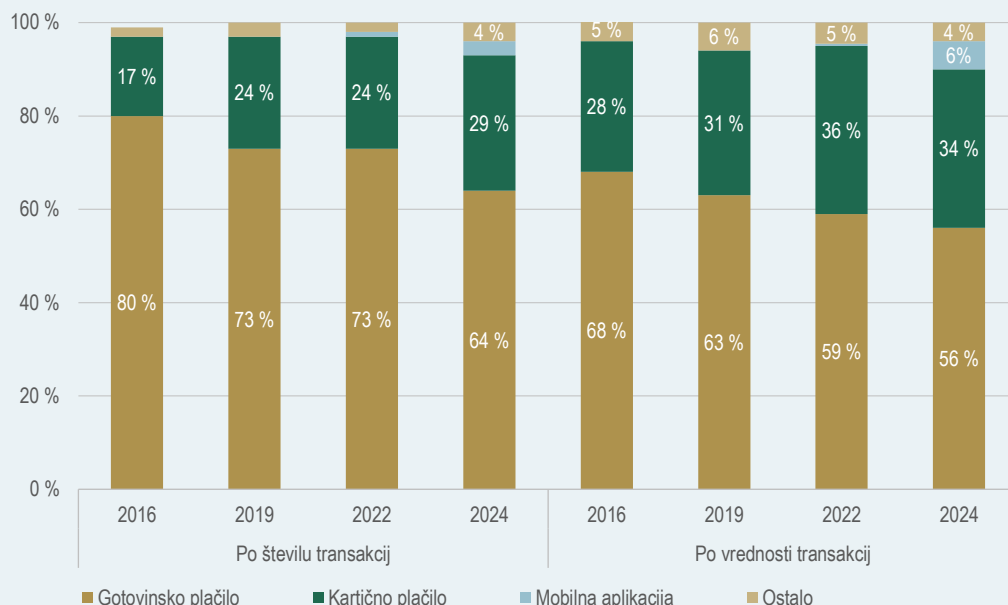
²⁵ [The use of cash by households in the euro area \(europa.eu\)](#)

Slika 26: Delež plačilnih instrumentov, uporabljenih na prodajnih mestih v evrskem območju

Vir: Študija o plačilnih navadah potrošnikov v evrskem območju (SPACE 2024).

Slika 27: Delež plačilnih instrumentov, uporabljenih na prodajnih mestih v Sloveniji

Vir: Študije o plačilnih navadah potrošnikov v evrskem območju 2016, 2019, 2022 in 2024.

Uporaba negotovinskih načinov plačil je posebej pogosta pri spletnih nakupih, kjer delež transakcij, opravljenih s karticami, od leta 2019 sicer upada (48 % leta 2024, 51 % leta 2022, 54 % leta 2019), delež opravljenih transakcij z e-plačilnimi rešitvami (npr. PayPal, Sofort, Afterpay) je na isti ravni kot leta 2019, pojavljajo pa se novi načini plačevanja – s takojšnjimi plačili je bilo leta 2024 poravnanih 5 % transakcij. Spletni nakupi postajajo vse pogostejši; po večjem porastu od leta 2019 do leta 2022 (s 7 % na 17 %), kar gre vsaj delno pripisati vplivu epidemije covid-19, se je do leta 2024 delež spletnih nakupov v evrskem območju povečal na 21 %²⁶ (vrednostno pa na 36 %, z 28 % v letu 2022 in 18 % v letu 2019). Slovenija je bila leta 2024 z 19 % spletnih nakupov kljub skorajšnji podvojitvi glede na leto 2019 (10 %) država z enim najmanjših deležev tovrstnih nakupov, pri čemer prek spleta nakupujemo primerjalno vrednejše predmete, saj smo po vrednosti spletnih nakupov (36 %) v povprečju Evrosistema.

²⁶ Na prodajnih mestih (POS) je bilo opravljenih 75 % vseh poročanih nakupov, med potrošniki (P2P) pa 4 %.

Del ankete o preferencah potrošnikov o načinih plačil je tudi tokrat pokazal, da te ne odražajo dejanskih načinov plačevanja, ugotovljenih s študijo. Enako kot leta 2022 ima 55 % vprašanih (v Sloveniji 54 %) namreč raje brezgotovinske načine plačil, le 22 % pa gotovino (v Sloveniji 27 %). Nasprotno pa je kot (zelo) pomembno možnost, da je na voljo plačilo z gotovino, ocenilo 62 % vprašanih (v Sloveniji 57 %), kar je 2 odstotni točki več kot leta 2022 (v Sloveniji 3 odstotne točke več).

3.7 Plačilni in poravnalni sistemi

Plačilni in poravnalni sistemi so infrastruktura finančnega trga, ki omogoča prenos denarnih sredstev in vrednostnih papirjev ter je temeljni sestavni del finančnega sistema. Z učinkovitim, neprekinjenim in varnim izvrševanjem velikega števila in velikih vrednosti finančnih transakcij (tj. izmenjavo in poravnavo plačil ter vrednostnih papirjev) pomembno prispevajo k nemotenemu delovanju finančnih trgov ter s tem k splošni stabilnosti in učinkovitosti gospodarstva.

V Banki Slovenije kot (so)upravljavca tržnih infrastruktur v lasti in upravljanju Evrosistema omogočamo tržnim udeležencem poravnavo v netveganem centralnobančnem denarju. Poleg tega sodelujemo o smeri razvoja teh infrastruktur. Udeležencem v okviru plačilnega sistema TARGET-Slovenija vodimo denarne račune za poravnavo (predvsem) plačil velikih vrednosti v T2, denarne račune za poravnavo poslov z vrednostnimi papirji v TARGET2-Securities (T2S) in denarne račune za poravnavo takojšnjih plačil v TARGET Instant Payment Settlement (TIPS). Ob tem slovenskim bankam in hranilnicam omogočamo dostop do vseevropskih plačilnih sistemov za plačila malih vrednosti. Kot nadzornik zagotavljamo skladnost plačilnih in poravnalnih sistemov, ponudnikov plačilnih storitev in storitev izdajanja elektronskega denarja ter menjalcev z zahtevami zakonodaje. Delujemo tudi kot usmerjevalec (tj. katalizator) aktivnosti tržnih deležnikov na področju plačil in tržnih infrastruktur za plačila in vrednostne papirje.

V letu 2024 smo redne naloge, ki jih izvajamo na področju plačilnih in poravnalnih sistemov, izvedli v skladu z načrti, poleg tega smo bili aktivno vpeti v Evrosistemov projekt Digitalni evro in raziskovalni projekt za poravnavo transakcij v centralno bančnem denarju, ki temeljijo na tehnologiji razpršene evidence (DLT).

Upravljanje plačilnih infrastruktur

Ob koncu leta 2024 smo v T2 vodili glavne in namenske denarne račune 16 slovenskim udeležencem, ki so v celotnem letu poravnali 1.182.616 transakcij (1,8 % več kot v letu 2023) v vrednosti 480,47 mrd EUR (5,0 % več kot v letu 2023). Za poravnavo poslov z vrednostnimi papirji v T2S smo za 10 slovenskih udeležencev skupaj vodili 23 namenskih denarnih računov, prek katerih je bilo v 51.223 transakcijah (18,8 % več kot v letu 2023) poravnanih za 12,47 mrd EUR poslov z vrednostnimi papirji (4,7 % manj kot v letu 2023). Za poravnavo takojšnjih plačil v TIPS smo za vsakega od 13 slovenskih udeležencev vodili po en namenski denarni račun, prek katerih je bilo poravnanih 1.939.067 (46,8 % več kot v letu 2023) transakcij v vrednosti 2,15 mrd EUR (41,1 % več kot v letu 2023).

V letu 2024 so slovenski udeleženci na denarnih računih v T2 poravnali 1.182.616 transakcij v vrednosti 480,47 mrd EUR, na denarnih računih T2S 51.223 transakcij v vrednosti 12,47 mrd EUR, na denarnih računih TIPS pa 1.939.067 transakcij v vrednosti 2,15 mrd EUR.

Na področju čezmejnih plačil malih vrednosti smo slovenskim bankam in hranilnicam omogočali, da prek nas izmenjujejo kreditna plačila SEPA z več kot 3.500 in direktne obremenitve SEPA z več kot 2.800 ponudniki plačilnih storitev iz EU.

V letu 2024 smo sodelovali pri nadaljnjem razvoju tržnih infrastruktur v lasti in upravljanju Evrosistema, pri čemer so bile aktivnosti v glavnini usmerjene v izboljšanje funkcionalnosti delovanja infrastruktur ter zagotavljanje njihove večje (kibernetске) odpornosti in razpoložljivosti.

Nadzor plačilnih in poravnalnih sistemov ter ponudnikov plačilnih storitev

S ciljem zagotavljati učinkovito, neprekinjeno in varno delovanje plačilnih in poravnalnih sistemov ter ponudnikov plačilnih storitev spremljamo in analiziramo njihovo delovanje ter izdajamo nadzorne ukrepe. V skladu z Zakonom o plačilnih storitvah, storitvah izdajanja elektronskega denarja in plačilnih sistemih (ZPlaSSIED) nadziramo plačilne sisteme, kreditne institucije, plačilne institucije in družbe za izdajo elektronskega denarja. V skladu z Zakonom o izvajanju Uredbe (EU) o trgih kriptosredstev (ZIUTK) nadziramo še družbe za izdajo elektronskega denarja in kreditne institucije, ki izdajajo e-denarne žetone, ter v sodelovanju z Agencijo za trg vrednostnih papirjev (ATVP) tudi kreditne institucije, ki izdajajo žetone, vezane na sredstva, in opravljajo storitve v zvezi s kriptosredstvi. Dodatno v skladu z Zakonom o deviznem poslovanju (ZDP-2) nadziramo menjalce. V skladu z Uredbo o izvajanju Uredbe (EU) št. 909/2014 o izboljšanju ureditve poravnave vrednostnih papirjev v Evropski uniji in o centralnih depotnih družbah si pri izvajanju nadzora nad upravljavcem poravnalnega sistema nadzorniške pristojnosti delimo z ATVP. Leta 2024 smo iz registra plačilnih institucij izbrisali enega ponudnika storitve zagotavljanja informacij o računih zaradi prenehanja opravljanja te plačilne storitve. Novih dovoljenj po ZPlaSSIED nismo izdali.

Z vidika skladnosti področja plačilnih storitev z ZPlaSSIED smo leta 2024 izvedli pregled poslovanja ene banke in dveh družb za izdajo elektronskega denarja. V skladu z ZDP-2 smo opravili pregled poslovanja treh menjalcev. V sodelovanju z ATVP smo zaključili pregled poslovanja centralne depotne družbe po Uredbi št. 909/2014/EU in v skladu z ZPlaSSIED opravili pregled poslovanja upravljavca plačilnih sistemov.

Usmerjanje in spodbujanje aktivnosti tržnih deležnikov

Tudi v letu 2024 smo nadaljevali usmerjanje aktivnosti tržnih deležnikov s ciljem izboljšati konkurenco ter pospeševati razvoj trgov plačil in vrednostnih papirjev v skladu s politiko Evrosistema. Pri tem delujemo povezovalno, s ciljem iskanja sinergij med tržnimi deležniki. Osredotočamo se na cilje, ki jih deležniki na omenjenih trgih ne morejo doseči sami oziroma zahtevajo usklajevanje različnih interesov. Sistemski pogled na trg, znanje, ugled in dejstvo, da na trgu ne nastopamo kot konkurent drugim deležnikom, so vzvodi za izvajanje katalizatorske vloge.

Med redne aktivnosti spadajo spodbujanje harmonizacije z vseevropskimi (in globalnimi) praksami in standardi na področju plačil in upravljanja finančnega zavarovanja ter

prizadevanja za dvig ravni kibernetske odpornosti in neprekinjenosti poslovanja tržnih infrastruktur za plačila in vrednostne papirje. V tem pogledu smo usmerjali aktivnosti tržnih deležnikov v okviru Nacionalnega sveta za plačila (NSP), Nacionalne skupine deležnikov za tržno infrastrukturo za vrednostne papirje in finančno zavarovanje ter Nacionalne skupine deležnikov za tržno infrastrukturo za plačila.

Glavnina aktivnosti NSP je bila v letu 2024 povezana z naslovitvijo prvih treh strateških iniciativ Strategije razvoja trga plačil v Sloveniji za obdobje 2024–2028:

(1) razvoj enostavnih rešitev za plačevanje z dobro uporabniško izkušnjo v skladu s potrebami oziroma pričakovanji uporabnikov, vključno z ranljivimi skupinami; (2) naslavljanje varnostnih vidikov elektronskih plačil in (3) fazna zagotovitev sprejema elektronskega plačevanja na prodajnih mestih. Vzpostavljene so bile tri delovne skupine, katerih naloga je oblikovanje predloga aktivnosti za naslovitev posamezne strateške iniciative. Med obravnavami tematikami NSP je bila posebna pozornost namenjena takojšnjim plačilom in Uredbi EU o takojšnjih plačilih.

Tematike, obravnavane v okviru Nacionalne skupine deležnikov za tržno infrastrukturo za vrednostne papirje in Nacionalne skupine deležnikov za tržno infrastrukturo za plačila, so se v letu 2024 večinoma nanašale na spodbujanje harmonizacijskih aktivnosti v domačem okolju na področju poravnave vrednostnih papirjev in upravljanja s finančnim zavarovanjem ter na nadaljnji razvoj tržnih infrastruktur v upravljanju Evrosistema.

V Banki Slovenije tržnim subjektom, katerih finančne storitve temeljijo na sodobnih tehnologijah, prek Stičišča Banke Slovenije za finteh inovacije zagotavljamo pojasnila v zvezi z regulatornimi zahtevami, ki so v naši pristojnosti. Večina vprašanj, ki smo jih v stičišču v letu 2024 prejeli od domačih in tujih inovativnih poslovnih subjektov, se je nanašala na zagotavljanje storitev v zvezi s kriptosredstvi in na področje plačilnih storitev. Na področju inovacij v finančnih storitvah smo dejavni tudi na mednarodni ravni; sodelujemo namreč v Evropskem forumu spodbujevalcev inovacij ter v Mreži inovacij in Tehnični skupini za finteh regulacijo Banke za mednarodne poravnave. Aktivno sodelujemo tudi v Evropskem regulatornem peskovniku za tehnologijo veriženja blokov, katerega cilj je vzpostaviti vseevropski okvir za regulatorni dialog ter povečati pravno gotovost za inovativne rešitve na obravnavanem področju. Tako smo v okviru peskovnika v sklopu dveh faz v letu 2024 sodelovali pri analizi inovativnih poslovnih modelov s področja plačevanja s kriptosredstvi.

Digitalni evro

Aktivno smo vpeti v Evrosistemov projekt Digitalni evro, v okviru katerega se je leta 2024 nadaljevala pripravljalna faza. Kot ena izmed ključnih aktivnosti te faze se je med Evrosistemom in tržnimi deležniki nadaljevalo sooblikovanje tehničnega pravilnika plačilne sheme za digitalni evro. Slednji bo določal pravila, postopke ter procese za izmenjavo in procesiranje plačil z digitalnim evrom med relevantnimi deležniki. V Evrosistemu smo začeli tudi postopke za izbiro ponudnikov, ki bi ekosistem digitalnega evra razvili, pa tudi z eksperimenti in poglobljenimi analizami tehnologij za plačila brez internetne povezave in za izboljšanje zasebnosti. Prvi del pripravljalne faze se bo zaključil oktobra 2025, pri čemer odločitev o izdaji digitalnega evra še ni bila sprejeta, saj bo to odločitev Svet ECB sprejemal šele po sprejetju pravne podlage na ravni Evropske unije.

Okrepili smo sodelovanje s ključnimi slovenskimi deležniki prek Nacionalne skupine deležnikov za digitalni evro (NSD digitalni evro). Aprila, septembra in decembra 2024 smo gostili seje NSD digitalni evro, v okviru katerih so bile obravnavane ključne tematike in napredek pri projektu Digitalni evro.

Okvir 7: Poravnava transakcij v centralno bančnem denarju, ki temeljijo na DLT

Zaradi vedno večjega zanimanja za uporabo tehnologije razpršene evidence (DLT) pri poravnavi finančnih transakcij je **v letu 2024 Evrosistem izvedel raziskovalni projekt**, v okviru katerega je bilo preizkušeno, kako zagotoviti zanesljivo in varno poravnavo denarnega dela poslov s finančnimi instrumenti v centralnobančnem denarju na inovativnih tehnologijah, kot je DLT.

K sodelovanju so bili vabljeni tržni udeleženci, ki so imeli možnost **preizkusiti tri različne tehnične rešitve**, ki so služile kot povezava med sistemom TARGET na eni strani in tržnimi licenciranimi DLT platformami na drugi strani. Aktivnosti so potekale od maja do novembra 2024, sodelovalo je 64 udeležencev, med njimi so bile centralne banke, tržni udeleženci in upravljavci platform DLT. Izvedenih je bilo več kot 200 transakcij v skupni vrednosti 1,59 mrd EUR, **med sodelujočimi pa je bila tudi Republika Slovenija**, ki je izdala obveznico na DLT v vrednosti 30 mio EUR, kar je bila prva tovrstna izdaja države članice Evropske unije.

Raziskovalne aktivnosti so pokazale, da na finančnih trgih vlada veliko zanimanje za uporabo inovativnih tehnologij, kot je DLT, pri poravnavi poslov s finančnimi instrumenti. Evrosistem je zato že sprejel **odločitev glede nadaljnjih korakov**, saj želi ohraniti vlogo centralnobančnega denarja kot najbolj varne in likvidne oblike premoženja in hkrati preprečiti fragmentacijo na kapitalskih trgih, ki bi lahko nastopila v primeru odsotnosti jasne in dolgoročne vizije na tem področju. V skladu s tem bo v najkrajšem možnem času pripravljena rešitev, ki bo interoperabilna z obstoječimi TARGET storitvami in bo omogočila uporabo inovativnih tehnologij pri poravnavi denarnega dela poslov s finančnimi instrumenti v centralnobančnem denarju. Obenem pa bo, ob posvetovanju s tržnimi udeleženci, Evrosistem proučil možnosti za razvoj dolgoročne integrirane rešitve, ki bo predvidoma omogočala tudi medvalutne poravnave.

3.8 Soupravljanje deviznih rezerv ECB

V Banki Slovenije upravljamo del deviznih rezerv ECB. Vrednost na ECB ob prevzemu evra prenesenih deviznih rezerv Banke Slovenije je 31. decembra 2024 znašala 200,5 mio EUR. Glavni namen deviznih rezerv ECB je Evrosistemu zagotoviti zadostno likvidnost pri posegih na deviznem trgu. Upravljajo jih vse centralne banke Evrosistema skupaj.

Banka Slovenije upravlja dobrih 200 mio EUR deviznih rezerv ECB.

Banka Slovenije jih upravlja skupaj z luksemburško centralno banko. Poleg deviznih rezerv, prenesenih na ECB, sami upravljamo tudi del svojih naložb v tuji valuti, če bi ECB morda, v skladu z določbami 30. člena Protokola o Statutu ESCB in ECB, vpoklicala dodatne devizne rezerve.

3.9 Upravljanje finančnih naložb Banke Slovenije

V Banki Slovenije upravljamo lastne finančne naložbe s ciljem srednjeročno prispevati h krepitvi svojega kapitala, s čimer prispevamo k zagotavljanju finančne neodvisnosti pri izpolnjevanju centralnobančnih nalog. Poleg zasledovanja primarnega cilja stremimo tudi k družbeno odgovornemu in trajnostnemu načinu investiranja. Vrednost finančnih naložb Banke Slovenije, ki niso povezane z izvajanjem denarne politike Evrosistema, je konec leta 2024 znašala 5,7 mrd EUR (povečanje za 1,4 mrd EUR glede na leto 2023).

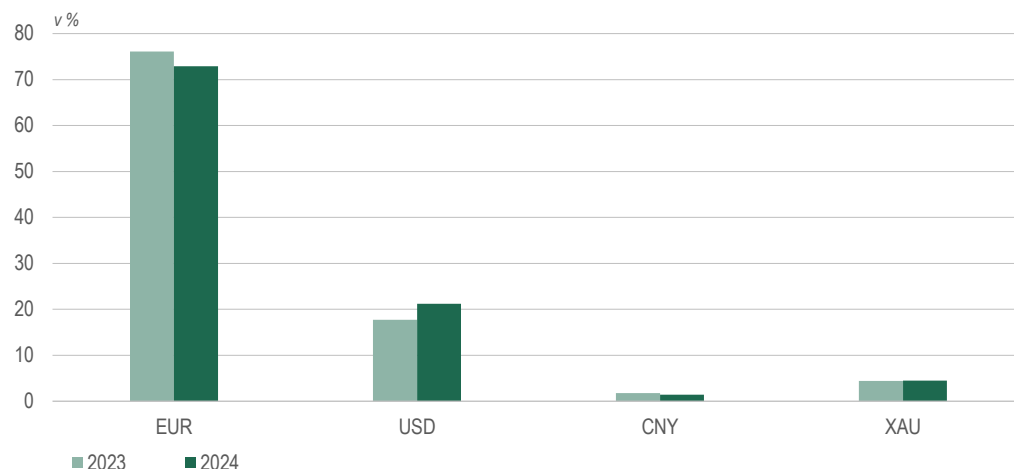
Vrednost naših finančnih naložb je konec leta 2024 znašala 5,7 mrd EUR.

Struktura finančnih naložb Banke Slovenije je določena na podlagi strateške alokacije naložb, ki se ob upoštevanju vseh omejitev osvežuje enkrat letno z optimizacijo pričakovane donosnosti ob še sprejemljivi ravni kvantitativno izraženih finančnih tveganj. Strateško alokacijo finančnih naložb Banke Slovenije na letni ravni na predlog Investicijskega odbora sprejme Svet Banke Slovenije. Finančne naložbe Banke Slovenije so ob upoštevanju strateške alokacije naložb razdeljene v več portfeljev, ki se med seboj razlikujejo po valuti in naložbenih razredih, ki zadevne portfelje sestavljajo. Približno 40 % finančnih naložb Banke Slovenije je aktivno upravljanih proti interno določenim primerjalnim portfeljem (angl. benchmark). Finančne naložbe Banke Slovenije obsegajo naložbe v državi, naddržavi, agencijski, regionalni, kriti in (finančni in nefinančni) podjetniški dolg. Poleg tega s ciljem diverzifikacije tveganj in doseganja višje dolgoročne donosnosti del finančnih naložb nalagamo tudi v kotirajoče indeksne sklade (angl. exchange traded fund, ETF), ki posnemajo gibanje geografsko, valutno in sektorsko razpršenega globalnega delniškega indeksa. Del naših finančnih naložb je tudi monetarno zlato.

Naložbe v dolžniške instrumente so praviloma omejene z interno bonitetno oceno Banke Slovenije vsaj A-. Poleg tega so naložbe v različne tipe dolga dodatno omejene s predpisano največjo možno agregatno izpostavljenostjo do posameznega tipa dolga in s seznamom dovoljenih izdajateljev. Opredeljena je tudi zgornja meja izpostavljenosti do posamezne entitete oziroma skupine povezanih entitet, pri čemer je zgornja meja izpostavljenosti odvisna od interne bonitetne ocene Banke Slovenije. Morebitna odstopanja od opisanih omejitev odobri Svet Banke Slovenije ali skladno z usmeritvami Sveta Investicijski odbor, ki tudi mesečno spremlja proces upravljanja.

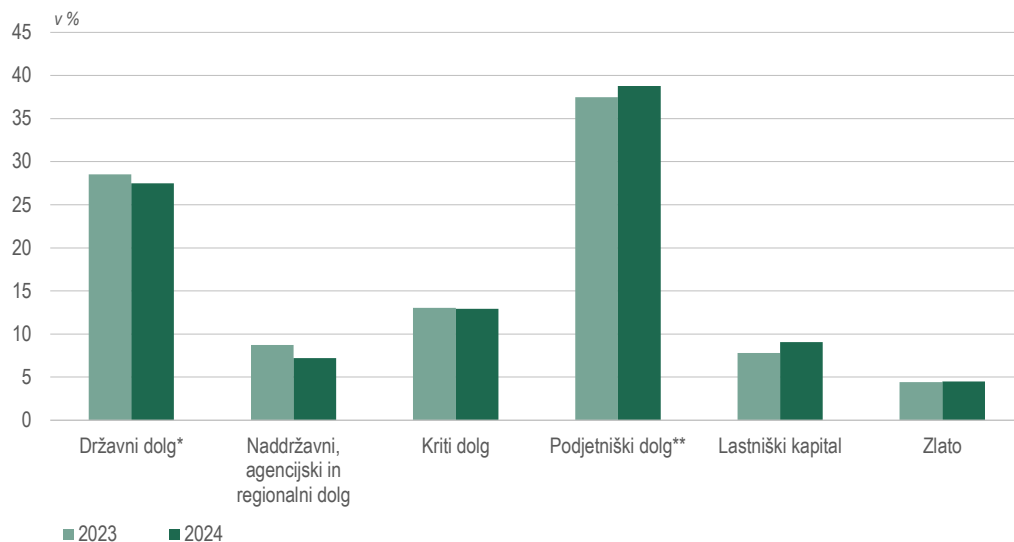
Večina naših finančnih naložb je denominiranih v evrih (4,1 mrd EUR), preostanek pa predstavljajo tuje valute in zlato. Na račun okrepitve vrednosti ameriškega dolarja se je v letu 2024 rahlo povečal delež naložb, denominiranih v tej valuti (21 %), zmanjšal pa se je delež naložb, denominiranih v evrih (73 %). V strukturi finančnih naložb Banke Slovenije po naložbenih razredih je leta 2024 prišlo do rahlega znižanja deleža državnega dolga (28 %) ter naddržavnega, agencijskega in regionalnega dolga (skupaj 7 %), povečal pa se je delež naložb v podjetniški dolg (39 %) in delniške ETF (9 %). Deleža naložb v kriti dolg (13 %) in zlato (4 %) sta ostala nespremenjena. Prav tako se v letu 2024 ni bistveno spremenila struktura naložb glede na ročnost. Največji del finančnih naložb je bil v razredu z zapadlostjo nad tremi leti (52 %; vključujoč naložbe v sklad BIS in delniške ETF, ki nimajo zapadlosti), sledile so naložbe v razredu z zapadlostjo do enega leta (29 %) ter med enim in tremi leti (19 %). Glede na bonitetno oceno je delež naložb v bonitetnem razredu AAA znašal 29 %, v razredu AA 25 %, preostanek pa je bil v bonitetnem razredu pod AA (vključujoč naložbe v delniške ETF, ki nimajo bonitetne ocene).

Slika 28: Valutna struktura finančnih naložb Banke Slovenije

Vir: Banka Slovenije.

Slika 29: **Struktura finančnih naložb Banke Slovenije po naložbenih razredih**

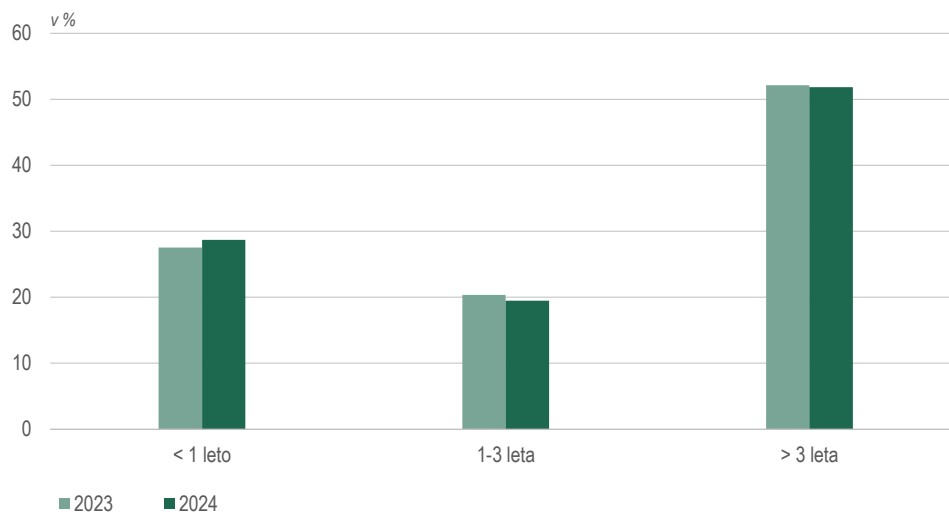

* Vključuje stanje na računu.

** Finančni in nefinančni podjetniški dolg.

Vir: Banka Slovenije.

Slika 30: **Struktura finančnih naložb Banke Slovenije po ročnostnih razredih**

Vir: Banka Slovenije.

3.10 Centralni kreditni register

Banka Slovenije je z zakonom pooblaščen za upravljanje centralnega kreditnega registra — osrednje nacionalne zbirke podatkov in informacij o zadolženosti fizičnih oseb in poslovnih subjektov. Register je vzpostavljen z namenom učinkovitejšega izvajanja ključnih nalog in pooblastil Banke Slovenije ter z namenom zagotavljanja podatkov za sistem izmenjave informacij o zadolženosti fizičnih oseb (SISBON) in poslovnih subjektov (SISBIZ). Sistem izmenjave informacij omogoča izboljšanje procesov ocenjevanja in obvladovanja kreditnih tveganj pri kreditodajalcih. Poleg tega spodbuja politike in ukrepe za odgovorno kreditiranje ter vzdržno zadolževanje fizičnih oseb in poslovnih subjektov, s čimer se preprečuje njihovo prezadolževanje.

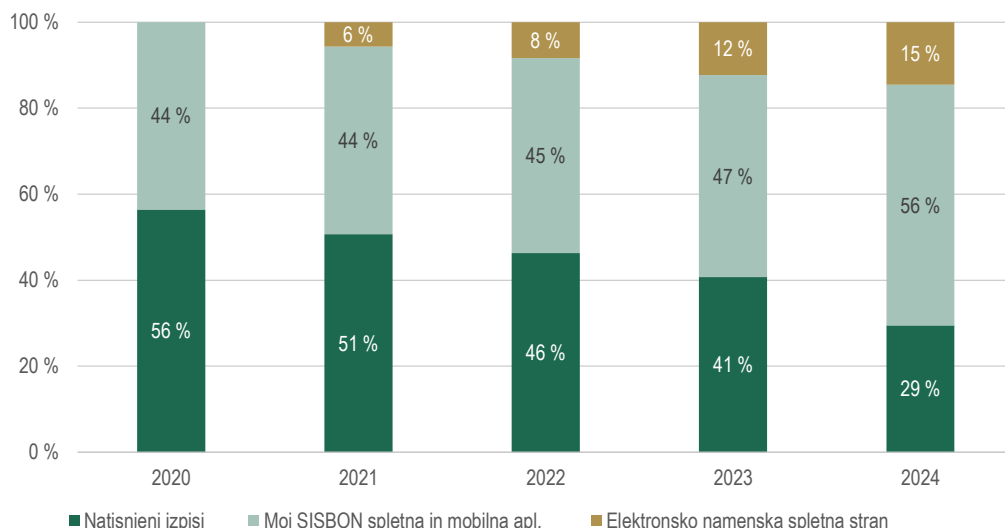
V sistemu SISBON so se konec leta 2024 obdelovali podatki o 1.564.651 fizičnih oseb in o njihovih 3.115.461 različnih kreditnih poslih.

V zbirki podatkov in informacij o zadolženosti fizičnih oseb – SISBON smo 31. decembra 2024 obdelovali podatke o kreditnih poslih²⁷ 1.564.651 fizičnih oseb, kar je 0,04 % manj kot leto prej. Do podatkov v sistemu SISBON je konec leta 2024 lahko dostopalo 58 različnih kreditodajalcev. Med njimi je bilo 38 članov (subjekti iz 15. člena Zakona o centralnem kreditnem registru), ki imajo dostop do vseh podatkov v sistemu SISBON, in 20 vključenih kreditodajalcev, ki dostopajo le do omejenega obsega podatkov, kot določa tretji odstavek 19. člena Zakona o centralnem kreditnem registru. Na dan 31. decembra 2024 smo v sistemu SISBON obdelovali podatke o 3.115.461 kreditnih poslih, kar je 0,8 % manj kot leto prej. Med njimi je bilo 1.138.596 limitov na osebnih računih (–1,5 % glede na 2023), 832.998 limitov po kreditnih karticah (–2,0 % glede na 2023), 496.049 potrošniških kreditov (+3,1 % glede na 2023), 305.069 limitov po drugih plačilnih instrumentih (–0,4 % glede na 2023), 179.296 stanovanjskih kreditov (–2,9 % glede na 2023) in 163.453 poslov finančnega leasinga (+0,8 % glede na 2023).

Sistem SISBON smo upravljali skladno z določili Zakona o centralnem kreditnem registru, posameznikom pa smo razširili nabor identifikacijskih možnosti za vstop v spletno aplikacijo Moj SISBON in jim dodatno olajšali postopek seznanitve z lastnimi podatki. Članom sistema in drugim kreditodajalcem smo skozi vse leto zagotavljali nemoteno delovanje sistema, ki je bil operativen 24 ur na dan, vse dni v letu. Posameznikom, katerih podatki so vključeni v sistem izmenjave, smo omogočili uveljavljanje njihovih zakonskih pravic glede lastnih podatkov ter jim nudili tehnično in vsebinsko podporo. Aktivno smo izpostavljali prednosti različnih digitalnih možnosti za vpogled v lastne podatke, kar je pripomoglo k nadaljnjemu povečanju deleža digitalnih vpogledov v primerjavi s tiskanimi. K povečanju deleža digitalnih izpisov sta pomembno pripomogla tudi dva nova načina identifikacije posameznikov pri vstopu v aplikacijo Moj SISBON, ki smo ju na novo ponudili posameznikom v letu 2024, in sicer prek storitve SI-PASS ter z novo osebno izkaznico s čipom. V letu 2024 smo posameznikom posredovali skupno 16.628 izpisov lastnih podatkov, od tega 11.725 v digitalni in 4.903 v tiskani obliki. Delež digitalnih izpisov se je v primerjavi z letom 2023 povečal za 11,2 odstotne točke. Dodatno smo posameznikom prek telefona in elektronske pošte posredovali 2.236 pojasnil na njihova vprašanja v zvezi s sistemom SISBON.

²⁷ Podatek o posameznem kreditnem poslu se v sistemu SISBON obdeluje in je viden še štiri leta po tem, ko se kreditni posel zaključi, torej postane neaktiven.

Slika 31: Prikaz gibanja deležev seznanitve z lastnimi podatki v SISBON glede na različne načine po letih

Vir: Banka Slovenije.

Pri sistemu SISBON smo posebno pozornost namenili nadzoru nad člani in vključenimi kreditodajalci glede izpolnjevanja pogojev za članstvo in dostop do podatkov, varnosti sistema ter pravilnosti poročanja podatkov. Za preverjanje skladnosti s predpisi, ki urejajo delovanje sistema izmenjave informacij, smo opravili 23 revizijskih pregledov pri članih SISBON, pri čemer smo ugotovili 77 neskladij. Člani so neskladja odpravljali v rokih, določenih glede na naravo posameznega neskladja. Pritožbe posameznikov, zlasti delež upravičenih pritožb, so pokazatelj zagotavljanja skladnosti članov glede pravilnosti poročanja podatkov. V letu 2024 je bilo pri 38 članih vloženi skupno 1.833 pritožb glede pravilnosti podatkov v sistemu SISBON, kar je 45 % več kot leto prej, vendar je odstotek pritožb še vedno majhen, saj predstavlja 0,12 % vseh fizičnih oseb, katerih podatki se vodijo v sistemu. Kljub povečanju pritožb je delež upravičenih ostal enak kot preteklo leto, in sicer znaša delež upravičenih 37 % vseh pritožb. Razlogi za pritožbe se glede na pretekla leta niso bistveno spremenili in so večinoma posledica nepravilno poročanega statusa zaključka izvršb in poslov, povezanih s postopki osebnih stečajev.

Sistem SISBIZ je konec leta 2024 zagotavljal podatke o 276.383 kreditnih poslih za 138.150 poslovnih oseb.

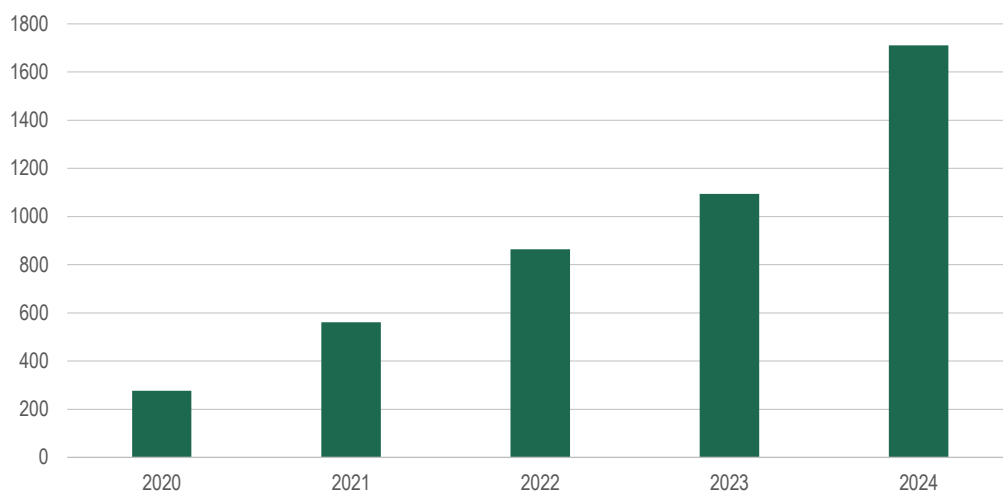
V zbirki podatkov in informacij o zadolženosti poslovnih subjektov – SISBIZ smo 31. decembra 2024 obdelovali podatke o kreditnih poslih²⁸ 138.150 poslovnih subjektov, kar je 7,7 % več kot leto prej. Med njimi je 53 % samostojnih podjetnikov in drugih samozaposlenih, 40 % kapitalskih in osebnih družb ter 7 % preostalih oblik poslovnih subjektov (društva, zavodi, zbornice, interesna združenja itd.). Delež samostojnih podjetnikov in drugih samozaposlenih se je glede na leto 2023 zvišal za 2 odstotni točki, medtem ko se je delež kapitalskih in osebnih družb zmanjšal za 2 odstotni točki, delež preostalih oblik poslovnih subjektov pa je ostal enak. Do podatkov v sistemu SISBIZ je lahko dostopalo 36 kreditodajalcev, ki imajo status člana sistema (subjekti iz 15. člena Zakona o centralnem kreditnem registru). Na dan 31. decembra 2024 so se v sistemu SISBIZ obdelovali podatki o 276.383 kreditnih poslih, od tega je bilo 102.704 kreditov, kar je 12 % več kot leto prej, 36.974 kreditov in terjatev po plačilnih in kreditnih karticah

²⁸ Podatek o posameznem kreditnem poslu se v sistemu SISBIZ obdeluje in je viden še štiri leta po tem, ko se kreditni posel zaključí, torej postane neaktiven.

(–53 % glede na leto 2023), 67.297 poslov finančnega leasinga (+1 % glede na leto 2023), 20.538 prevzetih poroštev (–18 % glede na leto 2023), 27.146 odkupov terjatev – faktoring (+14 glede na leto 2023) ter 21.724 finančnih poroštev in drugih pogojnih obveznosti (–7 % glede na leto 2023).

Sistem SISBIZ smo skozi vse leto upravljali učinkovito, saj je bil neprekinjeno dostopen 24 ur na dan, vse dni v letu, tako za člane sistema kot za poslovne subjekte, katerih podatki se vodijo v sistemu. Poslovnim subjektom smo omogočili nemoteno uveljavljanje njihovih zakonskih pravic v zvezi z lastnimi podatki ter jim nudili tako tehnično kot vsebinsko podporo. Poslovni subjekti so se z lastnimi podatki seznanili 1.711-krat, in sicer prek spletne aplikacije Moj SISBIZ v digitalni obliki. Dodatno smo poslovnim subjektom prek telefona in elektronske pošte posredovali 1.705 pojasnil na njihova vprašanja v zvezi s sistemom SISBIZ.

Slika 32: Prikaz števila seznanitev poslovnih subjektov z lastnimi podatki v SISBIZ po letih

Vir: Banka Slovenije.

Naša pomembna naloga je zagotavljanje skladnosti z zahtevami Zakona o centralnem kreditnem registru pri članih SISBIZ. Da bi preverili skladnost pogojev glede članstva in dostopa do podatkov v sistemu izmenjave, varnosti sistema in pravilnosti poročanja podatkov, smo pri članih SISBIZ izvedli skupno 17 revizijskih pregledov, pri katerih smo ugotovili 43 neskladij. Večina neskladij se je nanašala na nepravilnosti pri poročanju podatkov, ki so jih člani odpravili v rokih, določenih glede na naravo posameznega neskladja. Pritožbe poslovnih subjektov so prav tako pokazatelj zagotavljanja skladnosti članov glede pravilnosti poročanja podatkov. V letu 2024 so poslovni subjekti podali skupno 95 pritožb, kar je 8 % manj kot leta 2023 in predstavlja 0,07 % vseh poslovnih subjektov, katerih podatki se vodijo v sistemu. Zmanjšal se je tudi odstotek upravičenih pritožb glede na leto prej, in sicer je ta znašal 48 % vseh podanih pritožb, kar je 31 odstotnih točk manj kot leto prej. Razlogi za pritožbe se glede na pretekla leta niso spremenili, saj je glavni razlog še vedno povezan s poročanjem zapadlega dolga in bonitete poslovnega subjekta.

Zakonsko nalogo upravljanja centralnega kreditnega registra ter sistemov izmenjave informacij SISBON in SISBIZ smo tudi v letu 2024 izvajali s skrbnostjo dobrega strokovnjaka in gospodarstvenika. To med drugim potrjujejo naslednji podatki: skupno 120 ugotovljenih nepravilnosti pri nadzoru uporabnikov SISBON in SISBIZ, 29,9 mio obdelanih zapisov podatkov v centralnem kreditnem registru ter 67.287 vpogledov v lastne podatke s strani posameznikov in poslovnih subjektov, ki so zahtevali 18.339 izpisov.

Pomemben doprinos centralnega kreditnega registra oziroma podatkov, ki se obdelujejo v njem, se posledično izkazuje pri izvajanju temeljnih nalog in pooblastil Banke Slovenije, še zlasti na področju makrobonitetnega nadzora ter pri izvajanju nalog in pristojnosti nadzora nad bankami.

3.11 Plačilne storitve za komitente Banke Slovenije

V Banki Slovenije smo ponudnik plačilnih storitev in vodimo račune za komitente, med katerimi največjo skupino predstavljajo proračunski uporabniki. Vodimo enotni zakladniški račun države in enotne zakladniške račune nekaterih občin. Računi neposrednih in posrednih uporabnikov državnega oziroma občinskih proračunov, med katere se uvrščata tudi Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije ter Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, so odprti kot podračuni enotnega zakladniškega računa države oziroma občin. Podračune vodi Uprava Republike Slovenije za javna plačila.

Za Ministrstvo za finance vodimo namenske transakcijske račune in zanj opravljamo storitev plačilne banke. Za izvajanje te storitve za Ministrstvo za finance vodimo denarni račun v TARGET2 Securities. Pri nas ima odprt transakcijski račun za lastna sredstva tudi KDD — Centralna klirinško depotna družba. Poleg tega so naši komitenti tuje finančne institucije in institucije EU.

V letu 2024 se je glede na leto 2023 število komitentov zmanjšalo na 132 in število odprtih računov na 138. Svoje enotne zakladniške račune so zaprle tri občine, ki so skupaj s svojimi proračunskimi uporabniki izvajanje plačilnega prometa prenesle na novoodprte podračune v okviru enotnega zakladniškega računa države. Račun KDD za jamstveni sklad in fiduciarni račun KDD za skrbniške storitve sta bila prenesena v sistem TARGET.

V Banki Slovenije omogočamo svojim komitentom izvrševanje (takojšnjih) kreditnih plačil in direktnih obremenitev.

Glede na leto 2023 se je število izvršenih plačil v letu 2024 povečalo za 0,26 mio oziroma za 0,5 %, na 55,57 mio. Za izvrševanje plačil smo vključeni v različne plačilne in druge sisteme ter imamo vzpostavljeno korespondenčno mrežo računov v tujini. S tem komitentom zagotavljamo, da lahko nemoteno plačujejo svojim nasprotnim strankam in od njih prejemajo plačila. Plačilne storitve izvajamo z visoko stopnjo avtomatizacije. Ročno smo obdelali zgolj 0,04 % vseh transakcij.

Kot ponudnik plačilnih storitev smo tudi v letu 2024 veliko aktivnosti namenili razvoju takojšnjih plačil. Posledično smo 14,6 mio domačih kreditnih plačil SEPA, kar je skoraj 60 % tovrstnih plačil, izvršili kot takojšnja plačila. S tem smo bistveno prispevali k izpolnjevanju zaveze slovenske bančne skupnosti, da najpozneje do februarja 2027 vsa domača kreditna plačila SEPA migrira na takojšnja plačila.

Z namenom zagotavljati svojim komitentom varno in učinkovito izvajanje plačilnih storitev v Banki Slovenije redno posodabljam in nadgrajujemo svojo aplikativno podporo. Veliko pozornosti smo namenili prilagoditvi aplikativne podpore novim standardom na področju plačil SEPA. Poleg tega smo izvedli tudi prilagoditev aplikativne podpore z namenom uveljavitve standarda ISO20022 pri izmenjavi plačilnih in drugih sporočil na področju korespondenčnega bančništva.

Z našimi komitenti imamo sklenjene dogovore, ki urejajo medsebojne pravice in obveznosti na področju izvajanja plačilnih storitev. Pomemben del aktivnosti smo namenili prenovi teh dogovorov z namenom njihove uskladitve z zahtevami ECB, ki so začele veljati v letu 2024.

3.12 Statistika

V Banki Slovenije smo v letu 2024 uspešno izvedli vse redne naloge na področjih denarne in finančne statistike, statistike ekonomskih odnosov s tujino, statistike nacionalnih finančnih računov, nadzorniških podatkov ter druge statistike, vključno z objavami in obsežnim zagotavljanjem statističnih podatkov uporabnikom. Poleg tega pa nam je uspelo še razširiti nabor podatkov in informacij za naše uporabnike.

Finančne institucije in trgi

Tudi v letu 2024 je uspešno potekalo redno mesečno poročanje monetarnih finančnih institucij (PORFI), ki zagotavlja ključne statistične, finančne in računovodske podatke, vključno s podatki o kreditih, zelo pomembne tudi za podporo izvajanja makrobonitetnega nadzora, analize finančne stabilnosti in nadzora bančnega poslovanja.

V okviru Evropskega sistema centralnih bank (ESCB) se nadaljuje raziskovalna faza projekta prenove statističnega poročanja bank (Integrated Reporting Framework – IReF) za integracijo statističnih podatkovnih zahtev v enoten okvir. Na začetku projekta bodo harmonizirane zahteve za statistično poročanje, ki jim bodo sledile zahteve za potrebe nadzora in reševanja bank. Ta razvoj bo pod okriljem skupnega odbora za poročanje (Joint Bank Reporting Committee – JBRC). Namen harmonizacije poročanja v evrskem območju je predvsem zmanjšanje poročevalskih obremenitev bank in izboljšanje kakovosti podatkov. V zadnjih dveh letih izvedene ocene stroškov in koristi so pokazale podporo projektu IReF s strani bančnega sektorja in centralnih bank. Na ravni ESCB je potekala določitev poslovnih in IT-vidikov poročevalskega okvira. Ključni cilj te faze je priprava podrobnega načrta za izvedbo IReF, po katerem je prvo poročanje predvideno v zadnjem četrtletju 2029. Da bi prehod in tehnične priprave čim bolj olajšali in povečali učinkovitost za banke in ESCB, bo predhodno izvedena enoletna pilotna faza. V projekt smo vključeni v delovnih telesih ESCB, kjer si prizadevamo za kontinuiteto pomembnih časovnih vrst podatkov ob sočasni optimizaciji poročevalskih zahtev. Na državni ravni se večina usklajevalnih aktivnosti z bankami izvaja prek mešane delovne skupine za poročanje pod okriljem Združenja bank Slovenije.

V register institucij in hčerinskih družb RIAD v okviru ESCB je tudi lani redno potekalo poročanje podatkov v skladu s Smernicami (EU) 2020/497 za nadzorniške potrebe in podatkov za EBA (t. i. EUCLID). Nadaljevale so se intenzivne priprave na uporabo referenčnih podatkov poslovnih subjektov, ki se zbirajo na RIAD, za potrebe IReF, med drugim tudi pripravo ustrezne pravne podlage na ravni EU za deljenje osnovnih podatkov z bankami. Ob koncu leta je bil sistem pripravljen na sprejem panog po novem šifrantu, ki se uporablja od leta 2025.

Še naprej ostaja na visoki ravni kakovost podatkov za slovenske poročevalce v večnamenski bazi AnaCredit s podrobnimi podatki o kreditih in kreditnem tveganju za posojila, ki jih kreditne institucijeodobrijo pravnim osebam in katerih izpostavljenost iz naslova kreditnih poslov presega 25.000 EUR pri opazovani enoti. Podatkovni model AnaCredit služi kot izhodišče pri razvoju integriranega poročevalskega okvira — IReF.

Na področju **statistike investicijskih skladov** so ob rednem poročanju s strani ATVP in posredovanju agregatnih podatkov na ECB potekale tudi aktivnosti za uvedbo poročanja alternativnih investicijskih skladov z ATVP in ECB-jem. Navodila za njihovo poročanje so v zaključni fazi.

Zagotavljali smo tudi podatke statistike plačil, ki zajemajo podatke ponudnikov plačilnih storitev in drugih rezidenčnih ponudnikov plačil. Podatki omogočajo pregled nad številom in vrednostjo plačil po posameznih plačilnih instrumentih.

Statistika ekonomskih odnosov s tujino

Banka Slovenije je leta 2024 opravila obsežnejšo t. i. benchmark revizijo statistike plačilne bilance, stanja mednarodnih naložb in zunanjega dolga za obdobje od 2009 do 2023. S to revizijo so se v največji možni meri uskladili podatki nacionalnih računov, finančnih računov in plačilne bilance.

Oktobra 2024 je izšla publikacija Neposredne naložbe 2023. V publikaciji so prikazani podatki o izhodnih in vhodnih neposrednih naložbah po državah ter dejavnostih, pa tudi podatki o izvoru tujih neposrednih naložb v Sloveniji. Uporabnikom podatkov neposrednih naložb se je Banka Slovenije približala tudi z organizacijo okrogle mize na to temo v novembru 2024.

Na področju razvoja podatkovnih virov smo s pomočjo povezovanja obstoječih baz podatkov deloma razbremenili poročevalce neposrednih naložb. Obnovljen in razširjen je bil sporazum s Finančnim uradom Republike Slovenije (FURS) o izmenjavi podatkov s področja DDV, ki se bodo v prihodnje predvidoma uporabljali kot dodatni vir pri zajemu storitev s tujino.

Banka Slovenije je sodelovala s Statističnim uradom Republike Slovenije (SURS) pri izpolnitvi novih zahtev za poslovne statistike, ki izvirajo iz Uredbe (EU) 2019/2152 o Evropskih poslovnih statistikah (European Business Statistics – EBS). Gre za izpolnitev zahtev za področje mednarodne menjave storitev z dodatno členitvijo glede na velikost, povezanost in način dobave (STEC in MOS podatki), kjer je povezovanje institucij nujno. Banka Slovenije je pripravila podatke STEC in del podatkov MOS, kar je SURS dopolnil še s svojim delom podatkov in izvedel postopke za zagotavljanje zaupnosti ter poročal Eurostatu. V sodelovanju s SURS je bil pripravljen tudi opis metodologije za področji STEC in MOS.

Statistika finančnih računov

V letu 2024 je bila opravljena obsežnejša (t. i. benchmark) revizija podatkov finančnih računov, za obdobje od leta 1995 do prvega četrtertletja 2024, z namenom doseganja večje usklajenosti z drugimi statistikami ter primerljivosti podatkov v času in med državami. Revizija je imela večji vpliv na podatke v obdobju od 2012 do 2023. V sektorju države je treba že v procesu sestave finančnih računov zagotoviti popolno konsistentnost z nefinančnimi računi. Večji popravki pa so bili narejeni v letih 2013 in 2014, in sicer zaradi spremenjenega evidentiranja reševanja bank.

Izpolnjene so bile vse razširjene poročevalske zahteve, ki jih je prinesla postopna implementacija Smernice ECB/2013/24 z dne 25. julija 2013, dopolnjene z ECB/2020/51 z dne 14. oktobra 2020 in ECB/20121/20 z dne 29. aprila 2021. Z vidika prihodnjih sprememb mednarodnih statističnih standardov so se začele razprave o pripravi nove srednjeročne strategije.

Na področju finančnih računov sektorja država je bilo v ospredju spremljanje porabe sredstev iz Mehanizma za okrevanje in odpornost. V okviru delovne skupine za račune države, ki deluje pod okriljem Eurostata, so se začele priprave na revizijo obstoječe metodološke podlage Evropskega sistema nacionalnih in regionalnih računov. Nadaljevalo se je sodelovanje med Banko Slovenije, SURS in Ministrstvom za finance pri reševanju metodoloških vprašanj ter zagotavljanju konsistentnosti med finančnimi in nefinančnimi računi za sektor država. Julija 2024 je bil opravljen tudi redni dialoški obisk Eurostata.

Nadzorniško poročanje in statistika

V letu 2024 so bile v okviru nadzorniških poročevalskih zahtev uvedene spremembe v EBA poročevalskem paketu pri poročanju podatkov o prejemkih, obrestnem tveganju in ESG poročanju. V okviru posodobitve izvajanja tehničnih standardov (ITS) za poročevalski paket je bila implementirana nadgradnja EBA DPM verzij (3.4 in 3.5). Hkrati so bile vključene posodobljene EBA kontrole pravilnosti poročanja ter vgrajene dodatne kontrole ECB in Banke Slovenije za izboljšanje kakovosti poročanja.

Za prihodnje poročevalske pakete smo v okviru EBA usklajevali dopolnitve poročevalskih zahtev v zvezi z regulativo CRR3 in CRD6. Sodelovali smo tudi v letni vaji EBA za oceno učinkov implementacije Basel III standardov.

Pripravljali smo se na zbiranje registrov tretjih ponudnikov storitev s področja informacijske in komunikacijske tehnologije, ki bo vzpostavljeno v letu 2025 za potrebe izvajanja nalog, ki jih nalaga Uredba o digitalni operativni odpornosti za finančni sektor (DORA). Nabor zavezancev za poročanje je širok, vanj pa so vključene tudi vse kreditne institucije. V obdobju priprave je EBA v sodelovanju z nacionalnimi nadzorniki izvedla testno poročanje, pri čemer je preverjala osnovno tehnično pripravljenost vseh udeležencev (poročevalcev, nacionalnih nadzornih institucij in tudi same EBA) na obvezno poročanje v aprilu 2025. V sklopu uredbe DORA smo pripravljali še vzpostavitev poročanja večjih incidentov, v okviru katerega morajo institucije zagotoviti postopke upravljanja incidentov, povezanih z IKT, ki vključujejo tudi ocenjevanje in klasifikacije incidentov ter poročanje večjih incidentov Banki Slovenije.

V povezavi z EBA iniciativo Integrirano poročanje smo sodelovali pri vzpostavitvi enotnega odbora za poročanje (Joint Bank Reporting Committee, JBRC). V tem okviru prizadevanj v smeri poenotenja nadzorniškega, reševalnega in statističnega poročanja za bančne institucije so potekale aktivnosti ECB in EBA na področju semantičnega poenotenja med statističnim in nadzorniškim poročanjem v smeri skupnega podatkovnega slovarja. Ob tem potekajo tudi aktivnosti za poenotenje sintakse (podatkovnih struktur, form in pravil). Hkrati z iniciativo Integriranega poročanja pa izvaja EBA — v sklopu pristopa k sorazmernosti — aktivnosti za zmanjšane obremenitve bank pri poročevalskih zahtevah ITS.

V slovenski pravni red so bile prenesene zahteve Direktive (EU) 2021/2167 o serviserjih kreditov in kupcih kreditov. Na podlagi sklepov Banke Slovenije, v katerih se zahteva polletno poročanje, so kreditne institucije in kupci kreditov prvič posredovali informacije o nedonosnih kreditih, ki so bili preneseni na kupce (oziroma nove kupce) kreditov.

V Banki Slovenije smo na ravni ESCB sodelovali pri razvoju podatkov in indikatorjev za analizo tveganj, ki izhajajo iz podnebnih sprememb. ESCB sistematično razvija in ureja podatke za izračun indikatorjev, ki nam omogočajo transparenten in enoten pregled trajnostnega financiranja: indikatorji trajnostnih financ, indikatorji za izpuste CO₂ in indikatorji za fizična tveganja. Vir podatkov za indikatorje, kjer je to mogoče, so javno dostopne zbirke podatkov, medtem ko se metodologija izračunov še razvija. Zato so objavljeni indikatorji označeni kot eksperimentalni, v letu 2024 pa so bili objavljeni razširjeni in izboljšani indikatorji za izpuste CO₂ ter indikatorji za fizična tveganja.

V sodelovanju s SID banko smo izvedli anketo o dostopu podjetij do financiranja vključno z vprašanji o vplivu zelenega prehoda na podjetja, rezultati ankete pa bodo objavljeni v februarju 2025. Anketa Banki Sloveniji omogoči pogled podjetij na razpoložljivosti zunanjega financiranja.

Za uporabnike Banke Slovenije uvažamo in skrbimo za veliko različnih baz podatkov in redno izboljšujemo opise naših podatkov. Leta 2024 smo pripravili prehod na Standardno klasifikacijo dejavnosti 2025 v registru poslovnih subjektov. Poleg tega smo povečali nabor časovnih vrst podatkov, ki so na voljo vsem uporabnikom. Dodatno smo objavili časovne vrste neposrednih naložb po dejavnostih in statističnih regijah ter še objavo novih serij STEC (Storitvena menjava s tujino po značilnostih podjetij) in FATS (Podjetja v tujini pod nadzorom slovenskih investorjev). Nadalje smo začeli na spletni strani objavljati tudi časovne vrste obrestnih mer za posojila gospodinjstvom po vrstah posojila in nefinančnim družbam po velikosti družbe. V okviru srednjeročne strategije ECB na področju četrtletnih finančnih računov pa so bili pripravljene in objavljeni podrobnejši podatki finančnih računov za podsektorje drugih finančnih institucij, ki so zdaj na voljo tudi po nasprotnih sektorjih.

V letu 2024 je bilo končano terensko zbiranje podatkov v okviru triletna ankete o finančnih sredstvih in porabi gospodinjstev (Household Finance and Consumption Survey – HFCN), kar je omogočilo prvo posredovanje podatkov v ECB. Poleg tega je bila pripravljena in je tik pred sprejetjem povsem nova Smernica za to raziskavo. Njen namen je centralne banke zavezati k obveznemu zbiranju in posredovanju podatkov.

Ob zagotavljanju dela podatkov smo tudi uspešno koordinirali nacionalno izvajanje MDS standarda SDDS Plus (angl. Statistical Data Dissemination Standard Plus) z Ministrstvom za finance in Statističnim uradom. SDDS Plus predstavlja najvišjo raven zagotavljanja in objavljanja (makroekonomskih) statističnih podatkov. Junija 2024 smo sodelovali pri delavnici SDDS na Kosovu s predstavitvijo naših izkušenj pri uvedbi in zagotavljanju tega standarda.

3.13 Banka Slovenije kot posojilodajalec v skrajni sili

Med našimi ključnimi cilji po Zakonu o Banki Slovenije je prizadevanje za finančno stabilnost. V tem okviru lahko delujemo kot posojilodajalec v skrajni sili, tj. v zameno za finančno zavarovanje posojamo solventni banki oziroma hranilnici v likvidnostnih težavah.

Leta 2024 ni bilo potrebe po takem posojilu.

Trajnostno in z okoljsko tematiko povezano delovanje Banke Slovenije

V Banki Slovenije nadaljujemo s trajnostnim delovanjem, zastavljenim v preteklih letih, pri čemer smo to delovanje v letu 2024 nadgradili s sprejetjem podnebnega načrta za obdobje 2024–2026. Podnebni načrt smo oblikovali na petih stebrih:

- odpornost bančnega sistema,
- makroekonomska analiza in denarna politika,
- statistični podatki in kazalniki,
- upravljanje premoženja,
- lastni ogljični odtis.

V okviru **nadzora bank** želimo, da banke ustrezno prepoznavajo, upravljajo in razkri-vajo tveganja, ki izhajajo iz podnebnih sprememb in degradacije okolja. S tem krepimo odpornost bank na ta tveganja ter prispevamo k varnosti in stabilnosti bančnega sistema. Ker izpostavljenost podnebnim in okoljskim tveganjem predstavlja eno ključ-nih ranljivosti za banke, je obravnava teh tveganj tudi ena od nadzorniških prednostnih nalog Banke Slovenije.

Z **makroekonomsko analizo** proučujemo učinke podnebnih sprememb in zelenega prehoda na makroekonomsko okolje, rezultate teh analiz pa upoštevamo pri svojem delu in oblikovanju politik. V Evrosistemu si v okviru mandata, in če to ni v nasprotju z našim osnovnim ciljem cenovne stabilnosti pri izvajanju denarne politike, prizadevamo za upoštevanje podnebnih sprememb.

Temelj za kakovostne analize so dobro organizirani in pregledni **podatki ter kazalniki**, povezani s podnebnimi spremembami. V Banki Slovenije v okviru ESCB sodelujemo pri razvoju lastnih kazalnikov za ocenjevanje vpliva teh sprememb na finančno stabil-nost in denarno politiko Evrosistema.

Premoženje Banke Slovenije upravljamo tako, da ob krepitvi kapitala, s čimer prispe-vamo k zagotavljanju finančne neodvisnosti pri izpolnjevanju centralnobančnih nalog, stremimo tudi k družbeno odgovornemu in trajnostnemu načinu investiranja. Do leta 2050 se pri lastnih finančnih naložbah želimo čim bolj približati ničelnim neto emisijam toplogrednih plinov.

Ob zgoraj navedenih ukrepih pa smo pozorni tudi na **lastne vplive na okolje**. Spre-mljamo neposredne in posredne emisije toplogrednih plinov, ki nastanejo z delovanjem Banke Slovenije, hkrati pa si prizadevamo za dodatno zmanjševanje okoljskega odtisa bankovcev, čeprav je njihov vpliv na okolje majhen (npr. zmanjšanje porabe energije na bankomatih, zmanjšanje uporabe embalaže pri poslovanju z gotovino itd.).

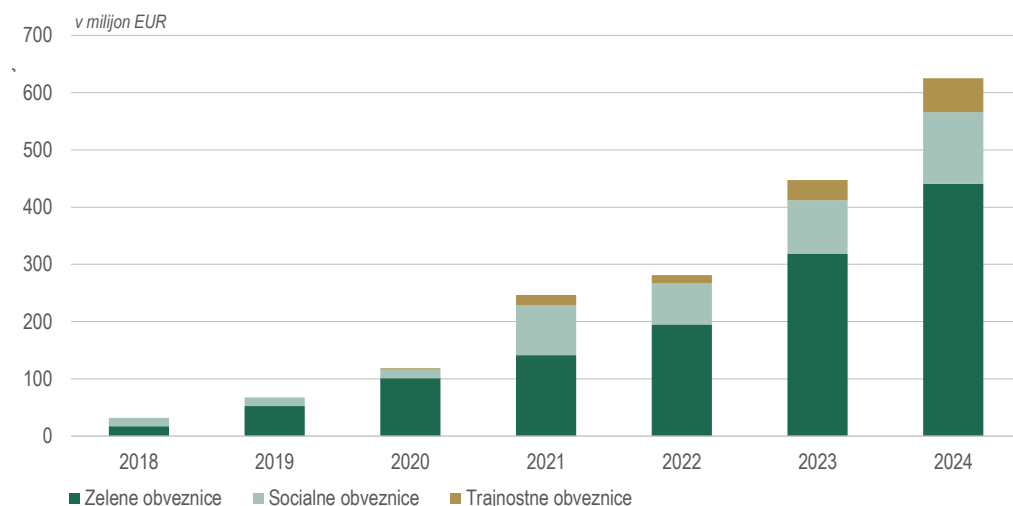
4.1 Denarna politika v luči podnebnih sprememb

Pri denarni politiki smo v obsegu svojega mandata nadaljevali s prizadevanji za upoštevanje podnebnih tveganj. Razširili smo razkrivanje podnebnih informacij za finančno premoženje v portfeljih za namene denarne politike. Junija 2024 smo poleg podjetniških obveznic prvič objavili podnebna razkritja še za obveznice javnega sektorja in krite obveznice. Z zagotavljanjem podnebnih razkritij o portfeljih želimo izboljšati preglednost in podpreti širša prizadevanja za zaposlitev vrzeli v podnebnih podatkih in poročanju. Skladno z usmeritvami iz leta 2023 smo portfelj podjetniških obveznic v okviru PEPP do konca leta (ko smo ponovno investiranje zaustavili) prilagajali v korist večjega deleža izdajateljev z boljšimi podnebnimi rezultati. Nadaljevali smo tudi s pripravami ukrepov pri finančnem premoženju za zavarovanje kreditnih operacij.

4.2 Družbeno odgovorno in trajnostno investiranje

V skladu s strategijo podnebne nevtralnosti EU v podporo Pariškemu sporazumu je naš dolgoročni okoljski cilj, da se v okviru lastnih naložb do leta 2050 čim bolj približamo ničelnim neto emisijam toplogrednih plinov. Za uresničitev te zaveze sledimo dvema srednjeročnima ciljema, ki ju nameravamo doseči najpozneje do konca leta 2025. Naš prvi srednjeročni okoljski cilj je povečanje naložb v zelene, socialne in trajnostne obveznice na vsaj 600 mio EUR do konca leta 2025 (v letu 2024 smo ciljno vrednost zvišali s prejšnjih 400 mio EUR). Tovrstne naložbe smo v letu 2024 povečali za skoraj 180 mio EUR, na 625 mio EUR, s čimer smo zastavljeni srednjeročni cilj že presegli. Ker želimo tudi v prihodnje zagotavljati dodatno financiranje projektov, ki prispevajo k razogljičenju gospodarstva in k splošnemu izboljšanju socialno-ekonomskega položaja ljudi, bomo ciljno vrednost naših naložb v zelene, socialne in trajnostne obveznice predvidoma še povečali.

Slika 33: Obseg naložb v zelene, socialne in trajnostne obveznice

Vir: Banka Slovenije.

V okviru drugega srednjeročnega cilja smo v letu 2024 nadalje aktivno zniževali ogljični odtis naših naložb v izdajatelje iz zasebnega sektorja. Z znatno zaostritvijo kriterijev za izključitev podjetij s seznama primernih izdajateljev nefinančnega dolga smo tudi v letu 2024 pomembno prispevali k znižanju emisij toplogrednih plinov naših naložb v dolg nefinančnih podjetij. Podnebna kazalnika tehtano povprečje ogljične intenzivnosti in ogljični odtis naših naložb v dolg nefinančnih podjetij sta se v letu 2024 izboljšala (znižala) za dodatnih 22 % oziroma 27 %. S tem sta bila omenjena kazalnika

približno 60–70 % pod ravno kazalnikov splošnega indeksa nefinančnih podjetniških obveznic investicijskega razreda. V okviru tega cilja smo v letu 2024 začeli tudi s prehodom iz globalno diverzificiranih kotirajočih indeksnih skladov (angl. exchange-traded fund, ETF) v njihove nizkoogljične alternative, s čimer smo znižali tehtano povprečje ogljične intenzivnosti naših delniških naložb za 40 %. V letu 2025 nameravamo ogljični odtis naših delniških naložb še dodatno znižati, hkrati pa nameravamo zastaviti nove srednjeročne okoljske cilje, ki jim bomo sledili do konca leta 2030. V odvisnosti od razpoložljivosti okoljskih podatkov in oblikovanja dobrih tržnih praks bi lahko v prihodnjih letih opredelili strategije za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov tudi v okviru naših drugih naložb v izdajatelje iz zasebnega sektorja.

Podrobne s podnebjem povezane informacije o naših celotnih finančnih naložbah so objavljene v okviru rednega letnega poročila o družbeno odgovornem in trajnostnem investiranju. Z objavo tega [poročila](#) želimo biti transparentni glede podnebnih tveganj in priložnosti v okviru naših lastnih naložb. Okvir za razkritje podnebnih informacij vsakoletno nadgrajujemo v tesnem sodelovanju z vsemi članicami Evrosistema ter upoštevanjem priporočil različnih iniciativ, kot na primer *Partnership for Carbon Accounting Financials* (PCAF) in Mreže za ozelenitev finančnega sistema (NGFS).

4.3 Podnebna tveganja v zakonodajnem okviru

Zakonodaja s področja ESG tveganj v zadnjem obdobju prehaja v fazo izvedbe.

Od splošne EU zakonodaje je bila v zadnjem letu relevantna predvsem direktiva CSRD²⁹, ki prinaša zahteve glede poročanja o trajnostnosti in katere zahteve se postopno že začenjajo uporabljati³⁰. Aktivno smo sodelovali v javni razpravi ob pripravi novele ZGD-1M, ki je bila objavljena novembra 2024 in s katero so zahteve CSRD prenesene v slovenski pravni red. Junija 2024 je bila sprejeta evropska direktiva o skrbnem pregledu podjetij glede trajnostnosti (CSDDD)³¹, katere namen je krepitev trajnostnega in odgovornega obnašanja v podjetjih in njihovih dobavnih verigah.

Po obdobju intenzivnega razvoja trajnostne zakonodaje je Evropska komisija v novem mandatu napovedala³² prevetritev in konsolidacijo trenutnih zahtev, zlasti v smeri zmanjšanja poročevalskega bremena za zavezance. V pripravi je t. i. omnibus zakonodaja, katere cilj je poenostavitev poročevalskih zahtev oziroma zahtev po razkritjih, predpisanih s CSRD, CSDDD in Uredbo o taksonomiji³³.

²⁹ Direktiva (EU) 2022/2464 z dne 14. decembra 2022 o spremembi Uredbe (EU) št. 537/2014, Direktive 2004/109/ES, Direktive 2006/43/ES in Direktive 2013/34/EU glede poročanja podjetij o trajnostnosti

³⁰ Prva skupina zavezancev mora razkritja po CSRD prvič objaviti za poslovno leto 2024. Gre za velika podjetja, ki so bila že do zdaj zavezana za objavo izjave o nefinančnem poslovanju, predpisane z Direktivo 2014/95/EU oziroma NFRD (velika podjetja, ki kotirajo, ter banke in zavarovalnice, ki imajo več kot 500 zaposlenih).

³¹ Direktiva (EU) 2024/1760 z dne 13. junija 2024 o skrbnem pregledu v podjetjih glede trajnostnosti in spremembi Direktive (EU) 2019/1937 in Uredbe (EU) 2023/2859. Zavezanci so velika podjetja, vključno z bankami, z več kot 1000 zaposlenih in več kot 450 mio € prometa.

³² Kompas EU za ponovno vzpostavitev konkurenčnosti

³³ Uredba (EU) 2020/852 z dne 18. junija 2020 o vzpostavitvi okvira za spodbujanje trajnostnih naložb ter spremembi Uredbe (EU) 2019/2088

Na področju bančne zakonodaje s področja tveganj ESG, ki je tudi podlaga za naše nadzorniške aktivnosti, sodelujemo v delovni skupini Evropskega bančnega organa (EBA), ki poleg strokovnih podlag za vključitev tveganj ESG v regulativo CRR in CRD pripravlja tudi tehnične standarde in smernice za bolj podrobno določitev oziroma izvajanje novih zahtev s tega področja.

Maja 2024 sta bili sprejeti noveli CRR3 in CRD6, ki prinašata pomembne novosti pri obravnavi tveganj ESG, ki bodo po novem vključena v nadzorniško poročanje in razkritja za vse banke. CRR3, ki je začela veljati januarja 2025, prinaša tudi zahteve po upoštevanju dejavnikov ESG v nekaterih elementih obstoječega izračuna kapitalskih zahtev, vendar gre v tej fazi predvsem za izrecno poudarjanje vidikov ESG v okviru pristopov, ki jih omogoča že trenutna zakonodaja, zlasti kadar je vpliv teh tveganj materialen (npr. v okviru vrednotenja zavarovanj ali v okviru modelskih pristopov).

Pomembne novosti pri obravnavi tveganj ESG bodo v letu 2026 uveljavljene s CRD6, ki zahteva upoštevanje vidikov ESG pri oblikovanju strategij in politik, pa tudi v vseh drugih pomembnih upravljaljskih procesih in sistemih bank, ob upoštevanju načela sorazmernosti. Časovni horizont okvira za upravljanje tveganj bo za vsebine ESG podaljšan na najmanj deset let, banke bodo morale izvajati ESG stresne teste in pripraviti posebne načrte za naslavljanje tveganj ESG. Tveganja ESG bodo vključena tudi v nadzorniške procese (SREP) in nadzorniško stresno testiranje, izrecno pa je poudarjena tudi možnost uporabe blažilnika sistemskih tveganj za obravnavanje makroekonomskih in sistemskih tveganj, povezanih z dejavniki ESG.

V okviru EBA sodelujemo pri pripravi tehničnih standardov, smernic in drugih produktov v zvezi z zahtevami bančne zakonodaje. Januarja 2025 so bile objavljene nove Smernice za upravljanje tveganj ESG³⁴, ki opredeljujejo izvedbene podrobnosti glede večine zahtev iz CRD6. V postopku priprave sta tehnična standarda za razkritja ESG in poročanje ter nekaj dodatnih smernic s področja upravljanja tveganj ESG (smernice glede analiz scenarijev, dopolnitev smernic glede SREP, notranjega upravljanja, nagrajevanja, ocenjevanja ustreznosti članov posloводства, izračuna sistemskega blažilnika in upravljanja bančnih produktov). Poleg tega EBA pripravlja različna poročila za Evropsko komisijo, ki so strokovna podlaga za nadaljnji razvoj bančne regulative s področja tveganj ESG.

4.4 Podnebna tveganja na makrobonitetnem področju

Na makrobonitetnem področju smo nadaljevali razvoj okvira spremljave podnebnih tveganj, pri čemer sta spremljava in naslavljanje podnebnih tveganj odvisna od razpoložljivosti podatkov in razvoja metodologije. Leta 2024 smo izvedli analizo fizičnih tveganj na podlagi sestavljenega indikatorja tveganj, ki upošteva kazalnike za šest fizičnih tveganj (kroničnih in akutnih).³⁵ To bo osnova za vključevanje fizičnih tveganj v prikaz tveganj in odpornosti bančnega sistema, predvidoma v letu 2025.

Potem ko materializacija podnebnih tveganj v letu 2023 ni vplivala bistveno na povečanje tveganj v bančnem sistemu, smo tranzicijska tveganja v letu 2024 še vedno ocenjevali kot zmerna, fizična tveganja pa kot majhna do zmerna. Poplave iz avgusta 2023 so povzročile nekaj dodatne negotovosti glede obetov gospodarske rasti in posledično tudi poslovanja bank, a je bil vpliv na kreditnih portfeljih bank precej omejen. Tranzicijska tveganja so ostala zmerna, nekateri kazalniki so se z obratom

³⁴ Smernice EBA/GL/2025/01 (Guidelines on the management of ESG risks)

³⁵ Pri definiciji sestavljenega indikatorja smo uporabili podatke ARSO za dve kronični fizični tveganji (povečanje temperature in padavine) ter štiri akutna fizična tveganja (poplave, suše, nevihte, vročinski val).

kreditnega cikla še izboljšali. Bančni portfelji so ostali nagnjeni k financiranju onesnaževalnih dejavnosti, a se je ta nagib leta 2024 nadalje znižal. Poslabšanje obetov gospodarske rasti, zlasti šibkosti v predelovalnih dejavnostih, pa so se pokazale v povečanju deleža NPE v podnebno bolj občutljivih dejavnostih. Kreditno tveganje v bankah, tudi iz podnebnih tveganj, je sicer ostalo majhno. Fizična tveganja so bila ocenjena kot majhna do zmerna, pri čemer je večina izpostavljenosti bank do NFD in gospodinjstev v občinah z majhnim do zmernim fizičnim tveganjem. K sestavljenemu indikatorju fizičnih tveganj trenutno sicer največ prispevajo kronična fizična tveganja, a se bo pomen akutnih fizičnih tveganj v prihodnje povečeval.³⁶ Predpostavke glede podnebnega scenarija pomembno vplivajo na ocene tveganj. Tako bi se po najostrejšem scenariju do konca stoletja večina izpostavljenosti nahajala v občinah z velikim fizičnim tveganjem. To kaže tudi na nujnosti blažitve podnebnih tveganj.

Stresni testi kažejo na obvladljivost vpliva podnebnih tranzicijskih tveganj na evropski finančni sistem, obenem pa izpostavljajo pomembnost pravočasnega pripoznavanja in upravljanja podnebnih tveganj. Med iniciativami na mednarodni ravni je bila v letu 2024 pod okriljem evropskih nadzornih institucij prvič izvedena medsektorska vaja podnebnih stresnih testov. Namen vaje je bil ocenjevanje pripravljenosti evropskega finančnega sektorja (bank, zavarovalnic in kapitalskih trgov) na prehod k nizkoogljičnemu gospodarstvu (t. i. Fit for 55). Rezultati kažejo, da bi bil vpliv podnebnih tranzicijskih tveganj na finančni sistem relativno omejen, bi pa lahko hkratno poslabšanje makrofinančnih razmer negativni vpliv na finančni sistem bistveno povečalo. Podobno velja za rezultate na ravni bančnega sistema.

4.5 Spremljanje okoljskih tveganj v bankah

Nadzorniške aktivnosti smo tudi v letu 2024 med drugim usmerjali v zagotavljanje ustreznega upravljanja s podnebnimi in okoljskimi tveganji v bankah. Na podlagi spremljave napredka ugotavljamo, da so banke v minulem letu nadalje okrepile procese notranjega upravljanja, vključile ta tveganja v poslovne strategije in okrepile okvire upravljanja z vidika podnebnih in okoljskih tveganj. Več izzivov za banke predstavlja krepitev procesov identifikacije, spremljave, ocenjevanja in upravljanja z okoljskimi tveganji (poleg podnebnih). Bankam smo izdali priporočila, kjer pričakovana skladnost z Vodnikom ECB še ni dosežena. Skladno z izdanimi priporočili po opravljenem tematskem pregledu v letu 2022 so morale banke do konca leta 2024 vzpostaviti tudi celovit okvir za stresno testiranje ter vključiti podnebna in okoljska tveganja v proces ocenjevanja notranjega kapitala. Slednje bo predmet spremljave v letu 2025. Prednostne nadzorniške naloge v prihajajočem obdobju 2025–2027 bodo celovita izpolnitev nadzorniških pričakovanj iz Vodnika ECB, pravočasna naslovitev izdanih priporočil ter izpolnjevanje obveznosti glede razkrivanja in priprave načrtov prehoda, kot jih zahteva nov bančni zakonodajni paket CRR3/CRD6.

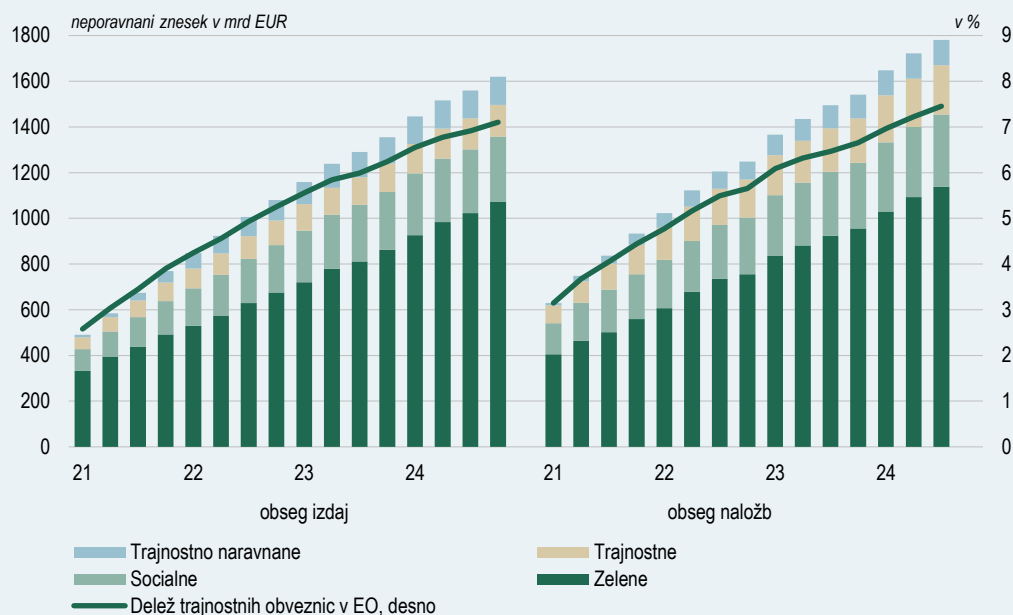
³⁶ Glej FSR oktober 2024.

V okviru ESCB smo leta 2021 začeli z **razvojem harmoniziranih podnebnih kazalnikov** za ocenjevanje vpliva podnebnih sprememb na finančno stabilnost in denarno politiko Evrosistema. Kazalnike smo razdelili v tri skupine: trajnostno financiranje, emisije in fizična tveganja. Prva skupina spremlja trende financiranja zelenih in drugih trajnostnih projektov, druga napredek pri zmanjševanju emisij, tretja pa posledice podnebnih sprememb. Kazalnike trajnostnega financiranja smo objavili januarja 2023, kazalnike emisij in fizičnih tveganj pa aprila 2024.

Pri tem smo kazalnike trajnostnega financiranja označili kot **eksperimentalne**, saj izpolnjujejo večino pogojev o kakovosti uradne statistike ECB, zato so dovolj zanesljivi za uporabo. Na drugi strani so kazalniki emisij in fizičnih tveganj **analitični**, ker metodologijo za njihov izračun še razvijamo, zaradi česar lahko pride do večjih odstopanj med različnimi objavami podatkov. V nadaljevanju tega okvira jih podrobneje predstavljamo.

Kazalniki trajnostnega financiranja prikazujejo izdajo zelenih, socialnih in trajnostnih dolžniških vrednostnih papirjev znotraj evrskega območja ter naložbe v te instrumente (slika 33). Podatki kažejo, da se je obseg izdanih trajnostnih obveznic v zadnjih treh letih več kot potrojil, kljub temu pa ostaja njihov delež razmeroma majhen, saj predstavljajo približno 7 % vseh obveznic v evrskem območju. Med njimi z dvotretjinskim deležem prevladujejo tiste, ki so namenjene financiranju zelenih naložb. Obenem se je močno povečal obseg naložb v trajnostne obveznice, ki prav tako predstavljajo le 7 % celotnega portfelja dolžniških vrednostnih papirjev evrskega območja. Pri tem sta največji izdajateljici in imetnici zelenih obveznic Nemčija in Francija, ki predstavljata približno polovico trga. Tretja največja izdajateljica je Nizozemska, Luksemburg pa tretji največji imetnik. Druge države, vključno s Slovenijo, zavzemajo razmeroma majhen delež na trgu zelenih obveznic (tako na strani naložb kot izdaj).

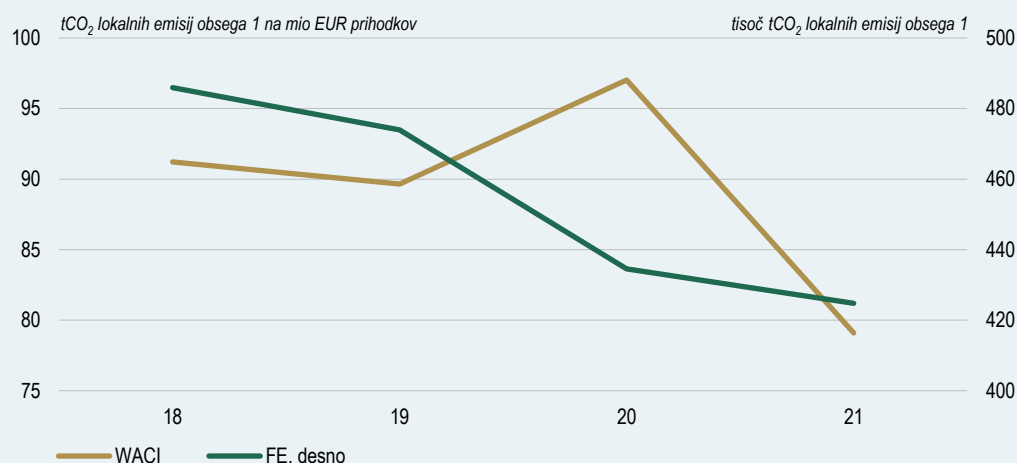
Slika 34: Pomen trajnostnih dolžniških vrednostnih papirjev v evrskem območju

Kazalniki emisij na eni strani prikazuje emisije podjetij obsega 1 (neposredne emisije) in obsega 2 (posredne emisije), ki jih financirajo finančne institucije z izdajo posojil ali nakupi njihovih vrednostnih papirjev, na drugi pa merijo izpostavljenost portfelja finančnega sektorja ogljično-intenzivnim dejavnostim. V prvo skupino spadata kazalnika financiranih emisij (angl. financed emissions, FE) in ogljične intenzivnosti (angl. carbon intensity, CI), v drugo pa tehtano povprečje ogljične intenzivnosti (angl. weighted average carbon intensity, WACI) in ogljični odtis (angl. carbon footprint, CFP).

Slika 34 prikazuje kazalnika FE in WACI za bančna posojila in kaže, da so se v Sloveniji – podobno kot v evrskem območju – lokalne emisije podjetij obsega 1, ki jih financirajo banke prek izdanih posojil, v obdobju 2018–2021 zmanjšale. Prav tako se je zmanjšala izpostavljenost njihovega kreditnega portfelja do tveganj, ki jih predstavlja prehod v brezogljeno gospodarstvo. To nakazuje vrednost kazalnika WACI, ki se je leta 2021 znižala pod predkrizno raven predvsem zaradi okrevanja poslovanja podjetij ob sprostitvi ukrepov.³⁷

Slika 35: Kazalniki emisij za bančna posojila, Slovenija

Vir: Preračuni ESCB.

Opomba: Kazalnika se nanašata na lokalne (upoštevani so podatki na ravni posameznega subjekta) emisije obsega 1 (tiste, ki nastanejo iz lastnih ali nadzorovanih virov).

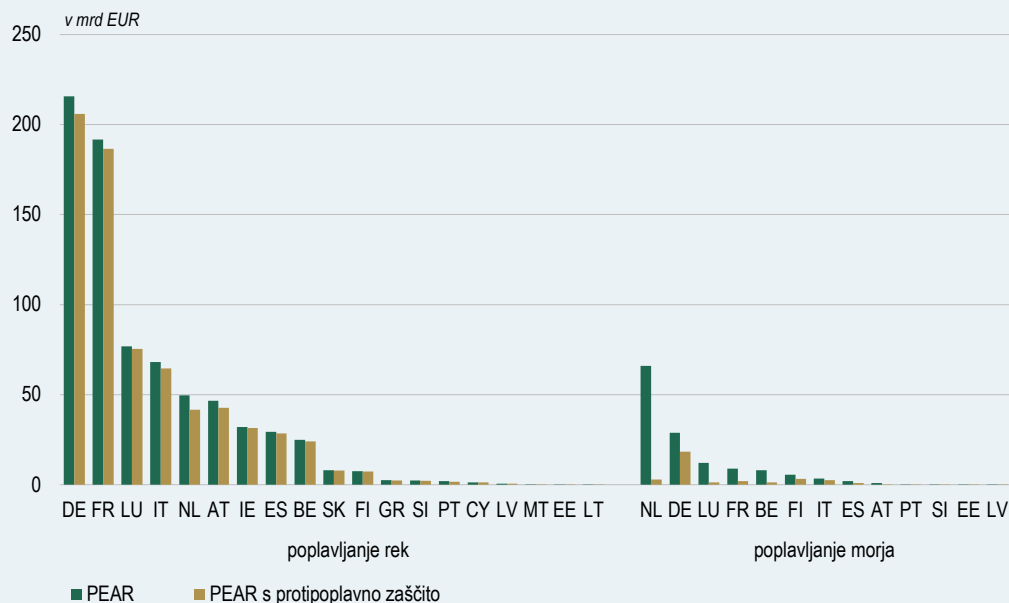
Tudi **kazalnike fizičnih tveganj** smo razdelili v dve skupini. Prva prikazuje izpostavljenost portfelja finančnih institucij do podjetij, ki delujejo na ogroženih območjih, druga pa meri pričakovane izgube finančnih institucij, povezane z nezmožnostjo plačila dolgov zaradi naravnih nesreč. V prvo spadata potencialna izpostavljenost fizičnim tveganjem (angl. potential exposure at risk, PEAR) in ocene tveganja (angl. physical risk scores, RS), v drugo pa normalizirana izpostavljenost fizičnim tveganjem (angl. normalised exposure at risk, NEAR) in izpostavljenost fizičnim tveganjem ob upoštevanju kreditnih zavarovanj (angl. collateral-adjusted exposure at risk, CEAR).

Slika 35 prikazuje finančno izpostavljenost evrskih članic do podjetij, ki delujejo na poplavno ogroženih območjih, in kaže, kako učinkovite so protipoplavne zaščite (pod scenarijem RCP 8.5). Podatki kažejo, da so protipoplavne zaščite na obalnih območjih v splošnem učinkovitejše kot tiste ob bregovih rek, v obeh primerih pa opazno zmanjšajo poplavno ogroženost, s tem pa finančno izpostavljenost posamezne države. Med poplavno najbolj ogroženimi članicami se zaradi protipoplavnih zaščit ob bregovih rek najbolj zniža finančna izpostavljenost Nizozemske (za 16,1 %), Avstrije (za 8,4 %), Italije (za 5,3 %) in Nemčije (za 4,6 %). Bistveno nižja (za več kot 90 %) je v tem primeru tudi

³⁷ Nižja vrednost kazalnika WACI je lahko posledica zmanjšanja emisij podjetij, povečanja njihovih prihodkov (ti nastopajo v imenovalcu) ali realokacije bančnega portfelja k bolj zelenim naložbam.

izpostavljenost Nizozemske do podjetij na obalnih območjih, kar jo po višini kazalnika PEAR uvršča na 3. mesto, takoj za Nemčijo in Finsko. Zaradi protipoplavnih zaščit se zniža tudi izpostavljenost Slovenije, in sicer za 2,6 % (rečne poplave) oziroma 41,5 % (obalne poplave), kar nas uvršča približno v sredino razporeditve članic.

Slika 36: Finančna izpostavljenost držav evrskega območja

Vir: Preračuni ESCB.

Opomba: Finančne institucije zajemajo banke (S122), investicijske sklade (S124) ter zavarovalne družbe (S128) in pokojninske sklade (S129). Vključeni so vsi instrumenti, in sicer posojila ter dolžniški in lastniški vrednostni papirji. Prikazan je scenarij RCP 8.5 za leto 2050, ki temelji na petem poročilu Medvladnega panela za podnebne spremembe (IPCC AR5). Države so razvrščene po višini kazalnika PEAR.

4.6 Lastni ogljični odtis

V Banki Slovenije dejavno zasledujemo uresničitev strateškega cilja zmanjšanja lastnega ogljičnega odtisa, postavljenega v okviru strategije Banke Slovenije za obdobje 2021–2026 in usmerjenega v trajnostno naravnost našega poslovanja. Ukrepamo na področjih posrednih in neposrednih emisij toplogrednih plinov, s čimer zmanjšujemo lasten negativen vpliv na okolje. Na srednji rok se osredotočamo na doseganje etapnih ciljev, načrtanih v posameznem obdobju, z dosego katerih nižamo lasten ogljični odtis.

V letu 2024 smo postavljali cilje in sprejemali ukrepe, s katerimi smo vplivali na zmanjšanje posrednih emisij. Tako smo ukrepali na področju krajšanja dobavnih transportnih poti, izvajali smo določila zelenega javnega naročanja, izvedli poglobljen energetski pregled poslovnih stavb ter pripravili načrt odprave izgub in nenadzorovanega izpusta plinov v okolje pri večjih potrošnikih. Z namenom ukrepanja v smeri energetske učinkovitosti smo v letu 2024 izvedli aktivnosti za ureditev lastnega merilnega mesta na enem izmed lastniških objektov, kar je predpogoj za postavitev lastne sončne elektrarne. Izvedli smo tudi analizo trga vozil s tehnologijo blagi hibrid z namenom menjave službenih vozil za električna vozila ter zamenjavo klimatov in hladilnih sistemov za IT-center. Aktivnosti, ki vodijo v zmanjšanje negativnega vpliva na okolje, pa smo izvajali tudi na področju spodbujanja trajnostne naravnosti zaposlenih.

Tabela 6: Ogljični odtis
Banke Slovenije

Emisije	(tCO ₂)
Obseg 1: neposredne emisije (za opravljanje naših storitev)	22,4
Obseg 2: posredne emisije (vsa kupljena energija – električna, toplotna)	688,4
Obseg 3: druge vrste posrednih emisij	4.484,6
Skupaj	5.195,4

Za leto 2024 smo opravili izmero lastnega ogljičnega odtisa, ki temelji na zahtevah standarda GHG Protocol Corporate Standard. Ta emisije razvršča v tri obsege, kar pomeni, da smo pri izračunu emisij toplogrednih plinov zajeli vse neposredne in posredne emisije, nastale z našim delovanjem. V meritve smo vključili tudi vse lokacije, na katerih potekajo poslovni procesi. Pri neposrednih emisijah smo izmerili emisije porabe goriva za službena vozila, izpuste agregatov in podobne neposredne emisije. Pri posrednih emisijah pa smo v izračunu ogljičnega odtisa upoštevali porabo električne in toplotne energije, odtis zaposlenih, ki ga povzročajo emisije pri prevozu na delo, emisije službenih potovanj, porabo papirja in odpadkov. Skupne emisije so v letu 2024 znašale 5.195,4 t CO₂ ekv.

V prihodnjih letih se bomo osredotočali na zastavljanje in doseganje ciljev, ki nas bodo dolgoročno vodili v smeri doseganja ničelnih neto emisij.

Shema 1: Upravljanje
okoljskih dejavnikov
Banke Slovenije

UPRAVLJANJE	STRATEGIJA	MERITVE IN CILJI
- Odbor za klimatske spremembe in zeleno agendo - Delovna skupina za zmanjšanje lastnega ogljičnega odtisa	- Zmanjšanje lastnega ogljičnega odtisa	- Vzpostavitev metodologije za spremljanje emisij toplogrednih plinov - GHG Protocol Corporate Standard - 5.195,4 t CO₂ ekv. v letu 2024

V Banki Slovenije se s finančnim izobraževanjem ukvarjamo že od leta 2017, v zadnjih letih pa smo prizadevanja na tem področju še okrepili. Cilje uresničujemo s povečevanjem in predstavljanjem strokovnih vsebin javnosti, krepimo prisotnost na družbenih omrežjih in smo čim bolj odprti za širšo javnost. Veliko truda vlagamo v finančno izobraževanje s poudarkom na otrocih in mladostnikih. Na različne načine želimo širši javnosti približati finančne in centralnobančne teme, zato smo maja 2021 odprli Muzej Banke Slovenije, ki je pretežno namenjen izobraževanju. V strategiji od leta 2021 do 2026 smo finančno opismenjevanje opredelili kot enega od strateških ciljev.

Krepitev finančnega opismenjevanja je eden od strateških ciljev Banke Slovenije za obdobje 2021–2026.

Da bi lahko čim boljše uresničevali zastavljene cilje, se v državi in širše povezujemo z drugimi pomembnimi deležniki, ki se ukvarjajo s finančno pismenostjo.

Od septembra 2021 smo pobudniki neformalnih medresorskih srečanj, na katerih sodelujejo predstavniki Ministrstva za finance, Ministrstva za vzgojo in izobraževanje, zavoda za šolstvo, centra za poklicno izobraževanje in finančne uprave. Od aprila 2023 kot člani sodelujemo tudi v uradni medresorski skupini pod vodstvom ministrstva za finance, ki je leta 2024 pripravila Nacionalni program finančnega opismenjevanja. Pod okriljem Andrigoškega centra Slovenije smo sodelovali v razvojni skupini, ki je oblikovala formalne in neformalne programe finančnega opismenjevanja odraslih ter pripravili del gradiva za izvajalce programov. Izvajamo seminarje za pedagoške delavce in vodstva izobraževalnih institucij znotraj naših vseslovenskih izobraževalnih projektov in širše. Vsako leto izvajamo tudi skupne projekte z drugimi nevladnimi institucijami, kot sta Hiša EU in Zveza prijateljev mladine, z uradom predsednice republike pa nadaljujemo sodelovanje pri izvajanju debatnega projekta Mojstri digitalne prihodnosti. Še tesneje se povezujemo z ministrstvom za finance, s katerim imamo skupen finančno-izobraževalni projekt za osnovnošolce Bodi FIN, pripravljamo pa še nekatere druge vsebine, ki bodo podale boljši vpogled v finančno pismenost v Sloveniji in zagotovile bolj ciljna izobraževanja v prihodnosti.

Z ministrstvom za finance smo se prijavi na razpis Evropske komisije za tehnično pomoč na področju finančne pismenosti. Ta se je začela bolj dejavno izvajati konec leta 2024. Predvidena je izvedba vseslovenske raziskave finančne pismenosti, ki bo sledila merilom in kazalnikom OECD, hkrati pa bo prilagojena slovenskim razmeram. V sklopu tehnične pomoči smo predvideli tudi nastanek interaktivnih orodij za finančno-izobraževalno spletno stran, ki jo bomo v Banki Slovenije vzpostavili v letu 2025, in digitalne posodobitve našega muzeja, ki bodo tako zagotavljale boljšo uporabniško izkušnjo. Projekt se bo predvidoma zaključil leta 2026.

V mednarodnem prostoru smo člani delovnih skupin znotraj ECB in EBA, ki se ukvarjajo s finančno pismenostjo in varstvom potrošnikov, spremljamo delo OECD/INFE in se vsako leto z različnimi pobudami vključujemo v obeležitev svetovnega tedna denarja, ki poteka pod okriljem OECD. Bilateralno se na področju finančne pismenosti povezujemo z drugimi centralnimi bankami in na srečanjih delimo svoje izkušnje in znanja.

5.1 Izobraževalni programi

V letu 2024 smo v sklopu različnih izobraževanj (izobraževalni in počitniški dnevi, seminarji, delavnice) zabeležili nekaj več kot 6.000 udeležencev različnih starosti. Leto prej je bilo udeležencev približno 4000.

Izobraževalni dnevi v Banki Slovenije so se začeli leta 2017. Namenjeni so zlasti osnovnim in srednjim šolam, v zadnjih letih pa smo obiske razširili tudi s skupinami predšolskih otrok, študentov in upokojencev. V dve uri dolgem programu udeležencem predstavimo glavne naloge Banke Slovenije, vključenost v Evrosistem in nekatere posebne strokovne teme. Zahtevnost je prilagojena stopnji znanja in razumevanja obiskovalcev, ki si lahko ob izobraževalnih vsebinah in delavnicah ogledajo tudi Muzej Banke Slovenije. Leta 2024 smo na izobraževalnih dneh gostili več kot 5000 udeležencev različnih starosti.

Leta 2024 smo z izobraževalnimi programi Banke dosegli več kot 6000 otrok, mladih in odraslih.

Počitniški dan v Banki Slovenije, ki je namenjen osnovnošolcem, smo vpeljali že leta 2022. Otroci z nami lahko preživijo en dan in spoznajo delovanje Banke Slovenije, druge centralnobančne teme, se povežejo z vrstniki s podobnimi interesi, si ogledajo naš muzej, na delavnicah izvejo več o funkcijah denarja, varčevanju, ustvarjajo in kakovostno preživijo počitniški čas. V letu 2024 smo izpeljali šest počitniških dni, ki se jih je udeležilo nekaj več kot 130 otrok.

Vsako leto se pridružimo vseslovenskemu obeleževanju svetovnega tedna denarja, ki poteka pod okriljem OECD/INFE. Leta 2024 smo v sodelovanju z Zavodom za šolstvo RS pripravili uvodni seminar finančne pismenosti, ki so se ga udeležili pedagoški delavci in mentorji, ki izvajajo programe finančnega izobraževanja. Pri tem smo predstavniki Banke Slovenije sodelovali na več okroglih mizah in drugih strokovnih srečanjih, na katerih smo skupaj s predstavniki drugih finančnih in izobraževalnih institucij razpravljali o pomenu finančnega opismenjevanja. Z različnimi delavnicami v Muzeju Banke Slovenije in bančnimi urami na daljavo nam je uspelo nasloviti več kot 250 otrok, mladostnikov in odraslih. Nekateri so prek naših družbenih omrežij reševali spletni nagraadni kviz. Na likovnem natečaju z naslovom *Četrto stoletje evra* pa je sodelovalo približno 200 otrok iz 15 različnih osnovnih šol in vrtcev. Ustvarjali so voščilnice prebivalcem in narodom evrskega območja ob 25. obletnici evra.

Januarja 2024 smo organizirali celodnevni seminar za 200 osnovnošolskih in srednješolskih ravnateljev, marca 2024 pa za 100 vrtčevskih ravnateljev iz vse Slovenije. Prisluhnili so temam, kot so glavni stebri delovanja centralne banke, inflacija in uravnavanje stabilnosti cen, denarna politika, gotovina, sodobna plačila in trendi, varstvo potrošnikov ter se seznanili s finančnim izobraževanjem in didaktičnimi vsebinami Banke Slovenije.

Maja 2024 smo dobili prve zmagovalce debatnega projekta Mojstri digitalne prihodnosti (MDP). Na finalnem turnirju, na katerem sta aktivno sodelovala tudi pokrovitelja projekta, predsednica republike dr. Nataša Pirc Musar in guverner Banke Slovenije mag. Boštjan Vasle, so se pomerile najboljše osnovnošolske in srednješolske ekipe. Prvi zmagovalci med srednješolci so postali dijaki Gimnazije Bežigrad, med osnovnošolci pa učenci OŠ Domžale. Najboljši debaterji so se za nagrado udeležili posebnega

sprejema v predsedniški palači in se odpravili na izlet v finančno prestolnico Evrope — Frankfurt, kjer so med drugim spoznali delovanje Evropske centralne banke.

MDP v šolskem letu 2024/2025 ostaja vsebinsko vezan na področje digitalizacije – tokrat v povezavi s spletnimi prevarami (v bančništvu). Mladi imajo možnost razpravljati o pasteh lažnih informacij in kako se pred njimi ubraniti, o pravici do zasebnosti in varstva osebnih podatkov ter v kolikšni meri je ta odgovornost posameznika. Razmišljajo tudi o možnosti za dodatno zaščito ranljivih skupin in o prekomerni uporabi spleta. V letošnjem šolskem letu smo izvedli 25 delavnic na osnovnih in srednjih šolah, v katere je vključenih 600 učencev in dijakov iz 60 različnih šol. Januarja 2025 smo že izpeljali dva izborna turnirja, kjer smo dobili finaliste izkušenih in zmagovalce neizkušenih debaterjev, 15. maja 2025 pa nas čaka še veliki finale v Ljubljani, na katerem bomo dobili letošnje zmagovalce med izkušenimi debaterji.

Okvir 9: Bodi FIN (Bodi finančno izobražen nadobudnež)

V šolskem letu 2024/2025 smo v Banki Slovenije skupaj z ministrstvom za finance začeli nov izobraževalni projekt za osnovne šole Bodi FIN.

Mentorje in osnovnošolce druge in tretje triade naslavljamo s tremi temami: poznavanje delovanja centralne banke in ministrstva za finance ter finančna varnost na spletu. Izvedli smo 35 delavnic na šolah, učenci pa so skupaj z mentorji reševali učne pole in tako poglobljeno spoznavali omenjene tri teme. Marca 2025 smo v sodelovanju z DMFA organizirali tudi tekmovanje, najboljšie tekmovalce pa bomo nagradili z izletom na Dunaj in obiskom avstrijske centralne banke.

V sklopu projekta je sicer 22. novembra 2024 potekal celodnevni uvodni seminar za mentorje in druge pedagoške delavce. V celoletni projekt je vključenih 3000 učencev iz 85 različnih osnovnih šol iz vse Slovenije. Za oba velika izobraževalna projekta – Bodi FIN in Mojstri digitalne prihodnosti – smo 4. oktobra 2024 pripravili tudi dan odprtih vrat, ki se ga je udeležilo več kot 400 osnovnošolcev, dijakov in mentorjev.

Fotografija 4: Dan odprtih vrat v sklopu projekta Bodi FIN in Mojstri digitalne prihodnosti

5.2 Muzej Banke Slovenije

V Muzeju Banke Slovenije smo imeli leta 2024 več obiskovalcev kot v preteklih letih, oblikovali smo tudi nove zanimive vsebine in obeležili posebne dogodke.

Obiskovalci so se na posebne dneve (Prešernov dan, dan muzejev, muzejska noč, teden družin in Teden otroka®, ta veseli dan kulture) lahko udeležili raznovrstnih programov, namenjenim različnim starostnim skupinam: interaktivnega sprehoda za družine, ustvarjalnih delavnic, Atlantove skrivnosti, vodenih ogledov in digitalne igre Lov za izgubljenim denarjem. Slednja sicer poteka na prostem, je pa povezana z muzejskimi vsebinami, saj igralci s pomočjo interaktivnega zemljevida raziskujejo različne točke po mestu, ki so povezane s podobami na prvi slovenski samostojni valuti – tolarjih, ki jih predstavljamo v našem muzeju. Redno je muzej sicer odprt vsak tretji četrtek v mesecu, za napovedane skupine pa tudi zunaj teh terminov.

V muzeju se je leta 2024 zvrstilo več kot 5.000 obiskovalcev, ki so se udeležili izobraževalnih in drugih posebnih programov. Muzej so med drugim obiskali nekateri tuji in domači visoki gosti, posebnih vodstev pa so se udeležile tudi strokovne skupine drugih finančnih institucij v državi.

Vsak drugi četrtek v mesecu izdajamo e-novičnik Muzeja Banke Slovenije, v katerem objavljamo novice iz muzeja in iz centralnobančnega sveta, didaktične igre, kvize, zanimive povezave, fotografije in napovedujemo dogodke, na katere vabimo širšo javnost. Aktivni smo tudi na družbenih omrežjih Instagram in Facebook.

Jeseni 2024 smo začeli vsebinsko prenavo nekaterih delov našega muzeja, ki smo jo končali v začetku leta 2025. Tako smo postavili novo začasno razstavo Sedem žutih zlatih, ki prikazuje denar v vsakdanjem in prazničnem življenju. Obiskovalci bodo lahko spoznali tudi nekatere morda manj običajne funkcije denarja – ljudje so denar med drugim uporabljali za nakit, igre, bil je osrednji motiv v literaturi ipd. Dodali pa smo tudi vsebino Plačila skozi čas, kjer prikazujemo različne oblike denarja in plačil – gotovina in knjižni denar, POS-terminali, plačilne kartice, čekovno poslovanje idr.

V skladu s 26. členom ZBS-1 o svojem delu poročamo Državnemu zboru Republike Slovenije in na vabilo sodelujemo tudi pri sestankih drugih teles DZ. Predstavniki Banke Slovenije smo leta 2024 odboru Državnega zbora, pristojnega za finance in monetarno politiko, poročali v okviru predstavitve *Letnega poročila Banke Slovenije 2023* in predstavitve *Letnega poročila Odbora za finančno stabilnost 2023*. *Letno poročilo Banke Slovenije* smo predstavili tudi Komisiji Državnega sveta za gospodarstvo, obrt, turizem in finance.

Predstavniki odbora Državnega zbora, pristojnega za finance in monetarno politiko, in minister za finance sta v skladu s 33. členom Zakona o Banki Slovenije redno vabljeni na seje Sveta Banke Slovenije, vendar nimata pravice glasovati. V ta namen v skladu s stopnjo zaupnosti prejemata vsa gradiva in predloge sklepov, ki jih pripravijo strokovne službe Banke Slovenije in se o njih odloča na seji. Tako se zakonodajna in izvršilna veja oblasti sproti seznanjata z zadevami v pristojnosti Sveta Banke Slovenije.

Sestavni del poročanja Banke Slovenije Državnemu zboru so tudi računovodski izkazi Banke Slovenije, ki jih revidira neodvisni mednarodni revizor, izbran v skladu s prvim odstavkom 27. člena Statuta ESCB in ECB za triletno obdobje (52. člen ZBS-1). Statut določa, da revizijo računovodskih izkazov ECB in nacionalnih centralnih bank opravljajo neodvisni zunanji revizorji, ki jih priporoči Svet ECB, potrdi pa Svet Banke Slovenije. Revizorji so pooblaščen za pregled vseh poslovnih knjig in računov ECB in nacionalnih centralnih bank ter za pridobivanje celovitih informacij o njihovem poslovanju. Svet Banke Slovenije po predhodnem javnem zbiranju ponudb najmanj šest mesecev pred potekom pogodbe, sklenjene z revizorjem, izbere in predlaga kandidata v postopek dokončnega izbora.

7.1 Organa odločanja

Z Zakonom o Banki Slovenije sta kot organa odločanja določena guverner in Svet Banke Slovenije. Svet Banke Slovenije sestavlja pet članov, to so guverner in štirje viceguvernerji. Guverner je predsednik Sveta Banke Slovenije. Guverner Banke Slovenije vodi poslovanje in organizira delo ter zastopa Banko Slovenije, izvršuje odločitve Sveta Banke Slovenije, izdaja posamične in splošne akte Banke Slovenije, ki niso v pristojnosti Sveta Banke Slovenije, ter lahko izdaja tudi navodila za izvajanje sklepov Sveta Banke Slovenije.

V Banki Slovenije sta organa odločanja guverner in Svet Banke Slovenije.

Svet Banke Slovenije so 31. decembra 2024 sestavljali:

- mag. Boštjan Vasle, guverner,
- dr. Primož Dolenc, viceguverner – namestnik guvernerja,
- mag. Tina Žumer, viceguvernerka,
- mag. Milan Martin Cvikel, viceguverner,
- dr. Marko Pahor, viceguverner.

Do 8. januarja 2025 je Banko Slovenije vodil guverner Boštjan Vasle, od tega dne dalje pa namestnik guvernerja dr. Primož Dolenc.

Člani Sveta Banke Slovenije so neodvisni pri opravljanju nalog, določenih z Zakonom o Banki Slovenije, ter niso vezani na sklepe, stališča in navodila državnih ali katerikoli drugih organov, niti se ne smejo nanje obračati po navodila ali usmeritve. Od uvedbe evra 1. januarja 2007 člani Sveta Banke Slovenije pri uresničevanju nalog upoštevajo določila Statuta ESCB in ECB.

7.2 Delovanje Sveta Banke Slovenije leta 2024

Svet Banke Slovenije odloča o zadevah v pristojnosti Banke Slovenije. Te pristojnosti določajo Zakon o Banki Slovenije in drugi zakoni, ki urejajo bančništvo, reševanje in prisilno prenehanje bank, plačilne storitve in plačilne sisteme, makrobonitetni nadzor, sistem jamstva za vloge, preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma, potrošnike kredite in devizno poslovanje.

V tem okviru Svet Banke Slovenije odloča o sprejetju podzakonskih aktov in drugih splošnih predpisov iz svoje pristojnosti. Poleg tega se opredeljuje do predlogov zakonov ter podzakonskih aktov in drugih splošnih predpisov, ki urejajo zadeve v pristojnosti Banke Slovenije, ki jih sam ne sprejema.

Na področju nadzora bank, hranilnic in drugih subjektov Svet Banke Slovenije izdaja in odvzema dovoljenja ter izreka ukrepe. Med drugim bankam in finančnim institucijam izdaja dovoljenja za opravljanje bančnih, finančnih in drugih storitev.

Na podlagi Zakona o Banki Slovenije lahko Svet Banke Slovenije odloča tudi o drugih zadevah, ki zadevajo poslovanje Banke Slovenije, in sicer predlaga zunanjega mednarodnega revizorja, ureja pravice in obveznosti iz delovnih razmerij za člane Sveta Banke Slovenije, ugotavlja nezdržljivost opravljanja funkcij članov Sveta Banke Slovenije in se opredeljuje do notranjih administrativnih vprašanj Banke Slovenije.

S Poslovnikom o delu Sveta Banke Slovenije so opredeljene naloge, pomembne za delovanje Banke Slovenije. Tako Svet Banke Slovenije odloča o strateški alokaciji finančnih naložb Banke Slovenije, povečanju osnovnega kapitala Banke Slovenije iz splošnih rezerv in delitvi presežka prihodkov nad odhodki v mejah in v obsegu, ki jih določa Zakon o Banki Slovenije, ter sprejema letno poročilo ter finančni in poslovni načrt. Te odločitve zagotavljajo neodvisnost Banke Slovenije pri vodenju denarne politike.

Svet Banke Slovenije je pristojen tudi za urejanje notranjih organizacijskih zadev Banke Slovenije, kot so imenovanja in razrešitve delavcev s posebnimi pooblastili, deluje pa tudi kot pritožbeni organ v ugovorih proti posamičnim pravnim aktom, ki jih je izdal guverner, kadar tako predvideva zakon. Sprejema notranje akte o pravicah, obveznostih in odgovornostih zaposlenih v skladu z Zakonom o Banki Slovenije in podzakonske predpise, ki določajo način in obseg evidentiranja, zbiranja, obdelave, izkazovanja ter prenosa podatkov in informacij, potrebnih za delovanje informacijskega sistema Banke Slovenije. Poleg tega se redno seznanja s poročili, ki mu jih pošiljajo delovna telesa oziroma strokovne službe glede izvrševanja pomembnejših nalog.

Svet Banke Slovenije odloča o zadevah s svojega področja na sejah, pri čemer je odločitev sprejeta, če zanjo glasujejo vsaj trije člani.

Leta 2024 so se člani Sveta Banke Slovenije sestali na 19 rednih sejah, opravili pa so tudi odločanja na štirih korespondenčnih sejah. Časovni raspored sej je vnaprej določen za tekoče koledarsko leto. Pri pripravi časovnega rasporeda se upoštevajo predvsem seje različnih delovnih teles v evrskem območju. Zaradi zagotavljanja čim večje prisotnosti članov je včasih, sicer redko, treba datum seje premakniti. V okviru priprav na sejo člani sveta, kot področni vodje, posebno pozornost namenjajo pripravi gradiv, pojasnjevanju in usklajevanju stališč z drugimi člani sveta ter strokovnimi službami, kar se je odražalo v predlaganih odločitvah, ki so bile praviloma sprejete soglasno, redko pa s preglasovanjem ali vzdržanim glasom.

Skupno je Svet Banke Slovenije leta 2024 obravnaval 372 točk, od tega, kot vsako leto, največ s področja nadzora bančnega poslovanja in licenciranja, manj pa je bilo točk s področij finančne stabilnosti, reševanja bank, gotovinskega poslovanja ter področja plačilnih in poravnalnih sistemov. Točke s področij ekonomske in denarne politike so bile vezane na časovne okvire sej Sveta ECB ter razpoložljivosti podatkov.

7.3 Poslovanje Banke Slovenije v letu 2024

Rezultati, predstavljeni v računovodskih izkazih Banke Slovenije, odražajo finančni učinek izvajanja njenih nalog in ciljev.

Gibanja v bilanci stanja leta 2024

Bilančna vsota je na dan 31. decembra 2024 znašala 35,9 mrd EUR in je bila občutno nižja kot ob koncu leta 2023 (38,0 mrd EUR).

Na strani obveznosti so se znižale zlasti vloge poslovnih bank (za 3,7 mrd EUR). Za 1,2 mrd EUR pa se je povečala obveznost do Evrosistema iz prilagoditve evrskih bankovcev. Ta obveznost predstavlja razliko med vrednostjo bankovcev, ki pripada Banki Slovenije kot pravni izdajateljici v deležu 0,45 % vseh bankovcev v obtoku v Evrosistemu, in vrednostjo bankovcev, ki jih je Banka Slovenije dejansko dala v obtok. Znesek bankovcev v obtoku po kapitalnem ključu se je povečal za 0,3 mrd EUR.

Medtem ko so se na strani sredstev lastne naložbe v evrih in tuji valuti povečale za 1,2 mrd EUR, se je zaradi prenehanja reinvestiranja APP in PEPP portfelja za 0,8 mrd EUR zmanjšalo stanje vrednostnih papirjev za namene izvajanje denarne politike, kjer največjo izpostavljenost še vedno predstavljajo obveznice Republike Slovenije (14,1 mrd EUR). Aktiva pa se je znižala predvsem zaradi zmanjšanja terjatve Banke Slovenije iz čezmejnih transakcij z drugimi nacionalnimi centralnimi bankami in ECB prek sistema TARGET (za 2,5 mrd EUR), ki so odraz drugih omenjenih gibanj.

Finančni rezultati leta 2024

Glavni vir naših prihodkov so obresti od instrumentov in portfeljev denarne politike ter od lastnih naložb v vrednostne papirje. Neto obrestni prihodki so bili v letu 2024 negativni v višini 165,1 mio EUR. Glavni razlog je bil dvig ključnih obrestnih mer s ciljem normalizacije denarne politike v obdobju 2022/2023, kar je zaradi neusklajenosti sredstev in obveznosti tudi še v letu 2024 negativno vplivalo na finančni rezultat, kljub postopnemu zniževanju ključnih obrestnih mer. Navedeno pomeni, da na večji del svojih kratkoročnih obveznosti plačujemo višje obresti, medtem ko se večji del naših dolgoročnejših sredstev obrestuje po bistveno nižjih obrestnih merah.

Realiziran prihodek pri prodaji vrednostnih papirjev in valutnih pozicij je znašal 87,7 mio EUR. Ob koncu leta Banka Slovenije prevrednoti svoje pozicije na tržne cene in tečaje ter negativne učinke vrednotenja izkazuje kot odhodek. V letu 2024 je bilo teh odhodkov za 5,0 mio EUR ter so bili posledica nižjih tržnih cen vrednostnih papirjev ob koncu leta glede na povprečno ceno pozicij. Neto rezultat združevanja denarnih prihodkov Evrosistema je v letu 2024 predstavljal odhodek v višini 69,9 mio EUR. Neto provizije (13,7 mio EUR), prihodki od lastniških deležev (9,8 mio EUR) in drugi prihodki (3,5 mio EUR) so skupaj znašali 27,0 mio EUR. Stroškov poslovanja je bilo v letu 2024 za 54,2 mio EUR.

V letu 2024 so se za kritje odhodkov, ki so bili posledica izpostavljenosti finančnim tveganjem, sprostile rezervacije v neto višini 180,8 mio EUR. Glede na izpostavljenost Banke Slovenije finančnim tveganjem se lahko oblikujejo splošne rezervacije za pokrivanje odhodkov iz sprememb obrestnih mer, tečajev in cen ter kreditnih dogodkov. V začetku leta smo imeli na podlagi preteklega poslovanja oblikovanih za 303 mio EUR splošnih rezervacij, ki smo jih delno sprostili.

Banka Slovenije je tako dosegla presežek prihodkov nad odhodki v višini 1,2 mio EUR. Delitev rezultata bo izvedena v skladu z veljavno zakonodajo.

Tabela 7: Vplačila Banke Slovenije v proračun Republike Slovenije (v mio EUR)

Leto	Presežek	Zakonska obveza	
		vplačila v proračun RS	Vplačilo v proračun RS
2020	81,0	20,2	20,2
2021	37,1	9,3	9,3
2022	1,7	0,4	0,4
2023	1,0	0,2	0,2
2024	1,2	0,3	0,3
Skupaj			30,5

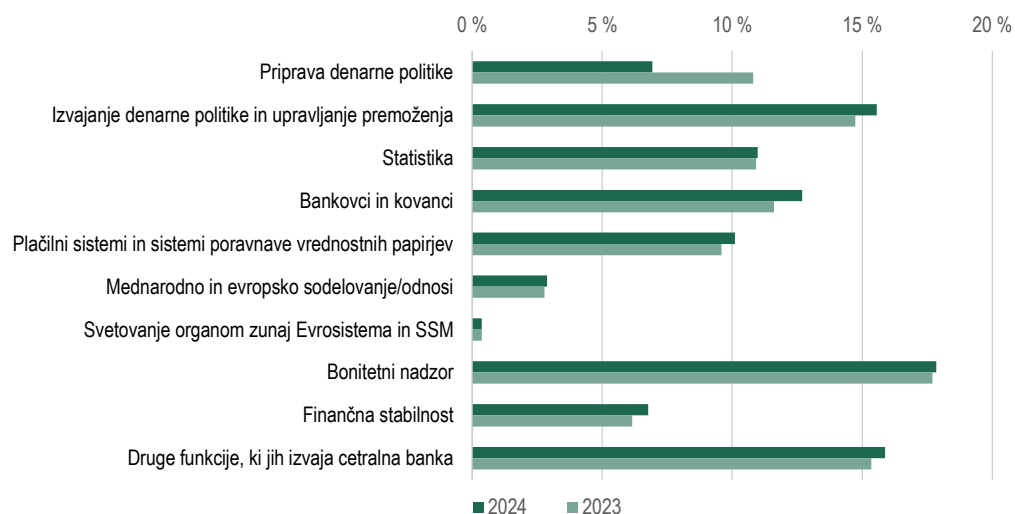
Vir: Banka Slovenije.

Stroški poslovanja

Poslovni stroški so posledica izvajanja naših zakonsko določenih nalog. Slika 36 prikazuje razdelitev stroškov po nalogah, ki poleg neposrednih stroškov vključujejo tudi pripisane posredne stroške podpornih funkcij (informacijske tehnologije, računovodstva, pravne službe in podobnih notranjih storitev).

Stroški poslovanja so v letu 2024 znašali 54,2 mio EUR in so bili za 6,2 mio EUR višji od predhodnega leta. Stroški dela predstavljajo večino stroškov našega poslovanja (65 %). Vključujejo stroške plač in druge stroške dela skupaj s pripadajočimi davki in prispevki. V letu 2024 so znašali 35,2 mio EUR (33,1 mio EUR v letu 2023). Povečanje je posledica zvišanja izhodiščne plače v skladu s Sporazumom o usklajevanju izhodiščne plače, uvedbe organizacijskih sprememb ter spremembe kvalifikacijske strukture zaposlenih prek fluktuacije in napredovanj. Med stroške dela je vključena tudi sprememba rezervacije za zaposlene v skladu z MRS 19 (Zasluzki zaposlencev). Drugi poslovni stroški, stroški tiskanja bankovcev, amortizacija osnovnih sredstev in drugi stroški so v skupni višini znašali 19,0 mio EUR in so bili za 4,1 mio EUR višji od stroškov iz leta 2023.

Slika 37: Razdelitev stroškov po posameznih nalogah (v %)

Vir: Banka Slovenije.

Tabela 8: Bilanca stanja za obdobje 2020–2024 na dan 31. decembra (v mio EUR)

Aktiva	2020	2021	2022	2023	2024
1. Zlato in terjatve v zlatu	158	165	174	191	257
2. Terjatve do nerezidentov evrskega območja v tuji valuti	911	1.836	1.955	1.954	2.465
3. Terjatve do rezidentov evrskega območja v tuji valuti	33	25	41	40	26
4. Terjatve do nerezidentov evrskega območja v evrih	1.209	1.079	1.089	1.193	1.392
5. Posojila kreditnim institucijam evrskega območja iz denarne politike v evrih	1.377	2.363	771	74	-
6. Druge terjatve do kreditnih institucij evrskega območja v evrih	0	4	5	0	0
7. Vrednostni papirji rezidentov evrskega območja v evrih	14.888	17.782	18.470	18.183	17.978
8. Javni dolg v evrih	-	-	-	-	-
9. Terjatve znotraj Evrosistema	7.024	9.501	10.163	15.798	13.278
10. Naporavnane postavke	-	-	0	0	0
11. Druga sredstva	396	402	467	542	541
Skupaj aktiva	25.995	33.157	33.136	37.975	35.938
Pasiva	2020	2021	2022	2023	2024
1. Bankovci v obtoku	6.355	6.842	6.964	6.888	7.219
2. Obveznosti do kreditnih institucij evrskega območja iz denarne politike v evrih	7.097	9.748	8.877	11.069	7.381
3. Druge obveznosti do kreditnih institucij v evrih	17	582	377	392	223
4. Izdani dolžniški certifikati	-	-	-	-	-
5. Obveznosti do drugih rezidentov evrskega območja v evrih	5.735	6.489	5.837	6.806	7.117
6. Obveznosti do nerezidentov evrskega območja v evrih	34	292	269	272	220
7. Obveznosti do rezidentov evrskega območja v tuji valuti	6	6	37	27	20
8. Obveznosti do nerezidentov evrskega območja v tuji valuti	-	-	-	-	-
9. Protipostavka dodeljenih SDR	254	962	974	946	976
10. Obveznosti znotraj Evrosistema	4.333	5.909	7.599	9.413	10.624
11. Naporavnane postavke	-	4	5	-	-
12. Druge obveznosti	109	125	175	248	234
13. Rezervacije	622	697	559	318	136
14. Računi vrednotenja	189	241	208	342	523
15. Kapital in rezerve	1.163	1.224	1.251	1.253	1.262
16. Presežek prihodkov nad odhodki tekočega leta	81	37	2	1	1
Skupaj pasiva	25.995	33.157	33.136	37.975	35.938

Vir: Banka Slovenije.

Tabela 9: Izkaz poslovnega izida za obdobje 2020–2024 (v mio EUR)

	2020	2021	2022	2023	2024
1. Neto obrestni prihodki	150	160	131	-162	-165
2. Neto rezultat iz finančnih sredstev in zmanjšanja knjigovodske vrednosti	0	-4	-216	4	83
3. Neto rezultat združevanja denarnih prihodkov	-5	-23	-27	-59	-70
4. Neto prihodki od provizij	13	13	14	13	14
5. Drugi prihodki	14	10	9	11	13
6. Stroški poslovanja	-41	-43	-46	-48	-54
7. Prenos v/črpanje rezervacij za tveganja	-51	-75	137	242	181
Presežek prihodkov nad odhodki tekočega leta	81	37	2	1	1

Vir: Banka Slovenije.

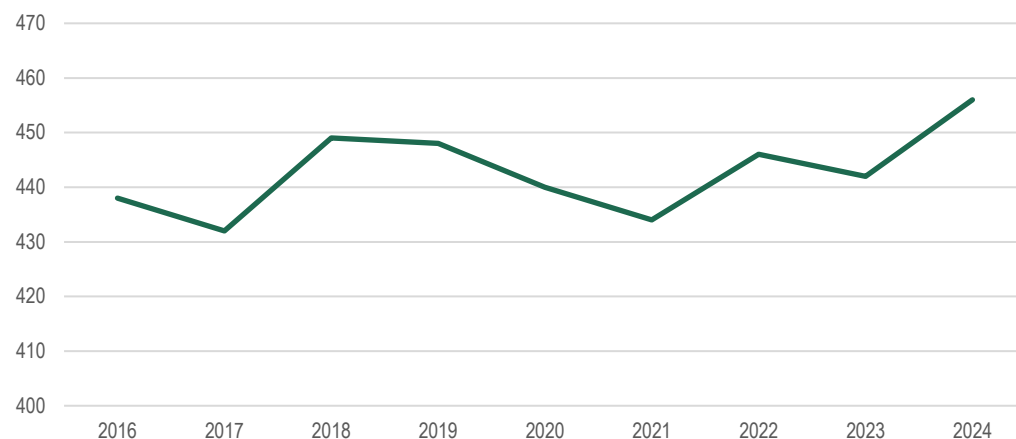
Zaposleni

Na kadrovskem in organizacijskem področju smo nadaljevali utečene dobre prakse delovanja, uvedli pa smo tudi nekaj novih pristopov. Že nekaj let je Banka Slovenije imetnica polnega certifikata Družini prijazno podjetje. V letu 2024 smo nadaljevali uvajanje novih ukrepov za izboljšanje možnosti usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja zaposlenih. Organizirali smo akcijo prostovoljstva znotraj projekta Božiček za en dan, v kateri so zaposleni sodelovali pri pripravi in odpravi daril otrokom in starostnikom.

Razpisali smo 46 prostih delovnih mest, na katere se je skupaj prijavilo 1217 kandidatk oziroma kandidatov. Največ interesa so iskalci zaposlitve izkazali za delo na področju delovanja bančnih operacij, kadrovske službe in informacijske tehnologije. Zaposlili smo 18 novih sodelavcev, dva sta se vrnila z začasnega dela v ECB. V preteklem letu nas je zapustilo 22 sodelavcev. Deset se jih je upokojilo, dvanajst sodelavcev svojo kariero nadaljuje zunaj Banke Slovenije. Povprečna starost zaposlenih v banki je bila lani 46 let in 11 mesecev. Od preteklega leta se je zvišala za dva meseca. Med zaposlenimi je malo več žensk (53 %) kot moških (47 %). Na vodstvenih položajih je zaposlenih 42 % žensk. V Banki Slovenije ima 81 % zaposlenih najmanj sedmo stopnjo izobrazbe.

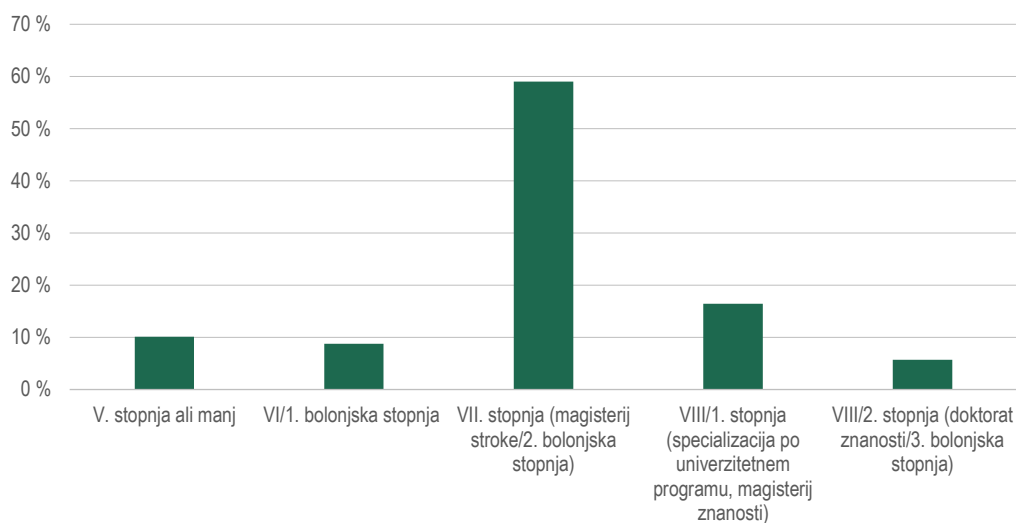
V Banki Slovenije je bilo 31. decembra 2024 efektivno zaposlenih 456 oseb.³⁸

Slika 38: Število efektivno zaposlenih v Banki Slovenije

Vir: Banka Slovenije.

Slika 39: Izobrazbena struktura zaposlenih 31. decembra 2024

Vir: Banka Slovenije.

³⁸ Število efektivno zaposlenih: v to število so vključeni vsi, ki so bili na dan poročanja prisotni na delovnem mestu (upoštevajo se tudi vsi, ki so na dan poročanja koristili letni dopust ali so bili kratkoročno bolniško odsotni).

7.4 Odnosi z javnostmi

V Banki Slovenije si prizadevamo za jasno, vsebinsko in učinkovito komuniciranje z vsemi javnostmi. Tako poskrbimo, da naša sporočila dosežejo pravo javnost ob pravem trenutku. S transparentnim komuniciranjem gradimo prepoznavnost Banke Slovenije ter njen ugled v domačem in tujem okolju.

Mediji in pojasnila javnosti

Leta 2024 smo prejeli in odgovorili na več kot 550 novinarskih vprašanj, objavili 90 sporočil za javnost, 75 publikacij Banke Slovenije in štiri publikacije ECB. Naši predstavniki so sodelovali v številnih večjih intervjujih, dali smo 18 izjav za televizijo oziroma radio, organizirali pet novinarskih konferenc in številna neformalna srečanja za novinarje. Organizirali smo tudi štiri večje razprave, ki so se jih udeležili predstavniki stroke in medijev.

Novinarji so pogosto spraševali o stanju v slovenskem bančnem sistemu, naših napovedih, predvsem glede inflacije, in o gibanju obrestnih mer. Iskali so podatke o obsegu kreditov in nadzorniških ukrepih. V drugi polovici leta jih je zanimal tudi postopek imenovanja novega guvernerja.

Mediji so leta 2024 v povezavi z Banko Slovenije objavili več kot 1.990 medijskih objav. Teh je bilo največ v spletnih medijih – prevladovali so portali Sta.si, Bloombergadria.si in Delo.si. Po številu objav sledijo tiskani mediji, radio in televizija.

Poleg vprašanj medijev smo leta 2024 prejeli in odgovorili še na več kot 1.350 vprašanj splošne javnosti, od posameznikov do pravnih oseb. Med drugim smo obravnavali veliko pritožb potrošnikov, odgovorili na več vprašanj s področja numizmatike, izdaje dovoljenj in druge bančne regulative.

Publikacije

Leta 2024 smo izdali naslednje periodične publikacije:

- *Pregled makroekonomskih gibanj* je izšel osemkrat. V njem smo analizirali ključna makroekonomska gibanja. Junija in decembra so bile osrednji del publikacije srednjeročne napovedi makroekonomskih gibanj v Sloveniji.
- *Poročilo o finančni stabilnosti* je izšlo maja in oktobra. V njem smo analizirali in pojasnili sistemska tveganja v slovenskem finančnem sistemu.
- *Informacija o poslovanju bank s komentarjem* je vsebovala ključne bilančne podatke bančnega sistema, aktualne podatke o obrestnih merah in nedonosnih posojilih ter podatke o poslovanju liziških družb. Objavili smo jo junija in decembra.

Na področju statističnih periodičnih publikacij so izšli: *Bilten* (mesečno), *Ekonomski odnosi Slovenije s tujino* (mesečno), *Finančni računi Slovenije* (četrtno), *Storitvena menjava s tujino po značilnostih podjetij* (letno) in *Neposredne naložbe* (letno).

Na naših spletnih straneh so dostopne tudi razne periodične raziskave, ankete in poročila, na primer *Raziskava o dostopnosti finančnih virov za podjetja* (letno), *Primerjava stroškov nekaterih bančnih storitev za prebivalstvo* (letno) ter *Družbeno odgovorno in trajnostno investiranje Banke Slovenije* (letno).

Posebna kategorija publikacij so avtorske publikacije. V njih naši analitiki in strokovnjaki podrobneje obravnavajo različna aktualna strokovna področja, ki spadajo v širši okvir dela in nalog centralne banke s poudarkom na analizi denarne politike, bančnega sistema, finančnih trgov in plačilne bilance. Lani smo tako izdali tri *Delovne zvezke*, šest *Prikazov in analiz* ter enajst *Kratkih ekonomsko-finančnih analiz*.

Nagrade, javni dogodki, konference in seminarji

Maja 2024 smo v Portorožu v sodelovanju z Mednarodnim denarnim skladom (MDS) organizirali mednarodno konferenco *Finančni sistemi v regiji srednje, vzhodne in jugovzhodne Evrope* (več o tem v okviru 10). V sklopu dogodka smo gostili regionalno srečanje guvernerjev, ki se ga je udeležilo devet guvernerjev in dva viceguvernerja vabljenih centralnih bank. Pred konferenco je direktor oddelka za Evropo pri MDS Alfred Kammer v Banki Slovenije predstavil najnovejše izkušnje na področju makroekonomskega napovedovanja.

V Banki Slovenije smo gostili več bilateralnih srečanj z najvišjimi predstavniki centralnih bank in mednarodnih institucij, v sklopu katerih smo organizirali več dogodkov. Tako smo lahko prisluhnili predavanju guvernerja belgijske centralne banke Pierra Wunscha z naslovom Zelena agenda ter njen vpliv na denarno in makroekonomsko politiko. Predstavil je tehnološko izvedljivost in stroške podnebne nevtralnosti s poudarkom na področju fiskalne in denarne politike.

Tudi v letu 2024 smo nagradili najboljša doktorska in magistrska dela s področij ekonomije, bančništva, zavarovalništva, financ in finančnega prava. Nagrade dr. Ivana Ribnikarja smo podelili trem najbolj ocenjenim magistrskim delom in enemu najbolj ocenjenemu doktorskemu delu. V sodelovanju z Ekonomsko fakulteto Univerze v Ljubljani smo na Banki Slovenije izvedli deset seminarjev, namenjenih predvsem strokovni javnosti.

Na okrogli mizi *Neposredne tuje naložbe se povečujejo: ali znamo izkoristiti priložnosti?* smo predstavili aktualne podatke s področja in z gosti predstavili razvoj kapitalskih trgov, pogoje poslovanja in vidike relativnih prednosti posameznih trgov.

Okvir 10: **Mednarodna konferenca Banke Slovenije in Mednarodnega denarnega sklada**

V zadnjih treh desetletjih in pol je finančni sistem v regiji CESEE doživel znatno konsolidacijo in razvoj, vendar ostaja pretežno bančno usmerjen in razmeroma plitek v primerjavi s tistimi v najbolj razvitih državah EU. Banke imajo pri financiranju podjetij izredno veliko vlogo, pa vendar sta obseg posojil podjetjem in bilančna vsota bank glede na BDP manjša od povprečja EU. Potencial širših kapitalskih trgov in tveganega kapitala ni v celoti izkoriščen.

Neizkoriščen potencial za finančni razvoj v regiji je motiviral vsebinsko zasnovano konferenco *Finančni sistemi v regiji srednje, vzhodne in jugovzhodne Evrope*, ki smo jo v Banki Slovenije skupaj z Mednarodnim denarnim skladom (MDS) izvedli 17. maja 2024 v Portorožu. Dogodek je predstavljal tudi oživitev partnerstva med Banko

Slovenije in MDS pri spodbujanju javnega dialoga o stanju in razvoju finančnih sistemov v CESEE. Pred tem smo se s skupnima dogodkoma združili v letih 2014 in 2016, ko so razprave zaznamovale posledice prejšnje finančne krize.

Uvodoma sta spregovorila Alfred Kammer, direktor Evropskega oddelka pri MDS, in Boštjan Vasle, guverner Banke Slovenije. Na konferenci so sodelovali visoki predstavniki centralnih bank, finančnih ministrstev, Evropske komisije, EBA, OECD, Evropske banke za obnovo in razvoj (EBRD) in Evropske investicijske banke (EIB) ter strokovnjaki iz finančnih in svetovalnih podjetij, ki so razpravljali o stanju finančnih sistemov v regiji in o možnih poteh naprej.

Konferenca je bila razdeljena na tri vsebinske sklope. Prvi je bil posvečen **delovanju in razvoju bančnih sistemov** v regiji srednje, vzhodne in jugovzhodne Evrope ter njihovi vlogi v okviru razvijajočega se globalnega finančnega okolja. V drugem delu je potekala izmenjava mnenj o **razpoložljivosti virov financiranja za kapitalske in druge poslovne projekte** v regiji. Zadnji del je bil namenjen **odzivom politik na izzive finančnih sistemov in globalne trende**.

Fotografija 5: Mednarodna konferenca Finančni sistemi v regiji srednje, vzhodne in jugovzhodne Evrope

Razprave so izpostavile priložnosti in omejitve za učinkovitejše finančno posredništvo v regiji, vključno s financiranjem naložb, poslovnih podvigov in širšega gospodarskega razvoja. Udeleženci so predstavili svoje poglede na to, kaj lahko države in institucije EU storijo za krepitev sektorja v kontekstu hitro razvijajočega se svetovnega finančnega okolja, in na dejavnike, ki spodbujajo in zavirajo razvoj finančnega sektorja. Predstavljene so bile tudi dobre prakse iz drugih manjših držav, ki so v zadnjih desetletjih naredile pomembne korake k izboljšanju razvoja finančnega sistema in lahko nakazujejo možne poti naprej.

Konferenca je uspešno zagotovila platformo za dialog z izmenjavo pogledov in izkušenj, kar je pomembno za spodbujanje napredka. Številčna udeležba predstavnikov iz celotne regije je potrdila skupno zavezo k finančni stabilnosti in razvoju.

Knjižnica Banke Slovenije je specialna knjižnica, ki z naborom informacijskih virov in literature podpira strokovne delovne procese matične organizacije. Gradivo je vneseno v bazo Cobiss in je tako na voljo za izposajo tudi zunanjim uporabnikom. Naši zunanji uporabniki so večinoma specifični in knjižnico uporabljajo kot vir raziskovanj različnih ekonomskih gradiv, ki jih drugje ni mogoče dobiti. Predvsem so to različna poročila in finančni podatki svetovnih denarnih organizacij in bank (MDS, OECD, Fed).

Knjižnica hrani okoli 16 tisoč bibliografskih enot, predvsem s področij bančništva oziroma centralnega bančništva, financ, gospodarstva, zakonodaje in informacijske tehnologije. V letu 2024 smo objavili 75 publikacij Banke Slovenije in štiri publikacije ECB. Posredovali smo 23 strokovnih elektronskih člankov in poročil različnih finančnih institucij, ki jih spremljamo. Kupili smo šest tiskanih knjig in 172 serijskih publikacij (znanstvene revije s področja financ ter tuje dnevno časopisje s področja financ in ekonomije). Za zaposlene smo si prek medknjižnične izposoje izposodili 45 knjig. Obnovili smo naročnine na 21 različnih baz podatkov, ki jih zaposleni uporabljajo za svoje strokovno delo.

Mala galerija Banke Slovenije

V Mali galeriji Banke Slovenije vsako leto načrtujemo in izvedemo serijo razstav, na katerih se med drugim predstavljajo umetniki in ustvarjalci z različnih fakultet Univerze v Ljubljani s področja likovne umetnosti, kiparstva, fotografije, oblikovanja, tekstila, arhitekture in krajinske arhitekture, glasbe, računalništva in igralsva. Sodelovali smo pri nekaterih odmevnih domačih in mednarodnih umetniških dogodkih, ki potekajo v prestolnici, pa tudi pri vseh pomembnejših kulturnih in muzejskih dogodkih v našem glavnem mestu. Razstave spremlja več dogodkov v obliki predavanj, okroglih miz, delavnic, literarnih in glasbenih večerov, dražb in drugih tovrstnih dogodkov.

Leta 2024 smo pripravili osem razstav ter en samostojni dogodek, ki si jih je, vključno z drugimi spremljevalnimi dogodki, ogledalo 2.432 obiskovalcev.

V sodelovanju z Univerzo v Ljubljani smo leta 2024 pripravili šest razstav z različnih umetniških področij in igralsko-pripovedovalski dogodek ter tako podprli delovanje mladih, še neuveljavljenih umetnikov. Svoja umetniška dela in projekte so tako v Mali galeriji predstavile študentke in študenti Fakultete za arhitekturo UL, Akademije za likovno umetnost in oblikovanje UL, Naravoslovnotehniške fakultete UL ter Akademije za gledališče, radio, film in televizijo UL.

Gostili smo tudi samostojno razstavo mladega umetnika Jurija Hartmana v koprodukciji z Univerzo v Ljubljani.

V sodelovanju z Akademijo za gledališče, radio, film in televizijo UL smo pripravili umetniški igralsko-pripovedovalski dogodek, kjer so študentje pripovedovali osebne in družinske zgodbe.

Program galerije smo nadgradili s sodelovanjem z Muzejem za arhitekturo in oblikovanje. Mala galerija Banke Slovenije je bila tako ena od številnih razstavnih prizorišč v našem glavnem mestu v sklopu 28. bienala oblikovanja – BIO28.

V Banki Slovenije imamo dolgoletno tradicijo sodelovanja s ključnimi kulturnimi ustanovami v državi. V sodelovanju s Koroško galerijo likovnih umetnosti (KGLU) smo pripravili redno letno razstavo Banke Slovenije, in sicer razstavo del Bogdana Borčiča z naslovom *Nikamor od nikoder*. Razstavo si je ogledalo 240 obiskovalcev.

Bogdan Borčič je bil nedvomno eden najpomembnejših slikarjev in grafikov druge polovice 20. stoletja na Slovenskem, za katerim ostaja obsežen opus del. Od grafik, objektov, risb, skulptur in platen do asemblažev in brikolažev; zbirka del Bogdana Borčiča priča o umetniku, čigar zanimanje je segalo v najrazličnejša polja umetnosti.

Borčič se je v svoji dolgi karieri spretno premikal med različnimi slogi — od abstrakcije k minimalizmu in informelu do »ready madeov« in skulpturalnih podob. Ko je leta 2005 po več kot 200 samostojnih razstavah prejel Prešernovo nagrado za življenjsko delo, je v enem od intervjujev dejal, da se je z leti naučil igre, si dovoliti marsikatero stranpot. Ni se imel za racionalista, čeprav so mu to občasno pripisovali, pač pa je v vsako delo poleg tehnične preciznosti vpletel tudi čustvenost. To ponazarja prav cikel vrat, tega vsakdanjega objekta, ki ga je spremljal in mu buril domišljijo dolga leta. Kot je dejal v intervjuju, so ga vrata zanimala predvsem zaradi svoje skrivnostnosti — vedno nam kažejo le eno plat, nikoli pa ne vemo, kaj se skriva onkraj.

Naslov razstave *Nikamor od nikoder* po eni strani komentira sama vrata, ki izvzeta iz konteksta funkcionalnosti ne prihajajo od nikoder in ne vodijo nikamor. Poleg dachauških vrat razstavo spremljajo tudi vrata iz ateljejev, potovanj, vrata najrazličnejših cerkva, vrata znancev in neznancev. Borčičeva vrata tako na nek način odstirajo pogled v njegovo lastno življenje, v katerem je vidno cenil prav toliko kot nevidno.

Fotografija 6: **Razstava Bogdana Borčiča: Nikamor od nikoder**

7.5 Upravljanje tveganj

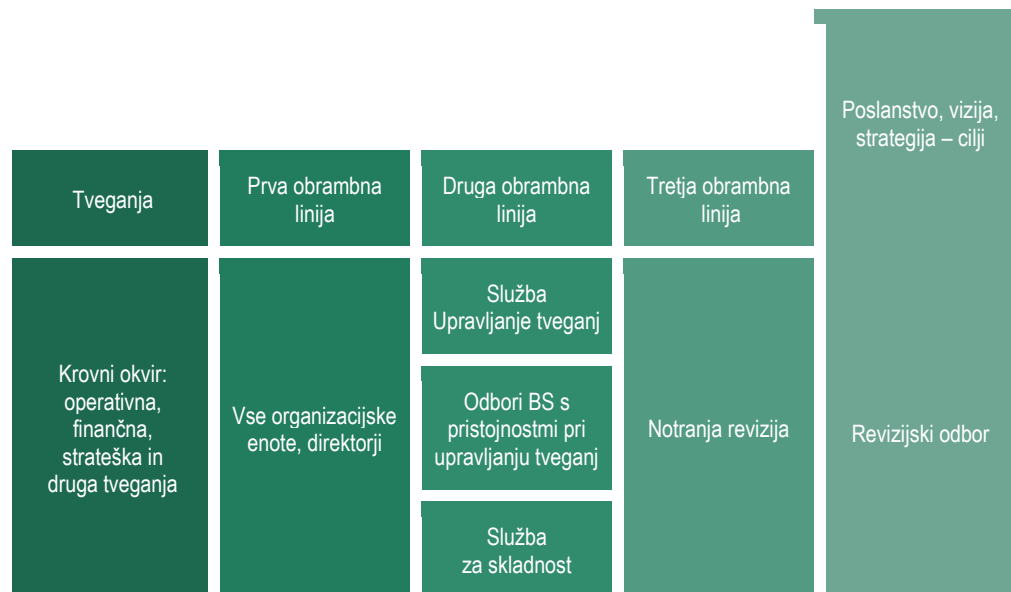
V Banki Slovenije s tveganji upravljamo na podlagi strukturiranega sistemskega pristopa, ki je določen s krovnim okvirom za upravljanje tveganj. Krovni okvir opredeljuje glavne vrste tveganj, s katerimi se pri opravljanju nalog soočamo in jih upravljamo.

Delovanje sistema za upravljanje tveganj je usmerjeno v podporo organom odločanja Banke Slovenije pri upravljanju tveganj, predvsem z zagotavljanjem strukturirane in celovite informacije o tem, kakšna je v danem trenutku celotna izpostavljenost tveganjem ter kako lahko nenehno dejavno obvladujemo oziroma blažimo prepoznana tveganja v celoti. Upravljanje tveganj v Banki Slovenije ni samostojen poslovni proces, ločen od glavnih dejavnosti in poslovnih procesov Banke Slovenije, temveč je sestavni del odgovornosti poslovanja in sestavni del vseh poslovnih procesov, vključno s strateškim načrtovanjem ter vsemi projekti in procesi upravljanja sprememb. Dejavnosti, ki zagotavljajo učinkovit proces upravljanja tveganj, so vključene v poslovne načrte vseh naših organizacijskih ravni.

Sistem upravljanja tveganj je zasnovan na trinivojskem modelu obrambnih linij pred tveganji, ki ga opisuje krovni okvir upravljanja tveganj. Delovanje sistema zagotavlja prepoznavanje tveganj, ki bi lahko ogrozila uresničevanje strateških in drugih ciljev banke. Okvir opredeljuje glavne strateške elemente sistema za upravljanje tveganj ter predstavlja izhodišče za podrejene akte, politike, metodologije in navodila za upravljanje prepoznanih vrst tveganj.

Prvo obrambno linijo predstavljajo organizacijske enote, ki s svojimi poslovnimi odločitvami dejavno upravljajo konkretna prepoznana tveganja in so predvsem odgovorne za implementacijo področnih politik upravljanja posameznih vrst tveganj.

Shema 2: Trinivojski sistem obrambnih linij pred tveganji v Banki Slovenije

Vir: Krovni okvir upravljanja tveganj v Banki Slovenije.

Druga obrambna linija so odbori Banke Slovenije, služba Upravljanje tveganj in Služba za skladnost. Glavni namen odborov je podpora guvernerju ali Svetu Banke Slovenije pri rednem spremljanju, koordinaciji in informiranju o upravljanju tveganj. Na podlagi enotno definiranega sistema služba Upravljanje tveganj usklajuje delovanje podsistemov za upravljanje finančnega, operativnega, strateškega, informacijskega, pravnega, projektnega in drugega tveganja ter načine našega odziva na izpade poslovanja zaradi morebitnih izrednih okoliščin (neprekinjeno poslovanje za različno dolga

obdobja poslovanja v izrednih razmerah). Služba za skladnost pri ocenjevanju operativnega tveganja zagotavlja splošna mnenja o tveganjih skladnosti ter se po potrebi opredeljuje do samoocen in načrtov za obvladovanje tveganj skladnosti, ki jih pripravijo skrbniki poslovnih procesov.

S službo Upravljanje tveganj sta povezana dva odbora Banke Slovenije s pristojnostmi pri upravljanju tveganj: Odbor za tveganja in Investicijski odbor. Prvi deluje večinoma na področju nefinančnih tveganj, drugi pa ima na podlagi mandata Sveta Banke Slovenije pristojnosti na področju upravljanja finančnih tveganj finančnih naložb Banke Slovenije. V preteklem letu se je Odbor za tveganja sestel osemkrat in obravnaval 57 točk predvsem s področja operativnih tveganj in tveganj informacijske varnosti, Investicijski odbor pa se je sestel dvanajstkrat in obravnaval 111 točk, in sicer predvsem s področja upravljanja finančnih naložb Banke Slovenije.

Tretjo obrambno linijo tvorita Notranja revizija in Revizijski odbor. Služba Upravljanje tveganj poroča Revizijskemu odboru o delovanju integriranega sistema za upravljanje tveganj. Svet Banke Slovenije je zavezan k vzpostavitvi celovitega in učinkovitega sistema upravljanja tveganj, ki zmanjšuje nastanek za Banko Slovenije nepredvidljivih posledic. Svet Banke Slovenije redno letno pregleduje izvajanje krovnega okvira in razpravlja o aktualnih vprašanjih, povezanih z upravljanjem tveganj.

7.6 Skladnost poslovanja in Kodeks Banke Slovenije

Banka Slovenije si prizadeva zgraditi in ohraniti zaupanje državljanov v dobro upravljanje Banke Slovenije pri izvajanju njenih javnih nalog. S tem ciljem je Banka Slovenije vzpostavila tudi funkcijo skladnosti poslovanja.

Služba za skladnost skrbi za uresničevanje učinkovitega sistema notranjega upravljanja, ki temelji na načelih etičnega, odgovornega in transparentnega delovanja. Služba za skladnost s svojim delovanjem dopolnjuje sistem kontrol in ravnovesij v banki tako, da spremlja skladnost poslovanja banke in ravnanj zaposlenih s predpisi, internimi akti, kodeksi in standardi, skrbi za širitev kulture skladnosti ter spodbuja zakonito, odgovorno, etično in transparentno delovanje banke in zaposlenih.

Služba za skladnost je pri svojem delovanju neodvisna od drugih organizacijskih enot ter poroča neposredno guvernerju. Pooblaščenec za skladnost poslovanja o svojem delu enkrat letno poroča Svetu Banke Slovenije, Revizijskemu odboru in Odboru za tveganja.

Kodeks Banke Slovenije določa pravila etičnega ravnanja za zaposlene v Banki Slovenije in druge osebe, ki za Banko Slovenije na podlagi pogodbe, dogovora ali sporazuma opravljajo delo ali storitev ali izvajajo dejavnost. Kodeks Banke Slovenije določa ključna načela na področju notranjega upravljanja ter uveljavlja visoke standarde etičnega ravnanja zaposlenih v skladu s skupnimi smernicami in vrednotami, ki se oblikujejo v okviru ESCB in ECB, v razmerju do zaposlenih in naših partnerjev. Kodeks zagotavlja podrobne usmeritve glede obravnave nasprotja interesov, prejema daril in koristi, upravljanja aktivnosti izven poklicnega delovanja ter nezdružljivost funkcij in nalog, javnih in nejavnih stikov z zunanjimi deležniki, varovanja nejavnih informacij, sklepanja finančnih poslov in prepovedi zlorabe notranjih informacij ter glede omejitev upravljanja pridobitnih dejavnosti po prenehanju dela v Banki Slovenije (mirovanje). Z zahtevami in prepovedmi, ki jih določa kodeks, se krepijo mehanizmi za neodvisno in nepristransko delovanje zaposlenih pri izvajanju nalog iz pristojnosti Banke Slovenije ter krepi zaupanje, da zaposleni pri svojem delovanju v Banki Slovenije upoštevajo izključno javne interese.

7.7 Notranja revizija

Notranje revidiranje je neodvisna, nepristranska storitev dajanja zagotovil in svetovanja, namenjena dodajanju vrednosti in izboljšanju delovanja organizacije. Organizaciji pomaga pri doseganju njenih ciljev s sistematičnim, discipliniranim pristopom k ocenjevanju in izboljšanju uspešnosti upravljanja, obvladovanja tveganj in kontrolnih procesov.

Cilj delovanja Notranje revizije je pomagati vodstvu Banke Slovenije pri izboljševanju kakovosti, gospodarnosti in učinkovitosti poslovanja v okviru veljavne zakonodaje, sprejete strategije, poslovnih politik in poslovnih načrtov Banke Slovenije. Notranja revizija pri delu namenja posebno pozornost preverjanju in ocenjevanju sistema notranjih kontrol in obvladovanja tveganj Banke Slovenije.

Notranja revizija je pri delovanju neodvisna od drugih organizacijskih enot ter je organizacijsko neposredno podrejena in odgovorna guvernerju. Izvaja revizijske posle funkcij, procesov, podatkov/informacij, projektov in sistemov na vseh področjih poslovanja Banke Slovenije ter pri vseh elementih poslovanja Evrosistema, ESCB in SSM, prisotnih v Banki Slovenije.

Notranja revizija je odgovorna za:

- pripravo in izvedbo svojega letnega načrta dela;
- poročanje o izidih izvedenih poslov, ki lahko vključuje oceno o tem, ali:
 - so tveganja, povezana z doseganjem strateških ciljev, ustrezno identificirana in obvladovana;
 - so ravnanja zaposlenih in pogodbenikov skladna z zakoni, predpisi, politikami in notranjimi akti;
 - vzpostavljeni procesi in sistemi omogočajo skladnost z zakoni, predpisi, politikami in notranjimi akti;
 - so rezultati aktivnosti skladni s postavljenimi cilji;
 - se aktivnosti izvajajo učinkovito;
- spremljanje in ocenjevanje izvajanja izdanih priporočil ter za poročanje o njihovi realizaciji;
- svetovanje glede dobrih poslovnih praks, korporativnega upravljanja, notranjih kontrol in na področju preprečevanja prevar;
- koordinacijo aktivnosti v zvezi z zunanjim revizorjem računovodskih izkazov Banke Slovenije in skladov, ki so v njenem upravljanju;
- izvajanje nalog v zvezi z obravnavo prijav kršitev zaposlenih (v skladu z notranjimi akti BS, ki urejajo to področje).

Notranja revizija o izidih izvedenih poslov, ugotovitvah, izvrševanju izdanih priporočil, drugih izvedenih aktivnostih in uspešnosti svojega dela obdobno poroča Revizijskemu odboru Banke Slovenije, guvernerju in Svetu Banke Slovenije.

7.8 Revizijski odbor

Banka Slovenije ima poleg internih delovnih teles vzpostavljen tudi Revizijski odbor, katerega cilj je izboljševati upravljanje z izvajanjem dodatnega neodvisnega nadzora, ob notranji reviziji in zunanjem revizorju. Revizijski odbor Banke Slovenije, ki ga vodi zunanji strokovnjak, pomaga guvernerju in Svetu Banke Slovenije pri izvrševanju njenih pristojnosti v skladu z Zakonom o Banki Slovenije tako, da obravnava in jima poroča o zaključkih oziroma priporočilih.

Revizijski odbor zagotavlja podporo Svetu Banke Slovenije glede:

- celovitosti in zanesljivosti finančnih informacij ter
- izbire zunanjega revizorja, priprave računovodskih izkazov in izvedbe zunanje revizije računovodskih izkazov.

Revizijski odbor zagotavlja podporo guvernerju glede:

- delovanja notranje revizije ter
- postopkov in ugotovitev pregleda Računskega sodišča.

Revizijski odbor Banke Slovenije dopolnjuje že vzpostavljeno notranje in zunanje kontrolno okolje Banke Slovenije s ciljem izboljševati upravljanje prek izvajanja dodatnega neodvisnega nadzora.

Revizijski odbor se je leta 2024 sestal šestkrat. Med drugim je obravnaval poročilo zunanjega revizorja o revidiranih računovodskih izkazih in načinu poteka revizije Banke Slovenije, Sklada za reševanje bank, Sklada za jamstvo vlog in Sklada za reševanje in jamstvo vlog za leto 2023. Čeprav Banka Slovenije ni zavezanec na podlagi Uredbe 537/2014/EU in Direktive 2014/56/EU (revizija subjektov v javnem interesu), je zunanji revizor na zaprosilo Revizijskega odbora poročilo po opravljeni zaključni reviziji prilagodil v skladu z 11. členom navedene uredbe, ki predpisuje obvezne sestavine za dodatno poročilo revizijski komisiji.³⁹

Revizijski odbor se je seznanil tudi s poročili o delu Notranje revizije, podajal mnenja glede izvedenih revizijskih poslov, spremljal izvrševanje priporočil Notranje revizije in aktivnosti zunanjega revizorja ter obravnaval poročila Komisije za preiskavo internih kršitev v Banki Slovenije.

Poleg tega se je Revizijski odbor v letu 2024 seznanil s poročili o tveganjih v Banki Slovenije, ki jih je pripravila služba Upravljanje tveganj, ter s poročilom o delu Službe za skladnost v preteklem letu.

³⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A32014R0537>.

7.9 Upravljanje podatkov

Učinkovito upravljanje podatkov je naloga vseh zaposlenih v Banki Slovenije, saj so podatki strateškega pomena za Banko Slovenije in ključni sestavni del večine poslovnih procesov. Upravljanje podatkov (angl. data management) v Banki Slovenije obsega številne vidike: podatkovno arhitekturo, podatkovno modeliranje, podatkovna skladišča in orodja poslovnega obveščanja, metapodatke, šifrante, kakovost podatkov in upravljanje podatkov (angl. data governance).

V letu 2024 je prišlo do organizacijske spremembe in v letu 2025 do umestitve procesov, vezanih na upravljanje s podatki, znotraj oddelka Finančna statistika. Premik prednostno zasleduje cilj organizacijske racionalizacije procesa, a zahteva tudi kadrovske popolnitev. Zato so se v letu 2024 prednostno izvajale naloge, vezane na spremljanje procesa upravljanja podatkov ter izpolnjevanje novih in spremenjenih podatkovnih zahtev mednarodnih institucij. Pri pripravi na izgradnjo ciljne podatkovne arhitekture v Banki Slovenije je bila v proučevanju nova možnost uporabe rešitve na ravni ECB, ki lahko predstavlja smiselno oziroma v določenih vidikih optimalnejšo alternativo lastnemu razvoju podatkovne arhitekture. Pomemben del aktivnosti je bil tudi ESCB projekt integracije statističnega poročanja bank IReF, ki bo narekoval velik del prihodnjih aktivnosti Banke Slovenije na področju upravljanja podatkov in oblikovanja ciljne podatkovne arhitekture ter prihodnjega poročevalskega okvira. V letu 2024 se je pri Združenju bank Slovenije dvakrat sestala Mešana delovna skupina za poročanje, kjer so predstavniki Banke Slovenije poslovnim bankam predstavili nove in spremenjene podatkovne zahteve.

7.10 Postopki pred sodišči

Konec leta 2024 je bilo odprtih šest upravnih sporov, od tega je Banka Slovenije v treh sporih zoper odločbo Informacijskega pooblaščenca stranska udeleženka, v treh primerih pa je bila Banka Slovenije tožena v zvezi z izdanimi upravnimi odločbami v dveh nadzorniških postopkih in enem postopku reševanja bank.

Banka Slovenije je bila konec leta 2024 kot tožena ali sotožena stranka ali kot stranska udeleženka udeležena v 168 odprtih pravnih postopkih, ki se vsi nanašajo na odškodninske zahteve imetnikov kvalificiranih obveznosti bank, ki so bile predmet izrednih ukrepov v letih 2013 in 2014.

Glede izdanih odločb o prekršku sta bili konec leta 2024 po vložitvi zahtev za sodno varstvo odprti dve zadevi, kot stečajna upnica pa je Banka Slovenije udeležena v šestih stečajnih postopkih.

V postopku pred Ustavnim sodiščem Republike Slovenije sta bili 31. decembra 2024 odprti dve zadevi, in sicer pobuda za presojo ustavnosti in zakonitosti akta Banke Slovenije in ustavna pritožba v pravnomočno končanem delovnem sporu.

Pregled odgovornosti Sveta Banke Slovenije

Zakon o Banki Slovenije nalaga Banki Slovenije pripravo računovodskih izkazov, tako da resnično in pošteno prikazujejo finančno stanje Banke Slovenije in presežek ali primanjkljaj v tem obdobju. Računovodske izkaze sprejme Svet Banke Slovenije. Pri pripravi računovodskih izkazov je Banka Slovenije dolžna:

- izbrati primerne računovodske usmeritve in jih dosledno uporabljati;
- jih presojati in ocenjevati z vidika utemeljenosti in previdnosti;
- ugotoviti, ali so bili dosledno uporabljeni veljavni računovodski standardi, to so Smernica Evropske centralne banke z dne 14. novembra 2024 o pravnem okviru za računovodstvo in finančno poročanje v Evropskem sistemu centralnih bank (ECB/2024/31 (prenovitev))¹ in določbe Zakona o Banki Slovenije, ki se nanašajo na računovodenje in
- pripraviti računovodske izkaze skladno z načelom časovne neomejenosti poslovanja, razen v primeru, ko ni mogoče izhajati iz predpostavke, da bo Banka Slovenije nadaljevala s poslovanjem.

Svet Banke Slovenije je odgovoren za primerno ukrepanje za zaščito sredstev Banke Slovenije.

¹ Uradni list EU L, [2024/2941](#), 11.12.2024

Poročilo neodvisnega revizorja

Svetu Banke Slovenije

Mnenje

Revidirali smo računovodske izkaze **Banke Slovenije**, ki vključujejo bilanco stanja na dan 31. decembra 2024, izkaz poslovnega izida za tedaj končano leto ter pomembne informacije o računovodskih usmeritvah in druge pojasnjevalne informacije.

Po našem mnenju so priloženi računovodski izkazi Banke Slovenije za leto, ki se je končalo 31. decembra 2024, v vseh pomembnih pogledih pripravljeni v skladu s Smernico Evropske centralne Banke (EU) 2024/2941 z dne 14. novembra 2024 o pravnem okviru za računovodstvo in finančno poročanje v Evropskem sistemu centralnih bank (ECB/2024/31 (prenovitev)) in določbami Zakona o Banki Slovenije, ki se nanašajo na računovodenje.

Podlaga za mnenje

Revizijo smo opravili v skladu z Mednarodnimi standardi revidiranja (MSR). Naše odgovornosti na podlagi teh pravil so opisane v tem poročilu v odstavku *Revizorjeva odgovornost za revizijo računovodskih izkazov*. V skladu z Mednarodnim kodeksom etike za računovodske strokovnjake (vključno z Mednarodnimi standardi neodvisnosti), ki ga je izdal Odbor za mednarodne standarde etike za računovodske strokovnjake (Kodeks IESBA), ter etičnimi zahtevami, ki se nanašajo na revizijo računovodskih izkazov v Sloveniji, potrjujemo svojo neodvisnost od Banke Slovenije in, da smo izpolnili vse druge etične zahteve v skladu s temi zahtevami in Kodeksom IESBA.

Verjamemo, da so pridobljeni revizijski dokazi zadostni in ustrezni kot osnova za naše mnenje.

Druge zadeve

Računovodske izkaze Banke Slovenije za leto, ki se je končalo na dan 31. decembra 2023, je revidirala druga revizijska družba, ki je dne 4. aprila 2024 o teh računovodskih izkazih izrazila neprilagojeno mnenje.

Odgovornost Sveta Banke Slovenije in Revizijskega odbora Banke Slovenije za računovodske izkaze

Svet Banke Slovenije je odgovoren za pripravo računovodskih izkazov v skladu s Smernico Evropske centralne Banke (EU) 2024/2941 z dne 14. novembra 2024 o pravnem okviru za računovodstvo in finančno poročanje v Evropskem sistemu centralnih bank (ECB/2024/31 (prenovitev)) in določbami Zakona o Banki Slovenije, ki se nanašajo na računovodenje, in za tako notranje kontroliranje, kot je v skladu z odločitvijo Sveta Banke Slovenije potrebno, da omogoči pripravo računovodskih izkazov, ki ne vsebujejo pomembno napačne navedbe zaradi prevare ali napake.

Svet Banke Slovenije je pri pripravi računovodskih izkazov odgovoren za oceno sposobnosti Banke Slovenije, da nadaljuje kot delujoče podjetje, razkritje zadev, povezanih z delujočim podjetjem in uporabo predpostavke delujočega podjetja kot podlago za računovodenje, razen če namerava Svet Banke Slovenije Banko Slovenije likvidirati ali zaustaviti poslovanje, ali če nima druge možnosti, kot da napravi eno ali drugo.

Revizijski odbor Banke Slovenije pomaga Svetu Banke Slovenije izvajati nadzor postopka računovodskega poročanja Banke Slovenije.

Revizorjeva odgovornost za revizijo računovodskih izkazov

Naši cilji so pridobiti sprejemljivo zagotovilo o tem ali so računovodski izkazi kot celota brez pomembno napačne navedbe zaradi prevare ali napake, in izdati revizorjevo poročilo, ki vključuje naše mnenje. Sprejemljivo zagotovilo je visoka stopnja zagotovitve, vendar ni jamstvo, da bo revizija, opravljena v skladu z MSR-ji, vedno odkrila pomembno napačno navedbo, če ta obstaja. Napačne navedbe, lahko izhajajo iz prevare ali napake, ter veljajo za pomembne, če je upravičeno pričakovati, da posamič ali skupaj, vplivajo na gospodarske odločitve uporabnikov, sprejete na podlagi teh računovodskih izkazov.

Med izvajanjem revidiranja v skladu z MSR-ji uporabljamo strokovno presojo in ohranjamo poklicno nezaupljivost. Prav tako:

- prepoznamo in ocenimo tveganja pomembno napačne navedbe v računovodskih izkazih, bodisi zaradi napake ali prevare, oblikujemo in izvajamo revizijske postopke kot odzive na ta tveganja ter pridobimo zadostne in ustrezne revizijske dokaze, ki zagotavljajo podlago za naše mnenje. Tveganje, da ne bi odkrili pomembno napačne navedbe, ki je posledica prevare, je višje kot tveganje, ki je posledica napake, saj prevara lahko vključuje skrivno dogovarjanje, ponarejanje, namerne opustitve, napačne predstavitev ali izogibanje notranjim kontrolam;
- pridobimo razumevanje notranjih kontrol, pomembnih za revizijo z namenom oblikovanja revizijskih postopkov, ki so okoliščinam primerni, vendar ne z namenom izraziti mnenje o učinkovitosti notranjih kontrol Banke Slovenije;
- ovrednotimo ustreznost uporabljenih računovodskih usmeritev in sprejemljivost računovodskih ocen ter z njimi povezanih razkritij, ki jih je pripravil Svet Banke Slovenije;
- na podlagi pridobljenih revizijskih dokazov o obstoju pomembne negotovosti glede dogodkov ali okoliščin, ki zbujajo dvom v sposobnost Banke Slovenije, da nadaljuje kot delujoče podjetje, sprejmemo sklep o ustreznosti uporabe predpostavke delujočega podjetja s strani Sveta Banke Slovenije, kot podlage računovodenja. Če sprejmemo sklep o obstoju pomembne negotovosti, smo dolžni v revizorjevem poročilu opozoriti na ustrezna razkritja v računovodskih izkazih ali, če so taka razkritja neustrezna, prilagoditi mnenje. Revizorjevi sklepi temeljijo na revizijskih dokazih pridobljenih do datuma izdaje revizorjevega poročila. Vendar pa kasnejši dogodki ali okoliščine lahko povzročijo prenehanje organizacije kot delujočega podjetja.

Z Revizijskim odborom Banke Slovenije med drugim razpravljamo o načrtovanem obsegu in časovnem načrtu revizije in bistvenih revizijskih ugotovitvah vključno z bistvenimi pomanjkljivostmi notranjih kontrol, ki smo jih zaznali med revizijo.

Ljubljana, 31. marec 2025

FORVIS MAZARS, družba za revizijo, d.o.o.

mag. Teja Burja
pooblaščenka revizorka

Ustanovitev

Banka Slovenije je bila ustanovljena z Zakonom o Banki Slovenije, uveljavljenim dne 25. junija 1991. Banka Slovenije je pravna oseba javnega prava, ki samostojno razpolaga z lastnim premoženjem. Banka Slovenije je v izključni državni lasti s finančno in upravljalno avtonomijo. Njeno delovanje nadzira Državni zbor Republike Slovenije. Temeljni cilj Banke Slovenije je stabilnost cen. Pri zagotavljanju tega cilja si Banka Slovenije prizadeva za finančno stabilnost, upoštevajoč načeli odprtega tržnega gospodarstva in proste konkurence. V skladu z Zakonom o Banki Slovenije se z dnem uvedbe eura kot valute Republike Slovenije pri uresničevanju nalog Banke Slovenije v celoti upoštevajo določila Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti in Statut ESCB in ECB².

Računovodske politike

Prevzem eura

Republika Slovenija je prevzela euro kot novo domačo valuto 1. januarja 2007. Banka Slovenije je postala del Evrosistema in prevzela odgovornost za oblikovanje in uresničevanje denarne politike in izvajanje skupnih strateških ciljev ESCB³.

Računovodska načela in standardi

Banka Slovenije uporablja kot pravno podlago za računovodstvo in poročanje Smernico Evropske centralne banke z dne 14. november 2024 o pravnem okviru za računovodstvo in finančno poročanje v Evropskem sistemu centralnih bank (ECB/2024/31 (prenovitev)) (Računovodska smernica). V skladu z Zakonom o Banki Slovenije in Statutom ESCB in ECB je to pravno podlago sprejel Svet Banke Slovenije na svoji 342. seji dne 20. decembra 2006.

Računovodski izkazi so izkazani v skladu z zahtevami vrednotenja, kot jih opredeljuje Računovodska smernica.

V primerih, ki niso pokriti z Računovodsko smernico ali le-ta vsebuje določbe v obliki priporočil, se uporabljajo pravila vrednotenja v skladu z Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja, veljavnimi v EU, ter Zakonom o Banki Slovenije.

Osnovna načela

Računovodski izkazi so pripravljeni v skladu s predpisi, ki urejajo računovodske postopke in postopke poročanja v Evrosistemu, ki upoštevajo računovodska načela, harmonizirana v zakonodaji Evropske skupnosti, ter v skladu s splošno sprejetimi Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja v EU in Zakonom o Banki Slovenije.

Uporabljena so naslednja osnovna računovodska načela:

- ekonomska realnost in preglednost: računovodske metode in finančno poročanje morajo odražati ekonomsko realnost, morajo biti pregledne in upoštevati kakovostne značilnosti razumljivosti, ustreznosti, zanesljivosti in primerljivosti;
- previdnost: vrednotenje sredstev in obveznosti ter pripoznavanje prihodkov mora biti izvedeno previdno. V skladu z Računovodsko smernico to pomeni, da se nerealizirani pozitivni učinki vrednotenja ne pripoznajo kot prihodki v izkazu poslovnega izida, temveč se evidentirajo neposredno na računih vrednotenja, in da se nerealizirani negativni učinki vrednotenja ob koncu leta izkažejo v izkazu poslovnega izida, če presegajo pozitivne učinke vrednotenja, evidentirane na ustreznem računu vrednotenja;
- pomembnost: odstopanja od računovodskih pravil so dovoljena samo, če se lahko zanje utemeljeno šteje, da so v celotnem okviru in predstavitvi računovodskih izkazov nepomembna;

² Protokol (št. 18) (dodatek št. 3) o Statutu Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke (Protokol dodan Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti, Uradni list EU, C 191, 29.07.1992).

³ Izraz 'ESCB (Evropski sistem centralnih bank)' se nanaša na 27 nacionalnih centralnih bank (NCB) držav članic Evropske skupnosti na dan 31. december 2024 ter Evropsko centralno banko (ECB). Izraz 'Evrosistem' se nanaša na 20 NCB držav članic Monetarne unije ter ECB na isti datum.

- doslednost in primerljivost: merila za vrednotenje bilance stanja in priznavanje prihodkov se uporabljajo dosledno v smislu enotnosti in kontinuiranosti pristopa, da se zagotovi primerljivost podatkov v računovodskih izkazih;
- načelo časovne neomejenosti delovanja: izkazi se pripravijo na podlagi načela časovne neomejenosti delovanja;
- načelo upoštevanja nastanka poslovnega dogodka: prihodki in stroški se priznajo v obračunskem obdobju, v katerem so zasluženi oziroma povzročeni, in ne v obdobju, v katerem so prejeti oziroma plačani;
- dogodki po datumu bilance stanja: sredstva in obveznosti je potrebno prilagoditi za dogodke, ki se zgodijo med datumom letne bilance stanja in datumom, ko Svet Banke Slovenije potrdi računovodske izkaze, če ti dogodki pomembno vplivajo na pošteno predstavitev stanja sredstev in obveznosti na datum bilance stanja.

Prepoznavanje sredstev in obveznosti

Sredstvo ali obveznost se pripozna v bilanci stanja, ko je verjetno, da se bodo Banki Slovenije v prihodnosti zaradi njega povečale oziroma zmanjšale gospodarske koristi, da so bila vsa bodoča tveganja in povračila prenesena na Banko Slovenije, ter ko ima sredstvo ali obveznost ceno oziroma vrednost, ki jo je mogoče zanesljivo izmeriti.

Pristop evidentiranja poslovnih dogodkov na datum sklenitve posla

V skladu z opredelitvijo alternativnega pristopa evidentiranja poslovnih dogodkov v Računovodski smernici se transakcije finančnih sredstev in obveznosti znotraj leta odražajo na računih na dan, na katerega so bile poravnane.

Za transakcije v tuji valuti, ki so sklenjene v enem letu ter zapadejo v naslednjem letu, se uporablja pristop evidentiranja poslovnih dogodkov na datum sklenitve posla. Transakcije se evidentirajo na zabilančnih računih na datum sklenitve posla. Na datum poravnave se zabilančne knjižbe stornirajo in transakcije se evidentirajo v bilanci. Nakupi in prodaje tuje valute vplivajo na neto pozicijo tuje valute na datum sklenitve posla in realiziran rezultat od prodaje se prav tako obračuna na datum sklenitve posla.

Transakcije z vrednostnimi papirji se evidentirajo v skladu s pristopom evidentiranja poslovnih dogodkov na datum poravnave. Razmehene obresti, premija in diskont od finančnih instrumentov v tuji valuti se izračunajo in evidentirajo dnevno od datuma poravnave ter tudi dnevno vplivajo na pozicijo tuje valute.

Preračun tujih valut

Transakcije v tuji valuti, pri katerih tečaj glede na euro ni določen, se evidentirajo v bilanci stanja po tržnih tečajih, veljavnih na dan transakcije. Konec leta se finančna sredstva in obveznosti prevrednotijo po tekočih tržnih tečajih na zadnji dan v letu, ki so razvidni iz dnevne tečajnice referenčnih tečajev ECB. To se uporablja enotno za bilančne in zabilančne transakcije. Prevrednotenje se izvaja po posameznih valutah.

Prihodki in odhodki se preračunajo po tečajih, veljavnih na datum evidentiranja.

Zlato in terjatve v zlatu

Zlato in terjatve v zlatu se vrednotijo po tržni ceni, veljavni konec leta. Razlike vrednotenja pri zlatu zaradi cene in tečaja se ne obravnavajo ločeno, ampak se knjiži skupen učinek vrednotenja zlata na osnovi cene v eurih za unčo zlata, ki izhaja iz cene zlata v ameriških dolarjih na dan bilance stanja.

Vrednostni papirji za namene denarne politike

Dolžniški vrednostni papirji za namene denarne politike, ki se izvaja v obravnavanem obdobju, se evidentirajo na podlagi amortizirane nabavne vrednosti in so predmet morebitnih oslabitev.

Drugi vrednostni papirji

Tržni vrednostni papirji (z izjemo dolžniških vrednostnih papirjev za namene denarne politike, ki se izvaja v obravnavanem obdobju, ter tistih, ki so razvrščeni kot 'v posesti do dospelosti') in podobna sredstva se vrednotijo bodisi po tržnih cenah ali pa na podlagi ustrezne krivulje donosnosti, veljavnih na datum bilance stanja, po posameznih vrednostnih papirjih. Opcije, vgrajene v vrednostne papirje, za namene vrednotenja niso ločene. Na dan 31. december 2024 so bile za vrednotenje uporabljene tržne cene na 31. december 2024.

Tržni dolžniški vrednostni papirji v posesti do dospelosti in netržni vrednostni papirji se vrednotijo po amortizirani nabavni vrednosti in so predmet morebitnih oslabitev. Nelikvidni lastniški deleži in vsi ostali lastniški instrumenti, ki so trajna naložba, se vrednotijo po nabavni vrednosti in so predmet morebitnih oslabitev.

Investicijski skladi se vrednotijo po tržnih cenah na neto osnovi in ne na podlagi osnovnega finančnega premoženja, če izpolnjujejo vnaprej določena merila glede stopnje vpliva Banke Slovenije na tekoče poslovanje sklada, pravnega statusa sklada in načina ocenjevanja naložbe. Med različnimi investicijskimi skladi ni netiranja nerealiziranih učinkov vrednotenja.

Transakcije posojanja vrednostnih papirjev v skladu s pogodbami o posojanju vrednostnih papirjev se izvajajo kot del upravljanja sredstev Banke Slovenije. Transakcije posojanja vrednostnih papirjev so varovane z ustreznim zavarovanjem. Prihodek od posojanja je evidentiran v izkazu poslovnega izida. Postopek posojanja se vrši preko agentskih in skrbniških bank. Nedospele transakcije konec leta so evidentirane zabilančno.

Opredmetena osnovna sredstva

Amortizacija se obračunava linearno s pričetkom v mesecu po nabavi, tako da se odpisuje nabavna vrednost sredstev skozi leta njihove ocenjene življenjske dobe po naslednjih letnih odstotnih stopnjah:

	2024	2023
Zgradbe	1,3 – 1,8%	1,3 – 1,8%
Računalniška oprema	20 – 33%	20 – 33%
Druge oprema	10 – 25%	10 – 25%

Dobiček oziroma izguba pri prodaji osnovnih sredstev sta določena kot razlika med izkupičkom pri prodaji in neodpisano vrednostjo sredstva ter se prikazujeta kot prihodek oziroma odhodek v izkazu poslovnega izida.

Med osnovnimi sredstvi Banka Slovenije izkazuje tudi nepremičnine v Avstriji. Slednje so prikazane v srednjem intervalu ocenjenih poštenih vrednosti in se ne amortizirajo. Poštena vrednost temelji na srednji vrednosti razpona ocenjene vrednosti, ki je bila podana s strani pooblaščenega zunanjega cenilca (Banka Slovenije vrednoti te nepremičnine vsakih pet let; zadnje vrednotenje je bilo izvedeno leta 2024). Tak način vrednotenja podaja bolj primerno in natančno stanje bralcu računovodskih izkazov.

Najemi

Za vse dolgoročne najeme, ki vključujejo opredmeteno osnovno sredstvo, se s tem povezana pravica do uporabe sredstva in obveznost pripoznata v bilanci stanja na datum začetka najema po sedanji vrednosti prihodnjih najemnin in sta vključena v postavko sredstev 'Opredmetena in neopredmetena osnovna sredstva' in postavko obveznosti 'Razno'. Sredstva, ki predstavljajo pravico do uporabe, se vrednotijo po nabavni vrednosti, zmanjšani za amortizacijo, ki se obračunava po linearni metodi.

ECB ključ za vpis kapitala

Ključ za vpis kapitala je merilo relativne velikosti držav članic EU in je sestavljen v razmerju 50:50, upoštevajoč BDP in število prebivalcev. Ključ se uporablja kot osnova za razporeditev deležev posamezne NCB v kapitalu ECB ter ga je potrebno v skladu s Statutom ESCB in ECB prilagoditi vsakih pet let oziroma ob vsakokratni spremembi sestave nacionalnih centralnih bank ESCB.

Ključ za vpis kapitala v okviru Evrosistema je delež posamezne NCB v skupnem ključu članic Evrosistema in se uporablja kot osnova za razporeditev denarnega prihodka, prihodka ECB od euro bankovcev v obtoku, neto prihodka ECB iz naslova vrednostnih papirjev za namene denarne politike ter dobička/izgube ECB.

Bankovci v obtoku

ECB in NCB članic evrskega območja, ki skupaj sestavljajo Evrosistem, izdajajo euro bankovce⁴. Skupna vrednost euro bankovcev v obtoku se razporedi centralnim bankam Evrosistema na zadnji delovni dan vsakega meseca v skladu s ključem za razdelitev bankovcev⁵.

ECB je dodeljen 8-odstotni delež celotne vrednosti euro bankovcev v obtoku, ostalih 92% pa je dodeljenih NCB glede na njihove deleže v ključu za vpis kapitala ECB. Delež bankovcev, dodeljen vsaki NCB, je prikazan v postavki obveznosti bilance stanja 'Bankovci v obtoku'.

Razlika med vrednostjo euro bankovcev, dodeljenih posamezni NCB v skladu s ključem za razdelitev bankovcev, ter vrednostjo euro bankovcev, ki jih NCB dejansko emitira v obtok, povzroča obrestovane⁶ salde znotraj Evrosistema. Te terjatve ali obveznosti so prikazane v bilančni postavki 'Terjatve/obveznosti znotraj Evrosistema: Neto terjatve/obveznosti iz naslova razdelitve euro bankovcev znotraj Evrosistema' (glej 'Saldi znotraj ESCB/Evrosistema' v pojasnilih računovodske politike).

V obdobju petih let po letu uvedbe eura⁷ se saldi znotraj Evrosistema, ki izhajajo iz razdelitve euro bankovcev, ustrezno prilagajajo z namenom izognitve pomembnejšim spremembam v relativnem prihodkovnem položaju NCB v primerjavi s preteklimi leti. Prilagoditev se izvede z upoštevanjem razlik med povprečno vrednostjo bankovcev v obtoku posamezne NCB v referenčnem obdobju⁸ in povprečno vrednostjo bankovcev, ki bi bili dodeljeni tej NCB v skladu s ključem za vpis kapitala ECB. Prilagoditev se bo sorazmerno zniževala letno do prvega dneva šestega leta po letu uvedbe eura, ko se bodo prihodki iz naslova bankovcev dodelili v celoti sorazmerno z vplačanim deležem NCB v kapitalu ECB. V obravnavanem letu je prilagoditev posledica vstopa Hrvatske narodne banke v Evrosistem (v letu 2023); prilagoditev iz tega naslova se izteče konec leta 2028.

Obrestni prihodki in odhodki na te salde so poravnani preko računov ECB ter so prikazani pod postavko 'Neto obrestni prihodki / (odhodki)' v izkazu poslovnega izida.

Saldi znotraj ESCB/Evrosistema

Saldi znotraj Evrosistema so prvenstveno posledica čezmejnih transakcij v EU, ki se poravnajo v centralnobančnem denarju v eurih. Te transakcije večinoma izvajajo zasebni subjekti (tj. kreditne institucije, podjetja in posamezniki). Poravnajo se preko sistema TARGET⁹ in imajo za posledico bilateralne pozicije na TARGET računih centralnih bank EU. Na te račune vplivajo tudi plačila, ki jih izvajajo ECB in NCB. Vse poravnave se samodejno združijo in prilagodijo tako, da vsaka NCB izkazuje neto terjatev ali obveznost do ECB. Gibanja na TARGET računih se dnevno odražajo v računovodskih evidencah ECB in NCB.

Saldo znotraj Evrosistema Banke Slovenije do ECB, ki izhaja iz TARGET transakcij, je prikazan v bilanci stanja Banke Slovenije kot sredstvo ali obveznost pod postavko 'Terjatve v povezavi s TARGET' ali 'Obveznosti v povezavi s TARGET'. Saldi znotraj ESCB do nacionalnih centralnih bank izven Evrosistema, ki ne izhajajo iz TARGET transakcij, so vključeni v postavko sredstev 'Terjatve do

⁴ Sklep Evropske centralne banke z dne 13. december 2010 o izdajanju eurobankovcev (prenovljen) (ECB/2010/29), Uradni list EU, L 35, 09.02.2011, str. 26-30, s spremembami. Neuradno prečiščeno besedilo s seznamom sprememb je dostopno [tukaj](#).

⁵ Ključ za razdelitev bankovcev predstavlja odstotke, ki izhajajo iz upoštevanja deleža ECB v celotni količini izdanih euro bankovcev in z uporabo ključa posamezne NCB za vpis kapitala ECB.

⁶ Sklep Evropske centralne banke z dne 3. november 2016 o razdelitvi denarnega prihodka nacionalnih centralnih bank držav članic, katerih valuta je euro (prenovljen) (ECB/2016/36), Uradni list EU, L 347, 20.12.2016, str. 26-36, s spremembami. Neuradno prečiščeno besedilo s seznamom sprememb je dostopno [tukaj](#).

⁷ Leto uvedbe eura se nanaša na leto, v katerem pričnejo euro bankovci veljati kot zakonito plačilno sredstvo v državi članici. Za Banko Slovenije to pomeni leto 2007.

⁸ Referenčno obdobje se nanaša na 24 mesecev ter se prične 30 mesecev pred dnevom, ko euro bankovci postanejo zakonito plačilno sredstvo v državi članici, za Banko Slovenije je to obdobje od julija 2004 do junija 2006.

⁹ Transevropski avtomatizirani sistem bruto poravnave v realnem času (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system).

nerezidentov evrskega območja v eurih' ali postavko obveznosti 'Obveznosti do nerezidentov evrskega območja v eurih'.

Terjatev znotraj Evrosistema, ki izhaja iz udeležbe Banke Slovenije v ECB, se izkazuje v postavki sredstev 'Udeležba v ECB' in vključuje (i) vplačani delež NCB v vpisanem kapitalu ECB, (ii) neto znesek, ki so ga NCB plačale zaradi povečanja njihovih deležev v vrednosti lastnega kapitala ECB¹⁰, ki izhaja iz vseh preteklih prilagoditev ECB ključev za vpis kapitala, in (iii) prispevek v skladu s členom 48.2 Statuta ESCB in ECB v zvezi s centralnimi bankami držav članic, katerih odstopanja so bila odpravljena.

Terjatev znotraj Evrosistema, ki je posledica prenesenih deviznih rezerv Banke Slovenije na ECB ob vstopu v Evrosistem, je denominirana v eurih in se izkazuje v postavki sredstev 'Prenesene devizne rezerve'.

Saldi znotraj Evrosistema, ki izhajajo iz razporeditve euro bankovcev znotraj Evrosistema, so vključeni v neto znesku v postavko sredstev/obveznosti 'Neto terjatve iz naslova razdelitve euro bankovcev znotraj Evrosistema' ali 'Neto obveznosti iz naslova razdelitve euro bankovcev znotraj Evrosistema (glej 'Bankovci v obtoku' v računovodskih politikah).

Ostali saldi znotraj Evrosistema, denominirani v eurih (npr. morebitne začasne razdelitve dobička ECB nacionalnim centralnim bankam, korespondenčni računi, saldo kot posledica razlike med prenesenim in dodeljenim denarnim prihodkom), so prikazani kot neto sredstvo ali obveznost pod 'Druge terjatve znotraj Evrosistema (neto)' ali 'Druge obveznosti znotraj Evrosistema (neto)'.

Razdelitev dobička ECB

Svet ECB je odločil, da se prihodki ECB od izdaje bankovcev, ki izhajajo iz njenega 8% deleža v celotni količini euro bankovcev, kakor tudi prihodki ECB iz naslova vrednostnih papirjev, kupljenih (a) po programu v zvezi s trgi vrednostnih papirjev (SMP), (b) po tretjem programu nakupa kritih obveznic (CBPP3), (c) po programu nakupa listinjenih vrednostnih papirjev (ABSPP), (d) po programu nakupa vrednostnih papirjev javnega sektorja na sekundarnih trgih (PSPP) in (e) po izrednem programu nakupa vrednostnih papirjev ob pandemiji (PEPP), v kolikor Svet ECB ne odloči drugače, razdelijo v januarju sledečega leta v obliki začasne delitve dobička¹¹. Taka odločitev se sprejme, kadar Svet ECB na podlagi utemeljene ocene, ki jo pripravi Izvršilni odbor, pričakuje, da bo ECB imela skupno letno izgubo ali da bo ustvarila letni dobiček, ki bo manjši od tega prihodka. Prav tako lahko Svet ECB tudi odloči, da se ta prihodek v celoti ali delno prenese v rezervacije za finančna tveganja. Nadalje lahko Svet ECB odloči, da zmanjša znesek prihodkov od izdaje euro bankovcev v obtoku, ki se razdeli v januarju, za stroške ECB v povezavi z izdajo in distribucijo euro bankovcev.

Rezervacije

Rezervacije so oblikovane v primeru, da za Banko Slovenije obstaja zakonska ali druga obveznost kot rezultat preteklih dogodkov, ter v primeru, da obstaja verjetnost odtoka sredstev za poravnavo obveznosti, in ko je znesek ocenljiv.

V skladu z 49.a členom Zakona o Banki Slovenije lahko Svet Banke Slovenije po uvedbi eura kot valute Republike Slovenije z namenom ohranitve realne vrednosti premoženja sprejme odločitev o oblikovanju splošnih rezervacij za pričakovana tečajna, obrestna in cenovna tveganja. Rezervacije se ne morejo oblikovati, če bi le-te skupaj z nerealiziranimi tečajnimi razlikami, učinki vrednotenja vrednostnih papirjev in učinki vrednotenja zlata presegle 20% ugotovljenega presežka prihodkov nad odhodki. Z dopolnitvijo Računovodske smernice, ki je pričela veljati konec leta 2012, je bila podana pravna podlaga tudi za

¹⁰ Vrednost lastnega kapitala pomeni vsoto rezerv ECB, računov vrednotenja in rezervacij, enakovrednih rezervam, zmanjšano za vse prenesene izgube iz preteklih obdobj. V primeru prilagoditev ključa za vpis kapitala ECB tekom poslovnega leta, vrednost lastnega kapitala vključuje tudi akumulirani čisti dobiček ali čisto izgubo ECB do datuma prilagoditve.

¹¹ Sklep Evropske centralne banke z dne 15. december 2014 o vmesni razdelitvi prihodka Evropske centralne banke (prenovljen) (ECB/2014/57), Uradni list EU, L 53, 25.02.2015, str. 24-26, s spremembami. Neuradno prečiščeno besedilo s seznamom sprememb je dostopno [tukaj](#).

oblikovanje rezervacij za kreditna tveganja. S spremembo Računovodske smernice konec leta 2019¹², ki razširja področje oblikovanja rezervacij na vsa finančna tveganja, je Banka Slovenije v letu 2019 prvič oblikovala tudi rezervacije za delniška tveganja. Ustrezen znesek rezervacij za vsa navedena finančna tveganja se ugotavlja letno z uporabo mere tveganja 1-letni Expected Shortfall (ES) pri 99% stopnji zaupanja. ES je opredeljen kot pričakovana oz. povprečna izguba v izbranem obdobju za tiste dogodke, ki so slabši od VaR¹³ pri isti stopnji zaupanja in istem časovnem obdobju, pri čemer je privzeta nespremenjena sestava naložb. Banka Slovenije oblikuje tudi rezervacije za tveganja neusklajenosti sredstev in obveznosti.

Prepoznavanje prihodkov

Prihodki in odhodki so prepoznani v poslovnem letu, v katerem so zasluženi oziroma povzročeni. Realizirani prihodki in odhodki se evidentirajo v izkazu poslovnega izida.

Od pričetka leta 2007 se tečajno in cenovno vrednotenje v skladu z Računovodsko smernico izvaja četrtletno. Neto nerealizirani pozitivni učinki vrednotenja, ki izvirajo iz obdobja pred prevzemom eura, so ločeni od nerealiziranih pozitivnih učinkov vrednotenja po tem datumu. Obravnavajo se kot revalorizacijske rezerve 'iz obdobja pred prevzemom eura' ter so vključeni v postavko obveznosti 'Rezerve'.

Ob koncu leta se nerealizirani pozitivni učinki vrednotenja ne prepoznajo kot prihodki v izkazu poslovnega izida, ampak se evidentirajo na računih vrednotenja na strani obveznosti bilance stanja.

Nerealizirani negativni učinki vrednotenja se prenašajo v izkaz poslovnega izida v primeru, če presežejo predhodno evidentirane pozitivne učinke vrednotenja, izkazane na pripadajočih računih vrednotenja. Ti odhodki se ne stornirajo zoper prihodnje nerealizirane pozitivne učinke vrednotenja v naslednjih letih. Nerealizirani učinki vrednotenja od vrednostnih papirjev in pozicij v tuji valuti se evidentirajo po posameznih vrednostnih papirjih in po posameznih valutah. Netiranje ni dovoljeno.

Premije in diskonti od kupljenih vrednostnih papirjev se izračunavajo in prikazujejo kot del obrestnega prihodka in se amortizirajo preko preostalega obdobja do dospelosti vrednostnega papirja z uporabo metode notranje stopnje donosa.

Stroški transakcij

Pri zlatu, tujih valutah in vrednostnih papirjih se z namenom ugotavljanja nabavne vrednosti prodanih pozicij ter izračuna učinkov tečajev in cen dnevno uporablja metoda povprečnega stroška, kot je opredeljena v Računovodski smernici.

V primeru neto nakupa valute (ali zlata) se povprečni nabavni strošek dnevnega nakupa po posameznih valutah doda poziciji preteklega dneva, da se pridobi novo tehtano povprečje posameznega tečaja (ali cene zlata). V primeru neto prodaje se izračuna realizirani rezultat na podlagi povprečnega nabavnega stroška predhodnega dne za posamezno pozicijo tuje valute.

Prihodki in odhodki od prodaje vrednostnih papirjev se izračunajo na podlagi tehtane povprečne cene posameznega vrednostnega papirja.

Tržne cene in tečaji, uporabljeni v otvoritveni bilanci stanja na dan 1. januar 2007, so predstavljali začetne povprečne stroške sredstev in obveznosti Banke Slovenije. V primeru pozicij v tuji valuti in zlata so se kot začetni stroški upoštevali tečaji, veljavni 1. januarja 2007, kot jih je sporočila ECB. Začetne povprečne cene portfelja vrednostnih papirjev so predstavljale cene vrednostnih papirjev na dan 31. december 2006, ki so služile kot izhodišče za amortizacijo premije in diskonta ter izračun realiziranih prihodkov in odhodkov v primeru njihove prodaje.

¹² Smernica Evropske centralne banke z dne 28. novembra 2019 o spremembi Smernice o pravnem okviru za računovodstvo in finančno poročanje v Evropskem sistemu centralnih bank (ECB/2019/34), Uradni list EU, L 332, 23.12.2019, str. 184-203.

¹³ VaR je opredeljen kot največja možna izguba iz naslova portfelja z določeno verjetnostjo (99%) ter v določenem obdobju (eno leto) pri dani diverzifikaciji tega portfelja.

Izvedeni finančni instrumenti

Terminski deli valutnih zamenjav se izkazujejo v zabilančni evidenci in so vključeni v neto pozicijo tuje valute z namenom izračuna povprečnega stroška valut ter pozitivnih in negativnih tečajnih razlik. Prihodki in odhodki od terminskih delov se prepoznajo in obravnavajo podobno kot pri bilančnih instrumentih. Nerealizirani pozitivni učinki vrednotenja se ne prepoznajo kot prihodek, ampak se prenesejo na račune vrednotenja. Nerealizirani negativni učinki vrednotenja se izkažejo v izkazu poslovnega izida, če presežejo predhodno ugotovljene pozitivne učinke vrednotenja, evidentirane na računih vrednotenja. Nerealizirani učinki vrednotenja terminskih delov valutnih zamenjav se evidentirajo od datuma sklenitve posla do datuma poravnave med 'Druga sredstva/obveznosti'.

Zaradi preračuna promptnih in terminskih zneskov v tujih valutah v euro po enakem tečaju valutne zamenjave ne vplivajo na izkaz poslovnega izida oziroma na račune vrednotenja na strani obveznosti.

Izkaz denarnih tokov

Ob upoštevanju vloge Banke Slovenije kot centralne banke objava izkaza denarnih tokov uporabnikom računovodskih izkazov ne bi zagotovila ustrezne dodatne informacije. Posledično izkaz denarnih tokov ni vključen v računovodske izkaze.

Obdavčitev

Banka Slovenije ni zavezana plačilu davka od dohodka pravnih oseb v Sloveniji.

Razdelitev presežka / pokrivanje primanjkljaja

V skladu z Zakonom o Banki Slovenije se presežek prihodkov nad odhodki razporedi v splošne rezerve in proračun Republike Slovenije. Nerealizirani pozitivni učinki vrednotenja iz naslova sprememb tečajev in cen se v celoti prenesejo na račune vrednotenja in niso vključeni v neto finančni rezultat, ki je namenjen delitvi. Računi vrednotenja se lahko uporabijo izključno za pokrivanje primanjkljaja, ki je posledica nerealiziranih negativnih učinkov iz naslova tečajnih in cenovnih gibanj.

Primanjkljaj prihodkov nad odhodki pokriva Banka Slovenije iz splošnih rezerv. V kolikor je primanjkljaj posledica nerealiziranih tečajnih in cenovnih sprememb, se za kritje primanjkljaja uporabijo za te namene oblikovane posebne rezerve. Sredstva za pokrivanje primanjkljaja prihodkov nad odhodki, ki ga ni mogoče pokriti iz splošnih rezerv, se zagotovijo iz proračuna Republike Slovenije.

Dogodki po datumu bilance stanja

Sredstva in obveznosti so prilagojeni za dogodke, ki se pojavijo med datumom letne bilance stanja in datumom, na katerega Svet Banke Slovenije potrdi računovodske izkaze, če ti dogodki pomembneje vplivajo na stanje sredstev in obveznosti na datum bilance stanja.

Svet ECB je 13. marca 2024 sprejel sklep o sklopu načel¹⁴, ki bodo usmerjala izvajanje denarne politike v prihodnosti, ter da bo, med drugimi ključnimi parametri, še naprej usmerjal naravnost denarne politike s prilagajanjem obrestne mere za odprto ponudbo mejnega depozita (DFR). V istem kontekstu je Svet ECB sklenil, da bo DFR od 1. januarja 2025 postala osnova za obrestovanje (i) stanj v sistemu TARGET, (ii) terjatev/obveznosti, povezanih z razdelitvijo euro bankovcev znotraj Evrosistema, in (iii) terjatev, enakovrednih prenosu deviznih rezerv.

Ocenjujemo, da ni bilo drugih pomembnih poslovnih dogodkov po datumu bilance stanja, ki bi vplivali na predstavljene računovodske izkaze, upoštevajoč tudi vpliv trenutne geopolitične situacije.

S 15. junijem 2024 je začel veljati Zakon o postopku sodnega varstva imetnikov kvalificiranih obveznosti bank (ZPSVIKOB-1). Zakon določa, da lahko nekdanji imetniki delnic in podrejenih obveznic s tožbo zahtevajo odškodnino zaradi ukrepov, ki jih je sprejela Banka Slovenije. Nekdanji imetniki zato lahko vložijo tožbo proti Banki Slovenije, pri čemer bo odgovornost za potencialno škodo v prvi fazi postopka prevzela Republika Slovenija. Če bo morala poplačati odškodnine, se bo Republika Slovenije lahko odločila, ali bo v posebnem postopku tožila Banko Slovenije za povračilo izplačanih odškodnin. Postopki po ZPSVIKOB se še niso začeli, tako da določbe zakona ne vplivajo na računovodske izkaze za leto, končano na 31.12.2024.

¹⁴ Sporočilo za javnost z dne 13. marec 2024 o odločitvah Sveta ECB

Spremembe računovodskih politik

V letu 2024 ni bilo sprememb računovodskih politik Banke Slovenije.

Druge zadeve

Nova Računovodska smernica je uvedla spremembe pri predstavitvi postavk 'Izguba tekočega leta' in 'Prenesena akumulirana izguba' v bilanci stanja. Poleg tega je nova Računovodska smernica uvedla dodatne spremembe v členitvi bilance stanja ter izkaza poslovnega izida NCB. Namen teh sprememb je bil povečati preglednost in informacijsko vrednost računovodskih izkazov za uporabnike.

Vezana na te spremembe je tudi terjatev Banke Slovenije znotraj Evrosistema do ECB v povezavi s sistemom TARGET, ki je bila prej predstavljena skupaj z drugimi postavkami pod 'Druge terjatve znotraj Evrosistema (neto)'. Ta terjatev je zdaj predstavljena ločeno pod 'Terjatve v povezavi s TARGET'. Zneski za leto 2023 so bili ustrezno preračunani.

Revidiranje računovodskih izkazov

Računovodske izkaze je revidiralo podjetje Forvis Mazars d.o.o., ki je bilo imenovano za zunanjega revizorja Banke Slovenije za poslovna leta 2024 do 2026.

Bilanca stanja na dan 31. december 2024 in 31. december 2023

AKTIVA (v tisoč EUR)		Pojasnilo	31.12.2024	31.12.2023
1	Zlato in terjatve v zlatu	1	256.671	190.922
2	Terjatve do nerezidentov evrskega območja v tuji valuti	2	2.464.990	1.953.913
2.1	Terjatve do Mednarodnega denarnega sklada (MDS)		1.205.240	1.158.770
2.2	Računi pri bankah in naložbe v vrednostne papirje, tuja posojila in druge terjatve do tujine		1.259.750	795.142
3	Terjatve do rezidentov evrskega območja v tuji valuti	3	26.279	40.333
4	Terjatve do nerezidentov evrskega območja v eurih	4	1.392.428	1.192.968
4.1	Računi pri bankah, naložbe v vrednostne papirje in posojila		1.392.428	1.192.968
4.2	Terjatve iz naslova posojil v skladu z ERM II		-	-
5	Posojila kreditnim institucijam evrskega območja iz naslova denarne politike v eurih	5	-	73.670
5.1	Operacije glavnega refinanciranja		-	-
5.2	Operacije dolgoročnejšega refinanciranja		-	73.670
5.3	Povratne operacije finega uravnavanja		-	-
5.4	Strukturne povratne operacije		-	-
5.5	Odprta ponudba mejnega posojanja		-	-
5.6	Posojila povezana s pozivi h kritju		-	-
6	Druge terjatve do kreditnih institucij evrskega območja v eurih	6	267	298
7	Vrednostni papirji rezidentov evrskega območja v eurih	7	17.977.574	18.182.751
7.1	Vrednostni papirji za namene izvajanja denarne politike		15.875.092	16.658.669
7.2	Drugi vrednostni papirji		2.102.482	1.524.082
8	Javni dolg v eurih		-	-
9	Terjatve znotraj Evrosistema	8	13.278.429	15.798.374
9.1	Udeležba v ECB		91.359	84.067
9.2	Terjatve, enakovredne prenosu deviznih rezerv		200.458	194.257
9.3	Terjatve v povezavi s TARGET		12.986.612	15.520.049
9.4	Neto terjatve v povezavi z razdelitvijo euro bankovcev znotraj Evrosistema		-	-
9.5	Druge terjatve znotraj Evrosistema (neto)		-	-
10	Neporavnane postavke	9	6	11
11	Druga sredstva	10	541.211	542.243
11.1	Kovanci evrskega območja		4.029	2.351
11.2	Opredmetena in neopredmetena osnovna sredstva		62.579	53.337
11.3	Ostala finančna sredstva		52.736	51.746
11.4	Učinki vrednotenja zabilančnih instrumentov		7.756	6.532
11.5	Aktivne časovne razmejčitve		258.390	265.434
11.6	Razno		155.721	162.843
Skupaj aktiva			35.937.854	37.975.482

PASIVA (v tisoč EUR)	Pojasnilo	31.12.2024	31.12.2023
1 Bankovci v obtoku	11	7.219.023	6.887.963
2 Obveznosti do kreditnih institucij evrskega območja iz naslova denarne politike v eurih	12	7.381.309	11.069.212
2.1 Tekoči računi (pokrivanje sistema obveznih rezerv)		896.077	538.419
2.2 Odprta ponudba mejnega deponiranja		6.485.232	10.530.794
2.3 Operacije za vezane vloge		-	-
2.4 Povratne operacije finega uravnavanja		-	-
2.5 Vloge povezane s pozivi h kritju		-	-
3 Druge obveznosti do kreditnih institucij evrskega območja v eurih	13	223.404	391.681
4 Izdani dolžniški certifikati		-	-
5 Obveznosti do drugih rezidentov evrskega območja v eurih	14	7.116.808	6.806.497
5.1 Obveznosti do države		6.570.834	6.105.545
5.2 Ostale obveznosti		545.974	700.952
6 Obveznosti do nerezidentov evrskega območja v eurih	15	219.897	272.362
7 Obveznosti do rezidentov evrskega območja v tuji valuti	16	20.432	27.018
8 Obveznosti do nerezidentov evrskega območja v tuji valuti		-	-
8.1 Vpogledne in vezane vloge		-	-
8.2 Obveznosti iz naslova posojil v skladu z ERM II		-	-
9 Protipostavka dodeljenih SDR	17	975.943	945.834
10 Obveznosti znotraj Evrosistema	18	10.624.167	9.412.578
10.1 Obveznosti, enakovredne prenosu deviznih rezerv		-	-
10.2 Obveznosti v povezavi s TARGET		-	-
10.3 Neto obveznosti v povezavi z razdelitvijo euro bankovcev znotraj Evrosistema		10.554.018	9.353.321
10.4 Druge obveznosti znotraj Evrosistema (neto)		70.149	59.256
11 Neporavnane postavke		-	-
12 Druge obveznosti	19	234.064	248.448
12.1 Učinki vrednotenja zabilančnih instrumentov		21	-
12.2 Pasivne časovne razmejitve		127.402	147.114
12.3 Razno		106.641	101.334
13 Rezervacije	20	136.171	317.656
13.1 Rezervacije za tveganja		122.542	303.388
13.2 Druge rezervacije		13.629	14.268
14 Računi vrednotenja	21	523.166	342.451
15 Kapital in rezerve	22	1.262.227	1.252.804
15.1 Kapital		8.346	8.346
15.2 Rezerve		1.253.881	1.244.458
16 Prenesena akumulirana izguba		-	-
17 Presežek prihodkov / (odhodkov) tekočega leta		1.243	977
Skupaj pasiva		35.937.854	37.975.482

Izkaz poslovnega izida za leti, ki sta se končali 31. decembra 2024 in 2023

(v tisoč EUR)		Pojasnilo	2024	2023
1	Neto obrestni prihodki / (odhodki)	26	-165.086	-161.566
1.1	Obrestni prihodki		890.564	772.514
1.2	Obrestni odhodki		-1.055.650	-934.080
2	Neto rezultat iz finančnih operacij in zmanjšanja knjigovodske vrednosti finančnih sredstev in pozicij	27	82.661	3.855
2.1	Realizirani prihodki / odhodki iz finančnih operacij		87.660	9.401
2.2	Zmanjšanje knjigovodske vrednosti finančnih sredstev in pozicij		-4.999	-5.547
3	Neto rezultat združevanja denarnih prihodkov	28	-69.944	-59.461
4	Neto prihodki / (odhodki) iz provizij	29	13.692	12.880
5	Prihodki od lastniških vrednostnih papirjev in udeležb	30	9.768	7.598
6	Drugi prihodki	31	3.496	3.497
7	Stroški dela	32	-35.162	-33.074
8	Drugi poslovni stroški	33	-12.582	-10.454
9	Amortizacija opredmetenih in neopredmetenih stalnih sredstev	34	-2.329	-2.452
10	Stroški tiskanja bankovcev	35	-1.532	-1.034
11	Drugi stroški	36	-2.584	-987
	Presežek prihodkov / (odhodkov) pred prenosom v / črpanjem rezervacij za tveganja		-179.603	-241.200
12	Prenos v / črpanje rezervacij za tveganja	37	180.846	242.177
13	Davek in druge državne obremenitve prihodka		-	-
	Presežek prihodkov / (odhodkov) tekočega leta	38	1.243	977

Pojasnila na straneh 16 do 36 so sestavni del računovodskih izkazov.

Nerevidirani računovodski izkazi so bili 4. marca 2025 potrjeni s strani Sveta Banke Slovenije, končni računovodski izkazi pa so bili s strani Sveta Banke Slovenije potrjeni 31. marca 2025 in podpisani s strani namestnika predsednika Sveta Banke Slovenije:

Primož Dolenc
namestnik predsednika Sveta Banke
namestnik guvernerja Banke Slovenije

V skladu z 49. členom Zakona o Banki Slovenije, Banka Slovenije z računovodskimi izkazi seznani Državni zbor Republike Slovenije.

Pojasnila k bilanci stanja

1. Zlato in terjatve v zlatu

Z izjemo zaloge zlata v Banki Slovenije, imetje Banke Slovenije v zlatu predstavlja zlato na računu pri tujih bankah. V letnem obračunu je zlato vrednoteno na osnovi cene unče zlata (ozf) v eurih, ki izhaja iz cene zlata v ameriških dolarjih na londonski borzi na dan 31. december 2024. Ta cena, ki jo je sporočila ECB, znaša 2.511,069 EUR za unčo zlata, v primerjavi z 1.867,828 na 29. december 2023. Nerealizirani pozitivni učinki vrednotenja v višini 207,3 mio EUR so izkazani v postavki obveznosti bilance stanja 'Računi vrednotenja'.

	000 EUR	V unčah zlata
Stanje na dan 31. december 2022	174.388	102.216
Vrednotenje zlata ob koncu leta 2023	16.534	-
Stanje na dan 31. december 2023	190.922	102.216
Vrednotenje zlata ob koncu leta 2024	65.749	-
Stanje na dan 31. december 2024	256.671	102.216

2. Terjatve do nerezidentov evrskega območja v tuji valuti

Ta postavka vključuje imetja SDR, dodeljena s strani MDS, ter terjatve v tuji valuti do nerezidentov evrskega območja, vključene v devizne rezerve Banke Slovenije.

Podpostavka 2.1 'Terjatve do Mednarodnega denarnega sklada (MDS)' sestavljajo rezervna tranša, imetja na SDR računu pri MDS in depozit v sklad PRGT-DIA¹⁵. Terjatve MDS obrestuje po obrestni meri, ki se izračunava tedensko.

Rezervna tranša predstavlja razliko med kvoto Slovenije v MDS in imetji MDS v eurih pri Banki Slovenije.

Imetja na SDR računu pri MDS so sredstva rezerv, ki jih je kreiral MDS in razdelil svojim članicam z namenom povečanja mednarodne likvidnosti. Uporabljajo se za transakcije med uradnimi denarnimi oblastmi.

Depozit v sklad PRGT-DIA je namenjen generiranju subvencijskega prispevka Slovenije v korist sklada PRGT.

SDR je opredeljen kot košarica valut. Njegova vrednost je določena kot tehtano povprečje tečajev petih valut (USD, GBP, JPY, EUR in CNY). Vse terjatve so izkazane v bilanci stanja po tržnem tečaju 1 SDR = 1,2544 EUR (31. december 2023: 1 SDR = 1,2157 EUR), ki ga je izračunala ECB konec leta za vse centralne banke Evrosistema. Na datum bilance stanja je bil tržni tečaj SDR nad povprečnim stroškom te valute, zato so bili pozitivni učinki vrednotenja v skladu z računovodskimi pravili prepoznani v postavki obveznosti bilance stanja 'Računi vrednotenja'.

¹⁵ Poverty Reduction and Growth Trust – Deposit and Investment account

	31.12.2024		31.12.2023		Sprememba	
	000 SDR	000 EUR	000 SDR	000 EUR	000 SDR	000 EUR
Kvota	586.500	735.706	586.500	713.008	-	22.698
manj EUR imetja MDS	-445.695	-559.080	-423.539	-514.896	-22.156	-44.184
Rezervna tranša pri MDS	140.805	176.626	162.961	198.112	-22.156	-21.486
SDR	745.005	934.534	790.210	960.658	-45.205	-26.124
Depozit v sklad PRGT	75.000	94.080	-	-	75.000	94.080
Skupaj	960.810	1.205.240	953.171	1.158.770	7.638	46.469

Podpostavka 2.2 'Računi pri bankah in naložbe v vrednostne papirje, tuja posojila in druge terjatve do tujine' vključuje sredstva v tuji valuti, naložena pri nerezidentih evrskega območja. Sredstva v tuji valuti so v tej podpostavki izkazana v evrski protivrednosti, izračunani na podlagi tržnih tečajev na dan 31. december 2024.

Sestava sredstev v tuji valuti glede na vrsto naložbe:

	31.12.2024	31.12.2023	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Vpogledne vloge	1.645	4.053	-2.409
Dolžniški vrednostni papirji	658.619	379.390	279.228
Investicijski skladi	599.486	411.699	187.788
Skupaj	1.259.750	795.142	464.608

Valutna struktura sredstev v tuji valuti:

	31.12.2024	31.12.2023	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
USD	1.176.925	719.410	457.516
CNY	82.217	75.443	6.774
Druge valute	608	290	318
Skupaj	1.259.750	795.142	464.608

Delitev dolžniških vrednostnih papirjev po preostali dospelosti:

	31.12.2024	31.12.2023	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Do 1 leta	84.830	5.762	79.067
Od 1 do 5 let	327.770	215.990	111.780
Več kot 5 let	246.019	157.638	88.381
Skupaj	658.619	379.390	279.228

3. Terjatve do rezidentov evrskega območja v tuji valuti

Sredstva v tuji valuti, naložena pri rezidentih evrskega območja, so naložena v vpogledne vloge ter dolžniške vrednostne papirje v tuji valuti.

Sredstva v tuji valuti so izkazana v evrski protivrednosti, izračunani na podlagi tržnih tečajev na dan 31. december 2024.

Sestava sredstev v tuji valuti glede na vrsto naložbe:

	31.12.2024	31.12.2023	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Vpogledne vloge	9	8	1
Dolžniški vrednostni papirji	26.270	40.325	-14.055
Skupaj	26.279	40.333	-14.054

Valutna struktura sredstev v tuji valuti:

	31.12.2024	31.12.2023	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
USD	26.279	40.333	-14.054
Skupaj	26.279	40.333	-14.054

Delitev dolžniških vrednostnih papirjev po preostali dospelosti:

	31.12.2024	31.12.2023	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Do 1 leta	-	25.084	-25.084
Od 1 do 5 let	9.469	2.600	6.868
Več kot 5 let	16.802	12.640	4.161
Skupaj	26.270	40.325	-14.055

4. Terjatve do nerezidentov evrskega območja v eurih

Sredstva v eurih, naložena pri nerezidentih evrskega območja, ki so vključena v to bilančno postavko, so naložena v vpogledne vloge in dolžniške vrednostne papirje.

Sestava sredstev v EUR glede na vrsto naložbe:

	31.12.2024	31.12.2023	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Vpogledne vloge	0	0	-
Dolžniški vrednostni papirji	1.392.428	1.192.968	199.461
Skupaj	1.392.428	1.192.968	199.461

Delitev dolžniških vrednostnih papirjev po preostali dospelosti:

	31.12.2024	31.12.2023	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Do 1 leta	314.599	304.962	9.637
Od 1 do 5 let	754.485	701.766	52.719
Več kot 5 let	323.344	186.240	137.104
Skupaj	1.392.428	1.192.968	199.461

5. Posojila kreditnim institucijam evrskega območja iz naslova denarne politike v eurih

Ta postavka izkazuje operacije, ki jih izvaja Banka Slovenije v okviru enotne denarne politike Evrosistema in odraža obseg in strukturo refinanciranja slovenskih kreditnih institucij s strani Banke Slovenije.

Celotno imetje sredstev iz naslova denarne politike v Evrosistemu znaša 34.221 mio EUR (31. december 2023: 410.290 mio EUR, od tega je Banka Slovenije izkazovala 74 mio EUR). Ob koncu leta

2024 Banka Slovenije nima pozicij iz tega naslova. V skladu s 32.4 členom Statuta ESCB in ECB se izgube pri izvajanju denarne politike, v kolikor bi se realizirale, na podlagi odločitve Sveta ECB v celoti porazdelijo med NCB Evrosistema v sorazmerju z njihovimi veljavnimi deleži v ključu za vpis kapitala ECB (glej postavko obveznosti bilance stanja 'Rezervacije').

Izgube se lahko realizirajo samo v primeru neplačila nasprotne stranke ter hkratne nezadostne povrnitve sredstev iz prodaje zavarovanja, ki ga je zagotovila nasprotna stranka. Za posebej določena zavarovanja, ki jih NCB lahko sprejme po lastnem preudarku, je bila na podlagi odločitve Sveta ECB delitev tveganj izključena.

	31.12.2024	31.12.2023	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Operacije dolgoročnejšega refinanciranja	-	73.670	-73.670
Skupaj	-	73.670	-73.670

Operacije dolgoročnejšega refinanciranja so namenjene zagotavljanju dodatnega dolgoročnejšega refinanciranja nasprotnim strankam. Izvajale so se po fiksni obrestni meri s polno dodelitvijo.

Poleg serije sedmih četrtletno izvedenih ciljno usmerjenih operacij dolgoročnejšega refinanciranja (TLTRO-III), ki je bila uvedena v 2019, je Svet ECB decembra 2020 tej seriji dodal tri dodatne operacije, ki so bile izvedene med junijem in decembrom 2021. Ročnost operacij je bila tri leta, torej je zadnja operacija dospela v letu 2024. Pri vseh operacijah TLTRO-III so imeli udeleženci po 12 mesecih po poravnavi posamezne operacije TLTRO-III možnost na četrtletni ravni predčasno delno ali v celoti vrniti operacijo. Obrestne mere teh operacij so lahko bile največ 50 bazičnih točk pod povprečno obrestno mero mejnega depozita v obdobju med 24. junijem 2020 in 23. junijem 2022, vendar v nobenem primeru niso smele biti nižje od -1%, ter so bile določene - za zadevno obdobje - v višini povprečne obrestne mere mejnega depozita v preostalem obdobju trajanja posamezne operacije¹⁶.

Dejanske obrestne mere so bile znane šele ob dospelosti ali predčasnem poplačilu posamezne operacije, pred tem so se za izračun TLTRO-III natečenih obresti uporabile zanesljiva ocena. To pomeni, da je bila za letne računovodske izkaze 2023 obrestna mera za izračun TLTRO-III razmejenih obresti indeksirana glede na povprečne uporabljene ključne obrestne mere ECB od začetka zadnjega obrestnega obdobja teh operacij, ki se je pričelo 23. novembra 2022. Razlika med razmejenimi in dejanskimi obrestmi se odraža v finančnem rezultatu za leto 2024.

6. Druge terjatve do kreditnih institucij evrskega območja v eurih

Ta postavka v višini 0,3 mio EUR (31. december 2023: 0,3 mio EUR) obsega terjatve do kreditnih institucij, ki niso povezane z operacijami denarne politike. Sredstva so naložena v vpogledne vloge.

7. Vrednostni papirji rezidentov evrskega območja v eurih

Ta postavka obsega vrednostne papirje za namene izvajanja denarne politike in druge vrednostne papirje izdajateljev evrskega območja, denominirane v eurih.

¹⁶ Svet ECB je 27. oktobra 2022 sklenil, da bo od 23. novembra 2022 do datuma dospelosti ali predčasnega vračila vsake posamezne neporavnane operacije TLTRO-III obrestna mera za operacije TLTRO-III indeksirana na povprečne uporabljene ključne obrestne mere ECB v tem obdobju.

Podpostavka 7.1 'Vrednostni papirji za namene izvajanja denarne politike' na dan 31. december 2024 zajema vrednostne papirje, ki jih je Banka Slovenije pridobila v okviru tretjega programa nakupa kritih obveznic (CBPP3)¹⁷, programa nakupa vrednostnih papirjev javnega sektorja na sekundarnih trgih (PSPP)¹⁸ in programa nakupa vrednostnih papirjev ob pandemiji (PEPP)¹⁹.

V letu 2024 se je portfelj vrednostnih papirjev, kupljenih v okviru programa nakupa vrednostnih papirjev (APP)²⁰ nadalje zmanjševal, saj je Evrosistem z julijem 2023 prenehal z reinvestiranjem glavnice iz dospelih vrednostnih papirjev²¹.

Evrosistem je v prvi polovici leta 2024, na podlagi odločitve Sveta ECB v decembru 2023²², nadaljeval z reinvestiranjem glavnice dospelih vrednostnih papirjev, kupljenih v okviru programa PEPP²³. V drugi polovici leta 2024 se je portfelj PEPP zmanjševal v povprečju za 7,5 mrd EUR mesečno, saj Evrosistem ni več v celoti reinvestiral glavnice dospelih vrednostnih papirjev. Konec leta 2024 se je prenehalo z reinvestiranjem v okviru PEPP.

Vrednostni papirji, kupljeni v okviru navedenih programov, se vrednotijo po amortizirani nabavni vrednosti in so predmet morebitnih oslabitev (glej 'Vrednostni papirji za namene denarne politike' v računovodskih politikah).

Amortizirane nabavne vrednosti vrednostnih papirjev v lasti Banke Slovenije, kot tudi njihove tržne vrednosti²⁴ (slednje se ne pripoznajo v bilanci stanja ali izkazu poslovnega izida, temveč prikazujejo le zaradi namena primerjave), so sledeče:

	31.12.2024		31.12.2023		Sprememba	
	Amortiz. nabavna vrednost	Tržna vrednost	Amortiz. nabavna vrednost	Tržna vrednost	Amortiz. nabavna vrednost	Tržna vrednost
	000 EUR	000 EUR	000 EUR	000 EUR	000 EUR	000 EUR
CBPP3 vrednostni papirji	201.587	198.308	279.525	270.013	-77.938	-71.705
PSPP vrednostni papirji	10.324.955	9.305.105	10.862.439	9.667.704	-537.484	-362.598
PEPP vrednostni papirji	5.348.551	4.598.138	5.516.705	4.632.688	-168.154	-34.550
Skupaj	15.875.092	14.101.552	16.658.669	14.570.406	-783.576	-468.854

¹⁷ Sklep Evropske centralne banke z dne 3. februarja 2020 o izvajanju tretjega programa nakupa kritih obveznic (prenovljen) (ECB/2020/8), Uradni list EU, L 39, 12.02.2020, str. 6-11, s spremembami.

¹⁸ Sklep Evropske centralne banke z dne 3. februarja 2020 o programu nakupa vrednostnih papirjev javnega sektorja na sekundarnih trgih (prenovljen) (ECB/2020/9), Uradni list EU, L 39, 12.02.2020, str. 12-18.

¹⁹ Sklep Evropske centralne banke z dne 24. marca 2020 o začasnem izrednem programu nakupa vrednostnih papirjev ob pandemiji (ECB/2020/17), Uradni list EU, L 91, 25.03.2020, str. 1-4, s spremembami.

²⁰ Program nakupov vrednostnih papirjev zajema CBPP3, program nakupa listinjenih vrednostnih papirjev (ABSPP), PSPP in program nakupa vrednostnih papirjev podjetniškega sektorja (CSPP). Dodatne podrobnosti glede APP so na voljo [na spletni strani ECB](#).

²¹ Sporočilo za javnost z dne 15. junij 2023 o odločitvah Sveta ECB.

²² Sporočilo za javnost z dne 14. december 2023 o odločitvah Sveta ECB.

²³ Dodatne podrobnosti glede PEPP so na voljo [na spletni strani ECB](#).

²⁴ Tržne vrednosti so indikativne in temeljijo na tržnih kotacijah. V primerih, kjer tržne kotacije niso bile razpoložljive, so bile tržne cene ocenjene z uporabo internih modelov Evrosistema.

Delitev vrednostnih papirjev za namene izvajanja denarne politike po preostali dospelosti:

	31.12.2024	31.12.2023	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Do 1 leta	1.113.125	870.670	242.455
Od 1 do 5 let	5.107.566	5.129.817	-22.250
Več kot 5 let	9.654.402	10.658.182	-1.003.781
Skupaj	15.875.092	16.658.669	-783.576

Svet ECB redno ocenjuje finančna tveganja, povezana z vrednostnimi papirji, pridobljenimi v okviru teh programov. V tem okviru se testi oslabilve izvajajo letno na podlagi podatkov ob koncu leta in so potrjeni s strani Sveta ECB. Pri teh testih se indikatorji oslabilve ocenijo ločeno za vsak posamezen program. V primerih, ko so identificirani indikatorji oslabilve, se izvede nadaljnja analiza z namenom potrditve, da neugoden dogodek ni vplival na denarne tokove iz naslova vrednostnih papirjev.

Celotno imetje vrednostnih papirjev, pridobljenih v okviru programov CBPP, SMP, ABSPP, PSPP, CSPP in PEPP, v Evrosistemu znaša 4.283.370 mio EUR (31. december 2023: 4.694.345 mio EUR), od tega Banka Slovenije izkazuje 15.875 mio EUR (31. december 2023: 16.659 mio EUR). V skladu s sklepom Sveta ECB, sprejetim na podlagi 32.4 člena Statuta ESCB in ECB, se izgube pri vrednostnih papirjih, pridobljenih v okviru programov SMP, CBPP3, ABSPP, CSPP in PEPP (razen pri vrednostnih papirjih javnega sektorja) ter vrednostnih papirjih, pridobljenih v okviru programov PSPP, izdanih s strani mednarodne organizacije ali multilateralne razvojne banke, v kolikor bi se realizirale, v celoti porazdelijo med NCB Evrosistema v sorazmerju z njihovimi veljavnimi deleži v ključu za vpis kapitala ECB.

Na podlagi testa oslabilve, izvedenim na dan 31. decembra 2024, Banka Slovenije ni zabeležila nobenih izgub iz naslova vrednostnih papirjev za namene izvajanja denarne politike.

Podpostavka 7.2 'Drugi vrednostni papirji' obsega portfelj vrednostnih papirjev državnih, bančnih in podjetniških izdajateljev evrskega območja.

Delitev vrednostnih papirjev po portfeljih:

	31.12.2024	31.12.2023	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Tržni vrednostni papirji razen tistih, ki so razvrščeni kot 'v posesti do dospelosti'	2.102.482	1.524.082	578.399
Skupaj	2.102.482	1.524.082	578.399

Delitev vrednostnih papirjev po preostali dospelosti:

	31.12.2024	31.12.2023	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Do 1 leta	349.208	119.826	229.382
Od 1 do 5 let	1.035.293	905.693	129.599
Več kot 5 let	717.981	498.563	219.418
Skupaj	2.102.482	1.524.082	578.399

8. Terjatve znotraj Evrosistema

Podpostavka 9.1 izkazuje udeležbo Banke Slovenije v ECB in vključuje (i) vplačani delež Banke Slovenije v vpisanem kapitalu ECB, (ii) neto znesek, ki ga je Banka Slovenije plačala zaradi povečanja njenega deleža v vrednosti lastnega kapitala ECB, ki izhaja iz vseh preteklih prilagoditev ključev za vpis kapitala ECB, in (iii) prispevek v skladu s členom 48.2 Statuta ESCB in ECB.

V skladu z 28. členom Statuta ESCB in ECB so nacionalne centralne banke ESCB edini vpisniki kapitala ECB. Vpisovanje kapitala se izvede po deležih, določenih v skladu z 29. členom Statuta ESCB in ECB, ter se prilagaja vsakih pet let ali ob vsakokratni spremembi sestave nacionalnih centralnih bank ESCB. Zadnja taka prilagoditev je bila izvedena na dan 1. januar 2024. Posledično se je 1. januarja 2024 delež Banke Slovenije v vpisanem kapitalu ECB – skupaj v višini 10,8 mrd EUR - povečal iz 0,3916% na 0,4041% in vplačani znesek v okviru postavke sredstev 9.1 'Udeležba v ECB' za 1,4 mio EUR na 43,7 mio EUR, kot rezultat dodatnega prispevka v kapital ECB.

Vpisani in vplačani kapital sedemindvajsetih centralnih bank Evropske skupnosti v kapitalu ECB na dan 31.12.2024 znaša:

	Ključ za vpis kapitala ECB (%)	Vpisani kapital ECB v EUR	Vplačani kapital ECB v EUR	Ključ v okviru Evrosistema (%)
Nationale Bank van België/ Banque Nationale de Belgique	3,0005	324.804.337	324.804.337	3,6695
Deutsche Bundesbank	21,7749	2.357.134.464	2.357.134.464	26,6301
Eesti Pank	0,2437	26.380.542	26.380.542	0,2980
Central Bank of Ireland	1,7811	192.804.201	192.804.201	2,1782
Bank of Greece	1,8474	199.981.181	199.981.181	2,2593
Banco de España	9,6690	1.046.669.934	1.046.669.934	11,8249
Banque de France	16,3575	1.770.700.531	1.770.700.531	20,0047
Hrvatska narodna banka	0,6329	68.511.470	68.511.470	0,7740
Banca d'Italia	13,0993	1.418.000.151	1.418.000.151	16,0201
Central Bank of Cyprus	0,1802	19.506.663	19.506.663	0,2204
Latvijas Banka	0,3169	34.304.447	34.304.447	0,3876
Lietuvos bankas	0,4826	52.241.484	52.241.484	0,5902
Banque centrale du Luxembourg	0,2976	32.215.221	32.215.221	0,3640
Central Bank of Malta	0,1053	11.398.732	11.398.732	0,1288
De Nederlandsche Bank	4,8306	522.912.792	522.912.792	5,9077
Oesterreichische Nationalbank	2,4175	261.694.546	261.694.546	2,9565
Banco de Portugal	1,9014	205.826.684	205.826.684	2,3254
Banka Slovenije	0,4041	43.743.854	43.743.854	0,4942
Národná banka Slovenska	0,9403	101.787.541	101.787.541	1,1500
Suomen Pankki	1,4853	160.783.830	160.783.830	1,8165
Skupaj centralne banke evrskega območja	81,7681	8.851.402.606	8.851.402.606	100,0000
Bulgarian National Bank	0,9783	105.901.044	3.971.289	
Česká národní banka	1,9623	212.419.114	7.965.717	
Danmarks Nationalbank	1,7797	192.652.651	7.224.474	
Magyar Nemzeti Bank	1,5819	171.240.787	6.421.530	
Narodowy Bank Polski	6,0968	659.979.031	24.749.214	
Banca Națională a României	2,8888	312.712.804	11.726.730	
Sveriges Riksbank	2,9441	318.699.033	11.951.214	
Skupaj centralne banke izven evrskega območja	18,2319	1.973.604.464	74.010.167	
Skupaj centralne banke evrskega in izven evrskega območja	100,0000	10.825.007.070	8.925.412.773	

V skladu z 48.2 členom Statuta ESCB in ECB in pravnimi predpisi, ki jih je sprejel Svet ECB, je Banka Slovenije v letu 2007 vplačala 36,7 mio EUR kot prispevek na račune vrednotenja tuje valute, zlata in vrednostnih papirjev ECB ter v rezervacije ECB za finančna tveganja. Plačilo je bilo izvedeno v dveh delih. Kot rezultat razlike med evrsko protivrednostjo prenesenih deviznih rezerv na ECB po tekočih tečajih in terjatvijo Banke Slovenije iz tega naslova v skladu z njenim ključem za vpis kapitala (izkazano v podpostavki aktive 9.2) se je 3. januarja 2007 znesek v višini 7,6 mio EUR uporabil kot vnaprejšnji prispevek v rezerve, rezervacije in račune vrednotenja ECB. Preostali prispevek je Banka Slovenije vplačala po potrditvi Računovodskih izkazov ECB za leto 2006 s strani Sveta ECB v marcu 2007.

Banka Slovenije je 9. marca 2009, 12. julija 2013, 21. februarja 2014 in 23. februarja 2024 vplačala dodatni prispevek v rezerve in rezervacije ECB zaradi spremembe ključa za vpis kapitala ECB

1. januarja 2009, 1. julija 2013, 1. januarja 2014 in 1. januarja 2024. Kot rezultat prilagoditve ključa za vpis kapitala ECB na 1. januarja 2019 in 1. februarja 2020 se je relativni delež Banke Slovenije v vrednosti lastnega kapitala ECB zmanjšal.

	31.12.2024
	000 EUR
Prispevek k računom vrednotenja	
- vplačilo 3. januarja 2007	7.647
- vplačilo 12. marca 2007	18.105
Prispevek k rezervam in rezervacijam	
- vplačilo 12. marca 2007	10.947
Prispevek plačan 9. marca 2009	2.700
Prispevek plačan 12. julija 2013	50
Prispevek plačan 21. februarja 2014	5.350
Prispevek prejet 22. februarja 2019	-2.618
Prispevek prejet 28. februarja 2020	-504
Prispevek plačan 23. februarja 2024	5.938
Skupaj	47.615

Podpostavka 9.2 predstavlja terjatev Banke Slovenije v višini 200,5 mio EUR, ki izhaja iz prenesenih deviznih rezerv na ECB ob vstopu v Evrosistem. V skladu s členom 30.2 Statuta ESCB in ECB so ti prispevki določeni v sorazmerju z deležem NCB v vpisanem kapitalu ECB. V skladu s petletno prilagoditvijo deležev NCB v ključu za vpis kapitala ECB na dan 1. januar 2024 se je delež Banke Slovenije v vpisanem kapitalu ECB povečal. Posledično se je terjatev Banke Slovenije, denominirana v eurih, 1. januarja 2024 povečala za 6,2 mio EUR na 200,5 mio EUR.

Obresti na te terjatve so se izračunavale dnevno po zadnji razpoložljivi mejni obrestni meri, ki jo Evrosistem uporablja pri ponudbah operacij glavnega refinanciranja, prilagojeni tako, da odraža ničelni donos na del rezerv, prenesenih v zlatu (glej 'Dogodki po datumu bilance stanja' v računovodskih politikah).

Podpostavka 9.3 'Terjatve v povezavi s TARGET' v višini 12.986,6 mio EUR (31. december 2023: 15.520,0 mio EUR) predstavlja pozicijo Banke Slovenije do ECB (glej 'Saldi znotraj ESCB/Evrosistema' v računovodskih politikah).

Obresti na te terjatve so se izračunavale dnevno po zadnji razpoložljivi mejni obrestni meri, ki jo Evrosistem uporablja pri ponudbah operacij glavnega refinanciranja (glej 'Dogodki po datumu bilance stanja' v računovodskih politikah).

9. Naporavnane postavke

Te terjatve zajemajo transakcije, ki ob koncu poslovnega leta še niso bile poravnane.

10. Druga sredstva

Banka Slovenije izkazuje v podpostavki 11.1 'Kovanci evrskega območja' v višini 4,0 mio EUR imetja kovancev, ki jih izdaja Republika Slovenija (31. december 2023: 2,4 mio EUR).

Podpostavka 11.2 'Opredmetena in neopredmetena osnovna sredstva' vsebuje zemljišča in zgradbe, strojno in programsko opremo, pohištvo in drugo opremo.

	Zemljišča in zgradbe	Računalniki in oprema	Skupaj
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Nabavna ali ocenjena vrednost			
31. december 2023	50.849	35.386	86.236
Nabave	36	2.956	2.992
Prodaje	79	371	449
Prevrednotenje	8.684	-	8.684
31. december 2024	59.490	37.972	97.462
Odpisana vrednost			
31. december 2023	3.322	29.577	32.899
Prodaje	14	371	385
Strošek amortizacije	479	1.890	2.369
31. december 2024	3.787	31.096	34.883
Neodpisana vrednost			
31. december 2023	47.527	5.809	53.337
31. december 2024	55.703	6.876	62.579

V stanje zemljišč in zgradb na dan 31. december 2024 so vključene tudi naložbe v nepremičnine v Republiki Avstriji v višini 30,6 mio EUR (31. december 2023: 21,9 mio EUR). Nadalje Banka Slovenije od leta 2019 dalje med osnovnimi sredstvi pripoznava dolgoročne najeme kot pravico do uporabe sredstev.

Podpostavka 11.3 'Ostala finančna sredstva' v višini 52,7 mio EUR (31. december 2023: 51,7 mio EUR) vsebuje udeležbo Banke Slovenije v mednarodnih finančnih institucijah in druga finančna sredstva.

Podpostavka 11.4 'Učinki vrednotenja zabilančnih instrumentov' v višini 7,8 mio EUR (31. december 2023: 6,5 mio EUR) zajema pozitivne učinke vrednotenja, ki se nanašajo na terminski del valutnih zamenjav, sklenjenih v letu 2024, ki bodo poravnane v naslednjem letu. Ob koncu leta 2023 je saldo zajemal tudi učinke vrednotenja transakcij kupoprodaje tuje valute. Valutne zamenjave in kupoprodaje tuje valute so evidentirane na zabilančnih računih.

Podpostavka 11.5 'Aktivne časovne razmejitve' v višini 258,4 mio EUR (31. december 2023: 265,4 mio EUR) obsega razmejene prihodke na dan 31. december 2024. Ti se v glavnem nanašajo na obresti, natečene v obravnavanem letu in zapadle v plačilo v prihodnjem poslovnem letu.

Podpostavka 11.6 'Razno' v višini 155,7 mio EUR (31. december 2023: 162,8 mio EUR) vključuje skrbniška in druga sredstva.

11. Bankovci v obtoku

Ta postavka predstavlja delež Banke Slovenije v celotni vrednosti euro bankovcev v obtoku (glej 'Bankovci v obtoku' v računovodskih politikah).

	31.12.2024	31.12.2023	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Skupna vrednost euro bankovcev, ki jih je dala v obtok Banka Slovenije	17.773.041	16.241.284	1.531.757
Obveznosti iz ECB deleža euro bankovcev v obtoku	-627.971	-598.844	-29.127
Obveznosti iz deleža Banke Slovenije v ključu za vpis kapitala ECB	-9.926.047	-8.754.477	-1.171.570
Skupaj bankovci v obtoku	7.219.023	6.887.963	331.061

Tekom leta 2024 se je skupna vrednost bankovcev v obtoku v Evrosistemu povečala za 1,3%. Po ključu za razdelitev bankovcev izkazuje Banka Slovenije ob koncu leta bankovce v obtoku v vrednosti 7.219,0 mio EUR, v primerjavi s 6.888,0 mio EUR ob koncu leta 2023. Vrednost euro bankovcev, ki jih je Banka Slovenije dejansko dala v obtok v letu 2024, se je povečala za 9,4% z 16.241,3 EUR na 17.773,0 mio EUR. Glede na to, da je ta vrednost večja od dodeljenega zneska, se razlika v višini 10.554,0 mio EUR (v primerjavi z 9.353,3 mio EUR ob koncu leta 2023) izkazuje v podpostavki obveznosti bilance stanja 10.3 'Neto obveznosti iz naslova razdelitve euro bankovcev znotraj Evrosistema'.

12. Obveznosti do kreditnih institucij evrskega območja iz naslova denarne politike v eurih

	31.12.2024	31.12.2023	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Vpogledne vloge (pokrivanje sistema obveznih rezerv)	896.077	538.419	357.658
Odprta ponudba mejnega deponiranja	6.485.232	10.530.794	-4.045.561
Skupaj	7.381.309	11.069.212	-3.687.903

Vpogledne vloge zajemajo stanja na računih rezerv kreditnih institucij, za katere veljajo zahteve glede obveznih rezerv, brez sredstev teh kreditnih institucij, ki niso prosto razpoložljiva, ter sredstev na računih tistih kreditnih institucij, ki so izvzete iz zahtev obveznih rezerv, in so razkrita v okviru pasivne bilančne postavke 3 'Druge obveznosti do kreditnih institucij evrskega območja v eurih'.

Rezerve kreditnih institucij so se do višine izračunanih obveznih rezerv do 20. decembra 2022 obrestovale po povprečni mejni obrestni meri v zadevnem obdobju izpolnjevanja obveznih rezerv, ki jo je Evrosistem uporabljal pri avkcijah operacij glavnega refinanciranja, v obdobju med 21. decembrom 2022 in 19. septembrom 2023 pa po obrestni meri mejnega depozita. Na podlagi sklepa Sveta ECB z dne 27. julija 2023 se ta stanja od 20. septembra 2023 dalje obrestujejo po ničelni obrestni meri.

Mejni depozit z ročnostjo čez noč plasirajo slovenske banke v okviru instrumenta odprte ponudbe mejnega depozita Evrosistema, ki je namenjen dnevnemu umiku likvidnosti po vnaprej znani obresti meri.

13. Druge obveznosti do kreditnih institucij evrskega območja v eurih

Postavka 3 'Druge obveznosti do kreditnih institucij v eurih' v višini 223,4 mio EUR (31. december 2023: 391,7 mio) zajema sredstva iz naslova denarnega zavarovanja pri posojanju vrednostnih papirjev, kupljenih v okviru APP in lastnih naložb.

14. Obveznosti do drugih rezidentov evrskega območja v eurih

Podpostavka 5.1 'Obveznosti do države' vsebuje vpogledne vloge države v eurih. Vloge drugih javnih institucij obsegajo stanja na računih občin ter sredstva sklada za likvidacijo bank in sklada za jamstvo vlog.

	31.12.2024	31.12.2023	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Vpogledne in posebne vloge države	6.168.051	5.580.903	587.148
Vloge drugih javnih institucij	402.782	524.642	-121.860
Skupaj	6.570.834	6.105.545	465.288

Podpostavka 5.2 'Ostale obveznosti' v višini 546,0 mio EUR (31. december 2023: 701,0 mio EUR) vključuje račune KDD in Bankarta.

15. Obveznosti do nerezidentov evrskega območja v eurih

Bilančna postavka 'Obveznosti do nerezidentov evrskega območja v eurih' v višini 219,9 mio EUR (31. december 2023: 272,4 mio EUR) vsebuje sredstva iz naslova denarnega zavarovanja pri posojanju vrednostnih papirjev, kupljenih v okviru APP in lastnih naložb, ter evrske vloge mednarodnih in nadsacionalnih organizacij. V to bilančno postavko je vključen tudi račun MDS št. 2.

16. Obveznosti do rezidentov evrskega območja v tuji valuti

Ta postavka v višini 20,4 mio EUR (31. december 2023: 27,0 mio EUR) zajema vpogledne vloge ter posebna sredstva države v tuji valuti.

17. Protipostavka dodeljenih SDR

Postavka v višini 975,9 mio EUR (31. december 2023: 945,8 mio EUR) predstavlja obveznost Banke Slovenije do MDS iz naslova dodeljenih SDR Republiki Sloveniji kot posledica njenega članstva v MDS. Obveznost konec leta 2024 je prikazana v bilanci stanja na osnovi tržnega tečaja 1 SDR = 1,2544 EUR (31. december 2023: 1 SDR = 1,2157 EUR), ki ga je izračunala ECB konec leta za vse centralne banke Evrosistema.

18. Obveznosti znotraj Evrosistema

Podpostavka 10.3 'Neto obveznosti iz naslova razdelitve euro bankovcev znotraj Evrosistema' v višini 10.554,0 mio EUR izkazuje terjatve in obveznosti Banke Slovenije do Evrosistema iz naslova razdelitve euro bankovcev znotraj Evrosistema (glej 'Bankovci v obtoku' in 'Saldi znotraj ESCB/Evrosistema' v računovodskih politikah)²⁵. Povečanje neto obveznosti v primerjavi z letom 2023 (za 1.201 mio EUR) je bilo posledica povečanja zneska bankovcev, ki jih je v obtok v letu 2024 dala Banka Slovenije (za 9,4% v primerjavi s koncem leta 2023) in povečanja vrednosti euro bankovcev v obtoku v Evrosistemu (za 1,3% v primerjavi s koncem leta 2023).

Obračun obresti na te obveznosti se je izvajal dnevno po zadnji razpoložljivi mejni obrestni meri, ki jo Evrosistem uporablja pri ponudbah operacij glavnega refinanciranja (glej 'Dogodki po datumu bilance stanja' v računovodskih politikah).

Podpostavka 10.4 'Druge obveznosti znotraj Evrosistema (neto)' predstavlja pozicijo nasproti ECB iz naslova združevanja in razdelitve denarnega prihodka znotraj Evrosistema, dokler ni poravnana. Pozicija ob koncu leta izkazuje kreditno stanje v višini 70,1 mio EUR (31. december 2023: 59,3 mio EUR) (glej 'Neto rezultat združevanja denarnih prihodkov' v pojasnilih izkaza poslovnega izida).

19. Druge obveznosti

Podpostavka 12.1 'Učinki vrednotenja zabilančnih instrumentov' zajema učinke vrednotenja transakcij kupoprodaje tuje valute, sklenjenih v letu 2024, ki se bile poravnane v naslednjem letu. Na dan 31.12.2023 takih obveznosti ni bilo.

Podpostavka 12.2 'Pasivne časovne razmejitve' v višini 127,4 mio EUR (31. december 2023: 147,1 mio EUR) vključuje razmejene obrestne in druge odhodke na dan 31. december 2024, natečene v obravnavanem letu, ki dospejo v plačilo v naslednjem poslovnem letu ali kasneje.

Podpostavka 12.3 'Razno' v višini 106,6 mio EUR (31. december 2023: 101,3 EUR) se nanaša v glavnem na obveznosti iz naslova skrbniških poslov ter znesek nevrnjenih tolarskih bankovcev.

20. Rezervacije

	31.12.2024	31.12.2023	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Rezervacije za tveganja	122.542	303.388	-180.846
Druge rezervacije	13.629	14.268	-639
Skupaj	136.171	317.656	-181.485

²⁵ V skladu z računovodskimi predpisi v Evrosistemu glede izdajanja euro bankovcev je 8% celotne vrednosti euro bankovcev v obtoku dodeljenih ECB na mesečni osnovi. Preostalih 92% vrednosti euro bankovcev v obtoku se prav tako mesečno razporedi med NCB, s čimer vsaka NCB izkazuje v svoji bilanci stanja delež euro bankovcev, ki ustreza njenemu vplačanemu deležu v kapitalu ECB. Razlika med vrednostjo euro bankovcev, dodeljenih NCB v skladu z omenjenim računovodskim predpisom, ter vrednostjo euro bankovcev, danih v obtok, se evidentira v postavki 'Neto terjatev iz naslova razdelitve euro bankovcev znotraj Evrosistema' ali 'Neto obveznost iz naslova razdelitve euro bankovcev znotraj Evrosistema'.

Podpostavka 13.1 'Rezervacije za tveganja' zajema rezervacije za splošna tveganja. Glede na izpostavljenost Banke Slovenije finančnim tveganjem se lahko oblikujejo splošne rezervacije za pokrivanje odhodkov iz naslova sprememb obrestnih mer, tečajev in cen ter kreditnih dogodkov. V kolikor se realizirajo ocenjena tveganja, za katera so bile predhodno oblikovane splošne rezervacije, in posledično nastane izguba, se ta najprej pokriva iz presežka prihodkov nad odhodki Banke Slovenije. V primeru, da ta ne zadošča, Banka Slovenije koristi splošne rezervacije. V letu 2024 so se tako za kritje odhodkov, ki so bili posledica izpostavljenosti finančnim tveganjem, sprostile rezervacije v neto višini 180,8 mio EUR.

Podpostavka 13.2 'Druge rezervacije' se nanaša na rezervacije za zaposlene in za znana tveganja.

Rezervacije za zaposlene vključujejo rezervacije za odpravnine in jubilejne nagrade in so izračunane v skladu z MRS 19 – Zaslužki zaposlencev. Slednje povzemajo določbe Kolektivne pogodbe Banke Slovenije, predvideno rast plač, fluktuacijo ter obrestno mero za diskontiranje prihodnjih obveznosti. Rezervacije so izračunane na podlagi aktuarskih predpostavk po stanju na dan 31. december 2024.

Rezervacije za znana tveganja se nanašajo na potencialne obveznosti Banke Slovenije iz bilančnih postavk in potencialne obveznosti, ki so posledica izvajanja nalog Banke Slovenije.

Ob koncu leta 2023 je bila v to podpostavko vključena tudi rezervacija iz naslova operacij denarne politike, ki so jo leta 2023 oblikovale NCB sodelujočih držav članic v zvezi s kreditnimi tveganji pri operacijah denarne politike. Znesek v višini 43 mio EUR je bil uporabljen za kritje večjega dela izgube, realizirane pri prodaji oslavljenega vrednostnega papirja, ki ga je imela ena od NCB Evrosistema v okviru portfelja CSPP, v letu 2024. Od tega zneska je bilo 0,2 mio EUR pokritih z rezervacijo, ki jo je leta 2023 oblikovala Banka Slovenije.

21. Računi vrednotenja

V tej bilančni postavki je izkazana pozitivna razlika med tržno ceno in povprečnim nabavnim stroškom pri zlatu, neto pozicijah tujih valut in portfelju vrednostnih papirjev.

	31.12.2024	31.12.2023	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Zlato	207.331	141.582	65.749
Tuje valute	113.112	37.083	76.029
- USD	100.302	33.769	66.532
- SDR	10.320	3.311	7.009
- druge tuje valute	2.491	3	2.488
Vrednostni papirji	202.722	163.786	38.936
- vrednostni papirji v tuji valuti (postavka aktive 2 in 3)	72.766	67.511	5.255
- vrednostni papirji v eurih (postavka aktive 4 in 7)	129.956	96.275	33.681
Skupaj	523.166	342.451	180.715

Povprečna nabavna vrednost zlata je konec leta 2024 znašala 482,700 EUR za unčo (2023: 482,700 EUR), medtem ko je bila tržna cena enaka 2.511,069 EUR za unčo (2023: 1.867,828 EUR). Tržna cena zlata je presegala njegovo nabavno ceno, kar je imelo za posledico pozitivne učinke vrednotenja v višini 207,3 mio EUR (2023: 141,6 mio EUR).

V primeru valutnih pozicij so pozitivne tečajne razlike konec leta 2024 v višini 100,3 mio EUR posledica vrednotenja valutne pozicije v USD in 10,3 mio EUR posledica vrednotenja valutne pozicije v SDR.

Povprečna nabavna cena valut je konec leta 2024 znašala 1,1320 USD za EUR in 1,2051 EUR za SDR (2023: 1,1516 USD za EUR in 1,1993 EUR za SDR), medtem ko je tržni tečaj znašal 1,0389 USD za EUR in 1,2544 EUR za SDR (2023: 1,1050 USD za EUR in 1,2157 EUR za SDR).

V primeru vrednotenja vrednostnih papirjev so pozitivni učinki vrednotenja v višini 130,0 mio EUR posledica vrednotenja portfelja, denominiranega v EUR (2023: 96,3 mio EUR), 63,5 mio EUR iz naslova vrednotenja portfelja v USD (2023: 62,6 mio EUR) in 9,2 mio EUR iz naslova vrednotenja portfelja v CNY (2023: 4,9 mio EUR).

22. Kapital in rezerve

V skladu s 5. členom Zakona o Banki Slovenije je bil osnovni kapital Banke Slovenije oblikovan iz dela splošnih rezerv v višini 8,3 mio EUR v letu 2002. Osnovni kapital Banke Slovenije se lahko poveča iz oblikovanih splošnih rezerv v višini, ki jo določi Svet Banke Slovenije.

Rezerve Banke Slovenije so sestavljene iz splošnih rezerv in posebnih rezerv. Splošne rezerve služijo pokrivanju splošnih tveganj, povezanih z delovanjem Banke Slovenije. Oblikujejo se iz dela vsakoletnega presežka prihodkov nad odhodki Banke Slovenije. Posebne rezerve so namenjene pokrivanju tečajnih in cenovnih tveganj. Valorizacijske rezerve so oblikovane iz nerealiziranih valorizacijskih prihodkov, ki izhajajo pretežno iz cenoitve nepremičnin v Avstriji, ki jo izvede neodvisni zunanji licencirani cenilec.

Sestava rezerv je naslednja:

	31.12.2024	31.12.2023	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Splošne rezerve	1.029.156	1.028.423	733
Posebne rezerve za tečajne razlike	174.214	174.214	-
Posebne rezerve za cenovna tveganja (zlato)	19.736	19.736	-
Valorizacijske rezerve	30.775	22.085	8.690
Skupaj	1.253.881	1.244.458	9.423

Pojasnila k zabilančnim postavkam

23. Valutne zamenjave

Na dan 31. december 2024 je termimska valutna pozicija, ki izhaja iz transakcij valutnih zamenjav EUR/tuje valute, znašala 94,3 mio EUR (31. december 2023: 161,3 mio EUR).

Termimske terjatve v tuji valuti so bile prevrednotene po enakih tečajih, kot so bili uporabljeni za promptna imetja v tujih valutah.

	31.12.2024		31.12.2023		Sprememba	
	000 USD	000 EUR	000 USD	000 EUR	000 USD	000 EUR
Valutne zamenjave v USD - terjatev	98.000	94.331	178.200	161.267	-80.200	-66.936
Skupaj	98.000	94.331	178.200	161.267	-80.200	-66.936

24. Posojanje vrednostnih papirjev

Na dan 31. december 2024 je bilo po pogodbah o posojanju vrednostnih papirjev, sklenjenih z agenti, posojenih vrednostnih papirjev po tržni vrednosti v višini 481,3 mio EUR (31. december 2023: 598,3 mio EUR). Prejeto zavarovanje je bilo reinvestirano v obratne repo transakcije ali pa so bila sredstva deponirana na računu pri Banki Slovenije.

25. Druge zabilančne postavke

Na dan 31. december 2024 je Banka Slovenije izkazovala v zabilančni evidenci še naslednje finančne terjatve in obveznosti:

- obveznost v skladu s statutom MDS o zagotovitvi valute z zamenjavo v SDR na zahtevo do višine, pri kateri so imetja Banke Slovenije v SDR trikratna vrednost zneska, ki ga je prejela od MDS, kar v evrski protivrednosti na dan 31. december 2024 znaša 1.993,3 mio EUR (31. december 2023: 1.876,8 mio EUR);
- obveznost v skladu s posojilnim dogovorom med Banko Slovenije in MDS, da posodi MDS znesek, denominiran v SDR, do višini 392,0 mio EUR (31. december 2023: 392,0 mio EUR);
- potencialna obveznost v znesku 202,1 mio EUR, kar ustreza deležu Banke Slovenije v najvišjem znesku deviznih rezerv v višini 50 mrd EUR, ki ga lahko ECB od NCB dodatno zahteva za prenos v skladu s 30.1 členom Statuta ESCB in ECB (31. december 2023: 195,8 mio EUR);
- potencialno koriščenje kreditnih linij v višini 60,0 mio EUR kot instrument zagotavljanja dnevne likvidnosti v sistemu TARGET, ki udeležencem sistema (ob zastavi primerne premoženja) tekom delovnega dne omogoča negativno stanje na poravnalnih računih (31. december 2023: 270,0 mio EUR).

Pojasnila k izkazu poslovnega izida

26. Neto obrestni prihodki / (odhodki)

Obrestni prihodki

Obrestni prihodki se nanašajo na obrestne prihodke od sredstev v tuji valuti in sredstev v eurih, obrestne prihodke od terjatev znotraj Evrosistema, posojil bankam iz naslova denarne politike in vlog pri MDS ter druge obresti.

	2024	2023	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Vpogledne in vezane vloge	236	138	99
- v tuji valuti	236	138	99
Vrednostni papirji	241.547	187.564	53.983
- v tuji valuti	20.769	13.110	7.659
- v eurih	220.778	174.454	46.324
Vloge pri MDS	44.552	44.503	49
Posojila bankam iz naslova denarne politike	704	11.021	-10.317
Terjatve znotraj Evrosistema	596.133	522.547	73.586
Valutne zamenjave	2.115	2.139	-24
Drugi obrestni prihodki	5.276	4.602	675
Skupaj	890.564	772.514	118.050

Obrestni odhodki

Obrestni odhodki se nanašajo na obveznosti iz naslova računov in vlog kreditnih institucij, države in drugih komitentov, obveznosti do MDS, obveznosti znotraj Evrosistema ter druge obresti.

	2024	2023	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Vpogledne in vezane vloge	279.687	240.792	38.894
- v tuji valuti	1.059	1.447	-388
- v eurih	278.628	239.346	39.282
MDS	35.602	35.405	197
Vloge kreditnih institucij iz naslova denarne politike	330.905	331.261	-356
Obveznosti znotraj Evrosistema	409.457	326.563	82.894
Drugi obrestni odhodki	0	59	-58
Skupaj	1.055.650	934.080	121.570

27. Neto rezultat iz finančnih operacij in zmanjšanja knjigovodske vrednosti finančnih sredstev in pozicij

Neto prihodek, izkazan v podpostavki 'Realizirani prihodki/odhodki iz finančnih operacij', izhaja iz prodaje valutnih pozicij in vrednostnih papirjev.

Zmanjšanja knjigovodske vrednosti finančnih sredstev in pozicij odražajo znižanje tržnih cen le-teh na dan 31. december 2024 pod povprečni strošek posameznih valut oziroma vrednostnih papirjev. Odhodek vrednotenja v letu 2024 se nanaša predvsem na vrednostne papirje v USD (2023: vrednostni papirji v USD in valutna pozicija v CNY).

	2024	2023	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Realizirani prihodki/odhodki iz finančnih operacij			
Valutna pozicija	1.061	2.218	-1.157
Vrednostni papirji	86.598	7.183	79.415
Skupaj	87.660	9.401	78.258
Zmanjšanje knjigovodske vrednosti finančnih sredstev in pozicij			
Valutna pozicija	-2	-4.488	4.486
Vrednostni papirji	-4.997	-1.058	-3.939
Skupaj	-4.999	-5.547	548
Skupaj	82.661	3.855	78.806

28. Neto rezultat združevanja denarnih prihodkov

Ta postavka vključuje neto rezultat združevanja denarnega prihodka, ki v letu 2024 predstavlja odhodek v višini 69,9 mio EUR v primerjavi z odhodkom 59,5 mio EUR v predhodnem letu. Postavka vključuje tudi delež Banke Slovenije v realizirani izgubi v zvezi s prodajo oslabiljenega vrednostnega papirja, ki ga je imela NCB Evrosistema v svojem portfelju CSPP, v letu 2024, ter uporabo leta 2023 oblikovane rezervacije za izgube v portfelju vrednostnih papirjev za namene izvajanja denarne politike (glej 'Rezervacije' v pojasnilih bilance stanja).

	2024	2023	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Prenesen neto denarni prihodek Banke Slovenije	292.404	253.896	38.508
Dodeljen neto denarni prihodek Banki Slovenije	222.562	194.680	27.882
Prerazporeditev denarnega prihodka v letu	-69.842	-59.216	-10.626
Uskladitve denarnega prihodka za predhodna leta	-308	-41	-267
Rezervacije iz naslova operacij denarne politike	205	-205	410
Skupaj	-69.944	-59.461	-10.483

Denarni prihodek NCB Evrosistema se razporedi v skladu s sklepom, ki ga je sprejel Svet ECB²⁶. Znesek denarnega prihodka, ki je dodeljen posamezni NCB, je odmerjen na podlagi letnega prihodka na označena sredstva, ki jih ima centralna banka nasproti svoji obveznostni osnovi.

Denarni prihodek, ki se prenese, se zmanjša za vse obresti, plačane na postavke obveznostne osnove.

²⁶ Sklep Evropske centralne banke z dne 3. novembra 2016 o razporeditvi denarnih prihodkov nacionalnih centralnih bank držav članic, katerih valuta je euro (prenovljen) (ECB/2016/36), Uradni list EU, L 347, 20.12.2016, str. 26-36, s spremembami.

V primeru, da vrednost označenih sredstev centralne banke presega ali je manjša od vrednosti njene obveznostne osnove, se znesek razlike obrestuje z zadnjo razpoložljivo mejno obrestno mero operacij glavnega refinanciranja v Evrosistemu.

Denarni prihodek, ki so ga prenesle vse centralne banke, se razdeli med NCB v skladu z njihovimi vplačanimi deleži v kapitalu ECB. Združevanje in dodeljevanje denarnega prihodka NCB ima za posledico učinek prerazporeditve. En razlog za ta učinek je v razlikah med doseženimi donosi na nekatera označena sredstva in različnih obrestnih odhodkih, plačanih na določeno obveznostno osnovo, med NCB Evrosistema. Nadalje, običajno delež NCB Evrosistema v označenih sredstvih in obveznostni osnovi odstopa od njenega deleža v vpisanem kapitalu ECB. Razlika med prenesenim denarnim prihodkom Banke Slovenije v višini 292,4 mio EUR in dodeljenim denarnim prihodkom Banki Slovenije v višini 222,6 mio EUR predstavlja neto rezultat iz naslova združevanja denarnih prihodkov.

29. Neto prihodki / (odhodki) od provizij

Neto prihodki od provizij znašajo 13,7 mio EUR (2023: 12,9 mio EUR). Provizije so večinoma prejete iz naslova nadzorne in regulatorne funkcije, opravljanja plačilnih storitev in storitev poravnave, vodenja centralnega kreditnega registra, upravljanja skladov, obdelave gotovine in transakcij posojanja vrednostnih papirjev.

30. Prihodki od lastniških vrednostnih papirjev in udeležb

Ta postavka v višini 9,8 mio EUR (2023: 7,6 mio EUR) predstavlja prihodke, ki jih je Banka Slovenije prejela od udeležbe v mednarodnih finančnih institucijah in od naložb v investicijske sklade.

31. Drugi prihodki

Drugi prihodki v višini 3,5 mio EUR (2023: 3,5 mio EUR) vsebujejo prihodke od nebančnih storitev kot so najemnine, vračila, numizmatika in drugi prihodki.

32. Stroški dela

Stroški dela v višini 35,2 mio EUR (2023: 33,1 mio EUR) vključujejo stroške plač in druge stroške dela skupaj s pripadajočimi davki in prispevki. Med stroške dela je vključena tudi sprememba rezervacije za zaposlene v skladu z MRS 19 (Zasluzki zaposlencev).

V Banki Slovenije je bilo 31. decembra 2024 zaposlenih 456 ljudi (31. december 2023: 461 zaposlenih). Povprečno število zaposlenih, izračunano iz opravljenih delovnih ur, je znašalo 441 zaposlenih (2023: 439 zaposlenih).

Zaposleni so na podlagi pogodbe med Banko Slovenije in Sindikatom od marca 2002 vključeni v dodatno prostovoljno pokojninsko zavarovanje (DPPZ), ki je program z določenimi prispevki. V okviru stroškov dela je izkazan prispevek Banke Slovenije za DPPZ v znesku 0,9 mio EUR (2023: 0,9 mio EUR).

Prejemki članov Sveta Banke Slovenije so v letu 2024 znašali skupaj 1,2 mio EUR (2023: 1,1 mio EUR).

33. Drugi poslovni stroški

Ta postavka v višini 12,6 mio EUR (2023: 10,5 mio EUR) vključuje večinoma stroške v povezavi z vzdrževanjem zgradb in opreme, stroške komunikacij in energije, stroške povezane z informacijsko tehnologijo (vzdrževanje programske opreme, podpora informacijskega sistema), stroške za storitve zunanjih izvajalcev, stroške najemnin, stroške službenih potovanj in izobraževanj ter stroške za material in druge pisarniške stroške.

34. Amortizacija opredmetenih in neopredmetenih stalnih sredstev

Amortizacija zgradb, pohištva in pisarniške opreme ter računalniške strojne in programske opreme v višini 2,3 mio EUR (2023: 2,5 mio EUR) je izvedena po sprejetih amortizacijskih stopnjah.

35. Stroški tiskanja bankovcev

Stroški tiskanja bankovcev v višini 1,5 mio EUR (2023: 1,0 mio EUR) večinoma vključujejo stroške proizvodnje in transporta. Količine dotiska so določene na podlagi ocenjenih potreb bankovcev za obtok in za vzdrževanje primerne zaloge na ravni Evrosistema, razdeljene na posamezno NCB po ključu za vpis kapitala ECB in strukturi apoenov.

36. Drugi stroški

Drugi stroški v višini 2,6 mio EUR (2023: 1,0 mio EUR) zajemajo prispevke, članarine, davke in druge stroške poslovanja Banke Slovenije.

37. Prenos v / črpanje rezervacij za tveganja

Zmanjšanje rezervacij za splošna tveganja v višini 180,8 mio EUR predstavlja znesek sproščanja rezervacij, oblikovanih za potencialne odhodke iz naslova finančnih tveganj (glej postavko obveznosti bilance stanja 'Rezervacije' v pojasnilu 20).

38. Presežek prihodkov / (odhodkov) tekočega leta

Banka Slovenije izkazuje po Računovodski smernici, v skladu s katero se nerealizirani negativni učinki vrednotenja krijejo v breme finančnega rezultata, nerealizirani pozitivni učinki vrednotenja pa prenašajo neposredno na račune vrednotenja, presežek prihodkov nad odhodki v znesku 1.243 tisoč EUR (2023: 977 tisoč EUR). Delitev rezultata bo izvedena v skladu z veljavno zakonodajo.

Seznam kratic

AIS	alternativni investicijski skladi
AJPES	Agencija RS za javnopravne evidence in storitve
AnaCredit	baza podatkov Evropske centralne banke, ki vsebuje podrobne podatke in informacije o kreditih pravnim osebam in kreditnem tveganju kreditnih institucij v evrskem območju (iz angl. Analytical Credit Datasets)
APP	program nakupov vrednostnih papirjev (iz angl. Asset Purchase Programme)
ATVP	Agencija za trg vrednostnih papirjev
AZN	Agencija za zavarovalni nadzor
BDP	bruto domači proizvod
BIS	Banka za mednarodne poravnave (iz angl. Bank for International Settlements)
BLS	anketa o bančnih posojilih za evrsko območje (iz angl. Bank Lending Survey)
cCBA	dodatna analiza stroškov in koristi pri projektu IReF (iz angl. Complementry cost benefit analysis)
CCyB	proticiklični kapitalski blažilnik
CET1	količnik navadnega lastniškega temeljnega kapitala (iz angl. common equity tier 1)
CPI	indeks cen življenjskih potrebščin (iz angl. consumer price index)
CRD6	predlog <u>Direktive Evropskega parlamenta in Sveta</u> o spremembi Direktive 2013/36/EU v zvezi z nadzorniškimi pooblastili, sankcijami, podružnicami iz tretjih držav in okoljskimi, socialnimi in upravljavskimi tveganji ter o spremembi Direktive 2014/59/EU
CRR3	predlog Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (EU) št. 575/2013 glede zahtev za kreditno tveganje, tveganje prilagoditve kreditnega vrednotenja, operativno tveganje, tržno tveganje in izstopni prag
CSDB	centralne baze vrednostnih papirjev (iz angl. centralized securities database)
CVA	tveganje prilagoditve kreditnega vrednotenja
DPM	podatkovni slovar s strukturirano shemo podatkov za nadzorniške potrebe EBA (iz angl. <u>data point model</u>)
DORA	Uredba o digitalni operativni odpornosti za finančni sektor
DSPB	druge sistemsko pomembne banke
DSTI	razmerje med stroški servisiranja dolga in dohodkom kreditnojemalca ob sklenitvi kreditne pogodbe (iz angl. Debt Service-To-Income)
DZ	Državni zbor Republike Slovenije
EBA	Evropski bančni organ (iz angl. European Banking Authority)
ECB	Evropska centralna banka
ECMS	enotni sistem za upravljanje finančnega premoženja, ki se uporablja za zavarovanje kreditnih operacij Evrosistema (iz angl. Eurosystem Collateral Management System)
EFC	Ekonomsko-finančni odbor EU (iz angl. Economic and Financial Committee)
EFDI	Evropsko združenje jamstvenih shem (iz angl. European Forum of Deposit Insurers)
EGP	Evropski gospodarski prostor
EIOPA	Evropski organ za zavarovanja in poklicne pokojnine (iz angl. European Insurance and Occupational Pensions Authority)
ELA	posojilo v skrajni sili (iz angl. emergency liquidity assistance)
EO	evrsko območje
EOANIA	povprečna obrestna mera čez noč (iz angl. euro overnight index average)
ESCB	Evropski sistem centralnih bank
ESG	okoljska, socialna in upravljavska tveganja (iz angl. Environmental, Social, Governance Risk)
ESMA	Evropski nadzorni organ za vrednostne papirje in trge (iz angl. European Securities and Markets Authority)
ESRB	Evropski odbor za sistemsko tveganja (iz angl. European Systemic Risk Board)
€STR	evrska obrestna mera za denar čez noč (iz angl. Euro short-term rate)
EUR	evro
Fed	ameriška centralna banka (iz angl. Federal Reserve System)
FTP	mehanizem financiranja Mednarodnega denarnega sklada (iz angl. Financial Transaction Plan)
FURS	Finančna uprava Republike Slovenije
GLTDF	razmerje med spremembami stanja kreditov nebančnemu sektorju pred upoštevanjem oslabitev in stanja vlog nebančnega sektorja (iz angl. Gross Loans to Deposits Flows ratio)
HFCN	skupina ESCB za raziskavo o finančnih sredstvih in porabi gospodinjstev
HHI	Herfindahl-Hirshmanov indeks
HICP	harmonizirani indeks cen življenjskih potrebščin (iz angl. Harmonised Index of Consumer Prices)
ICAAP	proces ocenjevanja ustreznega notranjega kapitala (iz angl. Internal Capital Adequacy Assessment Process)
ILAAP	proces ocenjevanja ustreznosti notranje likvidnosti (iz angl. internal liquidity adequacy assessment process)
IRB	pristop notranjih bonitetnih ocen (iz angl. Internal Ratings Based)
IReF	projekt ESCB za uvedbo enotnega poročanja bančnih podatkov v evrskem območju (iz angl. Integrated Reporting Framework)
JBRC	Odbor EBA in ESCB za razvoj skupnega bančnega poročanja statističnih in nadzornih podatkov (iz angl. Joint Bank Reporting Committee)
JST	skupna nadzorniška skupina (iz angl. Joint Supervisory Team)
KDD	Centralna klirinško depotna družba, d. d.
LCR	količnik likvidnostnega kritja (iz angl. liquidity coverage ratio)
LSI	manj pomembne banke in hranilnice (iz angl. Less Significant Institutions)

LTV	razmerje med zneskom stanovanjskega posojila in vrednostjo nepremičnine, s katero je posojilo zavarovano (iz angl. Loan-To-Value)
MDS	Mednarodni denarni sklad
MFI	monetarne finančne institucije
MiCAR	Uredba o trgih kriptosredstev
MOS	statistično poročilo o menjavi storitev po načinu dobave
MREL	minimalne zahteve glede kapitala in kvalificiranih obveznosti (iz angl. minimum requirement for own funds and eligible liabilities)
MSRP	Mednarodni standardi računovodskega poročanja
NFD	nefinančne družbe
NGFS	Mreža za ozelenitev finančnega sistema (iz angl. Network for Greening the Financial System)
NIS2	Direktiva o ukrepih za visoko skupno raven kibernetске varnosti v Uniji
NPE	nedonosne izpostavljenosti (iz angl. Non-performing Exposures)
NPL	nedonosne terjatve (iz angl. Non-performing Loan)
NSFR	količnik neto stabilnega financiranja (iz angl. net stable funding ratio)
NSP	Nacionalni svet za plačila
OECD	Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (iz angl. Organisation for Economic Co-operation and Development)
OFATS	statistično poročilo o poslovanju podružnic domačih podjetij v tujini
OFS	Odbor za finančno stabilnost
OGR	operacije glavnega refinanciranja (iz angl. Main refinancing operations, MRO)
ODR	operacije dolgoročnejšega refinanciranja (iz angl. Longer-term refinancing operations, LTRO)
PELTRO	izredne operacije dolgoročnejšega refinanciranja ob pandemiji (iz angl. Pandemic emergency longer-term refinancing operations)
PEPP	izredni program nakupa vrednostnih papirjev (iz angl. Pandemic Emergency Purchase Programme)
PPDFT	preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma
PD/FT	pranje denarja, financiranje terorizma
PSPP	program nakupov vrednostnih papirjev javnega sektorja (iz angl. Public Sector Purchase Programme)
RIAD	podatkovna baza referenčnih podatkov o pravnih osebah ESCB v podporo poslovnim procesom in politikam Evrosistema (iz angl. Register of Institutions and Affiliates Data)
ROE	donosnost na kapital (iz angl. return on equity)
SDR	posebne pravice črpanja oziroma finančni instrument, ki ga uporablja in njegovo vrednost objavlja Mednarodni denarni sklad (iz angl. special drawing rights)
SEPA	enotno območje plačil v evrih (iz angl. Single Euro Payments Area)
SI	Slovenija
SI	pomembne banke (iz angl. Significant Institutions)
SISBIZ	sistem izmenjave informacij o zadolženosti poslovnih subjektov in kreditnih tveganjih
SISBON	sistem izmenjave informacij o zadolženosti fizičnih oseb iz naslova kreditnih poslov
SIUI	Skupina za inovacije pri uporabi umetne inteligence
SPACE	študija o plačilnih navadah potrošnikov v evrskem območju (iz angl. Study on the payment attitudes of consumers in the euro area)
SRB	Enotni odbor za reševanje (iz angl. Single Resolution Board)
SREP	proces nadzorniškega pregledovanja in ovrednotenja (iz angl. Supervisory Review and Evaluation Process)
SRM	Enotni mehanizem za reševanja (iz angl. Single resolution mechanism)
SSM	Enotni mehanizem nadzora (iz angl. Single Supervisory Mechanism)
STEC	statistično poročilo o menjavi storitev po lastnostih podjetij
STEP2-T	vseevropski plačilni sistem za izvrševanje kreditnih plačil SEPA in direktnih obremenitev SEPA
SUCH	študija o rabi gotovine v gospodinjstvih evrskega območja (iz angl. Study on the use of cash by households in the euro area)
SURS	Statistični urad RS
TARGET	vseevropski plačilni sistem za poravnavo plačil (večinoma) velikih vrednosti, poslov z vrednostnimi papirji in takojšnjih plačil v evrih (iz angl. Trans-European Automated Real-time Gross Settlement Express Transfer System)
TARGET2	Securities (T2S)
T2	storitev v okviru sistema TARGET za poravnavo poslov z vrednostnimi papirji
T2	storitev v okviru sistema TARGET za poravnavo plačil (večinoma) velikih vrednosti v evrih, ki deluje po principu bruto poravnave v realnem času
TIPS	storitev v okviru sistema TARGET za izvrševanje takojšnjih plačil v evrih (iz angl. TARGET Instant Payment Settlement)
TLPT	penetracijsko testiranje na podlagi analize groženj (iz angl. Threat led penetration testing)
TLTRO in TLTRO-II in TLTRO-III	ciljno usmerjene operacije dolgoročnejšega refinanciranja (iz angl. Targeted Longer-Term Refinancing Operations)
UPPD	Urad za preprečevanje pranja denarja
ZDP-2	Zakon o deviznem poslovanju
ZMbnFS-A	Novela zakona o makrobonitetnem nadzoru finančnega sistema
ZPlaSSIED	Zakon o plačilnih storitvah, storitvah izdajanja elektronskega denarja in plačilnih sistemih
ZBS	Združenje bank Slovenije